ΤΖΟΥΜΧΟΥΡΙΕΤ, 31.1.1986

ΓΕΙΑ ΣΟΥ ΒΡΕ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ!

ΣΑΜΙΜ ΛΟΥΤΦΟΥ

Είναι καιρός που ζω με την νοσταλγία του πράσινου της φύσης, του γαλάζιου της θάλασσας, του παιχνιδίσματος του ήλιου πάνω στα νερά.

Μέσα στην καρδιά της βαρυχειμωνιάς τι το διαφορετικό απόμεινε, στις σκοτεινιασμένες από την εποχή και τις περιστάσεις κρύες μέρες, από τις νύκτες; Στην περίπτωση αυτή δεν υπάρχει διαφορά αν ζεις τη μέρα ή τη νύκτα.

Εγώ διαβάζω, γράφω, ζω την νύκτα.

Μετά τη μία το πρωί γυρνώ και το κουμπί του ραδιοφώνου στην Ελλάδα. Ένα πανηγύρι (τζουμπούσι) που έρχεται από ανθρώπους που μοιάζει η φωνή τους με την φωνή μας, οι μελωδίες τους με τις μελωδίες μας, το πάθος τους προς την θάλασσα με την νοσταλγία μου για το γαλάζιο, άλλο πράγμα. Κάποτε φθάνει και η ζωηρή, ενθουσιώδης μουσική του Μίκη Θεοδωράκη από τα πέρατα των θαλασσών.

Ακριβώς εκείνη τη στιγμή, το σκοτάδι ~~μετα~~ τρέπεται σε γαλάζιο, η πελώρια λάμπα ~~...~~ έξω γίνεται ένας συμπαθητικός ήλιος... Και εγώ ανοίγω πανιά στα γαλανά νερά του Αιγαίου με τους λευκούς αφρούς που μοιάζουν με κεφάλια αρνιών.

Τώρα πιά φυσάει ο μπάτης, δροσίζει το στήθος μου, φουσκώνει τα πανιά, σφυρίζει στα σχοινιά των καταρτιών... Πιο πέρα ένας γλάρος κάνει βουτιές προς τη θάλασσα... Σε ένα από τους μακρυνούς κόλπους,

στην αγκαλιά των γαλανών νερών, μέσα από ένα πελώριο στρείδι γεννιέται μια ωραία Αφροδίτη... Ξανά... Ξανά... Ξανά...

Είμαστε στη χώρα του Ποσειδώνα χωρίς έγνοιες, στεναχώριες...

Γειά σου βρε Θεοδωράκη!

Μετά, ξαφνικά, ξυπνώ μέσα στο όνειρο μου και ανατριχιάζω. Εμείς και οι Θεοδωράκηδες δεν μαλώνουμε γιά τη χώρα του Ποσειδώνα;

Συγκεντρώνονται στο μυαλό μου εικόνες στενοκεφαλιάς, έλλειψης κατανόησης, φανατισμού, σωβινισμού... Το γαλάζιο ξαναγίνεται σκοτάδι, έξω φυσά ένας βρώμικος βοριάς, τα σχοινιά των καταρτιών μετατρέπονται σε κάγκελα, μακριά σε μιά γωνία ουρλιάζω — ένας βρεγμένος σκύλος.

Την νύκτα κάθησα πάλι μέχρι αργά, μπουζούκια, συρτάκια ξεχειλίζουν από το ακουστικό. Μόλις είχε αναφερθεί το όνομα του Μίκη Θεοδωράκη, είδα την είδηση του Στέλιου Μπερμπεράκη στην όγδοη σελίδα της "Τζουμχουριέτ" της 27ης Ιανουαρίου. Το αυτί μου στην μουσική του, το μάτι μου στην σχετική με τον Θεοδωράκη είδηση... Δέστε τι λέει ο Μίκης Θεοδωράκης στο περιοδικό "Ταχυδρόμος":

« Παρουσιάζουμε την Τουρκία πάντοτε, όπως και τώρα, ως μπαμπούλα που αποτελεί εθνικό κίνδυνο για την Ελλάδα. Αλλά με κανένα τρόπο δεν μπορούμε να λύσουμε τα προβλήματα μας με την Τουρκία. Το να τα λύσουμε είναι στο χέρι μας. Είμαστε καταδικασμένοι να ζήσουμε μαζί με την Τουρκία. Είναι γειτονική μας χώρα. Συμφωνούμε σε πολλά σημεία με τον λαό της. Μοιραζόμαστε την συμμετοχή στην Κοινή Αγορά με την Ιρλανδία, και με την Τουρκία ούτε που μιλάμε, με την αιτιολογία ότι κατέλαβαν το μισό της Κύπρου. Αλλά δεν λέμε τίποτε γιά το θέμα της δικής μας

ευθύνης. Γιατί δεν λέμε ότι ο χουντικός στρατός της Ελλάδας θέλησε να ανατρέψει τον Μακάριο με αιματηρό τρόπο, Ο Σαμσών δεν άρχισε τις προβοκάτσιες; Οι Άγγλοι δεν χώρισαν στα δυό τους Τούρκους και Έλληνες του νησιού. Και οι ελληνικές κυβερνήσεις δεν έπεσαν στο παιχνίδι αυτό; Μετά από την εξέλιξη αυτή άρχισε η τουρκική αντίσταση. Δεν μπορούμε να παρουσιάζουμε τους εαυτούς μας ως αγγέλους και τους τούρκους ως δήμιους εμπρός σ' αυτά τα γεγονότα. Στην Κύπρο είναι όλοι ένοχοι... Τα τουρκικά στρατεύματα του νησιού δεν αποβιβάστηκαν εκεί στα καλά καθούμενα... Πιστεύω ότι στο θέμα αυτό είμαστε όλοι υπεύθυνοι. Η Τουρκία, είτε εμείς τι είδους εγγυήσεις δίνουμε για ένα σύστημα κατά το οποίο ο Κυπριακός λαός θα αυτοδιοικείται; Ο Παπανδρέου πως συμπεριφέρεται γιά σήμερα προς τον Κυπριανού; Βλέπει τον Κυπριανού σαν ένα νομάρχη. Η Κύπρος είναι νομός της Ελλάδας; Μάλιστα, έχουμε την ίδια εθνικότητα μ'αυτούς αλλά η Κύπρος είναι ένα ξεχωριστό κράτος.

... Γι'αυτό ας αφήσουμε την Κύπρο στους Κυπρίους και ας δούμε τις διαφορές μας με την Τουρκία... Θα μπορέσουν να πουν οι Τούρκοι μπροστά στη διεθνή κοινή γνώμη «Ναι, θέλουμε το Αιγαίο και τα νησιά».

Ο Στέλιος Μπερμπεράκης αναφέρει ότι ο Θεοδωράκης μιλάει με θάρρος, ανάλογα με τα ελληνικά "στάνταρτς."

Πραγματικά είναι πολύ δύσκολο να πείς την αλήθεια, τη γυμνή αλήθεια και να αναφέρεις ότι «Τούρκοι και έλληνες συμφωνούν σε πολλά σημεία, είναι καταδικασμένοι να ζήσουν μαζί και είναι μεγάλη

ανοησία να μην μπορούν να συμφιλιωθούν αυτοί που συμφωνούν με τους Ιρλανδούς και Άγγλους, αν και υπάρχουν τόσα κοινά σημεία μεταξύ τους». Και ιδίως να πείς ότι «Όλο καταφερόμαστε εναντίον τους, καλά εμείς δεν έχουμε κανένα σφάλμα; Μ'αυτά που κάναμε στα τάδε, τάδε ζητήματα τί γίνεται;», κάνοντας ένα ακόμα βήμα είναι πέρα από δύσκολο και άκρως επικίνδυνο.

Ήδη και ο Θεοδωράκης το αντιλαμβάνεται και σε κάποιο σημείο της ομιλίας του λέει:

– Τώρα θα βγουν μερικοί που θα μου πουν "τουρκόφιλο".

Ξέρει ο Θεοδωράκης πώς εξοργίζονται οι φανατικοί, οι πετροκέφαλοι, οι σωβινιστές με τέτοιες εξορμήσεις όπως ξέρει ότι για να μιλήσει κανείς έτσι ανοικτά απαιτείται το θάρρος του Αχιλλέα και η εντιμότητα του Έκτορα. Αλλά και πάλι, μ'όλους τους κινδύνους που υπάρχουν, φωνάζει αυτό που πιστεύει ότι είναι αλήθεια στην Πόλη όπου ο Σωκράτης ήπιε το κώνιο αδίστακτα για χάρη της αλήθειας, για να μη ξαναγίνει ένας Τρωϊκός πόλεμος.

Σήμερα, και στις δύο πλευρές του Αιγαίου χρειάζεται πραγματικά μεγάλο θάρρος (καρδιά) γιά να σταθεί κανείς ενάντια στην αντιδραστικότητα, τον φανατισμό, την ανοησία (ηλιθιότητα-βλακεία), τον σωβινισμό. Και ιδίως σ'αυτή την πλευρά... Και ιδίως σ'αυτή την πλευρά. Αλλά, ευτυχώς υπάρχουν σοφοί άνθρωποι και στις δύο πλευρές του Αιγαίου που να αποδεικνύουν ότι τα μέρη αυτά εδώ ήταν η πατρίδα των σοφών στο παρελθόν...

Και εάν δεν γίνει άλλος ένας τρωικός πόλεμος, δεν θα γίνει χάρη σ' αυτούς.

Το μάτι μου στις γραμμές που αναφέρουν τα λόγια του Θεοδωράκη, τ' αυτί μου στη μουσική του, ξέχασα ότι είναι καιρός που ζω με τη νοσταλγία του πράσινου της φύσης, του ήλιου που παιχνιδίζει στα νερά, του γαλάζιου της θάλασσας...

Τώρα πιά φυσάει ο μπάτης, δροσίζει το στήθος μου, φουσκώνει τα πανιά, σφυρίζει στα σχοινιά των καταρτιών... Πιο πέρα ένας γλάρος κάνει βουτιές προς τη θάλασσα... Σε ένα από τους μακρυνούς κόλπους, στην αγκαλιά των γαλανών νερών, μέσα από ένα πελώριο στρείδι γεννιέται πιά ωραία Αφροδίτη... ξανά... ξανά...

Είμαστε στη χώρα του Ποσειδώνα, ωραία με τον Θεοδωράκη, χωρίς έγνοιες, στεναχώριες...

Γειά σου βρε Θεοδωράκη!

9.6.86

Tilman Zülch

Zypern unter türkischer Okkupation

"Ich habe wiederholt festgestellt, daß die Regierung der großen Nationalversammlung der Türkei keine Ansprüche auf Gebiete des früheren osmanischen Reiches hat, welche außerhalb der Türkei liegen. Die türkische Delegation erachtet es getreu diesem Grundsatz, der ebenso von den verbündeten Mächten erklärt worden ist, als ihre Pflicht, feierlich zu erklären, daß Mesopotamien, Hedjschas (Gebiet auf der arabischen Halbinsel; d. Red.), Ägypten und Syrien sowie alle anderen Gebiete außerhalb der türkischen Grenzen das Recht haben, in absoluter Freiheit die Verwaltung zu wählen, die ihnen paßt."
Erklärung Ismet Inönüs, des Führers der türkischen Delegation auf der Konferenz von Lausanne, 1922/23, Konferenzakte, 1. Band, S. 344.

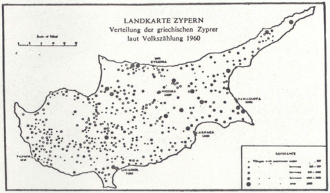

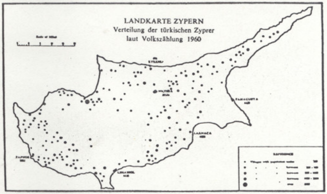

Die Karten zeigen, daß die griechischen (80 %) und die türkischen Zyprioten (18 %) bis zur Vertreibung durch die türkische Armee über die ganze Insel verstreut siedelten. Die maronitischen Zyprioten waren in fünf Dörfern im Nordwesten sowie in der Hauptstadt Nicosia ansässig, die armenischen Zyprioten lebten vor allem in den großen Städten (Nicosia, Kyrenia, Famagusta, Limasol und Larnaka).
Karten aus: Religiöse Toleranz und Glaubensfreiheit auf Zypern, Presse- und Informationsamt Nicosia

Der Zypernbesuch des amtierenden türkischen Ministerpräsidenten Özal hat die geteilte Insel wieder für einige Tage in die Schlagzeilen der Weltpresse befördert. Im türkisch besetzten Teil Zyperns führte Özal sich auf wie der Vertreter einer Kolonialmacht, so daß sogar die traditionell protürkische Frankfurter Allgemeine Zeitung am 3. Juli 1986 einräumen mußte, daß man in Ankara "das Land ein wenig wie eine türkische Provinz behandelt".
Vor 12 Jahren hatte die türkische "sozialdemokratische" Regierung Ecevit einen von der griechischen Militärjunta auf Zypern mit amerikanischer Unterstützung inszenierten faschistischen Coup zum Vorwand genommen, die Republik Zypern anzugreifen. Ein Untersuchungsausschuß des griechischen Parlaments soll jetzt auch die "amerikanischen Hintergründe" des Putsches klären. 36 Prozent der Inselfläche wurde besetzt, 200.000 griechische sowie armenische und maronitische Zyprioten, etwa 80 Prozent der Bevölkerung Nordzyperns, nach Süden vertrieben, 4.000 wurden massakriert oder kamen während der Flucht um. 1.618 Zyprioten, Männer, Frauen und Kinder, die nach ihrer Festnahme im Sommer 1974 in türkischen Gefängnissen noch gelebt haben, sind bis heute vermißt. Man muß wohl davon ausgehen, daß sie den türkischen Streitkräften in den ersten Wochen nach der Besetzung zum Opfer fielen. 65.000 türkische Zyprioten aus dem Süden wurden in den Norden umgesiedelt — überwiegend verließen auch sie unfreiwillig ihre Heimat.

Während seines dreitägigen Zypernbesuches tat sich Özal durch chauvinistisches Gehabe hervor. Internationalen Kritikern, die seinen Besuch als illegal bezeichnet hatten, trat er mit rüden Sprüchen entgegen: "Die Karawane läßt sich durch das Geschrei nicht aufhalten". Obwohl auf Zypern seit 3.000 Jahren die hellenische Kultur und Sprache vorherrscht und die türkische Minderheit (18 Prozent der Gesamtbevölkerung) erst nach der osmanischen Eroberung im 16. Jahrhundert einwanderte, erklärte Özal, die Insel sei historisch nie griechisch gewesen und heute mehr türkisch als griechisch. Bis zur Vertreibung stellte die türkisch-zypriotische Bevölkerung jedoch in keiner der sechs Inselprovinzen mehr als 25 Prozent der Einwohnerschaft.
Generalleutnant Akinci, Kommandeur der türkischen Besatzungsarmee auf Zypern, die nach Angaben der International Herald Tribune 25.000, nach anderen Schätzungen 17.-30.000 Soldaten zählen soll, wurde noch deutlicher: "Wenn man uns angreift, werden wir ihre Lebenslinie durchtrennen, ihnen ihr Land nehmen." Keine leere Versprechung, wenn man an die Völkermorde denkt, denen Armenier und die aramäisch-assyrischen Christen 1915-18 zum Opfer fielen, an die Vertreibung der kleinasiatischen Griechen oder die Fluchtbewegung der arabischen Christen aus Alexandrette. Auch die Intervention der türkischen Luftwaffe im August 1986 im irakischen Kurdistan hat mit den gnadenlosen Bombenangriffen auf über 40 kurdische Bergdörfer demonstriert, daß die türkische Regierung jederzeit bereit ist, zur "Bestrafung" politischer Gegner (das heißt in der Türkei unterdrückter Völker)

Tilman Zülch

Zypern unter türkischer Okkupation

"Ich habe wiederholt festgestellt, daß die Regierung der großen Nationalversammlung der Türkei keine Ansprüche auf Gebiete des früheren osmanischen Reiches hat, welche außerhalb der Türkei liegen. Die türkische Delegation erachtet es getreu diesem Grundsatz, der ebenso von den verbündeten Mächten erklärt worden ist, als ihre Pflicht, feierlich zu erklären, daß Mesopotamien, Hedjschas (Gebiet auf der arabischen Halbinsel; d. Red.), Ägypten und Syrien sowie alle anderen Gebiete außerhalb der türkischen Grenzen das Recht haben, in absoluter Freiheit die Verwaltung zu wählen, die ihnen paßt."

Erklärung Ismet Inönüs, des Führers der türkischen Delegation auf der Konferenz von Lausanne, 1922/23, Konferenzakte, 1. Band, S. 344.

Der Zypernbesuch des amtierenden türkischen Ministerpräsidenten Özal hat die geteilte Insel wieder für einige Tage in die Schlagzeilen der Weltpresse befördert. Im türkisch besetzten Teil Zyperns führte Özal sich auf wie der Vertreter einer Kolonialmacht, so daß sogar die traditionell protürkische Frankfurter Allgemeine Zeitung am 3. Juli 1986 einräumen mußte, daß man in Ankara "das Land ein wenig wie eine türkische Provinz behandelt".

Vor 12 Jahren hatte die türkische "sozialdemokratische" Regierung Ecevit einen von der griechischen Militärjunta auf Zypern mit amerikanischer Unterstützung inszenierten faschistischen Coup zum Vorwand genommen, die Republik Zypern anzugreifen. Ein Untersuchungsausschuß des griechischen Parlaments soll jetzt auch die "amerikanischen Hintergründe" des Putsches klären. 36 Prozent der Inselfläche wurde besetzt, 200.000 griechische sowie armenische und maronitische Zyprioten, etwa 80 Prozent der Bevölkerung Nordzyperns, nach Süden vertrieben, 4.000 wurden massakriert oder kamen während der Flucht um. 1.618 Zyprioten, Männer, Frauen und Kinder, die nach ihrer Festnahme im Sommer 1974 in türkischen Gefängnissen noch gelebt haben, sind bis heute vermißt. Man muß wohl davon ausgehen, daß sie den türkischen Streitkräften in den ersten Wochen nach der Besetzung zum Opfer fielen. 65.000 türkische Zyprioten aus dem Süden wurden in den Norden umgesiedelt — überwiegend verließen auch sie unfreiwillig ihre Heimat.

Während seines dreitägigen Zypernbesuches tat sich Özal durch chauvinistisches Gehabe hervor. Internationalen Kritikern, die seinen Besuch als illegal bezeichnet hatten, trat er mit rüden Sprüchen entgegen: "Die Karawane läßt sich durch das Geschrei nicht aufhalten". Obwohl auf Zypern seit 3.000 Jahren die hellenische Kultur und Sprache vorherrscht und die türkische Minderheit (18 Prozent der Gesamtbevölkerung) erst nach der osmanischen Eroberung im 16. Jahrhundert einwanderte, erklärte Özal, die Insel sei historisch nie griechisch gewesen und heute mehr türkisch als griechisch. Bis zur Vertreibung stellte die türkisch-zypriotische Bevölkerung jedoch in keiner der sechs Inselprovinzen mehr als 25 Prozent der Einwohnerschaft.

Generalleutnant Akinci, Kommandeur der türkischen Besatzungsarmee auf Zypern, die nach Angaben der International Herald Tribune 25.000, nach anderen Schätzungen 17–30.000 Soldaten zählen soll, wurde noch deutlicher: "Wenn man uns angreift, werden wir ihre Lebenslinie durchtrennen, ihnen ihr Land nehmen." Keine leere Versprechung, wenn man an die Völkermorde denkt, denen Armenier und die aramäisch-assyrischen Christen 1915–18 zum Opfer fielen, an die Vertreibung der kleinasiatischen Griechen oder die Fluchtbewegung der arabischen Christen aus Alexandrette. Auch die Intervention der türkischen Luftwaffe im August 1986 im irakischen Kurdistan hat mit den gnadenlosen Bombenangriffen auf über 40 kurdische Bergdörfer demonstriert, daß die türkische Regierung jederzeit bereit ist, zur "Bestrafung" politischer Gegner (das heißt in der Türkei unterdrückter Völker)

Die Karten zeigen, daß die griechischen (80 %) und die türkischen Zyprioten (18 %) bis zur Vertreibung durch die türkische Armee über die ganze Insel verstreut siedelten. Die maronitischen Zyprioten waren in fünf Dörfern im Nordwesten sowie in der Hauptstadt Nicosia ansässig, die armenischen Zyprioten lebten vor allem in den großen Städten (Nicosia, Kyrenia, Famagusta, Limassol und Larnaka).
Karten aus: *Religiöse Toleranz und Glaubensfreiheit auf Zypern*, Presse- und Informationsamt Nicosia

Griechisch-zypriotische Gefangene: Sie wurden noch in türkischer Gefangenschaft fotografiert. Seither sind sie verschollen; *Foto: Spotlight*

auch über die Grenzen der Türkei hinaus einzugreifen.
Mit seiner Zypernreise hatte Özal die Flucht nach vorn angetreten. Arbeitslosigkeit und Inflation nehmen daheim besorgniserregend zu, seine Abhängigkeit von der Armee, die die Zyperninvasion 1974 durchsetzte, ist allgegenwärtig.
Während die Wirtschaft des unbesetzten Teiles der Republik Zypern einen beispiellosen Boom erlebte, leidet der Norden unter einer fortgesetzten Mißwirtschaft, wie es ein führender festlandtürkischer Wirtschaftsexperte ausdrückt. Im Süden war das jährliche Pro-Kopf-Einkommen bereits 1984 fünf mal so hoch, wie das des besetzten Nordens. Trotz eines Flüchtlingsanteils von etwa 38 Prozent der Bevölkerung beträgt die Arbeitslosenquote im Süden 1986 nur 3,3 Prozent. Im Norden steuert die Türkei 100 Millionen Dollar im Jahr, über die Hälfte des Budgets, dem Haushalt bei und finanziert überdies noch sogenannte Entwicklungsprojekte. "Der Lebensstandard sinkt von Tag zu Tag", erklärt Naci Talat, der Generalsekretär der linksoppositionellen *türkisch-zypriotischen-republikanischen Partei (TRP)*. Bei der zyperntürkischen Führungsschicht hat sich eine Subventions-Mentalität durchgesetzt. Gelder (aus der Türkei) werden eingestrichen, aber investiert wird kaum. "Die werfen unser Geld mit beiden Händen hinaus", erklärt der oben zitierte türkische Wirtschaftsexperte; der spricht von Mißwirtschaft.
Ministerpräsident Özal war mit einer Delegation von 27 türkischen Wirtschaftsexperten angereist. Die zypern-türkische Opposition der *TRP* und der Gewerkschaften bezeichnet seine

Türkisches Plakat "Die Friedensbringer" zum Überfall der türkischen Armee, oben rechts der "sozialdemokratische" Ministerpräsident Eçevit, der in Zypern einmarschieren ließ.
Foto:
ZYPERN 1874-1978, Geplante Tragödie?, Presse- und Informationsamt Nicosia

Reformvorschläge, die Errichtung einer für die nahe arabische Welt attraktiven Freihandelszone, als eine Konzeption, die Nordzypern zu einer Höhle der Prostitution und des Schmuggels machen wird.
Auch die Enteignung griechisch-zypriotischer Ländereien kann keine wesentlichen Impulse für die Wirtschaft bringen. Der sogenannte "Wohnungsbauminister" Nordzyperns, Hakki Artun, hatte bereits Anfang Juli 1985 allein in der Umgebung der besetzten Hafenstadt Famagusta die Vergabe von 4.000 Hektar Land angekündigt, das sein "Ministerium" geflüchteten oder vertriebenen Zyprioten geraubt und in erster Linie türkischen Neusiedlern vom Festland übergeben hatte.
Nachdem sie die große Mehrheit der Einwohner ihrer Besatzungszone vertrieben hatte, begann die türkische Armee mit der systematischen Türkisierung Nordzyperns durch Ansiedlung türkischer (und kurdischer) Einwohner Anatoliens. Deren Zahl wird heute auf 20.000 bis 60.000 Personen geschätzt. Immer mehr türkische Zyprioten wenden sich inzwischen gegen die Neuankömmlinge. Selbst eine so traditionell protürkische Persönlichkeit wie der bekannte konservative Politiker Dr. Kenzuk erklärte: "Diese Siedler beleidigen die türkischen Zyprioten, spucken die Polizisten an, berauben die Leute, besetzen Häuser, vergewaltigen unsere Mädchen...; je schneller sie zurückgesandt werden, um so eher werden die Türkisch-Zyprioten ihre Ruhe haben."
Auch die systematische Ausraubung der antiken, griechisch-orthodoxen, maronitischen, armenischen und koptischen Kunstschätze Nordzyperns durch türkische Antiquitätendiebe und Händler werden der niederliegenden Volkswirtschaft Nordzyperns wohl nur unwesentlich Erleichterung verschaffen. International organisierte Kunsträuber bringen die zypriotischen Schätze über die Türkei auf den europäischen Kunstmarkt, wo für byzantinische Ikonen und antike Töpferware hohe Preise erzielt werden. In den vergangenen Jahren seien, so der bundesdeutsche Zypernkenner Klaus Hillenbrand, nicht nur Sammlungen aus Privathäusern entwendet, sondern auch griechisch-orthodoxe Kirchen vollkommen ausgeplündert worden. Manchmal wurden die Kirchen nach dem Entfernen aller christlichen Reliquien in Moscheen umgewandelt, häufiger dienen sie als Ställe und sind dem Verfall preisgegeben. Inzwischen mußte die zypriotische Polizei des freien Zyperns eine eigene Spezialeinheit aufstellen, die mit Hilfe von Interpol nach entwendeten Kunstgegenständen fahndet. Selbst bei einem hochrangigen Mitarbeiter der Vereinten Nationen, der unbeschränkt in den besetzten Teil einreisen durfte, fand sich Anfang der achtziger Jahre eine Anzahl gestohlener Antiquitäten aus vorchristlicher und byzantinischer Epoche.
Zwar berichten die westlichen Medien gelegentlich über derartige Exzesse, doch wird allzu selten darauf hingewiesen, daß auch viele türkische Zyprioten unter dieser Okkupation leiden. Auf je vier türkisch-zypriotische Einwohner entfällt ein festlandtürkischer Besatzungssoldat.
Angesichts dieser Machtverhältnisse sind die Wahlergebnisse immer noch erstaunlich. Obwohl mehrere zehntausend Festlandtürken widerrechtlich zu zypriotischen Bürgern erklärt wurden, blieben 1985 immer noch 20 Prozent der Wahl fern, und weitere 30 Prozent stimmten gegen die von "Präsident" Denktasch konzipierte Verfassung, die unter anderem die Einführung der Todesstrafe vorsieht. Die marxistisch orientierte *türkisch republikanische Partei*, die enge Beziehung zur *griechisch-zypriotischen AKEL* unterhält und für die Wiedervereinigung eintritt, erreichte im Juni 1985 immerhin 21,3 Prozent der Stimmen (1981 = 14,5 Prozent). "Die Linksopposition im Norden", schreibt die konservative Neue Zürcher Zeitung, "hat im Gegensatz zu den Verhältnissen im Süden der Insel, wo die prokommunistische *Akel* volle Bewegungsfreiheit genießt, schon wegen der Präsenz der vom autoritären Regime in Ankara kontrollierten türkischen Armee einen schweren Stand. Die *Akel* erreichte im Dezember 1985 28 Prozent (1981: 33 Prozent). Mit anderen Worten, die wirkliche politische Haltung eines großen Teils der türkischen Zyprioten könnte erst nach dem Abzug der türkischen Armee offenbar werden. Ohne die Präsenz der türkischen Armee wäre die Opposition gegen Denktasch vermutlich stärker".
Eben an der Frage des Abzugs der türkischen Armee ist die jüngste Zypern-Initiative des UN-Generalsekretärs *Javier Perez de Cuellar* gescheitert. Während die Resolutionen der *Vereinten Nationen* zum Zypernproblem den Rückzug der türkischen Truppen und die Rückkehr aller Flüchtlinge in ihre Heimat vorsehen, hatte der jüngste Vermittlungsvorschlag *de Cuellars* genau diesen entscheidenden Punkt ausgespart. Sein Angebot sah eine Reduzierung des türkisch besetzten Teiles von 36 Prozent auf 29 Prozent und eine wiedervereinte Bundesrepublik aus zwei Teilstaaten vor. Viele Pressekommentatoren, die damit nicht zuletzt die Position der konservativen Regierungen in Washington, London, Paris und Bonn artikulieren, kritisieren die Kompromißlosigkeit der Regierung Zyperns. Die amerikanische "International Herald Tribune", gewöhnlich außerordentlich gut über Zypern informiert, stellte dazu fest: "Kein griechisch-zypriotischer Politiker, wie kompromißbereit er auch sein mag, kann es sich leisten, eine Zypern-"Lösung" zu akzeptieren, die keine klaren Bedingungen für den Rückzug der türkischen Truppen und ein ehrenhaftes Agreement für das Flüchtlingsproblem beinhaltet."

Dem Beitrag liegt die Zypernberichterstattung der Jahre 1985/86 aus der Frankfurter Allgemeinen Zeitung, Frankfurter Rundschau, tageszeitung (Berlin), Süddeutsche Zeitung, Neue Zürcher Zeitung, Le Monde, dem evangelischen Pressedienst, dem International Herald Tribune und des Zypernbulletins (Nicosia) zugrunde. Siehe auch den ausführlichen pogrom-Bericht: Tilman Zülch, Zypern im 10. Jahr der türkischen Okkupation, pogrom Nr. 107, 15. Jahrgang, März 1984, S. 49-58.

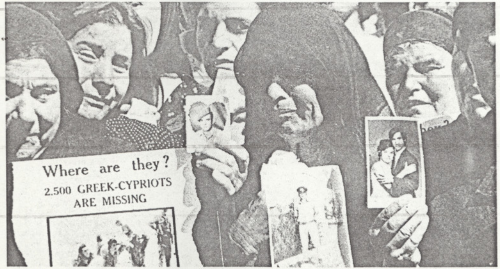

Zypriotische Flüchtlingsfrauen aus dem Norden mit den Fotos ihrer vermißten Angehörigen; *Foto: Zypern Bulletin, 9.6.86*

ΣΤΗΝ ΑΓΚΥΡΑ

ΤΡΙΤΗ 24.6.86 ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΟΖΑΛ

«LET THEM FREEZE»

(Ἄς τά παγώσουμε!)

Πολιτάκης: Κύριε πρωθυπουργέ, θά θέλαμε νά σᾶς εὐχαριστήσουμε πού δεχθήκατε τήν αἴτηση τοῦ περιοδικοῦ «Π.Θ.» γιά νά μᾶς παραχωρήσετε τή συνέντευξη αὐτή. Ὅπως γνωρίζετε, τό κυριότερο πρόβλημα στίς ἑλληνοτουρκικές σχέσεις εἶναι πῶς νά μεταβληθεῖ αὐτό τό κλίμα δυσπιστίας καί καχυποψίας — καί θά ἔπρεπε νά πῶ καί τοῦ φόβου — πού τώρα ὑπάρχει. Κάθε δήλωση καί κάθε ἐνέργεια πού θά μποροῦσε νά συμβάλει στήν ἀπομάκρυνση αὐτῆς τῆς καχυποψίας καί δυσπιστίας θά εἶχε μεγάλη σημασία. Μέ αὐτό τό πνεῦμα θά ἤθελα νά σᾶς ὑποβάλω τήν πρώτη ἐρώτηση.

Ἀκοῦμε συνεχῶς στήν Ἑλλάδα ὅτι ἡ Τουρκία ἀποτελεῖ ὁρατή ἀπειλή καί ἄμεσο κίνδυνο — γιά τήν Ἑλλάδα —. Ὅλος ὁ κόσμος στήν Ἑλλάδα πιστεύει πώς ὑπάρχει ἀπειλή κατά τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καί κατά τῆς Δυτ. Θράκης. Θά ἤθελα νά σᾶς ρωτήσω. Ἀπειλεῖ ἡ Τουρκία τήν Ἑλλάδα; Ἔχει ἡ Τουρκία ἐγκαταλείψει σ' αὐτό τό σημεῖο τήν πολιτική τοῦ Κεμάλ Ἀτατούρκ;

Ὀζάλ: Ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς πῶ ὅτι δέν ὑπάρχει ἱστορική μαρτυρία ὅτι ἡ Τουρκία ἐπετέθη ποτέ κατά τῆς Ἑλλάδος ἀπό τόν ἀγώνα τῆς ἀνεξαρτησίας καί μετά. Ἄν ἐρευνήσετε τήν ἱστορία θά δεῖτε ὅτι πάντοτε ὑπῆρξε ἐπίθεση ἀπό τήν πλευρά τῆς Ἑλλάδος ἐναντίον τῆς Τουρκίας. Ἀκόμη καί τό τελευταῖο ἐπεισόδιο στήν Κύπρο ἀποτελοῦσε μιά ἐπίθεση πού εἶχαν σχεδιάσει οἱ Ἕλληνες συνταγματάρχες. Γι' αὐτό ἡ ἰδέα ὅτι ἡ Τουρκία ἀποτελεῖ ἀπειλή γιά τήν Ἑλλάδα δέν εὐσταθεῖ... στερεῖται βάσεως. Τό ἐρώτημα εἶναι τί θά γίνει τώρα. Ὑπάρχει στήν Ἑλλάδα ἡ ἐντύπωση — τό ἄκουσα αὐτό πρόσφατα ἀπό τόν πρεσβευτή σας — ὅτι ἡ Τουρκία πρόκειται νά ἐπιτεθεῖ κατά τῆς Ἑλλάδος. Μένω κατάπληκτος.

Πιστεύω ὅτι πρέπει νά διορθώσουμε αὐτή τήν ἐντύπωση. Καί οἱ δύο πλευρές πρέπει νά διορθώσουν αὐτή τήν ἐντύπωση. Ἐμεῖς στή χώρα μας δέν διδάσκουμε τά παιδιά μας ὅτι ἡ Ἑλλάδα εἶναι ὁ χειρότερος ἐχθρός μας.

Ἴσως δίδωμε μερικά ἱστορικά στοιχεῖα γιά τόν πόλεμο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἴσως. Τίποτε περισσότερο. Ἐάν μελετήσετε τά βιβλία ἱστορίας μας δέν θά βρεῖτε. Ὄχι. Ἀλλά ἄς ἔλθωμε στή δική σας πλευρά. Ἄν συμβαίνει αὐτό στήν Ἑλλάδα... Ἄν ὁ κόσμος πιστεύει ὅτι ὑπάρχει ἀπειλή ἀπό τήν Τουρκία, ἴσως αὐτό νά ὀφείλεται στό ὅτι ἀρχίζει ἡ διδασκαλία ἀπό πολύ ἐνωρίς. Ἐξετάσετε τί διδάσκεται στά δημοτικά σας σχολεῖα. Ἤ τό τί γράφουν οἱ ἐφημερίδες σας. Πόσα βιβλία ἐναντίον τῆς Τουρκίας; Στήν Τουρκία ὑπάρχουν πολύ λίγα βιβλία ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος.

Κούσουλας: Χωρίς ἀμφιβολία ἡ ἱστορία παίζει ρόλο. Ἀλλά πιστεύω ὅτι ὁρισμένες ἀπό τίς ἐντυπώσεις πού ὑπάρχουν σήμερα στήν Ἑλλάδα δέν σχετίζονται μέ τήν ἱστορία. Συνδέονται μέ τό παρόν ἤ τουλάχιστον μέ τήν πολύ πρόσφατη ἱστορία. Ἐπί παραδείγματι, οἱ ἑλληνικές ἐφημερίδες δημοσιεύουν σχεδόν κάθε βδομάδα πληροφορίες γιά τίς πτήσεις ἀεροπλάνων σας πού παραβιάζουν τόν ἐναέριο χῶρο μας. Μιλοῦν γιά τή στρατιά τοῦ Αἰγαίου. Ἐπανέρχονται κάθε τόσο στό θέμα τῆς Λήμνου... Ἀκοῦμε ὅτι οἱ Τοῦρκοι προσπαθοῦν νά ἐπεκτείνουν τόν ἔλεγχό τους στό Αἰγαῖο. Μέ ἄλλα λόγια ὑπάρχει ἡ ἐντύπωση — ἴσως ἀδικαιολόγητη, ἀλλά γνωρίζετε ὅτι στήν πολιτική οἱ ἐντυπώσεις δημιουργοῦν πραγματικότητα. Στήν Ἑλλάδα νοικοκυρές καί μαγαζάτορες ἔχουν τήν πεποίθηση θά ἔλεγα ὅτι ὑπάρχει ἀπειλή. Γι' αὐτό τό λόγο ἤλπιζα ὅτι σήμερα κατά τή συνομιλία μας αὐτή θά δίδατε μιά ἔνδειξη — δέν περιμένω βέβαια νά ἀρχίσετε μαζί μας διαπραγματεύσεις — ἀλλά νά μᾶς δώσετε μιά ἔνδειξη γιά τό πῶς θά μποροῦσε νά βρεθεῖ μιά λύση σ' αὐτά τά προβλήματα πού δηλητηριάζουν τίς σχέσεις τῶν δύο χωρῶν μας...

Milliyet

27 HAZİRAN 1986

Yunan dergisinin Papandreu'ya çağrısı: "Zeytin dalıyla Özal'a git"

YUNANİSTAN'ın en ciddi politika dergisi **"Politika Temata"**, Başbakan **Papandreu**'yu **"Çılgınca ve tehlikeli bir tutum izlemekten vazgeçmeye"** ve **"Türkiye ile diyalog kurmaya"** çağırdı. **"Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Ödülü"**'nün kurucusu **Andreas Politakis**'in de yazarları arasında bulunduğu derginin 13.6.1986 tarihli 600. sayısı, hemen hemen tamamiyle **"Türk-Yunan ilişkileri"**'ne ayrıldı. Derginin kapağında, **"İstanbul'a"** sloganı kullanılarak, Yunanistan Başbakanı **Papandreu**'ya, Türkiye ile akılcı diyalog için **"istikamet"** gösterildi. **"Politika Temata"**'nın kapağında Türkiye ve Yunanistan başbakanlarının fotoğraflarına yer verilerek, Yunanistan Başbakanı **Papandreu**'nun İstanbul'u ziyaret etmesi ve Başbakan **Turgut Özal**'la görüşmeleri başlatması gereği vurgulandı. Dergide yer alan ve Başbakan **Papandreu**'ya **"açık mektup"** niteliği taşıyan yazıda, şöyle denildi: **"Sayın Papandreu, Küçük Asya'daki Yunan bozgunundan hemen 7 sene sonra, karşılıklı binlerce ölünün kanı daha kurumadan, yüzbinlerce göçmen sefalet içinde iken, Venizelos'un, Atatürk ve İnönü ile görüşmek için Türkiye'ye gelme gücünü, bu manevi üstünlüğü gösterebildiğini unuttunuz mu?"** Derginin yazısında, **"Megalo İdea"**'nın Yunanistan'a bir şey kazandırmadığı ve kazandırmayacağı vurgulandı

Ὁ τίτλος τῆς «Μιλλιέτ» ἔλεγε: «Σύσταση ἑλληνικοῦ περιοδικοῦ στόν Παπανδρέου: Μέ κλάδο ἐλαίας στόν Ὀζάλ».

Καί στό κείμενο, ἀφοῦ γνώριζε ποιό ἦταν τό περιοδικό, περιέγραφε τό ἐξώφυλλο: «Στό ἐξώφυλλο χρησιμοποιήθηκε ὁ τίτλος "Στήν Πόλη" δείχνοντας ἔτσι τήν "κατεύθυνση" στόν πρωθυπουργό τῆς Ἑλλάδος Παπανδρέου γιά διάλογο μέ τήν Τουρκία».

Ὀζάλ: Ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς πῶ ὅτι αὐτό εἶχα κατά νοῦν ὅταν πρωτοῆλθα στήν ἐξουσία καί ἐξέτεινα κλάδο ἐλαίας πρός τόν κ. Παπανδρέου. Ὁ κύριος λόγος ἦταν, ὅπως εἴπατε, ἡ καχυποψία πού ὑπῆρχε τόσα χρόνια. Εἶναι ἀλήθεια, δέν ἔχομε ἐμπιστοσύνη ὁ ἕνας στόν ἄλλο. Ἐπί παραδείγματι, προσπαθοῦμε καί οἱ δυό νά δοῦμε τί κρύβεται πίσω ἀπό κάθε ἐνέργεια τῆς ἄλλης πλευρᾶς. Γι' αὐτό εἶπα. Ἄς δοῦμε πῶς μποροῦμε νά ξεκινήσωμε. Τό πιό δύσκολο πρόβλημα εἶναι νά βροῦμε μιά λύση. Γνωρίζω τό πρόβλημα τῆς Κύπρου — καί τό πρόβλημα τοῦ Αἰγαίου. Αὐτά εἶναι δύσκολα προβλήματα, ἰδίως ὅταν ὑπάρχει ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης. Δέν μποροῦν νά λυθοῦν, ἄν δέν ἀρχίσουμε νά συζητοῦμε αὐτά τά πράγματα πρόσωπο μέ πρόσωπο. Γι' αὐτό σᾶς λέω. Ἄς κάνουμε κάτι πού θά μποροῦσε νά βοηθήσει στή δημιουργία ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης, πρῶτα ἀπ' ὅλα. Γιατί, ξέρετε, αὐτά τά προβλήματα — πόσα χρόνια ἔχουν περάσει, δεκαπέντε, εἴκοσι. Λοιπόν, γιατί νά μήν τά ἀφήσωμε νά μείνουν γιά ἄλλα τρία - τέσσερα χρόνια. Ἄς τά παγώσουμε (Let them freeze). **Ἄς τά ἀφήσουμε νά παγώσουν, καί ἄς προσπαθήσουμε νά βροῦμε ἄλλες δραστηριότητες γιά νά ἀναπτύξουμε τήν ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη.** Τί δραστηριότητες; Ἴσως στόν οἰκονομικό τομέα. Ἴσως στόν τουρισμό. Ἴσως καί σ' αὐτό πού ἀνέφερα νωρίτερα, ἀνεξάρτητες μελέτες ἀπό κοινωνιολόγους, γιά νά δοῦμε ποιά εἶναι τά πραγματικά αἴτια, τί λάθη κάναμε πρίν ἀπό εἴκοσι πέντε χρόνια, καί πῶς μποροῦμε νά τά διορθώσουμε.

Ὅπως εἴπατε, ὅταν ταξιτζῆδες καί νοικοκυρές καί μαγαζάτορες πιστεύ-

Στό γραφείο τοῦ τούρκου πρωθυπουργοῦ: οἱ κ. Α. Πολιτάκης καί Δημ. Κού σουλας συνομιλοῦν μέ τόν κ. Τουρκούτ 'Οζάλ

ουν ὅτι ἡ Τουρκία ἀποτελεῖ ἀπειλή, τότε πρέπει νά ὑπάρχει κάποιος λόγος...

Κούσουλας: 'Ακριβῶς...

'Οζάλ: ... Καί θά πρέπει νά ἐξετάσουμε τούς λόγους. Τότε θά μπορέσουμε νά ὑπερνικήσουμε τίς δυσκολίες. Ἴσως νά ἀνακαλύψουμε ὅτι ὁ καλύτερος τρόπος εἶναι νά ἐπιλύσωμε μερικά μόνο ἀπ' αὐτά τά προβλήματα καί ἔτσι νά ἀρχίσουμε νά σημειώνουμε κάποια πρόοδο...

Κούσουλας: 'Εννοεῖτε νά συγκεντρωθοῦμε στά προβλήματα πού εἶναι λιγότερο πιεστικά, πού παρουσιάζουν λιγότερες δυσκολίες;

'Οζάλ: Ναί. Γι' αὐτό τό λόγο θά πρέπει νά ἀρχίσουμε νά προωθοῦμε ἕνα κλίμα ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης. Νά σᾶς πῶ καί κάτι ἄλλο. Ὅταν ἀπεφάσισα νά καταργήσω τίς βίζες γιά τούς Ἕλληνες πού ἐπισκέπτονται τήν Τουρκία, συνήντησα ἀντιρρήσεις ἀπό συνεργάτες μου. Γιατί νά τό κάνουμε αὐτό, μοῦ εἶπαν, ἀφοῦ ἡ ἄλλη πλευρά δέν πρόκειται νά κάνει τό ἴδιο; 'Επίστευα ὅτι γιά νά μειωθεῖ ἡ ἔνταση ἔπρεπε νά τό κάνω. 'Υπάρχουν καί ἄλλοι τρόποι. Τά μαθητικά βιβλία πού προανέφερα καί οἱ ἐφημερίδες. Θέλω νά πῶ, δέν εἶναι μόνο οἱ πολιτικοί πού πρέπει νά ἐργασθοῦν γιά τήν ἐπίλυση αὐτῶν τῶν προβλημάτων. 'Αλλά ἐμεῖς οἱ πολιτικοί παίζουμε τόν κύριο ρόλο. Μέ τόν κ. Παπανδρέου βρισκόμαστε θά μποροῦσα νά πῶ σέ διαφορετικά στρατόπεδα ἀπό ἰδεολογική ἄποψη. 'Εκεῖνος εἶναι σοσιαλιστής, ἐγώ δέν εἶμαι σοσιαλιστής. 'Εμεῖς ἀνήκουμε στή Δημοκρατική Ἕνωση τῆς Εὐρώπης ὅπως καί ....

Κούσουλας: ὁ κ. Μητσοτάκης...

'Οζάλ: Ναί, ὁ κ. Μητσοτάκης, καί ὁ κ. Κληρίδης, στήν Κύπρο. 'Ο κ. Παπανδρέου εἶναι στό ἄλλο στρατόπεδο. Θά πρέπει νά ὑπάρχουν διαφορές γνώμης. 'Αλλά ἔχω μελετήσει μερικούς ἀπό τούς λόγους τοῦ κ. Παπανδρέου. Νομίζω ὅτι ἔχει τή δυνατότητα, καλύτερη δυνατότητα ἀπό ἄλλους. Δέν θέλω νά πῶ ὅτι ὁ κ. Μητσοτάκης δέν ἔχει, ἀλλά ὁ κ. Παπανδρέου ἔχει καλύτερες δυνατότητες νά διορθώσει τήν κατάσταση μεταξύ 'Ελλάδος καί Τουρκίας. Μπορεῖ νά τό ἐπιτύχει, καί νά εἶναι ὑπερήφανος γι' αὐτό.

Κούσουλας: Κύριε πρωθυπουργέ, σέ ὅσα εἴπατε ἐσημείωσα ἕνα - δυό σημεῖα πού φαίνεται νά εἶναι θετικά. Θά ἤθελα νά τά διερευνήσω περισσότερο. Καί πρῶτα ἀπ' ὅλα. Μιλήσατε γιά πάγωμα τῶν προβλημάτων πού παρουσιάζουν τίς μεγαλύτερες δυσκολίες. Γιά τρία - τέσσερα χρόνια.

'Υποθέτω ὅτι φυσικά μέ τό «πάγωμα» αὐτό ὑπονοεῖται ὅτι ἡ δική σας πλευρά θά σταματήσει... ἄς πάρωμε γιά παράδειγμα τίς πτήσεις τῶν ἀεροπλάνων σας μέσα ἀπό τό ὅριο τῶν δέκα μιλίων. Σημαίνει τό «πάγωμα» ὅτι τουλάχιστον γιά τά ἐρχόμενα τρία - τέσσερα χρόνια, θά σταματήσει αὐτό — ἐνῶ θά γίνονται οἱ προσπάθειες γιά νά βελτιωθοῦν οἱ σχέσεις τῶν δύο χωρῶν; Αὐτό εἶναι πού ἐννοεῖται μέ τό «πάγωμα»;

'Οζάλ: Αὐτό πού ἐννοῶ μέ τό πάγωμα εἶναι ὅτι θά κα-

10 ∂.

'Οζάλ: Ἄς ἐργασθοῦμε γιά μιά χωρίς προηγούμενο ἐποχή φιλίας

θήσουμε καί θά συζητήσουμε. 'Εδῶ ἀπόψε θέλω ἁπλῶς νά σᾶς δείξω τήν καλή μου διάθεση. Δέν ξέρω τί ἀκριβῶς μορφή θά πάρει τό πάγωμα. Αὐτό θά τό συζητήσουμε, θά κάνουμε προτάσεις καί οἱ δυό πλευρές. Ἴσως στήν ἀρχή νά μήν ἀλλάξουν οἱ ἑκατέρωθεν ἀπόψεις. 'Αλλά γιά νά ἐπιλύσωμε μερικά ἀπό τά προβλήματα αὐτά, ἄς ἀφήσωμε τά πράγματα γιά λίγο ὅπως εἶναι, ἀφοῦ ἡ κατάσταση αὐτή κρατᾶ εἴκοσι χρόνια...

Κούσουλας: Καί ἐνῶ θά κτίζουμε αὐτές τίς γέφυρες τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης, θά σταματήσετε ὅ,τι ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες θεωροῦμε πρόκληση; 'Επί παραδείγματι, θά πεῖτε «ἐπί τοῦ παρόντος δέν στέλνω τά ἀεροπλάνα μου στόν ἐναέριο χῶρο σας»...

'Οζάλ: Τό πιό σπουδαῖο θέμα δέν εἶναι τό ὅριο τῶν δέκα μιλίων ἤ τό πέρασμα τῶν ἀεροπλάνων μέσα ἀπό τά δέκα μίλια. Τό πιό σπουδαῖο εἶναι νά ἀρχίσουμε τίς ἐνέργειες πού θά βοηθήσουν τήν ἀνάπτυξη ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης. Εἶμαι βέβαιος ὅτι μερικά ἀπ' αὐτά πού ἀναφέρατε προηγουμένως θά γίνουν ὅταν ἀναπτυχθεῖ ἐμπιστοσύνη.

„ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΙΝ...

Στίς 21 Μαΐου 1976, ὁ τότε πρωθυπουργός **Κων. Καραμανλῆς** *σέ ἐπιστολή του στόν τότε πρωθυπουργό τῆς Τουρκίας* **Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ** *πρότεινε τή Σύναψη Συμφωνίας μή προσφυγῆς εἰς τήν βία καί ἀνταλλαγῆς πληροφοριῶν ἐπί τῶν ἐξοπλισμῶν τῶν δύο χωρῶν. «'Εάν ἡ σκέψις αὐτή σᾶς ἐνδιαφέρει, προσέθετε ὁ κ. Καραμανλῆς, εἶμαι ἕτοιμος νά σᾶς ὑποβάλω συγκεκριμένο σχέδιο πρός συζήτησιν».*

'Ο κ. Ντεμιρέλ ἐζήτησε συμπληρωματικές πληροφορίες.

'Ο Κ. Καραμανλῆς ἀπαντοῦσε: «Δέν ἔχω καμίαν δυσκολίαν νά σᾶς τίς παράσχω. Σκοπός θά εἶναι ἡ δημιουργία ἐκτονώσεως τῆς παρούσης ἐντάσεως στίς σχέσεις μας. 'Η δημιουργία κλίματος ὑφέσεως, ἐντός τοῦ ὁποίου θά καθίστατο δυνατή ἡ συζήτησις τῶν διαφορῶν μας ἐν ἠρεμίᾳ καί νηφαλιότητι. 'Η ἀπαλλαγή τῶν λαῶν μας ἀπό τά δυσβάστακτα βάρη ἀσκόπων ἐξοπλισμῶν».

Κούσουλας: Δέν σᾶς κρύβω ὅτι θά ὑπάρξουν αὐτοί πού θά ποῦν ὅτι τό «πάγωμα» πού προτείνετε σκοπό ἔχει νά κερδίσετε χρόνο γιά νά μπεῖτε στήν Εὐρωπαϊκή Κοινότητα. Καί μετά... Γι' αὐτό ἐρωτῶ. Θά γίνουν αὐτά σέ σύντομο...

'Οζάλ: 'Ενωρίς...

Κούσουλας: ...διάστημα...

'Οζάλ: Ναί. 'Ενωρίς, κατά τίς συζητήσεις. Ναί.

Κούσουλας: Τό δεύτερο σημεῖο. Μιλήσατε γιά οἰκονομικές δραστηριότητες καί οἰκονομική συνεργασία. Ἄς πάρουμε τό πρόβλημα τῆς ὑφαλοκρηπῖδας. Εἶναι πράγματι δύσκολος ὁ καθορισμός διαχωριστικῆς γραμμῆς. Καί μοῦ ἦρθε στό νοῦ ἡ περίπτωση τοῦ Ρούρ καί τῆς 'Αλσατίας καί Λωραίνης. 'Η Γαλλία καί ἡ Γερμανία ἔχυσαν πολύ αἷμα διεκδικώντας τήν περιοχή αὐτή. Τελικά ἀπεφάσισαν νά ἐκμεταλλευθοῦν τούς πόρους τῆς περιοχῆς ἀπό κοινοῦ καί ἐδημιούργησαν τήν κοινότητα ἄνθρακος καί χάλυβος — τόν προπομπό τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος. Τό ἐρώτημά μου εἶναι: Τί θά λέγατε γιά μιά ἀνάλογη κοινοπραξία γιά τήν ἐκμετάλλευση τοῦ Αἰγαίου, ἀλλά μέ μιά βασική προϋπόθεση πού σᾶς τή θέτω μέ ἔμφαση ἐξ ὑπαρχῆς. Ὅτι δηλαδή ἡ συμφωνία θά περιλαμβάνει σάν ἀδιαχώριστο τμῆμα της τήν ἐπίσημη διακήρυξη ὅτι ἡ κοινοπραξία δέν ἐπηρεάζει κατά κανένα ἀπολύτως τρόπο τά κυριαρχικά δικαιώματα τῆς 'Ελλάδος, καί τά σύνορα τῶν δύο χωρῶν τά ὁποῖα παραμένουν ἀπαραβίαστα. Σᾶς τό λέω αὐτό γιατί πολλοί στή χώρα μας φοβοῦνται ὅτι ἡ δική σας χώρα θά ἐκμεταλλευθεῖ μιά τέτοια συνεργασία γιά νά ἐπεκτείνει τόν ἔλεγχό της στό Αἰγαῖο καί ἔτσι νά μείνουν ἐκτεθειμένα τά ἑλληνικά νησιά τοῦ ἀνατολικοῦ Αἰγαίου.

'Οζάλ: 'Εάν ἀναπτύξωμε τήν ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη...

Κούσουλας: Κατά τά ἀρχικά στάδια...

'Οζάλ: Ναί. Καί τότε θά ποῦμε ὅτι τό Αἰγαῖο θά πρέπει νά εἶναι ἡ θάλασσα πού ἑνώνει 'Ελλάδα καί Τουρκία, ὄχι ἡ θάλασσα πού μᾶς χωρίζει...

Κούσουλας: Μέ συγχωρεῖτε, θά ἤθελα νά διευκρινίσω τό σημεῖο αὐτό. 'Η διακήρυξη τοῦ ἀπαραβίαστου τῶν συνόρων θά εἶναι ἀναπόσπαστο μέρος μιᾶς συμφωνίας γιά μιά τέτοια κοινοπραξία;

'Οζάλ: Ναί. 'Επιτρέψτε μου νά σᾶς πῶ γιά τίς καλές μας προθέσεις. Γιατί νά ξοδεύουν ἡ Τουρκία καί ἡ 'Ελλάς τόσα χρήματα γιά στρατιωτικές δυνάμεις; Αὐτό δέν εἶναι σωστό. Πρός τί; Δέν νομίζω ὅτι ἡ 'Ελλάς θά δημιουργήσει φασαρίες. 'Αλλά αὐτή ἡ συνεχιζόμενη αὔξηση τῶν ὅπλων, αὐτή καθ' ἑαυτή ἡ αὔξηση μπορεῖ νά δημιουργήσει προβλήματα ἀργότερα...

Κούσουλας: Τουλάχιστον ἄν μή τί ἄλλο εἶναι δαπανηρή καί γιά τίς δυό πλευρές...

'Οζάλ: 'Ακριβῶς...

Κούσουλας: 'Ακοῦμε μέ μεγάλη προσοχή νά δέχεσθε ὅτι ἡ 'Ελλάς δέν πρόκειται νά δημιουργήσει φασαρίες.

'Η 'Ελλάς πράγματι δέν ἔχει ἐπιθετικούς σκοπούς. Δέν μπορῶ νά φαντασθῶ τόν ἑλληνικό στρατό νά ἀποβιβάζεται στή Σμύρνη. 'Αλλά οὔτε καί μπορῶ νά φαντασθῶ ἐσᾶς νά καταλαμβάνετε τά νησιά μας μέ τόν ἑλληνικό τους πληθυσμό. Αὐτά δέν εἶναι σοβαρά πράγματα. Καί ὅμως καί στίς δυό χῶρες φαίνεται νά ὑπάρχουν τέτοιες ὑποψίες. Γιατί νά μήν προσπαθήσωμε νά πείσωμε μέ ἔργα ὁ ἕνας τόν ἄλλο ὅτι δέν ὑπάρχει πράγματι λόγος γιά τέτοιους φόβους; Ἔχω ἄδικο;

'Οζάλ: Ὄχι. Ἔχετε ἀπόλυτα δίκιο...

Πολιτάκης: Κύριε πρωθυπουργέ, ἔχετε προτείνει τήν ὑπογραφή μιᾶς Συνθήκης Φιλίας, Συνδιαλλαγῆς καί Συνεργασίας μεταξύ 'Ελλάδος καί Τουρκίας. 'Αλλά πολλοί στήν 'Ελλάδα, καί νομίζω δικαίως, δέν μποροῦν νά συμβιβάσουν αὐτή τήν πρόταση μέ τήν ὕπαρξη τῆς στρατιᾶς τοῦ Αἰγαίου καί τά πολυάριθμα ἀποβατικά της σκάφη καί ἄλλα ἐπιθετικά μέσα. 'Αναφέρονται

δέ στή στρατιά αὐτή ὅταν μιλοῦν γιά τά «ἐπεκτατικά σχέδια» τῆς Τουρκίας...

'Οζάλ: Οἱ τουρκικές δυνάμεις στό δυτικό τμῆμα τῆς Τουρκίας ἐγκαταστάθηκαν σάν ἀντίδραση στόν ἐξοπλισμό τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου κατά μῆκος τῆς ἀκτῆς τῆς Μικρᾶς 'Ασίας. Αὐτή ἡ στρατικοποίηση τῶν νήσων ἄρχισε πολύ πρίν ἀπό τό 1974, κατά παράβαση τῶν διεθνῶν συνθηκῶν. 'Αλλά αὐτά τά προβλήματα δέν εἶναι ἄλυτα. Ἡ πρότασή μου γιά τή Συνθήκη εἶναι ἕνας μόνο τρόπος, μεταξύ ἄλλων, γιά τή λύση τῶν προβλημάτων μας, καί βρίσκεται ἀκόμη πάνω στό τραπέζι. Δοκιμάστε τήν εἰλικρίνεια τῆς Τουρκίας καί ἀρχίστε διάλογο μαζί μας.

Κούσουλας: Ὑπάρχει ὅμως καί τό θέμα τῆς ἐπικείμενης ἐπισκέψεώς σας στό βόρειο τμῆμα τῆς Κύπρου...

'Οζάλ: Γιατί μπορεῖ νά πάει ὁ κ. Παπανδρέου στήν Κύπρο, καί δέν μπορῶ νά πάω ἐγώ; Αὐτό, γιά νά πῶ τό ἐλάχιστο, ἀποτελεῖ δυό μέτρα καί δυό σταθμά. Νομίζω ὅτι αὐτοί πού φέρουν ἀντίρρηση θά ἤθελαν νά ξεχάσουμε καί ἐμεῖς καί ἡ παγκόσμια κοινή γνώμη ὅτι ἐκεῖνοι εἶναι πού ἀπέρριψαν τίς προτάσεις τοῦ γεν. γραμματέως τῶν Ἡν. 'Εθνῶν. 'Εν πάση περιπτώσει. Ἡ ἐπίσκεψή μου σκοπό ἔχει τήν ἐπιθεώρηση τῶν στρατιωτικῶν μας τμημάτων ἐκεῖ καί τή μελέτη τρόπων γιά νά βοηθήσουμε οἰκονομικά τούς Τουρκοκυπρίους τῶν ὁποίων τό κατά κεφαλήν εἰσόδημα εἶναι τό μισό ἀπό τό εἰσόδημα τῶν Ἑλληνοκυπρίων...

Πολιτάκης: Κύριε πρωθυπουργέ, μήπως θά θέλατε νά ἀπευθύνετε μέσω τοῦ περιοδικοῦ ἕνα μήνυμα πρός τόν ἑλληνικό λαό;

'Οζάλ: Ναί, βέβαια. Θά ἤθελα νά πῶ μέ τήν εὐκαιρία αὐτή πρός τόν ἑλληνικό λαό ὅτι **ἡ Τουρκία δέν ἐπωφθαλμιᾶ οὔτε μιά ἴντσα ἑλληνικοῦ ἐδάφους.**

Δέν ὑφίσταται ἀπειλή ἀπό τήν Τουρκία καί τόν τουρκικό λαό ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος καί ἐναντίον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. 'Αποτελεῖ πάγια πολιτική μας, πού τήν κληρονομήσαμε ἀπό τόν Κεμάλ 'Ατατούρκ, ἡ ἐπιδίωξη φιλίας καί συνεργασίας μέ τούς γείτονές μας. Πολύ περισσότερο μέ τήν Ἑλλάδα μέ τήν ὁποία μᾶς συνδέουν οἱ κοινές δημοκρατικές ἀξίες τοῦ δυτικοῦ κόσμου, καί ἡ συμμετοχή μας στή Συμμαχία. 'Αλλά πάνω ἀπ' ὅλα μᾶς συνδέει ἡ κοινή μας ἱστορία, ὁ τρόπος ζωῆς, οἱ παραδόσεις.

Μέ αὐτό τό πνεῦμα ἐζήτησα νά ἀρχίσει ἕνας εἰλικρινής διάλογος ἀνάμεσα στίς δύο χῶρες μας. Ἡ ἀποφυγή διαλόγου μέ τήν αἰτιολογία ὅτι δέν ὑπάρχει τίποτε γιά διαπραγμάτευση δέν πρόκειται νά ἐξαφανίσει τά ἑλληνο - τουρκικά προβλήματα πού δυστυχῶς ὑπάρχουν.

"Ας δοῦμε κατάματα τήν πραγματικότητα, κι ἄς ἀντιμετωπίσουμε τά προβλήματα αὐτά, χωρίς νά ὑπερβάλουμε τήν πραγματική τους βαρύτητα καί χωρίς νά τά ἀφήνουμε νά κυριαρχοῦν στή δημόσια ζωή μας. **"Ας ἐργασθοῦμε γιά μιά χωρίς προηγούμενο ἐποχή φιλίας καί συνεργασίας.** Καί ἄς χρησιμοποιήσουμε τούς πλουτοπαραγωγικούς μας πόρους γιά τήν εὐημερία καί τήν εὐτυχία τῶν λαῶν μας, καί ὄχι γιά ἐξοπλισμούς.

Πολιτάκης: 'Επιτρέψτε μου παρακαλῶ μιά ἐρώτηση γιά ἕνα θέμα πού προκαλεῖ δυσκολίες καί ἀπασχολεῖ τήν ἑλληνική κοινή γνώμη. Πρόκειται γιά τίς περιουσίες Ἑλλήνων ὑπηκόων στήν Τουρκία πού δέν μποροῦν νά τίς ἐκποιήσουν.

'Οζάλ: "Εχουμε καί ἐμεῖς ἀνάλογες ἀπαιτήσεις...

Πολιτάκης: Κύριε πρωθυπουργέ ὁ 'Ελευθέριος Βενιζέλος δέν δίστασε τό 1930 γιά νά φτάσει στίς περίφημες συμφωνίες τόν 'Οκτώβριο τοῦ ἰδίου ἔτους, δέν δίστασε νά διαγράψει πολύ μεγαλύτερες ἑλληνικές ἀπαιτήσεις ἀποζημιώσεων πού προέρχονταν ἀπό τήν ἀνταλλαγή τῶν πληθυσμῶν. Γιατί δέν ἀντιμετωπίζει καί ἡ κυβέρνησή σας μέ ἀνάλογη εὐρύτητα τό θέμα αὐτό;

'Οζάλ μέ Πολιτάκη

'Ο πρωθυπουργός Τουρκούτ 'Οζάλ δέχθηκε καί συνομίλησε μέ τόν 'Ανδρέα Πολιτάκη ἱδρυτή τοῦ Βραβείου Εἰρήνης καί Φιλίας 'Αμπντί 'Ιπεκτσί καί συνεργάτη τοῦ περιοδικοῦ «Π.Θ.» πού ἐκδίδεται στήν Ἑλλάδα. Στή συνομιλία μετέσχε καί ὁ συνεργάτης τοῦ περιοδικοῦ Δημ. Κούσουλας. Ὁ 'Οζάλ στή συνομιλία ἐξήγησε τίς προσπάθειές του γιά τή δημιουργία καλῶν σχέσεων.

**«Μιλιέτ», 26 'Ιουνίου 1986
στήν 1η σελίδα**

'Οζάλ: "Ολα εἶναι δυνατά καί ὅλα συζητοῦνται μέσα σέ ἕνα κλίμα ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καί ἐποικοδομητικοῦ διαλόγου.

Πολιτάκης: Κύριε πρωθυπουργέ, ὑπάρχει καί κυκλοφορεῖ μιά μελέτη τῆς Διευθύνσεως Στρατιωτικῆς Ἱστορίας τοῦ Γεν. 'Επιτελείου τῆς Τουρκίας πού ἐξεδόθη τό 1975, ἡ ὁποία ἀναφέρεται στίς ἀπόψεις τῶν Ἑλλήνων καί τοῦ 'Ελευθερίου Βενιζέλου πρίν ἀπό τό 1930 γιά τή μεγάλη Ἰδέα. Λέγει ὅτι οἱ "Ελληνες ἔχουν κατακτητικούς σκοπούς, καί ὅτι δέν εἴμεθα ἱκανοί νά προστατεύσουμε τά νησιά μας τοῦ 'Ανατολικοῦ Αἰγαίου καί γι' αὐτό πρέπει νά ἀναλάβει ἡ Τουρκία τήν προστασία τους ἀφοῦ ἡ ἀσφάλειά τους ἐπηρεάζει καί τή δική της ἀσφάλεια. Ποιά εἶναι ἡ θέση τῆς κυβερνήσεώς σας στό θέμα αὐτό;

'Οζάλ: Σᾶς παρακαλῶ νά μήν ἀναφέρεσθε σέ δευτερευούσης σημασίας πηγή γιά νά προδιορίσετε τή δική μας θέση. Ἡ κατεστημένη (Established) πολιτική τῆς Τουρκίας εἶναι πολιτική εἰρήνης καί ἀποδοχῆς τῶν σημερινῶν νομίμων συνόρων. 'Επαναλαμβάνω ὅτι δέν ἐπωφθαλμιοῦμε οὔτε μιά ἴντσα ἑλληνικοῦ ἐδάφους. Καί πιστεύουμε ὅτι καί ἡ «Μεγάλη 'Ιδέα» ἔχει ἐπίσης ἐγκαταλειφθεῖ.

Κούσουλας: "Εχετε δηλώσει κ. πρωθυπουργέ ὅτι θά μπορούσατε νά συναντήσετε τόν "Ελληνα πρωθυπουργό ὁποτεδήποτε καί ὁπουδήποτε γιά νά συνομιλήσετε μαζί του. 'Ισχύει πάντα αὐτό;

'Οζάλ: Βέβαια ἰσχύει αὐτό. Αὐτό ἀποτελεῖ ὑποχρέωσή μου καί πρός τόν τουρκικό λαό. "Εχω πεῖ πράγματι, ὁποτεδήποτε (At any time). Ὡς πρός τόν τόπο, αὐτός θά εἶναι ὁ κατάλληλος (Appropriate) πού θά καθορισθεῖ ἀπό κοινοῦ.

Κούσουλας: Σᾶς εὐχαριστοῦμε κ. πρωθυπουργέ γιά τόν χρόνο πού μᾶς δώσατε.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ;

Ὁ κ. σύμβουλος καί ἡ πρεσβεία

Τοῦ κ. Α. ΠΟΛΙΤΑΚΗ

Μερικά λόγια σχετικά μέ τήν **ἄπρεπη** «ἐπιστολή» πού δημοσιεύτηκε στό προηγούμενο τεῦχος, σελ. 16, τίτλος **«Τά σύκα - σύκα»**. Ξεκινώντας ἀπό σχόλια τῆς σύνταξης τοῦ περιοδικοῦ — πού δέν τοῦ ἄρεσαν — ἐπεδόθη, αἰφνιδιαστικά, ὁ ἐπιστολογράφος, στή συγγραφή **«λιβέλλου»** κατά τοῦ γράφοντος.

Ἡ διεύθυνση τῶν «Π.Θ.» στό διάστημα τῆς ἀπουσίας μου σέ **ἐντεταλμένο** ταξίδι στήν Τουρκία (πού τά ἀποτελέσματά του ἴσως ἀποδειχθοῦν χρήσιμα — οἱ ἀναγνῶστες τῶν «Π.Θ.» θά ἔχουν τήν εὐκαιρία νά κρίνουν στό τεῦχος αὐτό) ἀπάντησε μέ τόν πρέποντα τρόπο.

Θά ἤθελα, μόνο, νά διατυπώσω τήν ἔκπληξη καί τήν ἀγανάκτησή μου δτι ὁ λιβελλογράφος χρησιμοποιεῖ, στό **ἀθλιότατο** κείμενο, **ἐπίσημη ἰδιότητα**. Ἐπί - γράφεται μέ ἔμφαση: **«Σύμβουλος Τύπου τῆς κυπριακῆς πρεσβείας»**. Δέν εἶδα τήν ἐπιστολή ἀλλά ἴσως νά εἶναι γραμμένη καί σέ χαρτί τῆς πρεσβείας.

Γνωρίζουν οἱ προϊστάμενοί του αὐτές τίς «δραστηριότητες»; Καί τόν ἀφήνουν ἀνέλεγκτο; Ἡ ἐνεργεῖ μέ ἐντολή τους; Αὐτός δμως δέν εἶναι «σύμβουλος **Τύπου**». «Σύμβουλος **Ρύπου**» εἶναι.

Ἦλθε στήν Ἑλλάδα νά διδάξει **πατριωτισμό** στούς Ἕλληνες ὁ κ. Φλεβάρης; Ὁ γράφων δέν ἔχει καμιά πρόθεση νά διδάξει, σέ Κύπριους, πατριωτισμό. Ἀλλά καί δέν δέχεται μαθήματα πατριωτισμοῦ.

Διαφωνεῖ — καί διαφωνεῖ ἔντονα — μέ τήν πολιτική τοῦ κ. Κυπριανοῦ καί τῆς κυβέρνησής του, ἰδίως ἀπό τίς 17.1.1985. Ἡ πολιτική αὐτή εἶναι **ἀντίθετη** στή **δεδηλωμένη** θέληση τῆς πλειοψηφίας τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Θεωρεῖ δτι ἡ κυπριακή κυβέρνηση ὀφείλει νά **συνταχθεῖ** μέ τόν κυπριακό λαό καί δχι μέ ἐξωκυπριακούς παράγοντες. Καί δτι ἄν θά διατηρηθεῖ ἤ δχι στήν ἐξουσία ὁ κ. Κυπριανοῦ εἶναι τό λιγότερο οὐσιῶδες, τό πιό ἀσήμαντο θέμα στό λεγόμενο «κυπριακό πρόβλημα». (Ἴσως γιά ἐκεῖνον νά εἶναι τό σημαντικότερο...). Αὐτό εἶναι δλο δμως.

Ἡ ἀπάντηση, ἄλλωστε, πού ἀποδείχνει πόσο ἄστοχοι, ἀστόχαστοι καί ἐπικίνδυνοι εἶναι καί οἱ τελευταῖοι χειρισμοί τοῦ Κυπρίου προέδρου, δίδεται **ἀπό μέσα ἀπό τήν ἴδια τήν Κύπρο**, ἀπό τόν πρώην ὑπουργό Ἐξωτερικῶν κ. Ν. Ρολάνδη (ὑπουργό, ἄλλωστε, τοῦ κ. Κυπριανοῦ) μέ τό **ἄτεγκτο** ἐρώτημα πού πρίν λίγες μέρες διατύπωσε: **«Γιατί ὁ κ. Κυπριανοῦ ἀποδέχτηκε τό σχέδιο τοῦ Ἀπριλίου 1985 τοῦ Κουεγιάρ χωρίς νά ζητήσει, δπως κάνει τώρα, τήν πρόταξη συμφωνίας γιά τήν ἀποχώρηση τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων, γιά τήν ἀσφάλεια - ἐγγυήσεις καί γιά τίς τρεῖς ἐλευθερίες;** Καί γιατί δέν ἔκανε ποτέ αὐτή τήν πρόταξη 11 χρόνια τώρα;». (Τό ἴδιο ἐρώτημα ἔχει διατυπωθεῖ καί ἀπό τόν γράφοντα στό τεῦχος 596/23.5.86 τῶν «Π.Θ.», σελ. 33, τίτλος: **«Ἡ ψευδής πορφύρα πού περιβάλλεται τό Κυπριακό»**).

*

Ὁ κ. σύμβουλος, κατεστημένο, προφανῶς, δργανο τῆς κυβέρνησης τοῦ κ. Κυπριανοῦ, δέν συμφωνεῖ μέ τίς ἀπόψεις τοῦ γράφοντος. Δικαίωμά του. Δικαίωμά του δμως δέν εἶναι ὁ **«ρύπος»** καί μάλιστα μέ «ἐπίσημη ἰδιότητα». Διότι ὁ «ρύπος» χαρακτηρίζει ἐκεῖνον πού τόν **παράγει**. Καί τόν **ἀναδεύει**. Καί τούς πέριξ...

Πότε, ἄραγε, προσπάθησε νά «πείσει», ὁ κ. σύμβουλος, τόν κ. Πολιτάκη καί διαπίστωσε δτι «**δέν θέλει νά πεισθεῖ**»; Τί ψευδής ὑπαινιγμός εἶναι αὐτός; Ὁ κ. Πολιτάκης ἀγνοεῖ καί τήν ὕπαρξη ἀκόμη τοῦ κ. «συμβούλου».

Τήν ὥρα δμως τῆς μεγάλης ἀνάγκης τῆς Κύπρου, μετά τήν καταστροφή, τό Πάσχα τοῦ '75, τό **«πρῶτο Πάσχα μετά,»** ὁ κ. Πολιτάκης μάζεψε ἐφόδια σέ δλη τήν Κρήτη γιά τούς Κύπριους πρόσφυγες καί τά μετέφερε ὁ ἴδιος — μέ ἄλλους δύο συντοπίτες του — στήν Κύπρο. (Ὁ πρώην δήμαρχος τῆς Λεμεσοῦ ξέρει τό περιστατικό).

Πρέπει νά γνωρίζει ὁ κ. Φλεβάρης (καθώς καί δλοι οἱ «σύν αὐτῷ») δτι ὁ κ. Πολιτάκης δέν ἔχει κανένα **«πάθος νά παρουσιάζει»** ἔτσι ἤ ἀλλιῶς τούς Τούρκους (ἄλλος ἄθλιος ὑπαινιγμός). Προσπαθεῖ μέσα στίς **προγραμματισμένες** τεχνητές κρίσεις **«ἐθνικοφροσύνης»** πού γίνονται γιά ἐσωτερικούς κομματικούς λόγους στήν Ἑλλάδα, νά διατηρεῖ τήν ψυχραιμία καί τή νηφαλιότητά του. Ὁδηγεῖται ἀπό τό **μέγα** γεγονός τῆς **30.10.1930** (πού συνέβη 8 μόλις χρόνια ὕστερα ἀπό μιά ἀπόβαση, τριετή κατοχή καί βιβλική καταστροφή) καί διερωτᾶται γιατί αὐτό δέν μπορεῖ νά συμβεῖ καί σήμερα πού τόσο πολλά καί τόσο σημαντικά (συμμαχίες κ.λπ.) συνδέουν Ἕλληνες καί Τούρκους. (Βέβαια καί τόν Βενιζέλο δέν δίστασαν τότε μερικοί, ἴδιου ἀσφαλῶς πνευματικοῦ ἐπιπέδου μέ τόν ἐπιστολογράφο τῶν «Π.Θ.», νά ἀποκαλέσουν «προδότη»...).

*

Δέν ξεχνᾶ ὁ γράφων — δπως φαίνεται σκόπιμα νά ξεχνᾶ ὁ κ. σύμβουλος καί οἱ «ὁμοϊδεάτες» του — δτι **πρίν** ἀπό τήν **«20ή Ἰουλίου 1974» ὑπάρχει** ἡ **«15η Ἰουλίου 1974»**. Κανείς, μέ κανένα τρόπο, δέν μπορεῖ νά ἀνατρέψει τή **σειρά** αὐτῶν τῶν ἡμερομηνιῶν.

Καί θεωρεῖ δτι 11 χρόνια ἀπό τότε εἶναι πάρα πολλά, ἔνδειξη ἀνικανότητας δτι δέν μπόρεσαν νά φτάσουν οἱ Ἑλληνοκύπριοι, παρά τή βοήθεια τῶν Η.Ε., σέ μιά λύση δίκαιη καί βιώσιμη. Καί αἰσθάνεται ἀπόγνωση, μαζί μέ τή μεγάλη πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων, δταν σκέφτεται δτι κατέστρεψαν, **μέ τά ἴδια τους τά χέρια** (καί ἴσως καί μέ παρακινήσεις) μιά **λύση**, τῆς ὁποίας **μάταια ἀναζητοῦν τώρα τήν ἀναβίωση**. (Ἀπό αὐτή τήν **ἀπονενοημένη ἐ**νέργεια προέκυψαν δλα τά ὕστερα δεινά). Ὅπως ὁ ἀνόητος Ὀθέλλος πού ἔπνιξε, στό νησί τους, μέ τά χέρια του, τήν ἀθώα Δυσδαιμόνα καί τήν καλοῦσε ὕστερα νά ζωντανέψει... (Δέν λείπει οὔτε ὁ **Ἰάγος** ἀπό τή σύγχρονη τραγωδία τοῦ Κυπριακοῦ...).

*

Ἐνόσω οἱ Κύπριοι θά φέρονται δπως οἱ «στρουθοκάμηλοι», ἄλλο «μέλλον» δέν ἔχουν παρά τῶν «στρουθοκαμήλων»... Καί ἐν τῷ μεταξύ «περί ἄλλα μεριμνοῦν καί τυρβάζουν» καί «κομπάζουν». Καί κάνουν ἀπό πάνω καί τό «δάσκαλο». □

2. Τό ταξίδι στήν Κύπρο τοῦ Τούρκου πρωθυπουργοῦ

Εἴμαστε κραυγαλέοι καί θορυβώδεις στά «μικρά». Ἔστω καί ἄν ἔχουμε τήν εὐθύνη ἤ τά ἔχουμε προκαλέσει μέ δικές μας ἀστόχαστες ἐνέργειες.

Ὁ γράφων εἶναι **ἐναντίον** τοῦ ταξιδιοῦ τοῦ Τούρκου πρωθυπουργοῦ στό παράνομο κράτος τῆς Β. Κύπρου. Τό εἶπε καί στή συνέντευξη πού παραχώρησε ὁ κ. Ὀζάλ στά «Π.Θ.». Καί ἀντιτίθεται ἰδιαίτερα τώρα πού ἡ πρωτοβουλία Κουεγιάρ «αἰωρεῖται» σέ μιά πολύ κρίσιμη φάση. Εἶναι ἡ **πιό ἀκατάλληλη**, ἴσως, στιγμή καί πολύ σωστά καταδίκασε τό ταξίδι ὁ ἴδιος ὁ γεν.

Συνέχεια στη σελ. 42

Τό ταξίδι 'Οζάλ

Συνέχεια άπό τή σελ. 22

γραμματέας τῶν Η.Ε.

Ὅμως, ἄς ἀφήσουμε τούς «ὑστερισμούς». Καί ἐμεῖς καί οἱ Ἑλληνοκύπριοι. Ὁ κ. Α. Παπανδρέου ἄνοιξε τό δρόμο. Καί ὄχι μόνον αὐτό. **Ἄν ὑπῆρχε διάλογος δέν θά ὑπῆρχε καί τό ταξίδι. Οὔτε καί τό προηγούμενο τοῦ κ. Οὐλουσοῦ. Οὔτε, βέβαια, καί τοῦ κ. Παπανδρέου. Εἶναι αὐτονόητο.**

Ὅπως ὅμως ἔγραψαν καί τά «Π.Θ.» ὅταν 40.000 Τοῦρκοι στρατιῶτες βρίσκονται στή Β. Κύπρο, θά ἦταν **ἀστεῖο** νά θεωρηθεῖ ὅτι ὁ πρωθυπουργός τῆς χώρας ἀπό τήν ὁποῖο προέρχονται, δέν μπορεῖ νά τά ἐπισκεφθεῖ «γιά νά τά ἐπιθεωρήσει» (π.χ.). Τό «δικαίωμα» αὐτό ἐξασφαλίζεται **ἀπό τά πράγματα.** Δέν τό ἀναγνωρίζουμε ἀλλά μέ τή μή ἀναγνώρισή μας δέν τό ἀναιροῦμε. Ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει.

Ἄν, βέβαια, δέν ἦταν τά στρατεύματα τῆς χώρας του **ἐκεῖ**, δέν θά μποροῦσε, Τοῦρκος πρωθυπουργός, νά πραγματοποιήσει ταξίδι (μή τουριστικό) χωρίς τήν πρόσκληση ἤ τήν ἄδεια τῆς κυπριακῆς κυβέρνησης πού ἀναγνωρίζεται ἀπό τά Ἡν. Ἔθνη. Αὐτό καί μόνο ἔπρεπε νά ἀποτρέψει τόν Τοῦρκο πρωθυπουργό ἀπό τήν πραγματοποίηση τοῦ ταξιδιοῦ.

Δίνουμε ὅμως σημασία καί «κραυγάζουμε» **δυσανάλογα** γιά τά «μικρά» ἐνῶ «ἀντιπαρερχόμαστε» καί παριστάνουμε τούς «μουγκούς» γιά τά σημαντικά. Ὅπως γιά τήν πρόταση τοῦ Τούρκου πρωθυπουργοῦ γιά τήν ὑπογραφή «συμφώνου φιλίας,

Ὁ κ. Ὀζάλ εἶπε στή συνέντευξη ὅτι **«ἡ πρόταση βρίσκεται ἀκόμη πάνω στό τραπέζι».** Καί εἶπε ἀκόμη: **«Δοκιμάστε τήν εἰλικρίνεια τῆς Τουρκίας».**

Γιατί δέν **ἀξιοποιεῖται** ἡ πρόταση;

«Ἀξιοποίηση» σημαίνει νά ἀποδειχθεῖ ἤ ὅτι εἶναι **«μπλόφα»** (γιά «τά μάτια» τῶν τρίτων) ἤ ὅτι εἶναι εἰλικρινής. Καί στίς δύο περιπτώσεις θά ὠφεληθεῖ ἡ χώρα. Χρειάζεται, ὅμως, **διάλογος.**

Ποιός ἔχει τό δικαίωμα νά «ἀγνοεῖ» μιά παρόμοια πρόταση;

ΕΓΡΑΦΕ

Ἀναγκαῖος ὁ διάλογος

«...Ἡ ἀλλαγή, συνεπῶς, τῶν ἑλληνικῶν χειρισμῶν γιά τή λύση τοῦ Κυπριακοῦ καί τήν ἐγκατάλειψη τῶν τουρκικῶν διεκδικήσεων εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος, θά ἐξασφαλίσει τήν κοινοτική, τουλάχιστον, συμπαράσταση, μόνον ἄν γίνει πιστευτή ἡ φιλική, ἀντί τῆς ὡς τώρα ἐχθρικῆς, στάσης τῆς κυβερνήσεως τοῦ ΠΑΣΟΚ ἀπέναντι στά προβλήματα ἑνότητας τοῦ δυτικοῦ κόσμου. Στά πλαίσια μιᾶς τέτοιας στάσης, ὁ «διάλογος» ἀναδείχνεται ὡς ἡ μοναδική, πράγματι, μέθοδος γιά τήν ἀναζήτηση παραδεκτῆς καί βιώσιμης λύσης».

«Καθημερινή» 3.7.86

ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Τό Πατριαρχεῖο καί οἱ Τοῦρκοι

Τοῦ κ. ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΠΟΛΙΤΑΚΗ

Στίς 3 Ἰουνίου δημοσίευσε ἡ «Καθημερινή» γράμμα ἀναγνώστου της, καθηγητή στό Πανεπιστήμιο τής Πάτρας, μέ ἐντυπώσεις ἀπό πασχαλινό ταξίδι στήν Κωνσταντινούπολη, στό Πατριαρχεῖο κ.λπ.

Ἀξίζει τό γράμμα αὐτό — πού εἶναι, ὅπως θά δοῦμε, «χαρακτηριστικό» — νά σχολιασθεῖ.

Στήν ἀρχή ὁ ἐπιστολογράφος καθηγητής ἐπισημαίνει τή **«φιλόξενη συμπεριφορά καί τήν ἐξυπηρετικότητα τῶν Τούρκων»** (διαπίστωση κοινή γιά ὅλους τούς Ἕλληνες ταξιδιῶτες, πού, ὅπως λένε, «ἀρκεῖ νά πεῖς ὅτι εἶσαι Ἕλληνας γιά νά σέ περιποιηθοῦν δύο φορές περισσότερο»).

Στή συνέχεια, ὅμως, διατυπώνει ὁρισμένα («δυσάρεστα», ὅπως τά χαρακτηρίζει) ἐρωτήματα: α) γιά τίς τουρκικές σημαῖες πού κρέμονταν στήν εἴσοδο τοῦ Πατριαρχείου τή βραδιά τής Ἀνάστασης, β) γιά τή μνεία πού ἔκανε ὁ Πατριάρχης, στό «Πολυχρόνιο», τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ τουρκικοῦ κράτους, γ) γιά τίς ἰσλαμικές ἐπιγραφές πού εἶναι ἀναρτημένες στούς τοίχους τής Ἁγίας Σοφίας.

Καί διερωτᾶται ὁ κ. καθηγητής, ἄν ὁ «τουρκοσημαιοστολισμός», τό «τουρκοπολυχρόνιο», ἡ «ἀλλοίωση τής αἰσθητικῆς τής Ἁγιά - Σοφιᾶς» μέ τίς ἐπιγραφές «ἐπιβάλλονται ἀπό τίς διεθνεῖς συμβάσεις ἤ ἀποτελοῦν μιάν ἀκόμη ἀπόδειξη τής ἐνδοτικότητάς μας πρός τούς γείτονες».

*

Ἄν ἕνας καθηγητής πανεπιστημίου στήν Ἑλλάδα ἔχει (μέ ἀπολύτως καλή πίστη, ὅπως φαίνεται) ἀπόψεις ὅπως ἡ παραπάνω — γιά τίς ὁποῖες, μάλιστα, εἶναι τόσο βέβαιος, ὥστε νά τίς διατυπώνει δημόσια «μέ πικρία καί ἀγανάκτηση» — τότε ἡ ἐνημέρωση τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ γιά θέματα πού **ἐπηρεάζουν** τίς σχέσεις του μέ τόν τουρκικό λαό (γιά τά ὁποῖα εὔλογη εἶναι ἡ εὐαισθησία του) εἶναι ἀπελπιστικά ἐλλιπής καί λαθεμένη.

Διότι θά ἔπρεπε ὅλοι ἀπό τό σχολεῖο νά μαθαίνουμε καί νά γνωρίζουμε ὅτι τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, τό **«Φανάρι»**, δέν εἶναι **αὐτόνομο** («κράτος ἐν κράτει») ὅπως στήν Ἰταλία τό **«Βατικανό»**, ἡ ἕδρα τοῦ Πάπα. Εἶναι ἡ Ἀνώτατη Ὀρθόδοξη Χριστιανική Ἀρχή (**θρησκευτική** ἀρχή) στήν ὁποία «ὑπάγονται» ὀρθόδοξοι χριστιανικοί λαοί (καί τμήματα λαῶν) διαφόρων ἐθνικοτήτων — **ὄχι μόνο Ἕλληνες** — ὅταν δέν διοικοῦνται ἐκκλησιαστικά ἀπό «Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες»... Ἔχει τό **«Φανάρι»**, πνευματική ἀνεξαρτησία καί ὀντότητα.

Βρίσκεται, ὅμως, **μέσα** στό τουρκικό κράτος. Ἰσχύουν γι' αὐτό, ἑπομένως, οἱ νόμοι τοῦ τουρκικοῦ κράτους. Ἐξακολουθεῖ νά **ὑπάρχει** ἐκεῖ, ἀπό αἰῶνες, καί νά λειτουργεῖ μετά τήν ἅλωση τής Κωνσταντινούπολης, διότι **δέχονται** οἱ Τοῦρκοι — οἱ τουρκικές κυβερνήσεις — νά μένει. Ὅπως δέχονται τήν παρουσία καί ἄλλων θρησκευτικῶν ἀρχῶν, ξένων πρός τή δική τους θρησκεία. Ἄν δέν δέχονταν (ἰδίως στά πολύ παλαιότερα χρόνια) δέν θά ἔμεναν.

Καί ὑπάρχουν ἐκεῖ ὄχι μόνο τό Πατριαρχεῖο καί δεκάδες ἐκκλησίες, ἀλλά καί σπουδαῖα σχολεῖα τής ἑλληνικής γλώσσας καί παιδείας.

Κατά συνέπεια, ἡ σημαία τοῦ κράτους μέσα στό ὁποῖο **βρίσκεται καί λειτουργεῖ** τό Πατριαρχεῖο εἶναι λογικό νά ἀναρτᾶται, ἰδίως τίς πανηγυρικές ἡμέρες, στήν εἴσοδο. Καί δέν εἶναι περίεργο ὅτι στό «πολυχρόνιο» ὁ Πατριάρχης μνημονεύει καί τόν ἀρχηγό τοῦ κράτους αὐτοῦ. Τά ἴδια συμβαίνουν παντοῦ. Καί ἐδῶ στήν Ἑλλάδα. Ἄς ἐπισκεφθεῖ ὁ ἀπορών καθηγητής τή μέρα τοῦ Πάσχα μιάν ἀρμένικη ἤ καθολική ἐκκλησία στήν Ἀθήνα. Ἤ μιά «συναγωγή» σέ μέρα δικής της γιορτής. Ἄλλωστε ὅλα τά μέλη τοῦ Ἱερατείου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἔχουν τήν τουρκική ὑπηκοότητα.

Στήν Πόλη, στήν Ἀνάσταση, παρίσταται συνήθως καί Τοῦρκος ἐπίσημος, ἐκπρόσωπος τοῦ τουρκικοῦ κράτους, σέ ἔνδειξη τιμῆς.

Ἄν, τώρα, οἱ δύο τουρκικές σημαῖες πού εἶχαν ἀναρτηθεῖ στήν εἴσοδο τοῦ Πατριαρχείου τή βραδιά πού πῆγε ὁ ἐπιστολογράφος τής «Κ» ἦταν τόσο χαμηλά πού «ἄγγιζαν τούς εἰσερχόμενους», γι' αὐτό πιά θά πρέπει νά ζητηθοῦν... εὐθύνες μᾶλλον ἀπό τούς ὁμογενεῖς κλητῆρες τοῦ Πατριαρχείου, πού τίς κρέμασαν χαμηλά.

*

Ὡς πρός τίς ἰσλαμικές ἐπιγραφές πού βρίσκονται μέσα στό **Μουσεῖο «Ἁγιά Σοφιά»**, νομίζω ὅτι θά ἔπρεπε ὅλοι οἱ χριστιανοί, ἀσχέτως ἐθνικότητας (περιλαμβανομένου καί τοῦ κ. καθηγητοῦ) νά εἴμαστε **ἰδιαίτερα ἱκανοποιημένοι** πού οἱ Τοῦρκοι ἀπό τό 1934, ἐπί Ἀτατούρκ, **κατάργησαν** τόν ἰσλαμικό ναό, στόν ὁποῖο εἶχε μετατραπεῖ, μετά τήν ἅλωση, ὁ «περικαλλής ναός τής τοῦ Θεοῦ Σοφίας» καί τόν ἔκαναν Μουσεῖο, διατηρώντας μάλιστα καί τό ὄνομά του. Εἶναι μιά πράξη **μεγάλης ἀβροφροσύνης** πρός τούς χριστιανούς αὐτή, συνέπεια τής πολιτικής Βενιζέλου - Ἀτατούρκ. Σέ ἕνα Μουσεῖο, λοιπόν, πού ἔχει **καί** ἰσλαμικό παρελθόν καί πού λειτουργεῖ στήν Τουρκία, φαίνεται περίεργο νά ὑπάρχουν καί μερικές ἰσλαμικές ἐπιγραφές;

Ἔχει ὑπόψη του ὁ καθηγητής τήν τύχη (καί τή χρήση) μερικῶν «τζαμιῶν» στήν Ἑλλάδα; Καί μερικῶν «συναγωγῶν»;

Ἡ Ἁγία Σοφία τώρα Μουσεῖο

Ἑπομένως, αὐτά πού μέ τόση ἔκπληξη σημειώνει ὁ κ. καθηγητής, δέν «ἐπιβάλλονται ἀπό διεθνεῖς συμβάσεις», οὔτε στή δική μας «ἐνδοτικότητα» ὀφείλονται. Εἶναι ἁπλοί τύποι πού παρακολουθοῦν τίς σχέσεις τοῦ Πατριαρχείου μέ τό κράτος **μέσα στό ὁποῖο «λειτουργεῖ»**. Καί τό ἴδιο — ἤ περίπου τό ἴδιο — συμβαίνει σέ ὅλα τά μήκη καί τά πλάτη.

Θά παραξενευτεῖ, ἄραγε, ὁ καθηγητής ἀπό τήν Πάτρα ἄν σέ ἄλλο πασχαλινό ταξίδι του δεῖ τή βραδιά τής Ἀναστάσεως, στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, ὅπου θά ἱερουργεῖ ὁ, Ἀμερικανός ὑπήκοος, Ἀρχιεπίσκοπος Βορείου καί Νοτίου Ἀμερικῆς, στή Ν. Ὑόρκη, τή σημαία τῶν ΗΠΑ κρεμασμένη πάνω ἀπό τήν εἴσοδο; Ἤ, ἔστω, δύο σημαῖες;

Εἶναι πραγματικά ἀπογοητευτικό ὅτι ὑπάρχει τόση ἄγνοια, ἀκόμη καί ἀνάμεσα στούς θεωρούμενους ὡς καλλιεργημένους πολίτες, γιά μερικά πράγματα πού θά ἔπρεπε νά εἶναι γνωστά, ἄν ὄχι αὐτονόητα.

Καί τό πιό ἀπογοητευτικό εἶναι ὅτι παρόμοιες ἐπιστολές βρίσκουν δημοσιότητα. □

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ Πέμπτη 10 Ιουλίου 1986

Δυο Ελληνες και 3 Τούρκοι στο Παρίσι...

ΖΟΥΣΑΝ μαζί αδελφωμένοι. Στο ίδιο σπίτι. Ψηλά στη σοφίτα. Στον 5ο όροφο. Στο Παρίσι της φτωχολογιάς. Στην εργατιά, το «Σαντιέ».

Ενα παλιό κτίριο με το γερασμένο ανελκυστήρα στη μέση της σκάλας, τις σιδερένιες κιγκλιδωτές πόρτες, τα ψηλά ταβάνια. Γεμάτο εργαστήρια που έφτιαχναν έτοιμα ρούχα για τα μεγάλα καταστήματα των βουλεβάρτων.

Το βράδυ έφευγαν όλοι και έμεναν μόνο αυτοί εκεί. Οι πιο φτωχοί. Εκεί κατοικούσαν. Στη σοφίτα. Αριστερά ήταν οι Ελληνες. Εκείνος πενηντάρης, η γυναίκα σαραντάρα. Χωρίς παιδιά. Από χρόνια στη δουλειά αυτή.

Δεξιά οι Τούρκοι. Πιο νέοι. Τριάντα ο άντρας, 26 η γυναίκα. Και ο μικρός τους γιος. Τεσσάρων. Αποχωρητήριο και κουζίνα κοινά.

Τις πιο πολλές φορές, τα βράδια, μετά τη δουλειά, έτρωγαν μαζί. Πότε στο ένα δωμάτιο, πότε στο άλλο. Οι μουσακάδες ανακατεύονταν με τα κεμπάμπ, ο σιμιγδαλένιος χαλβάς με τα ανατολίτικα γλυκά.

ΟΙ Ελληνες έπαιρναν Κυριακή απόγευμα το αγόρι, το τουρκάκι, μαζί τους στον περίπατο. Το αγαπούσαν. Του αγόραζαν παιχνίδια. Και αγαπούσαν τους συγκατοίκους. Ηταν καλοί και ευγενικοί και πρόσχαροι. Της Ελληνίδας της πονούσε συχνά η μέση. Δεν άφηνε ευκαιρία η γεροδεμένη νέα Τουρκάλα, να μην την βοηθήσει. Ανταπόδιδαν την αγάπη που τους έδειχναν.

Ζούσαν μαζί αδελφωμένοι. Οπως ζουν, όπου βρεθούν κι όπου συναντηθούν, στο εξωτερικό, φοιτητές και εργάτες και επιστήμονες και καλλιτέχνες, Τούρκοι και Ελληνες, άντρες και γυναίκες, νέοι και λιγότερο νέοι. Και προτιμούν, πολλές φορές, τη συντροφιά των «άλλων», των αλλοφύλων από τη δική τους την παρέα. Οσοι έτυχε να συναντηθούν ή να ζήσουν κοντά, το ξέρουν.

ΖΟΥΣΑΝ μαζί στο Παρίσι τα δυο ζευγάρια, οι Ελληνες και οι Τούρκοι και το μικρό παιδί, το τουρκάκι. Και πέθαναν μαζί, όπως έζησαν, κάηκαν, το περασμένο Σάββατο το βράδυ, όταν ξαφνικά πελώριες φλόγες από άγνωστη αιτία, ώρμησαν μέσα από τους σωλήνες του γκαζιού, τύλιξαν το κτίριο και αγκάλιασαν τα κορμιά των μόνων νυκτερινών κατοίκων του παλιού κτιρίου: των Ελλήνων και των Τούρκων και του παιδιού.

Ξημέρωνε Κυριακή. Το μικρό τουρκάκι δεν θα ξανάβγαινε ποτέ στον απογευματινό περίπατο με τους φίλους του, τους Ελληνες.

ΑΝΔΡΕΑΣ Γ. ΠΟΛΙΤΑΚΗΣ

Δέν τούς ένοιαζε αυτούς τί λένε καί τί κάνουν ὁ Ὀζάλ καί ὁ Παπανδρέου, ὁ Κυπριανοῦ καί ὁ Κληρίδης. Ἔζησαν μαζί καί πέθαναν μαζί. Ὁ θάνατός τους, τραγικό καί τρομερό μήνυμα τῆς θέλησης τῶν δύο λαῶν.

11-7-86 14

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

Βραχάτι-Κορινθίας
11 Ιουλίου 1986

Γειά σου Βρε Ali Sirmen!

Πριν λίγο, ο κοινός μας φίλος Πολιτάκης μου διάβασε το άρθρο σου για μένα. Η μαγεία διαπερνούσε δυό βήματα από μας, κρατούσε την υπόκρουση. Ένα τραγούδι, μιά μουσική σ' όλες τις ακτές του Αιγαίου Τουρκικές και Ελληνικές. Σ' ευχαριστώ. Μου δίνεις βαθειά συγκίνηση. Μεγάλη δύναμη. Πρέπει να ενώσουμε όσες δυνάμεις έχουμε, εμείς κι εσείς, για τον ίδιο σκοπό. Να βρούμε και να προτείνουμε τις σωστές και δίκαιες λύσεις. Να διαφωτίσουμε τους λαούς μας. Να τους ξεσηκώσουμε για να δώσουν τα χέρια. Ν' αγκαλιαστούν αδελφικά. Και χτες μη χτες να κερδίσουμε το χαμένο καιρό. Οι άλλοι μας διαιρούν, μας κοροϊδεύουν και

χτίζουν την ευημερία των λαών τους πάνω στό δικό μας ιδρώτα, χρήματα, δάκρυα και αίμα. Ας οραματιστούμε την οικονομική (και αύριο πιό πολύ) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ και ας ανασκουμπωθούμε για να την πραγματοποιήσουμε... Θέλω, νάρθω στην Τουρκία να δώσω συναυλίες αφιερωμένες στον ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΦΙΛΙΑΣ! Θα χαρώ να έχω μαζί σας μιά μόνιμη και καρποφόρα επαφή. Εύχομαι καλλίτερες μέρες για τον τουρκικό λαό και περισσότερη Δημοκρατία και Ελευθερία. Σε φιλώ σφιχτά.

Γειά χαρά και πάλι
φίλε μου αδερφέ μου
Ali Sirmen

Μίκης Θεοδωράκης

ανδρέας γ. πολιτάκης

ακτή θεμιστοκλέους 8 · Πειραιάς · τηλ. 45.25.459

Πειραιάς, 18.7.86.

Αγαπητέ Μίκη Θεοδωράκη,

Έφυγα ενθουσιασμένος καί γοητευμένος από τό σπίτι σας τήν Παρασκευή 11 Ιουλίου.

Αλλά μετά, όταν διάβασα καί τό γράμμα πρός Αλί Σιρμέν στόν ενθουσιασμό προστέθηκε βαθειά συγκίνηση.

Γιατί ή επιστολή αυτή είναι σάλπισμα Ειρήνης καί φιλίας γιά τούς δύο γειτονικούς λαούς πού τόσο είναι όμοιοι, καί τόσο θέλουν τή φιλία. Εξαιρετικό ανακοίνωμα από μιά προσωπικότητα μέ πολύ μεγάλο, παγκόσμιο κύρος, προσοχή καί απήχηση.

Οι θέσεις σας είναι πιό προχωρημένες καί πιό ανοιχτές από τίς δικές μου.

Καί τά παιδιά μου συγκινήθηκαν. Γύρισα στό σπίτι μου καί έγραψα μιά εισαγωγή γιά τό άρθρο τού Αλί Σιρμέν "Yassa vre Teodorakis!" (τόσο επίκαιρο, σήμερα, μέ τίς επετείους 15 Ιουλίου – 20 Ιουλίου 1974) καί τά έστειλα στά "Πολιτικά Θέματα" γιά δημοσίευση. Νομίζω ότι πρέπει νά πληροφορηθούν στήν Ελλάδα, τά οράματα, τίς ελπίδες, τίς σκέψεις πού γεννά στούς Τούρκους φιλελεύθερους, ή μουσική σας, τά λόγια σας.

Σας γράφω σήμερα Παρασκευή 18 Ιουλίου, πού εκδόθηκαν τά "Π.Θ." καί σας στέλνω φωτοαντίγραφο τού κειμένου, καθώς καί φ/φο δικού μου κειμένου πού αναφέρεται στίς δύο επετείους.

Φεύγω γιά τό Ρέθυμνο αύριο. Πρώτη μέρα τού "Αλωνάρη" θά σας τηλεφωνήσω νά συναντηθούμε. Θά έχω μαζί καί την ελληνική απόδοση της ποίησης του Aziz Nesin καθώς καί διάφορα άλλα σχετικά μέ τό Σύνδεσμο τής Ελληνοτουρκικής Φιλίας.

Τελειώνω, σε λίγες μέρες, φωτοστοιχειοθεσία βιβλίου μου συλλογής κειμένων μέ γενικό τίτλο: Οι Ελληνοτουρκικές σχέσεις, από ουδέτερη καί αντικειμενική σκοπιά. Νομίζω ότι είστε ό πιό κατάλληλος άνθρωπος στήν Ελλάδα (και κόσμο όλο) νά τό προλογίσετε. Θά τό φέρω μαζί μου.

Σας στέλνω καί φ/φο τής επιστολής πρός Σιρμέν γιά τό αρχείο σας. Χαιρετισμούς στήν κ. Θεοδωράκη. Μέ μεγάλη φιλία

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΙΑΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

ἀπελευθέρωση αὐτή πού συνοδεύτηκε ἀπό καταστροφή στήν Κύπρο καί κατοχή τοῦ 1/3 περίπου τοῦ νησιοῦ.

Θά πρέπει νά σκέφτονται ὅμως (ὅπως, ἐλπίζουμε, ὅτι καί ἡ διερεύνηση τοῦ «φακέλου» γιά τό Κυπριακό θά δείξει) ὅτι καί οἱ δύο τυραννίες (Παπαδόπουλου, Ἰωαννίδη) ἐπιβλήθηκαν στόν ἑλληνικό λαό, ἐξαιτίας, κυρίως, τοῦ «Κυπριακοῦ».

*

Ὅσο δέν παραδέχονται τά παραπάνω στήν Κύπρο (ἀλλά καί ἐδῶ) τόσο πιό δύσκολα θά ὑπάρξει ἡ **«δίκαιη καί βιώσιμη»** λύση. Ἄν, συνεπῶς, νομίζουμε ὅτι παντοῦ, γιά ὅλα τά θέματα, τό **δίκαιο** εἶναι **μόνιμα** καί **σταθερά** μέ τό μέρος μας, δηλαδή μέ τό μέρος τῶν Ἑλληνοκυπρίων, λύση **σωστή** δέν θά βρεθεῖ.

Ὁ χρόνος «ἐργάζεται» ἐναντίον τῶν Ἑλληνοκυπρίων. 12 χρόνια εἶναι πάρα πολλά γιά νά «δαπανηθοῦν» ἄσκοπα καί ἄκαρπα. Τό μεγάλο ἀτύχημα εἶναι ὅτι πέθανε ὁ Μακάριος. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος - πολιτικός ἡγέτης ἦταν μιά πολύ ἰσχυρή προσωπικότητα πού ἔφερνε πολλές φορές σέ ἀμηχανία (μόνο;) τίς ἑλληνικές κυβερνήσεις ἀλλά εἶχε πολύ ἀνεπτυγμένη τήν αἴσθηση τοῦ **«ἐφικτοῦ»**, τοῦ **«τί εἶναι δυνατόν νά γίνει»**, στήν κάθε χρονική στιγμή. (Παράδειγμα ἀξιοσημείωτο ἡ ἐπιστολή πρός Γκιζίκη, ἡ ὁποία ὅμως δέν μπόρεσε — μόνη αὐτή — νά ἀποτρέψει τό ἐπερχόμενο).

Ἀλλά καλύτερα νά προκαλεῖ «ἀμηχανία» παρά νά εἶναι "πειθήνιο ὄργανο". Ἄν ἦταν ὁ Μακάριος δέν θά ἄφηνε τόν πρωθυπουργό τῆς Ἑλλάδος νά **καταστρέψει** τή συνάντηση κορυφῆς τῆς 17.1.85 στά Ἡνωμένα Ἔθνη, τήν τόσο προσεκτικά προετοιμασμένη.

Οὔτε θά ἐμφάνιζε, ξαφνικά, ὕστερα ἀπό 11 χρόνια καί ὕστερα ἀπό τήν **ἀποδοχή** τοῦ σχεδίου Κουεγιάρ τοῦ Ἀπριλίου 1985, τήν **πρόταξη** τῆς λεγόμενης «ἐξωτερικῆς πτυχῆς» τοῦ Κυπριακοῦ ἔναντι τῆς «ἐσωτερικῆς».

Διότι, ὅπως εἶναι πιά σέ ὅλους γνωστό — ἀκόμα καί στίς νοικοκυρές — καμιά ὑπογραφή σέ ὁποιοδήποτε ἐπί μέρους ἔγγραφο ἤ συμφωνητικό **δέν δεσμεύει** τά δύο μέρη **ἄν δέν ὑπάρξει, καί μέχρι νά ὑπάρξει, συνολική λύση** πού θά περιλαμβάνει ὅλα τά ἐκκρεμή θέματα μεταξύ τῶν δύο κοινοτήτων. Πῶς θά πείσουν τούς τρίτους, τήν ΕΟΚ, τά Η.Ε., τούς ἀδέσμευτους, ὁ κ. Κυπριανοῦ καί ὁ κ. Α. Παπανδρέου, ὅτι σωστά ἀπέρριψαν τό ἔγγραφο Κουεγιάρ; Πῶς θά τούς πείσουν ὅτι «ἄν ὑπογράψεις ἔχεις δεσμευθεῖ στό κείμενο καί ὕστερα **ὅ,τι βγεῖ**...»; (σύμφωνα μέ τήν... «ὑποδειγματική» δήλωση — «τύπου Ἰάγου» — τοῦ... «χαρισματικοῦ ἡγέτη», στήν Ἑλληνική Βουλή);

*

Ἀλλά ἡ εὐθύνη δέν εἶναι μόνο τοῦ κ. Κυπριανοῦ. Δέν ἀναφερόμαστε στόν κ. Α. Παπανδρέου (ἡ εὐθύνη του εἶναι τεράστια καί ἀνεξιλέωτη) οὔτε στήν «προέκτασή» του στήν Κύπρο. Ἀναφερόμαστε στούς ἡγέτες τῶν δύο μεγάλων κυπριακῶν κομμάτων ΔΗΣΥ καί ΑΚΕΛ πού, μολονότι οἱ ἰδεολογικοί τους χῶροι βρίσκονται στούς ἀντίποδες, ἐντούτοις συμπίπτουν στίς ἐκτιμήσεις τους στό ἐθνικό θέμα. Δέν μποροῦν, δέν ἔχουν τό δικαίωμα, νά διαθέτουν τή μεγάλη πλειοψηφία τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ (ἄνω τοῦ 60%) καί νά παραμένουν ἄπραγοι καί ἀδρανεῖς καί περίπου παθητικοί ἐδῶ καί 19 μῆνες (ἀπό τόν Ἰανουάριο, ἰδίως, τοῦ '85) καί, στήν οὐσία, νά «κρατοῦν τόν ἴσο», μέ τή στάση τους, στό **«δίδυμο τῆς διχοτόμησης»**

Μακάριος

Ἄν ζοῦσε σήμερα...

Ἔχουμε στήν Κύπρο τό «μοναδικό» φαινόμενο ἀρχηγοῦ κράτους πού δρᾶ, κινεῖται καί ἀποφασίζει **ἐναντίον** τῆς θέλησης τῆς **δεδηλωμένης πλειοψηφίας** τοῦ λαοῦ ἐνῶ οἱ ἡγέτες, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς πλειοψηφίας, ἀδρανοῦν καί ἀποφεύγουν νά πάρουν δραστικά καί ἀποτελεσματικά μέτρα μέσα στή Βουλή. Ἀλλά εἶναι αὐτή ἡ μόνη «μοναδικότητα» στήν Κύπρο;

*

Καί οἱ Τοῦρκοι; Οἱ Τουρκοκύπριοι; Ὁ κ. Ντενκτάς; Τρίβουν, συνεχῶς, τά χέρια τους. Ἀπό ἔκδηλη ἱκανοποίηση. Τά «τρίβουν» ἰδίως ἀπό τίς 17 Ἰανουαρίου τοῦ '85. Καί συνεχίζουν. Καί πραγματοποιεῖ ὁ Τοῦρκος πρωθυπουργός **προκλητικό** ταξίδι στό **κατεχόμενο** τμῆμα τοῦ νησιοῦ καί μιλάει σέ γλώσσα καί ὕφος γιά τά ὁποῖα ὅλος σχεδόν ὁ τουρκικός Τύπος τόν κατηγορεῖ καί τόν λοιδωρεῖ. Μά «δέν τρέχει τίποτα». Ἐμεῖς (δηλαδή Παπανδρέου - Κυπριανοῦ) τούς **ἑτοιμάσαμε** — ἀνοίξαμε καί στρώσαμε — τό δρόμο πού πορεύονται. Καί συνεχίζουμε νά τόν διαστρώνουμε...

Στίς μέρες ἐξουσίας Παπανδρέου - Κυπριανοῦ καί ὕστερα ἀπό δικές τους ἐνέργειες ἤ παραλείψεις, **ὅλα συνέβησαν.** Τό τυραννικό καθεστώς τῶν Ἀθηνῶν εὐθύνεται γιά τήν τουρκική εἰσβολή. Οἱ Παπανδρέου - Κυπριανοῦ εὐθύνονται γιά ὅλα τά ἄλλα: Γιά τήν ἀνακήρυξη τοῦ παράνομου κράτους, γιά τό δημοψήφισμα, γιά τίς ἐκλογές πού ἔγιναν, γιά τή βαθμιαία διαμόρφωσή του σέ χωριστό κράτος, μέ Βουλή, κυβέρνηση, κρατικές λειτουργίες, σημαία, ὕμνο, κ.λπ.

Καί ἡ ἀναγνώριση; Ἔτσι πού πᾶμε θά γίνει κι αὐτή. Οἱ Δυτικογερμανοί τό εἶπαν, ἀπό καιρό, στόν Κυπριανοῦ: «Θά φτάσετε νά ἀναγνωρίσετε καί σεῖς οἱ ἴδιοι αὐτό πού ὀνομάζετε τώρα ''ψευδοκράτος''. Ὅπως κάναμε ἐμεῖς μέ τήν Ἀνατολική Γερμανία».

Μέ Παπανδρέου καί Κυπριανοῦ στήν ἐξουσία τίποτα δέν εἶναι... «ἀκατόρθωτο».

*

Καί ὁ κ. Ὀζάλ μέ τίς δύο «γλῶσσες»; Τή «γλώσσα» τήν «καλή», τοῦ «μετριοπαθοῦς» πολιτικοῦ ἡγέτη καί τήν ἄλλη τῆς Ἀνατολίας, τή «λαϊκίστικη» γιά ἐσωτερική «κατανάλωση»; (Μιμεῖται καί σ' αὐτό τόν κ. Α. Παπανδρέου ἀλλά δέν τόν φτάνει. Ὁ κ. Παπανδρέου ἔχει προχωρήσει μέχρι καί «τετραγλωσσία»: ΕΟΚ, Ἄραβες, ΗΠΑ, ἰθαγενεῖς... Ὅπως τόν μιμήθηκε τίς μέρες αὐτές, τίς σημαδιακές, καί στό ταξίδι στήν Κύπρο).

Ἕνα μόνο ἔπρεπε νά σκεφτεῖ πρίν ἐπιχειρήσει τό «διαβόητο» ταξίδι ὁ κ. Ὀζάλ: ἄν δέν ἦταν ἐκεῖ τά στρατεύματα τῆς χώρας του — 40.000 πάνοπλοι Τοῦρκοι — ταξίδι **«τέτοιας μορφῆς»** δέν θά πραγματοποιοῦσε. Ἄς θυμηθεῖ τά λόγια τοῦ Ἐτσεβίτ, καί ἄλλων Τούρκων πολιτικῶν, τόν καιρό τῆς εἰσβολῆς: «Πήγαμε στήν Κύπρο γιά νά **ἀποκαταστήσουμε** τή συνταγματική τάξη μετά τό ἑλληνικό πραξικόπημα καί γιά νά **προστατεύσουμε** τούς ὁμοεθνεῖς μας».

Καί ὁ κ. Ὀζάλ μόλις ἀποβιβάστηκε εἶπε ὅτι **«αἰσθάνεται ὅτι βρίσκεται σέ τουρκική ἐπαρχία»** καί ὅτι **«ἡ Τουρκία δέν θά φύγει ποτέ ἀπό τήν Κύπρο»**. Τά εἶπε αὐτά «καθισμένος» πάνω σέ 40.000 «λόγχες», ὅπως πρίν μισό περίπου αἰώνα, ἕνας ἄλλος «ἡγέτης», πάλι στή Μεσόγειο, δυτικότερα, ἔλεγε σχεδόν τά ἴδια πράγματα, καθισμένος αὐτός (ὁ ἴδιος τό καυχιόταν) σέ **«ὀκτώ ἑκατομμύρια λόγχες»: «Mare** nostrum»...

Θά ἔπρεπε νά ὑπάρχει λίγη ντροπή! Εἴμαστε στά 1986 καί ἔχουμε ὅλοι ὑπογράψει — καί ἡ Τουρκία — τή γενική Συμφωνία τοῦ Ἐλσίνκι γιά τή μή χρήση βίας καί ἀπειλή βίας στίς διεθνεῖς σχέσεις. □

24.7.86

«Καί διηγώντας τα νά κλαῖς...»

«15 'Ιουλίου - 20 'Ιουλίου 1974

Τοῦ κ. ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΠΟΛΙΤΑΚΗ

Εἴμαστε **δώδεκα** χρόνια **μετά.** Οὔτε ἕνα, οὔτε δύο, οὔτε πέντε. **Δώδεκα.** 'Ολόκληρη «ντουζίνα» συμπληρώθηκε φέτος. Ἡ πρώτη...

Ὅπως κάθε χρόνο ἐπανέρχονται, **ἀδυσώπητες**, οἱ δύο ἡμερομηνίες: **15 'Ιουλίου - 20 'Ιουλίου.** Πορεύονται μέσα στό χρόνο **μαζί,** ἀξεδιάλυτα δεμένες. Γιατί ἡ μιά **ἔφερε** τήν ἄλλη.

Καί, ὅπως κάθε χρόνο, πολλά θά γραφτοῦν καί θά εἰπωθοῦν. Εἰπώθηκαν ἤδη καί γράφτηκαν. Καί εἶναι πολλοί, ἐδῶ στήν Ἑλλάδα καί στήν Κύπρο, πού θά «ξεχάσουν», πάλι, τήν **πρώτη** ἡμερομηνία καί θά «ἀναθεματίζουν», καί θά «καταρῶνται» (γιατί ἔτσι γίνεται) τή **δεύτερη** — μόνο — ἡμερομηνία. Εἶναι ὑποκριτικό τό «μοιρολόι» ἄν δέν μνημονεύεται καί δέν συσχετίζεται ἡ **πρώτη** ἡμερομηνία πού **προηγεῖται** χρονικά. Αὐτή πού εἶναι **δική** μας, πού **μᾶς ἀνήκει...** Ὄχι τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀλλά, δυστυχῶς, τῆς Ἑλλάδας, ἀπό τήν ὁποία «προῆλθε».

Προσφέρθηκε στούς Τούρκους ἡ **«εὐκαιρία»,** ὅπως ἔχουν γράψει ἔγκυροι ἀρθρογράφοι, **«μέσα σέ ἀσημένιο δίσκο».** Καί, μάλιστα, σέ **δύο δόσεις:** Μέ τήν πρώτη ἀποσύραμε τήν ἑλληνική μεραρχία ἀπό τήν Κύπρο. (Ὁ ἀδελφός τοῦ γράφοντος, ὁ ἀργότερα διοικητής τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων ἀντιστράτηγος Παναγ. Πολιτάκης, διοικητής τάγματος τότε στήν Κύπρο, πῆρε ἐντολή νά φύγει μέ τό τάγμα του μέσα σέ τρεῖς μέρες ὕστερα ἀπό τή «συμφωνία» τῆς Κεσάνης στόν Ἕβρο, μεταξύ τοῦ δικτάτορα Παπαδόπουλου καί τοῦ 'Ινονοῦ. Τό ἴδιο καί ἄλλες μονάδες πού ἦταν ἐκεῖ). Μέ τή «δεύτερη δόση» ἐκάναμε (ἔκανε τό τυραννικό καθεστώς τῆς 'Αθήνας, πού διαδέχθηκε τόν Παπαδόπουλο, καί οἱ Ἑλληνοκύπριοι συνεργάτες καί ἐγκάθετοί του) τό **ἄθλιο, ἀντεθνικό πραξικόπημα** κατά τῆς νόμιμης κυβέρνησης τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ καί κατά τοῦ **ἴδιου** τοῦ λαοῦ. Αὐτό **ἐπιβεβαιώνεται** τώρα μέ τίς καταθέσεις πού γίνονται στήν 'Επιτροπή Ἔρευνας γιά τό Κυπριακό.

'Ιούλιος 1974. Τό πραξικόπημα.

Γιά τούς τρίτους δέν ἔχει σχέση ὅτι ὁ ἑλληνικός λαός ἦταν **δέσμιος** τότε. Σημασία ἔχει γι' αὐτούς (καί γιά τήν Τουρκία) ὅτι τό **«ἐγχείρημα» προῆλθε ἀπό τήν Ἑλλάδα.** Καί τό «ἐγχείρημα» αὐτό δέν ἦταν τίποτε ἄλλο (οὔτε περισσότερο, οὔτε λιγότερο) ἀπό **ὠμή ἐπέμβαση** τῆς μιᾶς ἀπό τίς τρεῖς **«ἐγγυήτριες»** τῆς Κύπρου δυνάμεις, τῆς Ἑλλάδας. Διότι τά φιλικά, μέχρι τότε, ἑλληνικά στρατεύματα (ὅσα ἦταν ἀκόμη σταθμευμένα στήν Κύπρο ὕστερα ἀπό πρόσκληση τῆς κυβέρνησης τοῦ νησιοῦ) **μετατράπηκαν** σέ **ἐχθρικά** στρατεύματα **εἰσβολῆς** καί **κατοχῆς** ἀπό τή στιγμή πού **κατέλυσαν** τή νόμιμη κυβέρνηση καί **ἐγκατέστησαν** τά δικά τους τοπικά ἀνδρείκελα (Σαμψών κ.λπ.).

'Ακολούθησε ἡ ἐπέμβαση **(εἰσβολή)** τῆς **δεύτερης** ἐγγυήτριας δύναμης, τῆς Τουρκίας, ἐνῶ ἡ **τρίτη** ἐγγυήτρια δύναμη (χάθηκε ἡ Κύπρος ἀπό τίς πολλές ἐγγυήσεις...) ἐγκατεστημένη ἐκεῖ μέ ἰσχυρές δυνάμεις καί τῶν τριῶν ὅπλων, παρέμεινε... ἀπαθής.

*

Κατά συνέπεια, ἡ εἰσβολή τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων ἦταν (γιά τούς τρίτους πάντα) δικαιολογημένη. Οἱ περισσότεροι συγγραφεῖς, πού ἔχουν ἀσχοληθεῖ, μέ ἀντικειμενικότητα, μέ τήν πρό τῆς εἰσβολῆς κατάσταση, ὁμολογοῦν τήν κακή διαβίωση καί μεταχείριση τῶν ἐγκλεισμένων στούς «περίφημους» «θύλακες» Τουρκοκυπρίων καθώς καί γιά τά **θύματα** τοῦ «σύνοικου στοιχείου» ἀπό τή «δραστηριότητα» τῆς ΕΟΚΑ Β'.

'Αλλά — ἐπί πλέον — ἀφετηρία τῶν μεγάλων δεινῶν τοῦ νησιοῦ, ὑπῆρξε ἡ **κατάλυση**, ἀπό τούς ἴδιους τούς Ἑλληνοκύπριους, τοῦ καθεστῶτος **συμβίωσης** τῶν δύο κοινοτήτων μέσα σέ **ἑνιαῖο** κράτος, πού εἶχε ἐπιτευχθεῖ μέ τίς συμφωνίες τῆς Ζυρίχης καί τοῦ Λονδίνου. Καί ἀκαταμάχητη ἀπόδειξη τῆς εὐθύνης τους εἶναι ὅτι ἄν, ξαφνικά, γινόταν δυνατόν νά δεχτοῦν, Τουρκοκύπριοι καί Τοῦρκοι, τήν **ἐπαναφορά** τοῦ καθεστῶτος ἐκείνου, οἱ Ἑλληνοκύπριοι θά μιλοῦσαν γιά λύση **ἰδανική, ἰσοδύναμη** πρός... «παράδεισο». 'Αλλά αὐτό πιά εἶναι μόνο παρελθόν. Ὄνειρο ἀπραγματοποίητο, ἄπιαστο καί ἀδύνατο. Τό ἔκαναν μέ τά ἴδια τους τά χέρια οἱ Ἑλληνοκύπριοι: **"Επνιξαν," κατάστρεψαν,** τή λύση.

*

Μᾶς λένε, πολλές φορές, οἱ Ἑλληνοκύπριοι, ὅτι ἐξαιτίας τοῦ ἀθλίου πραξικοπήματος κατά τῆς Κύπρου πού ἐκπορεύθηκε ἀπό τήν Ἑλλάδα, αὐτοκαταλύθηκε ἡ τυραννική κυβέρνηση τῆς 'Αθήνας καί ἀνέκτησαν οἱ Ἕλληνες τίς πολιτικές τους ἐλευθερίες. Καί ὅτι τούς «ὀφείλουμε» τήν

νά ἀναφέρεις ὅτι «Τοῦρκοι καί Ἕλληνες συμφωνοῦν σέ πολλά σημεῖα, εἶναι καταδικασμένοι νά ζοῦν μαζί καί εἶναι μεγάλη ἀνοησία νά μή μποροῦν νά συμφιλιωθοῦν, αὐτοί πού συμφωνοῦν μέ τούς Ἰρλανδούς καί τούς Ἄγγλους, ἄν καί ὑπάρχουν τόσα κοινά σημεῖα μεταξύ τους». Καί ἰδίως νά πεῖς ὅτι «ὅλο καταφερόμαστε ἐναντίον τους, καλά, ἐμεῖς δέν ἔχουμε κάνει κανένα σφάλμα; Μέ αὐτά πού κάναμε στά τάδε καί τάδε ζητήματα τί γίνεται;». Εἶναι ἕνα «βῆμα» πού ἐκτός ἀπό δύσκολο, εἶναι καί πολύ ἐπικίνδυνο.

Τό ἀντιλαμβάνεται καί ὁ Θεοδωράκης, καί σέ κάποιο σημεῖο τῆς συνέντευξης λέει:

— Τώρα θά βγοῦν μερικοί καί θά μέ ποῦν «τουρκόφιλο»...

Ξέρει ὁ Θεοδωράκης ὅτι ἐξοργίζονται οἱ φανατικοί, οἱ ἀνεγκέφαλοι, οἱ σοβινιστές μέ τέτοιες ἀντιμετωπίσεις, ὅπως ξέρει ὅτι γιά νά μιλήσει κανείς ἔτσι ἀνοιχτά, χρειάζεται νά ἔχει τό θάρρος τοῦ Ἀχιλλέα καί τήν ἐντιμότητα τοῦ Ἕκτορα. Ἀλλά καί πάλι, μέ ὅλους τούς κινδύνους πού ὑπάρχουν, φωνάζει αὐτό πού πιστεύει ὅτι εἶναι ἀλήθεια, στήν πόλη ὅπου ὁ Σωκράτης ἤπιε, χωρίς δισταγμό, τό κώνειο γιά χάρη τῆς ἀλήθειας. Γιά νά μήν ξαναγίνει ἕνας Τρωικός πόλεμος.

Σήμερα, καί στίς δύο πλευρές τοῦ Αἰγαίου χρειάζεται πραγματικά μεγάλο θάρρος (καρδιά) γιά νά σταθεῖ κανείς ἀντιμέτωπος στήν ἀντιδραστικότητα, τό φανατισμό, τήν ἀνοησία, τό σοβινισμό. **Καί ἰδίως, σ' αὐτή τήν πλευρά... Καί ἰδίως, σ' αὐτή τήν πλευρά...**

Ἀλλά, εὐτυχῶς, ὑπάρχουν σοφοί ἄνθρωποι καί στίς δύο πλευρές τοῦ Αἰγαίου πού ἀποδείχνουν ὅτι στά μέρη αὐτά, ἐδῶ, ἦταν ἡ πατρίδα τῶν σοφῶν στό παρελθόν...

Κι ἄν δέν γίνει ἕνας ἄλλος Τρωικός πόλεμος, **δέν θά γίνει χάρη σ' αὐτούς.**

*

Τό μάτι μου στίς γραμμές πού ἀναφέρουν τά λόγια τοῦ Θεοδωράκη, τό αὐτί μου στή μουσική του. Ξέχασα ὅτι εἶναι καιρός πού ζῶ μέ τή νοσταλγία τοῦ πράσινου τῆς φύσης, τοῦ ἥλιου πού παιχνιδίζει στά νερά, τοῦ γαλάζιου τῆς θάλασσας...

Τώρα πιά φυσάει ὁ μπάτης, δροσίζει τό στῆθος μου, φουσκώνει τά πανιά, σφυρίζει στά σχοινιά τῶν καταρτιῶν... Πιό πέρα ἕνας γλάρος κάνει βουτιές στή θάλασσα... Σέ κάποιο μακρινό κόλπο, στήν ἀγκαλιά τῶν γαλανῶν νερῶν, μέσα ἀπό ἕνα πελώριο στρείδι γεννιέται πανέμορφη, ἡ Ἀφροδίτη... Καί ξανά... Καί ξανά...

Εἴμαστε στή χώρα τοῦ Ποσειδώνα, νιώθουμε ὡραῖα μέ τό Θεοδωράκη, χωρίς ἔγνοιες, χωρίς στενοχώριες...

Γειά σου βρέ Θεοδωράκη! □

1. Ἀνταποκριτής τῆς «Τζουμχουριέτ» στήν Ἀθήνα.

«Yassu vre Teodorakis»

Τοῦ κ. Ali Sirmen (Samim Lütfü)

Τόν περασμένο μήνα ἐκδόθηκε στήν Κωνσταντινούπολη ἕνα βιβλίο μέ τίτλο **«Δέσμια Κείμενα»** *(Kelepceli Yazilar). Συγγραφέας του εἶναι ἕνας ἀπό τούς πρώτους πολιτικούς ἀρθρογράφους τῆς Τουρκίας, ὁ γνωστός συνεργάτης τῆς ἐφημερίδας* **«Τζουμχουριέτ», κ. 'Αλί Σιρμέν** *(Ali Sirmen).*

Τά κείμενα αὐτά ἦταν πραγματικά **δέσμια.** *Γράφτηκαν* **μέσα στή φυλακή,** *στά τρία περίπου χρόνια πού ἔμεινε ἐκεῖ ὁ 'Αλί Σιρμέν μαζί μέ τά ἄλλα μέλη τῆς* **«'Επιτροπῆς Εἰρήνης τῆς Τουρκίας»,** *ἀνάμεσα στά ὁποία ὁ ἄλλοτε δήμαρχος τῆς Κωνσταντινούπολης κ. Ahmet Isvan, ἡ γυναίκα του κυρία Reha Isvan, ὁ πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου τῆς Κωνσταντινούπολης καί ἄλλοι.*

Στό γαλάζιο ἐξώφυλλο τοῦ βιβλίου, τά κείμενα φαίνεται νά βγαίνουν, λευκά περιστέρια, ἀπό τό σιδερόφρακτο παράθυρο τοῦ κελιοῦ... Δημοσιεύτηκαν στήν **«Τζουμχουριέτ»** *μέ τό ψευδώνυμο Samim Lütfü (τό πρῶτο εἶναι τό ὄνομα τοῦ πατέρα τοῦ 'Αλί Σιρμέν), γιατί μέ τό ὄνομά του δέν ἐπιτρεπόταν νά ἐμφανισθεῖ ἄρθρο.*

Πολλά ἀπό τά κείμενα αὐτά ἀναφέρονται στήν 'Ελλάδα. "Ενα ἔχει τόν τίτλο **«Γειά σου βρέ Θεοδωράκη»** *καί δημοσιεύτηκε στίς 31.1.86 στήν* **«Τζουμχουριέτ».**

Περνώντας ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη, στό τελευταῖο του ταξίδι, καί ἐπιστρέφοντας ἀπό τήν "Αγκυρα, μετά τή συνέντευξη τοῦ κ. 'Οζάλ, ὁ συνεργάτης μας κ. 'Ανδρέας Πολιτάκης συναντήθηκε στά γραφεῖα τῆς «Τζουμχουριέτ» μέ τόν μόλις πρίν 3 μῆνες ἀποφυλακισθέντα κ. **'Αλί Σιρμέν.**

Τοῦ ἔδωσε τό βιβλίο του **«Δέσμια Κείμενα»** *καί τοῦ ἔδωσε ἄλλο ἕνα ἀντίτυπο, μέ συγκινητική ἀφιέρωση, γιά τόν Μίκη Θεοδωράκη.*

Δημοσιεύουμε τή μετάφραση τοῦ ἄρθρου μέ τίτλο **«Γειά σου βρέ Θεοδωράκη»,** *πού τό ἐνέπνευσαν στόν* **δέσμιο ἀρθρογράφο** *τό ἄκουσμα, μέσα στή φυλακή, τῆς «ἀπελευθερωτικῆς» μουσικῆς τοῦ Μ. Θεοδωράκη καί ἡ ἀνάγνωση μιᾶς συνέντευξής του πού δόθηκε στήν 'Ελλάδα. Θεωροῦμε τό κείμενο αὐτό, ἐκτός τῶν ἄλλων, καί πολύ* **κατάλληλο** *γι' αὐτές τίς «σημαδιακές» ἡμερομηνίες* **«15 'Ιουλίου - 20 'Ιουλίου»,** *πού ξανάρχονται γιά 12η φορά...*

Τό «δέσμιο κείμενο» τοῦ Τούρκου συγγραφέα

«Τζουμχουριέτ», 31.1.86

Εἶναι καιρός πού ζῶ μέ τή νοσταλγία τοῦ πράσινου τῆς φύσης, τοῦ γαλάζιου τῆς θάλασσας, τοῦ ἥλιου πού παιχνιδίζει στά νερά. Μέσα στήν καρδιά τῆς βαρυχειμωνιᾶς, σέ τί διαφέρουν οἱ σκοτεινιασμένες, ἀπό τήν ἐποχή καί τίς **περιστάσεις,** κρύες μέρες ἀπό τίς νύχτες; Σέ περιστάσεις σάν κι αὐτή δέν ὑπάρχει διαφορά ἄν ζεῖς μέρα ἤ νύχτα...

'Εγώ διαβάζω, γράφω, ζῶ τή νύχτα...

Μετά τή μία τό πρωί γυρίζω τό κουμπί τοῦ ραδιοφώνου στήν 'Ελλάδα. "Ενα πανηγύρι πού ἔρχεται ἀπό ἀνθρώπους πού μοιάζει ἡ φωνή τους μέ τή δική μας, οἱ μελωδίες τους μέ τίς μελωδίες μας, τό πάθος τους γιά τή θάλασσα μέ τή νοσταλγία μου γιά τό γαλάζιο. "Αλλο πράμα. Κάποτε φτάνει καί ἡ ζωηρή μουσική τοῦ Μίκη Θεοδωράκη, πού ἐμψυχώνει, ἀπό τά πέρατα τῶν θαλασσῶν.

'Ακριβῶς ἐκείνη τή στιγμή, τό σκοτάδι μετατρέπεται σέ γαλάζιο, ἡ πελώρια λάμπα, ἔξω, γίνεται συμπαθητικός ἥλιος... Κι ἐγώ ἀνοίγω πανιά στά γαλανά νερά τοῦ Αἰγαίου μέ τούς λευκούς ἀφρούς νά ξεχωρίζουν ὅσο βαστάει τό μάτι.

Τώρα πιά φυσάει ὁ μπάτης, δροσίζει τό στῆθος μου, φουσκώνει τά πανιά, σφυρίζει στά ξάρτια τῶν καταρτιῶν... Πιό πέρα, ἕνας γλάρος κάνει βουτιές στή θάλασσα... Σέ κάποιο μακρινό κόλπο, στήν ἀγκαλιά τῶν γαλανῶν νερῶν, μέσα ἀπό ἕνα πελώριο στρείδι, γεννιέται πανέμορφη ἡ 'Αφροδίτη... Ξανά... Καί ξανά... Καί ξανά...

Εἴμαστε στή χώρα τοῦ Ποσειδώνα. Χωρίς ἔγνοιες, χωρίς στενοχώριες...

Γειά σου βρέ Θεοδωράκη!

Μετά, ξαφνικά, ξυπνῶ μέσα στό ὄνειρο, ἀνατριχιάζω. 'Εμεῖς καί οἱ Θεοδωράκηδες δέν εἴμαστε πού μαλώνουμε γιά τή χώρα τοῦ Ποσειδώνα;

Μαζεύονται στό μυαλό μου εἰκόνες στενοκεφαλιᾶς, ἔλλειψης κατανόησης, φανατισμοῦ, σοβινισμοῦ... Τό γαλάζιο ξαναγίνεται σκοτάδι, ἔξω φυσᾶ ἕνας βρώμικος βοριάς, τά σχοινιά τῶν καταρτιῶν μετατρέπονται σέ κάγκελα, μακριά σέ μιά γωνία οὐρλιάζει ἕνας βρεγμένος σκύλος...

*

Τή νύχτα κάθισα πάλι μέχρι ἀργά. Μπουζούκια, συρτάκια ξεχειλίζουν ἀπό τό ἀκουστικό. Μόλις εἶχε ἀναφερθεῖ τό ὄνομα τοῦ Μίκη Θεοδωράκη, ὅταν εἶδα τήν εἴδηση τοῦ Στέλιου Μπερμπεράκη[1] στήν ὄγδοη σελίδα τῆς «Τζουμχουριέτ» τῆς 27 'Ιανουαρίου. Τό αὐτί μου στή μουσική του, τό μάτι μου στή σχετική μέ τόν Θεοδωράκη εἴδηση... Δέστε τί λέει ὁ Μίκης Θεοδωράκης στό περιοδικό «Ταχυδρόμος»:

«Παρουσιάζουμε τήν Τουρκία πάντα — τό ἴδιο καί τώρα — σάν μπαμπούλα πού ἀποτελεῖ ἐθνικό κίνδυνο γιά τήν 'Ελλάδα. 'Αλλά μέ κανένα τρόπο δέν μποροῦμε νά λύσουμε ἔτσι τά προβλήματά μας. Τό νά τά λύσουμε εἶναι στό χέρι μας. Εἴμαστε καταδικασμένοι νά ζήσουμε μαζί μέ τήν Τουρκία. Εἶναι γειτονική μας χώρα. Συμφωνοῦμε σέ πολλά σημεῖα μέ τό λαό της. Μετέχουμε στήν Κοινή 'Αγορά μέ τήν 'Ιρλανδία, π.χ., καί μέ τήν Τουρκία οὔτε πού μιλᾶμε, μέ τήν αἰτιολογία ὅτι κατέλαβαν τή μισή Κύπρο. 'Αλλά δέν λέμε τίποτε γιά τή δική μας εὐθύνη. Γιατί δέν λέμε ὅτι ὁ στρατός τῆς χούντας τῆς 'Αθήνας θέλησε νά ἀνατρέψει τόν Μακάριο μέ αἱματηρό τρόπο; 'Ο Σαμψών δέν ἄρχισε τίς «προβοκάτσιες»; Οἱ "Αγγλοι δέν χώρισαν στά δύο Τούρκους καί "Ελληνες στό νησί; Καί οἱ ἑλληνικές κυβερνήσεις δέν ἔπεσαν κι αὐτές στό «παιχνίδι» αὐτό; "Αρχισε ἡ τουρκική ἀντίδραση. Δέν μποροῦμε νά παρουσιάζουμε τούς ἑαυτούς μας ἀγγέλους καί τούς Τούρκους δήμιους, ἔχοντας ὑπόψη αὐτά τά γεγονότα. Στήν Κύπρο εἶναι **ὅλοι ἔνοχοι...** Τά τουρκικά στρατεύματα τοῦ νησιοῦ δέν ἀποβιβάστηκαν ἐκεῖ στά καλά καθούμενα... Πιστεύω ὅτι στό θέμα αὐτό εἴμαστε ὅλοι ὑπεύθυνοι. Εἴτε ἡ Τουρκία, εἴτε ἐμεῖς, τί εἴδους ἐγγυήσεις δίνουμε γιά ἕνα σύστημα, σύμφωνα μέ τό ὁποῖο ὁ κυπριακός λαός θά αὐτοδιοικεῖται; Πῶς συμπεριφέρεται ὁ Παπανδρέου σήμερα στόν Κυπριανοῦ; Βλέπει τόν Κυπριανοῦ σάν ἕνα νομάρχη. 'Η Κύπρος εἶναι νομός τῆς 'Ελλάδας; Μάλιστα, ἔχουμε τήν ἴδια ἐθνικότητα μέ τούς Κύπριους, ἀλλά ἡ Κύπρος εἶναι ἕνα ξεχωριστό κράτος.

...Γι' αὐτό ἄς ἀφήσουμε τήν Κύπρο στούς Κύπριους καί ἄς δοῦμε τίς διαφορές μας μέ τήν Τουρκία... Θά μπορέσουν ποτέ νά ποῦν οἱ Τοῦρκοι μπροστά στή διεθνή κοινή γνώμη: **«Ναί, θέλουμε τό Αἰγαῖο καί τά νησιά»;** »

*

Ὁ Στέλιος Μπερμπεράκης ἀναφέρει ὅτι ὁ Θεοδωράκης μιλάει μέ πολύ θάρρος σέ σχέση μέ τά ἑλληνικά δεδομένα.

Πραγματικά, εἶναι πολύ δύσκολο νά πεῖς τήν ἀλήθεια, τή γυμνή ἀλήθεια, καί

Paris, le 9 Août I986

Mon Cher Mikis,

J'ai vu hier soir sur la FR 3 un film documentaire sur toi avec la participation de George Moustaki, un film qui date il y a une quinzaine d'années. Cela m'a beaucoup ému, j'ai pensé à mon pays et j'ai vecu simultanément le bonheur et la tristesse.

Je pars le Ier septembre pour la Turquie. Je parlerai à mes amis, surtout à Aziz Nesin, de tes idées de créer la Commité Greco-Turque pour l'amitié et la défense de la paix. A mon avis, si ne nécessite pas d'autre solution, il faut la réaliser avec les gens qui vivent en Turquie. Mais pour l'instant je ne suis pas en mésure d'en avoir une idée, car c'est une tentative qui demande la certitude et pour en avoir il faut aller sur place pour voir ce qui se passe.

J'ai lu dans les journaux turcs la fondation de l'Association des Droits de l'Homme à Ankara, c'est, effectivement, un fait très intéressant et une mouveauté inattendue, au moins de ma part, qui nous permettent peut-être de former des espérances dans une longue échéance. Mais, moi, en prenant en considération la réalité spécifique et difficile de la Turquie, je ne veux pas m'empresser d'exprimer l'espoir de l'amélioration des conditions que tu connais bien. Peut-être nous faudrait-il attendre les résultats des éléctions de I988.

Meilleurs amitiés.

Özdemir İnce
Cinnah Caddesi
Pilot Sokak, 4/II
06690 Çankaya
Ankara / Turquie

Tél : (90-4I) 38 79 52

Özdemir İnce

19

1986

MR. MIKIS THEODORAKIS

Epifanous 1

AKROPOLIS

ATHENES

GRECE

PAR AVION

Νικ Σχρς

Νάκας -
Κασέτες
Λίστα (ώρες)
ΗΜΕΡΟΜ
Προγρ. - ΜΕΤ
Μεσημέρι

ανδρέας γ. πολιτάκης

ακτή θεμιστοκλέους 8 · πειραιάς · τηλ. 45.25.459

15. 8. 86

Αγαπητέ Μίκη Θεοδωράκη,

Σας στέλνω την ποίηση αυτή της κυρίας από τη Λαμία (όχι Λάρισα, έκανα λάθος) συμμετοχή στο διαγωνισμό του "Βραβείου Ιπεκτσί". Όπως σημειώνω στο τέλος θα ποιήματα(?) για φιλόλογο.

Δεν ξέρω αν το κείμενο αυτό θα σας "παρακινήσει". Αν γράψετε μουσική, θα είναι μια σύνδεση πάνω σε ελληνική ποίηση, ενώ το άλλο έχει το πλεονέκτημα ότι έχει γραφτεί από Τούρκο και μάλιστα από τον Αζίζ Νεσίν, που είναι, σήμερα, η πρώτη αντιπροσωπευτική προσωπικότητα στην Τουρκία και εκφράζει τις σημασίες(?) του. Και, όπως φαίνεται από το γράμμα του, που διαβάσατε, πιστεύει ότι ο Μίκης Θεοδωράκης θα γράψει μουσική στους στίχους του.

Βέβαια το κείμενο(?) δεν είναι, ίσως, τόσο επιτυχημένο. Αλλά ο στόχος, έγραψε, είναι και αυτή μέσα στη διεθνή(?) προσπάθεια(?) και ήθελα να κάνει τη μετάφραση. Όπως σας είπα όμως μπορείτε να κάνετε τις αλλαγές που νομίζετε (μέσα στο πνεύμα των στίχων). Θα διορθωθεί ~~..~~ αργότερα και το τουρκικό κείμενο.

Παρακαλώ πολύ, παρακαλούμε όλοι, να αισθανθείτε με αυτό το θέμα ελεύθερος(?) πριν φύγετε(?), κι το τέλος των κειμένων, να έχουμε αυτή τη μουσική που — πέρα από τη στιχουργία(?) — θα εκφράζει θριαμβευτικά και πολυσήμαντα και επιγραμματικά, τον πόθο και την αγάπη(?) των δύο λαών για ειρήνη και φιλία. Αυτό μας ίσως μπορείτε να το πετύχετε ακόμα και χωρίς λόγια. Θα είναι ότι καλύτερο και πιο εποικοδομητικό μπορεί να δίνει αυτή τη σύνδεση τώρα για την προσέγγιση των δύο λα—

τό καί θά έχει τεράστια ειρηνική επίδραση (τό καταλαβαίνετε, τό διαισθάνεστε) αν τό διευθύνει αυτός ο ίδιος στην Αθήνα σε πρώτη παγκόσμια εκτέλεση, τραγουδισμένο από χορωδία καί ελληνικά καί τούρκικα. Θά είναι συγκλονιστικό. Καί θά γίνει καί παρουσία τῶν ξένων ανταποκριτών καί τῶν δημοσιογράφων πού θά έλθουν εδώ γιά τήν απονομή τῶν βραβείων "Ίκαρος".

Μέ τήν εκτέλεση αυτού τοῦ "τραγουδιού γιά τήν Ελληνοτουρκική φιλία καί ειρήνη" τοῦ Μ. Θεοδωράκη πού θά τό διευθύνει ο ίδιος (θά αρχίσει ὁ συνδέσμος) ή τελική απονομή τῶν βραβείων.

Καί αμέσως μετά, τήν άλλη ή τήν παράλληλη μέρα θά φύγει γιά τίς εκδηλώσεις στήν Τουρκία. Έλεγα από μιά τέτοια αρχή. Καί σέ όλες τίς εκδηλώσεις, εκεί, θά ξεκινάει μέ τό ίδιο τραγούδι, τραγουδισμένο καί στίς δύο γλώσσες. Θά σηκώσει τόν κόσμο στό πόδι.

Μή φύγει από τήν Αθήνα πρίν τελειώσει αυτό.

Μέ φιλία καί θαυμασμό

[signature]

Υ.Γ. Καί θέλω νά παρακαλέσω καί γι' εκείνο τόν πρόλογο στό βιβλίο. Όπως σας έγραψα ήδη είσθε ο πιό κατάλληλος από όλους τούς Έλληνες γιά νά τό προλογίσετε. Είδατε αυτό τό βιβλίο. Ρίξτε του μιά ματιά. Καί ρίξτε μιά ματιά καί στό σχέδιο κειμένου. Θά δείτε πόσο είναι εποικοδομητικό, γενικότερα, αλλά καί ιδιαίτερα γιά σας.

Ευχαριστώ

[initial]

γι
Είναι τό συμπλήρωμα στήν προσπάθεια.

(1) (30)

– Ίσως αυτό αποτέλεσε πηγή έμπνευσης. Κοιτάξτε, ιδίως, από σελ. 4.
– Αναφέρεται κυρίως στον Αμπντί Ιπεκτσί που έχει γίνει σύμβολο. Το άλλο όμως με ποίηση του Αζίζ Νεσίν δεν παραπέμπει πιο εύκολα στην [illegible]. Λ.

Στον Αμπντί Ιπεκτσί
– σύμβολο ειρήνης κ φιλίας

Α. Αντινομία:

Πορτοπαράθυρα ορθάνοιχτα,
καρδιές ανοιγμένες στην καλοσύνη·
ώρα άγιας απόλυτας, ολάκερη ώρα·
ανθισμένα, χαρούμενα τα μπαλκόνια –
– του στήθους μας·
φωτισμένες οι κάμαρες, πρόσωπα ανθούντα –
– της Αθωότητας·
μάτια γιομωμένα με ειλικρίνεια,
κρασοπότηρα ηχούντα στα φύλλα Αδέρφωσης·
σκορπισμένα στο έμπα βασιλόχορτα –
της Ελπίδας·
κι ακόμα: μπουκιά επιούσιου,
φυλαγμένη μ' ευλάβεια,
για τον αδερφό μας, που περιμένουμε
– πλούσια εκατόμβη για τους θεούς της Αγάπης·
το σανιδένιο τραπέζι, ιερός βωμός Επιείκειας·
όπου νάναι κ ύμνος πάροδος (εισόδιος)·
φτάνει νάρθει ο αδερφός μας .....

Στο δίπλα παράθυρο: ρόγχος θανάτου·
όπου νάναι κηδεύουμε, με ύμνους εξόδιους,
το φονεμένο αδερφό μας!

B. Εγκώμιο:

Αμπντί Ιπεκτσί,
ευλογημένο, δίδυμο
των απανταχού ανθρώπων κομμάτι,
σιαμαίο της ψυχής μου αδέρφι,
δουλεμένο πανανθρώπινο όραμα-
– το παιδί του Ανθρώπου:
η αποσταγμένη αιώνων απαίτηση,
η ληθαργούσα ή γρηγορεύουσα
ζώσα διαμαρτυρία γενιών·
διατιμωμένη, ξεσάρκωτη,
πνευματική αδελφική μου ουσία,
προδομένε Μεσσία
της Επίγειας Εδέμ της ειρήνης,
ζηλωτή του Δικαίου δολοφονημένε,
εξαγνισμένε αμνέ, σφαγιασμένε
στους διονυσιασμούς των Σατύρων-
-των αλλόφρονων των εποχών.
Οι διάπλατες αδημονούσες ακοές της ψυχής,
ραγισμένες απ' τους κρότους ασπίδων κι ιαχών,
έντρομες ή λιθωμένες απ' τον άπαυτο έρρυθμο χτύπο
των "χρονομέτρων" – των επικείμενων "νεκρονίων",
περισυλλέγονται·
κάπου ακροάζονται το διάχρονο απόηχό σου·
κάπου δονείσαι μέσα μου
κι πυκνώνει η κραυγή σου το διάνυσμα Ιστορία:
Οι σκληροί, που αφόρισαν θεούς,
που μας ποτίζουν αγωνία
κι θεριεύουν ξολοθρεμούς,

Οι εναγείς, που αιώνες λιπαίνουν,
με το γλυκό μας το αίμα,
τους κυνηγέτες των "υδροφόνων" τους,
οι Μινώταυροι της γης,
που χαϊδοπαίζουν, πριν καταφάνε, τη λεία τους,
οι Πύθωνες κι οι Λερναίες κι οι Δράκοντες,
που καταπίνουν της γης τους αδύνατους,
δε νοιαστήκανε ή δεν το νοιώσανε:
μέσ' απ' τα τρόπαια φρίκης τους,
το σπαραγμένο ανήλεα ανθρωπολόι-
-τα λείψανα- εκλύουν τα θάματα,
γεννάν' τους Θησείς κ τους Λυτρωτές (Αγίους).
Οι μισθοφόροι τους ανταμείβονται
γιατί τους λαμπροφόρεσαν
τη φαύλη φονική πανοπλία·
μέσα στις σιδηραμένιες τους φιέστες
τα imperia τους αυτοχειριάζονται.

Αμπντί Ιπεκτσί, οδηγέ αδερφέ μου,
πλειάδες δίπλα σου, μαρτύρων χοροί:
οι σεμνοί θεράποντες της Αγάπης,
οι φωτισμένοι του Λόγου μοιραίοι,
οι τραγικοί της Ευθύνης επωμισμένοι,
οι επιφανείς κ άσημοι προορισμένοι,
οραματιστές, οι δυναστεμένοι
κ απ' την Πράξη ή τη δόλια Συναλλαγή·
Στα πόδια σου τεταμένοι αιμόφυρτοι βραχίονες:
οι ικέτες των εποχών·
οι ενδεείς ανιχνευτές Θεωρίας κ Πράξης,

οι αδικαίωτοι σπαραγμένοι λαοί,
οι πάσχουσες αιμορραγούσες
ανθρώπινες μάζες —
— αγραυλούντες της νόησης
ή αμελείς κ ανεύθυνοι —
— οι λουφασμένοι της βίας —
οι κατάκοποι θεριστές της αιώνιας «καθόδου»·
Όλες οι διανήσυχες ξάγρυπνες συνειδήσεις:
οι ακρωτηριασμένοι αθώοι,
οι αλημέριοι δουλευτάδες,
Τα σακατεμένα απ' οργή κ απόγνωση σπλάχνα
της διάχρονης — Τούρκισσας ή Ρωμιάς —
αγιασμένης άπαιδης μάνας,
που γεννάει κ νανουρίζει,
λικνίζει κ σπαργανώνει,
κανακεύει κ ... θάβει
το πολύτιμο ελπιδοφόρο της πόνημα·
— ‹ψηλαφώ την πανιασμένη της σάρκα,
καθορώ τη φρικιασμένη της όψη,
διαμετρώ τη λαχτάρα κ την απόγνωση,
με περνάει
η διαλυμένη ουσία της›
απολογίζει τα μακάβρια·
τρανεύει το δίκιο της στη φωνή σου
κ συμπεραίνει: "φιλιώστε
ο πόλεμος δεν είναι η γιατρειά".
Των λακτισμένων οι λιτανείες — απολιθωμένα ή ζωντανά ή μελλούμενα όντα —,
οι σπαραγμένες της ιστορίας διάφυλες αγέλες
αυλίζονται στη σκιά σου·

λικνίζουν τα πάθη τους,
νοιάζονται της αδέρφωσης τ' όνειρο,
μελετάνε τον καλύτερο κόσμο,
Πλαταίνουν·
θεολογούν την ελπίδα:
να συνταιριάσουν τις μισερές αρμονίες τους,
να μεταλάβουνε στους μαραμένους βλαστούς των λαών μας
την επιούσια μπουκιά της Ομόνοιας.

Αμπντί Ιπεκτσί,
Πλούσιε πεινασμένε της έλλογης Τάξης,
καταλύτη του Πάθους, Δελφικέ φιλιωτή,
της γείτονος ή της απώτερης χώρας,
οδοιπόρε της Σύνεσης,
αγνέ, της μαύρης ή της άσπρης Ηπείρου,
σοφέ μερωτή δάσκαλε, του σήμερα κι του χθες,
του κόσμου πολίτη κι του αύριο μορφωτή,
αδικαίωτε ιεραπόστολε - κήρυκα
της σωτήριας ζηλωάμ της Αδέρφωσης,
Ο λόγος σου "φωνή βοώντος εν τη καρδία",
κάθαρση συγχυσμένων συνειδήσεων·
το αίμα σου, νέα μετάγγιση,
φορτίζει μ' αγνά αιμοπετάλια,
Ανθρωπεύει
τις δίδυμες των λαών μας καρδιές,
δυναμώνει
τη μεγάλη λέρωστη των καιρών μας Αγάπη,
Κραταιώνει
την πλατειά, του Δικαίου θεά, μάνα·
— κάθε της γης συγκατάβαση ένα βόλι στο Άδικο:

(6)

Αδερφή μου της γης,
τούτη η στοργική απέθαντη μάνα,
που κουβαλάν' οι επίλεκτοι πονεμένοι,
θα πλατύνει μια μέρα
της καρδιάς των ανθρώπων το χώρο·
θα φτιάσει ένα βωμό μέσα τους – της Ειλικρίνειας –
κ' θα μερώσει στον κόρφο της
τα διχασμένα ομογάλακτα παιδιά της.

—·—

Για τη συμμετοχή των στο διαγωνισμό "βραβείων Ιππωτείων".

Σταυρούλα Ματσούκα-Χριστοδούλου
Υψηλάντου 55 Λαμία (35100)
Τηλ 0231/21.116
ή: [redacted]

Τό έστειλε μέ σβυσμένες τίς δυό τελευταίες γραμμές. Διαμαρτύρεται τί θέλει Γυμνάσιο. Υποθέτω ότι είναι ειδύλλιο.

0741 σπίτι
45545

21601 γραφείο / 0741

ΙΣΜΗΝ ΣΕΡΕΠΟΓΛΟΥ

ΑΣΙΜ ΝΕΣΙΜ

ΣΑΧΠΑΤΣΙΔΗΣ

6570005

ΝΟΕΜΒΡΗΣ

26 Αθήνα

ΤΟΥΡΚΙΑ

9 - 23 Δεκεμβρίου

2. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ - ΣΕΦΕΡΗΣ

Μιά όαση λεβεντιάς και αναφορά στό ηρωικό πνεύμα της Αντίστασης των χρόνων της τυραννίας, ήταν τό κείμενο του Μίκη Θεοδωράκη – απάντηση στό Σεφέρη, πού δημοσιεύτηκε στις εφημερίδες τό τελευταίο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου.

Οι κληρονόμοι του Γ. Σεφέρη ("Βραβείο Νόμπελ και περηφάνεια της Ελλάδας") αυτοί πού διαχειρίζονται τήν πνευματική του κληρονομιά, έκαναν ένα ατόπημα. Εναντίον του Ποιητή. Εναντίον της μνήμης και της εκτίμησης πού έχει ο Λαός γι' αυτόν.

Δημοσίευσαν ένα μικρόψυχο, εγωϊστικό κείμενό του πού γράφτηκε λίγο πριν πεθάνει.

Τά κείμενα μιας μεγαλοφυΐας ποιητή και ο ιδεολογικός του κόσμος δεν είναι πάντα στό ίδιο επίπεδο. Ιδίως όταν οι φυσικές και πνευματικές δυνάμεις ελαττώνονται.

Τό κείμενο ήταν κατά του Θεοδωράκη. Με εκπλήξεις ο ξακουστός συνθέτης (άλλη μιά από τις μεγάλες περηφάνειες της Ελλάδας) αυτός πού έκανε με τή μουσική του νά "πετάξει τό θαύμα της γλώσσας" και νά φτάσει η Ποίηση ενός άλλου εξόχου Έλληνα Ποιητή στην Επιτροπή των "Βραβείων Νόμπελ" και νά έχει έτσι η μικρή μας Χώρα τό ανυπέρβλητο προνόμιο των ΔΥΟ "Βραβείων Νόμπελ" της Λογοτεχνίας" μέσα σε λιγότερο από τέταρτο αιώνα, αυτός, λοιπόν, ο Μίκης Θεοδωράκης, αναγκάστηκε νά απαντήσει.

Αν συγκρίνουμε τά δύο κείμενα (τήν περίληψη του κειμένου Σεφέρη, πού παρέθεσε ο Θεοδωράκης και τήν απάντηση) θα διαπιστώσουμε, από τή μια μεριά, τήν εγωϊστική μικροψυχία, τόν υπολογισμό γύρω από τό "κερδίσω" και τό "χάσω" (κοινό γνώρισμα, δυστυχώς, των περισσοτέρων "φτασμένων") και τή λεβεντιά, τήν αξιοπρέπεια, τήν έξαρση γιά αγώνα έξω από υπολογισμούς, από τήν άλλη.

[margin: του κειμένου Σεφέρη,]
[margin: τόν υπολογισμό γύρω από τό "κερδίσω" και τό "χάσω" (κοινό γνώρισμα, δυστυχώς, των περισσοτέρων "φτασμένων")]

Ας παρακολουθήσουμε, λοιπόν, τά κείμενα:

Επισκέφθηκε ο Μ. Θεοδωράκης (μαζί με τό συγγραφέα Στρατή Τσίρκα — πού δεν αναφέρει ο Σεφέρης) τόν Ποιητή στό σπίτι του, Μάρτη του 68 (μόλις είχε βγει από τή φυλακή ο κρητικός συνθέτης με τή λεγόμενη "[illegible]"), γιά νά του πουν ότι οι πνευματικοί άνθρωποι της Χώρας ήταν αποφασισμένοι νά αγωνισθούν με τά κείμενα και τή Τέχνη τους κατά της τυραννίας, δίνοντας τό παράδειγμα στον καταπιεσμένο Λαό, αλλά ζήτησαν

[margin: νά αγωνισθούν]

Προσοχή! Παρακαλώ αυτά τα αποσπάσματα παραπομπών που σημαδεύονται με κόκκινη γραμμή να γίνουν με πλάγια στοιχεία.

— 2 —

να μην ο Σεφέρης, το "Βραβείο Νόμπελ", μπροστά. Πήγαν να τον πείσουν να δεχτεί.

Του πρότειναν να ζητήσουν άδεια από τη χούντα (χωρίς άδεια τίποτα δεν μπορούσε να γίνει) για να οργανώσουν μια Η μεγάλη Γιορτή-εκδήλωση (στο Στάδιο, λέει ο Σεφέρης, στο "ΡΕΞ" γράφει ο Θεοδωράκης) όπου ο ίδιος ο Ποιητής θα απάγγελλε στίχους του κατά της τυραννίας και των τυράννων και θα ακουγόταν και η αντιστασιακή απαγορευμένη μουσική του Συνθέτη μαζί με αυτή που, ειδικά, είχε γράψει πάνω σε ποίηση του Σεφέρη.

"Η συνάντηση (σημειώνει ο Θεοδωράκης) ήταν εγκάρδια, φιλική, ζεστή αλλά και συγκινητική. Ένας νομπελίστας Ποιητής, ένας συγγραφέας και ένας συνθέτης, περικυκλωμένοι από τους χαφιέδες, θα μιλούσαν για ΤΕΧΝΗ και ΑΓΩΝΑ. Για μένα ήταν μια συμβολική στιγμή που από μόνη της έδειχνε τις δυνάμεις που στέκονταν αντιμέτωπες και ποιος ο χαρακτήρας της καθεμιάς, και, τέλος, και ποιος ο χαρακτήρας του αγώνα. Μόλις τελείωσε η ακρόαση ο Σεφέρης, συγκινημένος, είπε: Και πάλι με αναστατώνεις, Θεοδωράκη...".

Γ) Τριανταφυλλίδη σε κείμενο του Σεφέρη αν, βέβαια, αυτά τα "σαν" υπάρχουν και στο πρωτότυπο).

Και τι σημειώνει, αργότερα, ο Σεφέρης, στο ημερολόγιο, σύμφωνα με τη συνήθεια που είχε να κρατάει σημειώσεις για τα γεγονότα που τον αφορούσαν (κυρίως):

"Γιατί τις έκανε τις προτάσεις; Α) Ξέρει επισφαλή πράγματα. Β) Αν δεχόταν η Εξουσία τότε θα είχε Η μια πρώτης τάξεως επιτυχία σαν μουσικός και σαν κομματάρχης. (Σχόλιο του γράφοντος: η "σαν-ίτις" του Γ) Γ) Αν η Εξουσία έλεγε "όχι" και πάλι θα είχε επιτυχία (ο Θεοδωράκης) δεδομένου ότι κατάφερε να με τυλίξει (!). Για μένα κανένα όφελος". (*) (*)

Η (ο Θεοδωράκης)

Ο Θεοδωράκης αφηγείται ακόμα μερικά χαρακτηριστικά από τη συνάντηση:

"ΣΕΦΕΡΗΣ: Και πώς βλέπεις αυτή τη συνεργασία μας;

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ: Να παίρνατε, λ.χ., το ΡΕΞ, να απαγγέλλετε τους στίχους σας και εν συνεχεία να ερμηνεύσω εγώ τα τραγούδια που έγραψα πάνω στην ποίησή σας ("Λίγο ακόμα θα δούμε" κλπ).

ΣΕΦΕΡΗΣ: Και πώς θέλεις, Θεοδωράκη, να βρεθώ στη σκηνή πλάι σ' έναν κομμουνιστή;

- - - - - - - - - - - -

ΤΣΙΡΚΑΣ: Οι λογοτέχνες μας, όπως σας είπα, περιμένουν το πράσινο φως από σας για να ξεκινήσουν..."

ΣΕΦΕΡΗΣ: Μέ πουλήσατε. Μοῦ βάλατε τό μαχαίρι στό λαιμό.

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ: Σκεφθῆτε, κύριε Σεφέρη, ὁ λαός μας καί, ἰδιαίτερα, ἡ νεολαία, ἔχουν τά μάτια τους στραμμένα πάνω σας. Εἶστε ταγός. Ἡ Χώρα στενάζει. Ὁ ρόλος παίζει ἀποφασιστική σημασία......"

Φυσικά ἡ σύγκρουση δέν ἔγινε.

Γ° ἀντιπαρά-στασή

Χρειάζονται ἤ ἄλλα; Καί χρειάζονται σχόλια;

Δέν ἔπρεπε, μέ κανένα τρόπο, κληρονόμοι καί ἐπιμελητές τῆς πνευματικῆς κληρονομίας τοῦ Σεφέρη νά ἐπιτρέψουν νά χρησιμοποιηθῆ, καί μάλιστα ὕστερα ἀπό τόσα χρόνια, τό ἀπόσπασμα, ἀπό τό ἡμερολόγιο τοῦ Ποιητῆ, πού δημοσιεύτηκε. Εἶναι Α-ΧΡΗΣΤΟ. Μέ τή βαθειά ἔννοια τῆς λέξης.

Γ+ πού δημοσίευσαν ὁλόκληρη τήν ἀπάντηση Θεοδωράκη καί

Ἡ χήρα του ἀπάντησε στά "ΝΕΑ," Γ καί ἔγραψαν τή γνώμη της: "Δέν ἔχω κανένα σχόλιο. Ὅσοι θέλουν ἄς πιστεύουν τό Σεφέρη, ὅσοι δέν θέλουν ἄς πιστεύουν τόν κ. Θεοδωράκη".

Καί ἔχει δίκιο. Τί σχόλιο νά κάνει; Ποιός θά βρεθεῖ, ὄχι νά "πιστέψει" (τέτοιο θέμα δέν τίθεται) ἀλλά νά ΔΕΧΤΕΙ καί νά προσπεράσει τό κείμενο τοῦ νεκροῦ συζύγου της; Ἡ ΕΠΙΛΟΓΗ γίνεται μόνη της. Αὐτόματα.

"Στό περιγιάλι τό κρυφό κι ἄσπρο σάν περιστέρι, ΔΙΨΑΣΑΜΕ". Καί πίνουμε ἀπό τήν "πηγή" τοῦ Θεοδωράκη....

8.9.86

Ανδρέας Γ. Πολιτάκης

Οζάλ: Ο ελληνικός Τύπος υποδαυλίζει την κρίση!

«ΘΥΣΙΕΣ» θα πρέπει να κάνουν, τόσο η Ελλάδα όσο και η Τουρκία, «για να επιλύσουν τα μεγάλα προβλήματα» που υφίστανται μεταξύ τους, τόνισε ο Τούρκος πρωθυπουργός Τουγκούτ Οζάλ, μετά τη συνάντησή του στη Βιέννη με τον αρχηγό της Ν.Δ. *Κ. Μητσοτάκη.*

Σε δηλώσεις του στην εφημερίδα «Μιλλιέτ», ο Τούρκος πρωθυπουργός πρόσθεσε:

«Είμαστε γείτονες με την Ελλάδα. Είμαστε, κατά κάποιο τρόπο, υποχρεωμένοι να περνάμε καλά. Ο ανταγωνισμός των εξοπλισμών δεν είναι προς όφελος καμιάς από τις δύο χώρες».

«Πρέπει να αναζητήσουμε τρόπους για να τα περνάμε καλά με τους γείτονές μας. Η δημιουργία προβλημάτων δεν είναι υπέρ των ανθρώπων. Θέματα όπως το Κυπριακό και το Αιγαίο μπορούν να επιλυθούν με καλή θέληση. Στη συνάντηση που είχαμε με τον κ. Μητσοτάκη, αυτά συζητήσαμε».

Ο Οζάλ διευκρίνισε, τέλος, ότι ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης δεν του μετέφερε μήνυμα του Α. Παπανδρέου. Ακόμη κατηγόρησε τον ελληνικό Τύπο, ότι «είναι διαφορετικός ο τρόπος με τον οποίο λαμβάνει υπ' όψη τα θέματα και αυτό είναι μια από τις αιτίες που υποδαυλίζει τη σκλήρυνση».

Η «ΤΖΟΥΜΧΟΥΡΙΕΤ» εφιστά την προσοχή στο γεγονός, ότι ο Οζάλ στις δηλώσεις του χρησιμοποίησε «αρκετά μαλακές» εκφράσεις στα ελληνοτουρκικά και η «ΤΕΡΤΖΟΥΜΑΝ» γράφει πως «είμαστε υποχρεωμένοι να περνάμε καλά με την Ελλάδα».

Η «ΓΚΙΟΥΝΕΣ», στην ανταπόκρισή της από τη Βιέννη, γράφει ότι ο Οζάλ εξέφρασε την επιθυμία όπως και το τουρκικό κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης (το Σοσιαλδημοκρατικό-Λαϊκιστικό) δημιουργήσει σχέσεις με το ΠΑΣΟΚ, στα πλαίσια της Σοσιαλιστικής Διεθνούς.

Οζάλ: Να κάνουμε και οι δύο... θυσίες

Παπούλιας: Πιθανή μια συμφωνία για αφοπλισμό

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΜΕΤΑ τη συνάντηση που είχε ο Πρόεδρος Ρίγκαν, (συνοδευόμενος από τον κ. Σουλτς), με τους υπουργούς των Εξωτερικών του ΝΑΤΟ, της Ιαπωνίας και της Αυστραλίας, ο υπουργός Εξωτερικών Κάρολος Παπούλιας είπε στους Ελληνες δημοσιογράφους ότι σκοπός της συνάντησης, που κράτησε περίπου μια ώρα, ήταν η ενημέρωση των συμμάχων για τις συναντήσεις που είχαν την περασμένη εβδομάδα κατ' ιδίαν με τον Σοβιετικό υπουργό Εξωτερικών Σεβαρντνάτζε, επί μία ώρα ο Πρόεδρος Ρίγκαν και επί 14 συνολικά ώρες ο κ. Σουλτς.

Γενικά, πρόσθεσε ο κ. Παπούλιας, ο πρόεδρος Ρίγκαν και ο Σουλτς προχώρησαν σε μια θεώρηση όλου του πλέγματος των αμερικανοσοβιετικών σχέσεων, τόσο στα θέμα του αφοπλισμού, όσο και στα διμερή θέματα και τα από την πλευρά των ΗΠΑ σημαντικά προβλήματα, που εξακολουθούν να υπάρχουν αυτή τη στιγμή, όπως το θέμα Ντανίλωφ.

Συμφωνία

Αλλά από την άλλη πλευρά, τόνισε ο κ. Παπούλιας, οι ΗΠΑ δεν αποκλείουν να υπαρχει κάποια πρόοδος σε άλλα θέματα που εμάς στην Ελλάδα, όπως και τους άλλους συμμάχους, μας ενδιαφέρουν άμεσα, όπως τα θέματα του αφοπλισμού και του μορατόριουμ στις πυρηνικές δοκιμές.

Ο Πρόεδρος Ρίγκαν, και ο Σουλτς κατέληξε ο Παπούλιας, χαιρέτησαν επίσης τη συμφωνία που επιτεύχθηκε στη Στοκχόλμη.

Ο Πρόεδρος Ρίγκαν χαρακτήρισε την παραπάνω συμφωνία σαν πολύ σημαντική και υπογράμμισε ότι σ' αυτή συνέβαλε και η ενότητα της Βορειοατλαντικής συμμαχίας.

Σε ερώτημα του ΑΠΕ αν ο πρόεδρος Ρίγκαν και ο Σουλτς αναφέρθηκαν στις προοπτικές πραγματοποίησης της συνάντησης κορυφής Ρίγκαν - Γκορμπατσόφ, φέτος, ο κ. Παπούλιας απάντησε αρνητικά και πρόσθεσε:

«Εγώ προσωπικά διατηρώ μια αισιοδοξία ότι τελικά η συνάντηση κορυφής θα γίνει. Τουλάχιστον αυτή τη στιγμή παρόλο που υπάρχει η υπόθεση Ντανίλωφ, στην οποία οι ΗΠΑ έχουν αγκιστρωθεί, γενικά βλέπω ότι επικρατεί κλίμα συγκρατημένης αισιοδοξίας».

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΠΑΓΚΑΛΟΥ ΣΤΗΝ ΤΖΟΥΜΧΟΥΡΙΕΤ:

Απειλείτε τα σύνορά μας

ΜΕ ΠΡΟΦΑΣΗ ΤΗΝ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑ

ΣΕ ΟΛΟ το φάσμα των ελληνοτουρκικών σχέσεων - Αιγαίο, Κύπρος ΕΟΚ - αναφέρθηκε ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών Θ. Πάγκαλος, σε συνέντευξή του στην τουρκική εφημερίδα «Τζουμχουριέτ», τονίζοντας:

«Με τις παρούσες συνθήκες, η Αθήνα δεν μπορεί να αρχίσει διάλογο με την Τουρκία, για την έναρξη του οποίου είναι απαραίτητο να σταματήσει η Τουρκία τη στρατιωτική απειλή».

Ο Ελληνας υπουργός, αφού υπογράμμισε ότι ο Τούρκος Εξωτερικών Βαχίτ - Χαλέφολγου δεν είναι πειστικός όταν δηλώνει, ότι η Αγκυρα «δεν έχει βλέψεις ούτε σε σπιθαμή ελληνικών εδαφών», γιατί ο πρωθυπουργός Τουργκούτ Οζάλ λέει άλλα, όπως «τα νησιά έφυγαν από τα χέρια μας. Αυτά τώρα είναι ελληνικά και μας απειλούν», τόνισε.

«Στην πραγματικότητα, κατά την άποψή μου, πίσω από τις συζητήσεις για την υφαλοκρηπίδα υπάρχει μια κρυφή επιθυμία για την επέκταση των συνόρων σας. **Οταν καθορίστηκαν τα σύνορα δεν υπήρχε θέμα υφαλοκρηπίδας.**

Ομως, το θέμα αυτό μπορεί να επιλυθεί και για την επίλυσή του πρέπει να ληφθεί υπόψη το Διεθνές Δίκαιο, που προβλέπει τον τρόπο καθορισμού της υφαλοκρηπίδας. Η Τουρκία λέει ότι τα νησιά δεν έχουν υφαλοκρηπίδα. Είναι η μοναδική χώρα στον κόσμο που το λέει αυτό, ενώ το Διεθνές Δίκαιο λέει το αντίθετο».

Οι προηγούμενες ελληνοτουρκικές συνομιλίες για την υφαλοκρηπίδα κατέληξαν σε αδιέξοδο, γιατί η Αγκυρα δεν δέχθηκε τους κανονισμούς του Διεθνούς Δικαίου και παρατήρησε πως «αν πρόκειται να γίνουν συζητήσεις, θα πρέπει να καθορίσουμε τα όρια».

Για το Κυπριακό ο Θ. Πάγκαλος είπε ότι η Ελλάδα τάσσεται υπέρ της παροχής εγγυήσεων από την ΕΟΚ και κάλεσε την Τουρκία να μη διατυπώσει αντιρρήσεις για μια τέτοια εγγύηση και σαν παράδειγμα πρόβαλε τη θέση, ότι η εγγύηση αυτή μπορεί να αφορά στην άσκηση αστυνομικών καθηκόντων στην Κύπρο από δύναμη της ΕΟΚ.

Επίσης ζήτησε να αφεθούν μόνες οι δύο κοινότητες, να αποσυρθούν τα στρατεύματα, να μην πηγαίνουν έποικοι στα κατεχόμενα και να δοθεί το δικαίωμα στις δύο πλευρές να ζήσουν μαζί.

Για την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΟΚ παρατήρησε, ότι η Ελλάδα «δεν είναι αρχικά εναντίον της πλήρης ένταξής της, γιατί φοβόμαστε μη γίνει δεύτερο Ιράν».

Περιουσίες

Αλλά πρόσθεσε ότι πρέπει να εκπληρωθούν κάποιοι όροι, που αφορούν στην εξασφάλιση λύσης στο Κυπριακό, στη μη ύπαρξη απειλής για την Ελλάδα και την εγκαθίδρυση πραγματικής δημοκρατίας στην Τουρκία.

Για τον τουρκικό νόμο του 1964, με τον οποίο αφαιρέθηκαν οι περιουσίες των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης, τόνισε ότι είναι «ντροπιαστικό για μια πολιτισμένη χώρα να κάνει διακρίσεις με βάση την υπηκοότητα» και δεν απέκλεισε να προσφύγει η Ελλάδα στο δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για το θέμα αυτό.

Πάγκαλος: Σταματήστε τις απειλές, να κάνουμε διάλογο

Μετά τις εκλογές ο φορέας ραδιοτηλεόρασης

ΔΕΝ εγκαταλείφθηκε το νομοσχέδιο για τον Ενιαίο Φορέα της Ραδιοτηλεόρασης, είπε χθες ο υφυπουργός Τύπου Μιλτ. Παπαϊωάννου, αλλά κρίθηκε σκόπιμο να κατατεθεί στη Βουλή μετά τις δημοτικές εκλογές για να μην εμπλακεί στη δίνη της προεκλογικής περιόδου.

Αλλωστε, από τη φύση του το νομοσχέδιο δεν μπορεί να συζητηθείπαρά μόνο στην Ολομέλεια της Βουλής και όχι στο Τμήμα Διακοπών, πρόσθεσε.

Ο Μιλτ. Παπαϊωάννου, απαντώντας σε ερώτηση γιατί δεν κατατέθη στην Βουλή το νομοσχέδιο τον Ιούλιο, όπως είχε ο ίδιος δηλώσει, είπε ότι το κείμενο του σχεδίου πήγε εν τω μεταξύ στη νομοπαρασκευαστική επιτροπή, όπου έμεινε ως τις 15 Αυγούστου και μετά ήρθε η προεκλογική περίοδος.

Το νομοσχέδιο είναι έτοιμο, κατέληξε. Η βασική αρχή, η δομή και η φιλοσοφία του δεν έχουν αλλάξει αλλά στο αρχικό κείμενο έχουν γίνει σημαντικές βελτιώσεις.

Αρσένης: Νέο πολιτικό σχήμα

ΓΙΑ ΝΕΟ πολιτικό σχήμα που θα ξεπηδήσει μετά τις δημοτικές εκλογές» μίλησε σε συνέντευξή του προς την εφημερίδα «Θεσσαλονίκη», ο πρώην «τσάρος» της ελληνικής οικονομίας Γεράσιμος Αρσένης.

Είπε ότι «πλαταίνουν οι συζητήσεις για το σχήμα αυτό στη «λαϊκή βάση» και άφησε να εννοηθεί ότι αυτός θα είναι ένας από τους ηγέτες του «σχήματος».

«Ωρίμασαν οι συνθήκες», φέρεται ότι είπε.

Σχολιάζοντας την ομιλία του Πρωθυπουργού στη Διεθνή Εκθεση της Θεσσαλονίκης, ο Γ. Αρσένης είπε ότι μ' αυτήν «επισημοποιήθηκε η δεξιά στροφή στον οικονομικό τομέα».

«Ούτε επισκευή, ούτε κατασκευή τζακιών, μπορεί να υπάρχει στο πρόγραμμα ενός σοσιαλιστικού κόματος», ανέφερε σκεπτικά για σχετική δήλωση του Πρωθυπουργού.

«Η σταθεροποίηση δεν οδηγεί πουθενά», παρατήρησε, «μόνο με την ανάπτυξη ανοίγουν βιώσιμες προοπτικές».

Ακόμη ισχυρίστηκε ότι το «τραπεζικό σύστημα δεν στήριξε την πολιτική της κυβέρνησης».

● Την ίδρυση ενός νέου πολιτικού φορέα που θα καλύπτει «τον προοδευτικό χώρο και θα περιλαμβάνει στους κόλπους του γνωστά στελέχη που αποχώρησαν από το ΠΑΣΟΚ», εξήγγειλε χτες ο πρώην υφυπουργός Εξωτερικών Ασημάκης Φωτήλας, που εμφανίστηκε σε συνέντευξη Τύπου μαζί με τον υποψήφιο δήμαρχο Αλέκο Μαραντζίδη.

Ο Ασ. Φωτήλας διευκρίνισε, πάντως, ότι οι δημοτικές εκλογές θα αποτελέσουν «εξετάσεις και πρόκριμα» για τον κυοφορούμενο νέο φορέα. Αναφερόμενος στο ιδεολογικό στίγμα του, περιορίστηκε να πει ότι «θ' αναλάβει να υλοποιήσει τις υποσχέσεις άλλων, που δεν τηρήθηκαν» — εμφανής υπαινιγμός για το παλιό κόμμα του.

Ο Ασ. Φωτήλας είναι υποψήφιος του συνδυασμού «Δημοκρατική Ενωση της Θεσσαλονίκης» και χτες δήλωσε ότι αποδέχτηκε αμέσως την πρόταση του επικεφαλής του συνδυασμού Αλ. Μαραντζίδη να «στρατευτεί στον αγώνα» για τις δημοτικές εκλογές μακριά από κόμματα και μικροπολιτικές σκοπιμότητες.

Εγγύηση η πείρα μας
ΙΤΑΛΙΚΑ
όλων των επιπέδων
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΙΠΠ. ΜΑΛΑΓΑΡΗ
ΜΠΕΝΑΚΗ 58 • 3603170

ΑΓΓΛΙΚΑ
ΓΑΛΛΙΚΑ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ & ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ 1
Τηλ. 3635793 - 3600478
Δ. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΜΦΙΑΛΩΣΕΩΣ Α.Ε. ΘΕΣΣ/ΝΙΚΗΣ, ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΜΕΤΑΦΕΡΕΙ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ, ΠΡΟΣ ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΗΜΕΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ, ΠΡΟΚΗΡΥΣΣΕΙ ΜΕΙΟΔΟΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΘΑ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΤΟ 17ο ΧΙΛ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ - ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ ΤΗΛ. 461.502 (ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ 36) ΑΠΟ ΤΙΣ ΩΡΕΣ 8.00 π.μ. - 13.00 μ.μ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΣ, ΠΛΗΝ ΣΑΒΒΑΤΟΥ.

ΑΘΗΝΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΚΕΑΣ ΞΥΝΗ
«ΣΠΟΥΔΕΣ ΥΨΗΛΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ»
γίνε ΛΟΓΙΣΤΗΣ ή ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΕΠΙΧ.
και εξασφάλισε μια λαμπρή επαγγελματική αποκατάσταση με τα προγράμματα του ΚΕΑΣ ΞΥΝΗ που οδηγούν και σε ανώτατες σπουδές στο εξωτερικό.
Εμμ. Μπενάκη 32 - 3645111, 2,3 • Βασ. Κων/νου 33 - 4120088

ΚΑΣΤΡΙ ενταύθα

Καλημέρα κύριε Πρόεδρε

Βολιγουάη

ΝΟΜΙΖΩ σας έχω μιλήσει κι άλλη φορά για τη Βολιγουάη. Περίεργη χώρα. Γεμάτη πόρνες. Κάθε πόρνη και τον προστάτη της. Κι όλες μαζί έχουν μια ενιαία κυρίαρχη ιδεολογία. Που την εκφράζουν μ' ένα παλιό βολιγουάνικο κάντο: «Γουστάρω άντρα ν' αγαπάει και να δέρνει». Τούτη η ιδεολογία πέρασε, πότισε, λίγο λίγο, όλο το σώμα της Βολιγουάης. Ετσι που ένας λαός ολάκαιρος δείχνει, σε πάσα περίπτωση, ότι θέλει άντρα, ηγέτη, καουντίλιο, ίδιο με τους προστάτες που θέλουν οι πόρνες του. Ετσι. Που «ν' αγαπάει και να δέρνει». Κι οι πόρνες κι οι λαοί γνωρίζουν βέβαια τη μαύρη αλήθεια. Πως μόνο δέρνουνε και ψεύτικα, αγοραία, εμπορικά «αγαπάνε» οι επαγγελματίες εραστές τους.

Οι εθνολόγοι, κοινωνιολόγοι, πολιτειολόγοι, ψυχολόγοι, ουρολόγοι και κάθε είδους -ολόγοι, με περισσή επιστημοσύνη ψάχνουν να βρουν τα αίτια, να αναλύσουν τη συμπεριφορά και να προδιαγράψουν τις προοπτικές των Βολιγουανών και της Βολιγουάης. Αναζητούν τα παιδικά τους τραύματα. Τις κατοχές και τους εμφύλιους που περάσανε. Τη φτώχεια των παλιότερων γενιών, το βούλιαγμα των νέων στα αναλώσιμα «μέιντ ιν» τάδε. Τους ρυθμούς παραγωγικότητας σε συνάρτηση με το κόστος αμοιβής εργασίας. Το επίπεδο εκμηχάνισης και μηχανοργάνωσης της παραγωγής και των υπηρεσιών

Κι ανάμεσα στις βαρυσπούδαχτες και περισπούδαχτες αναλύσεις, ίσως μια μέρα πεταχτεί ένα παιδί να ανακράξει το «ο βασιλιάς είναι γυμνός». Ο βολιγουανός λαός έχασε την ψυχή, το φρόνημά του. Δεν έχει οράματα, δεν έχει ελπίδες, δεν έχει στόχους. Εμαθε στα μεγάλα λόγια, στις μεγάλες ιδέες. Κι όταν αυτά αποδείχθηκαν φούμαρα, «έσπασε». Και τρέχει πίσω, τη μια από τον Χουάν, την άλλη απ' τον Πέδρο, αναζητώντας ένα σωτήρα. Και μόνο ένα παιδί μπορεί να πει: «ετούτος ο λαός πεθαίνει». Ω, πόσο, εξ απαλών ονύχων, την έχω αγαπήσει τούτη τη μακρινή Βολιγουάη. Και κλαίει η ψυχή μου έτσι που τη βλέπω με λάβαρα, συνθήματα, τραγούδια, επετείους, διορισμούς, «πενταράκια», προμήθειες, φεστιβάλ και «σωτήρες», για τον γκρεμό να πάει.

ΧΟΡΧΕ Π. ΜΑΘΘΑΒΕΤΑ

Βουλή

Τι «σκέπασε» και τι αποκάλυψε ο Εγκέλαδος

Του ΑΝΤΩΝΗ ΚΟΡΟΒΗΛΑ

ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ που μετέχουν στη σύνθεση Σεπτεμβρίου, του θερινού τμήματος διακοπών της Βουλής, στην πρώτη συνεδρίασή τους, μετά τους σεισμούς στη Μεσσηνία, πήραν ομόφωνα και για λογαριασμό του συνόλου των συναδέλφων τους, μια απόφαση «συμβολικού χαρακτήρα». Αποφάσισαν, μετά από πρόταση του προέδρου του Σώματος, να διαθέσουν το 10% της βουλευτικής αποζημίωσης του μηνός Οκτωβρίου για την ενίσχυση των σεισμοπαθών.

Η Βουλή ενήργησε γρήγορα, αλλά μόνο συμβολικά. Αφησε για την Ολομέλεια που θα επαναλειτουργήσει από τον άλλο μήνα, το δικαίωμα να κάνει μια πλατιά συζήτηση για το θέμα των σεισμών.

Η «έκτακτη σύντομη συζήτηση στο τμήμα, τρεις ημέρες μετά τους σεισμούς, περιορίστηκε στην έκφραση **συμπαράστασης** και σε γενικές παρατηρήσεις, για το **μέγεθος** της καταστροφής, **την αποτελεσματικότητα** των λαμβανομένων μέτρων, τις **παραλείψεις** που ενδεχομένως επαύξησαν την καταστροφή.

Ο πρόεδρος **Γιάννης Αλευράς**, επιμένοντας να περιοριστεί η αναφορά στο θέμα μόνο στη συμβολική οικονομική προσφορά, κράτησε τη συζήτηση μακριά από κάθε κριτική για τα μετασεισμικά γεγονότα.

Η Βουλή ασφαλώς, θα συζητήσει για όλα αυτά είτε με πρωτοβουλία της κυβέρνησης είτε μετά από κάποιες επερωτήσεις - ήδη κατατέθηκαν ερωτήσεις - των κομμάτων της αντιπολίτευσης.

Ομως, παρά τον δικαιολογημένο, από πλευράς προεδρείου, περιορισμό του τμήματος στην απόφαση οικονομικής προσφοράς, οι εκπρόσωποι των κομμάτων - και ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ - δηλώνοντας αποδοχή της πρότασης μπόρεσαν να κάνουν κάποιες παρατηρήσεις.

Ετσι ο Αθ. Κανελλόπουλος εκτίμησε μόνο τις οικοδομικές ζημιές σε 200 δισεκατομμύρια και εκτίμησε ότι θα απαιτηθούν δέκα χρόνια για να ξαναγίνει η Καλαμάτα «ζωντανή πόλη»

Ο **Κώστας Κάππος**, επεσήμανε πως πρέπει να αναζητηθούν τα αίτια κατάρρευσης των «χάρτινων πολυκατοικιών» και εξέφρασε ανησυχία, μήπως η «συμβολική χειρονομία» των βουλευτών, επεκταθεί - **υποχρεωτικά** - σε ολόκληρο το λαό.

«Προδοσία»...

Ο υπουργός **Ευάγγ. Κουλουμπής**, διαβεβαίωσε πως «δεν θα απαιτηθούν δέκα χρόνια», εξήρε την άμεση και συντονιστική, **για πρώτη φορά**, κινητοποίηση της κρατικής μηχανής, και χαρακτήρισε **δύο φορές προδότες** τις εφημερίδες που βάση εκτιμήσεων επιστημόνων έκαναν πρόβλεψη για «δεύτερο μεγάλο σεισμό».

Αυτά στη Βουλή έγιναν την περασμένη Τρίτη, 16 Σεπτεμβρίου.

Ζήτησε φορολογία

Την ίδια μέρα έγινε ο δεύτερος μεγάλος σεισμός... Προχτές ο αρχηγός της ΔΗ.ΑΝΑ. **Κωστής Στεφανόπουλος**, πήγε στην Καλαμάτα και με δημόσια δήλωσή του ζήτησε **να επιβληθεί έκτακτη φορολογική εισφορά.**

Ο πρωθυπουργός που προηγήθηκε εξήγγειλε σειρά μέτρων, στα οποία **δεν περιλαμβάνεται έκτακτη εισφορά**, όπως είχε γίνει το 1979 με τους σεισμούς της Θεσσαλονίκης.

Η Βουλή, σε Ολομέλεια πια, θα ξανασχοληθεί με τα προβλήματα που γέννησε ο σεισμός - ίσως και με τις αιτίες που επηρέασαν το μέγεθος της καταστροφής - και καθώς **θα έχουν περάσει και οι δημοτικές εκλογές** και χρονικά θα υπάρχει απόσταση ψυχραιμίας από την πρώτη «συγκίνηση», όλες οι σκέψεις και προτάσεις θα εξεταστούν. Αλλωστε στη βάση της ομοψυχίας και της οικονομικής εισφοράς, στηρίζεται ο προγραμματισμός «ταχείας αποκατάστασης των ζημιών»

Δημοτικές και...

Η αναπάντεχη καταστροφή της Καλαμάτας επηρέασε όλα τα σε εξέλιξη θέματα επικαιρότητας. Καθρέφτης του επηρεασμού, τα μέσα ενημέρωσης. Τηλεόραση και εφημερίδες, κρατούν ακόμη **«στην πρώτη σελίδα»** τους το θέμα των σεισμών. Ο πόνος για τα ανθρώπινα θύματα, η ανησυχία για την αντοχή της αδύνατης εθνικής οικονομίας στο νέο πλήγμα, συγκινούν την κοινή γνώμη. Η **ισόποση** οικονομική συνεισφορά της ΕΟΚ και του μίστερ **Σπάνος** - 110 εκ. δρχ. η ΕΟΚ, και 100 εκ. ο Σπάνος - **ανακουφίζουν** αλλά και βεβαιώνουν το μέγεθος του πρόσθετου οικονομικού προβλήματος, που και αυτό περιμένει τη λύση του από την «εξωτερική βοήθεια».

Με στραμμένο λοιπόν το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης στο «χάσμα που άνοιξε ο σεισμός» και με εμφανείς παρενέργειες - λόγω επικείμενων δημοτικών εκλογών - στον τρόπο που τα πολιτικά κόμματα ευνοούν την **αναγκαία ομοψυχία**, σημαντικά άλλα γεγονότα περνούν σε θέση δεύτερης επικαιρότητας *(εξαίρεση ο «νέος άθλος» του Ρωχάμη και της παρέας του).*

Το πήγαινε - έλα στην Αμερική κορυφαίων της κυβέρνησης **(Παπούλιας - Σημίτης)** και του αρχηγού της **«Νέας Δημοκρατίας»**, που εκφράζει σημαντικά τη συναίνεση των δύο μεγάλων κομμάτων στα εθνικά θέματα και **στις μεθοδεύσεις προώθησής των**, η σύμπτωση απόψεων Ανδρέα - Μητσοτάκη στην οικονομική πολιτική (ομιλίες στην Εκθεση Θεσσαλονίκης) παρά τις κομματικές φραστικές αντιπαραθέσεις, η «θετική» τοποθέτηση του Συνδέσμου Βιομηχάνων στα οικονομικά κέντρα, μοιάζουν τώρα θέματα ρουτίνας.

...περιβάλλον

Στη Βουλή πέρασε την «εβδομάδα των σεισμών» ένα ιδιαίτερα σημαντικό νομοσχέδιο. Πρόκειται για το πρώτο στη χώρα μας ολοκληρωμένο νομοσχέδιο για την προστασία του περιβάλλοντος.

Η συγκίνηση των σεισμών το «έδιωξε» από τα πρώτα θέματα επικαιρότητας.

Πρόκειται για **θεσμικό νόμο.** Για νόμο-πλαίσιο, που καθορίζει ποια θα είναι από εδώ και πέρα η ποιότητα της ζωής μας.

Γι' αυτό λοιπόν το νομοσχέδιο, ειπώθηκαν στη Βουλή και δεν φωτίστηκαν όσο έπρεπε τα παρακάτω:

1. Παρέχει εκατό (αριθμός 100) περίπου εξουσιοδοτήσεις στον υπουργό να ρυθμίζει θέματα προστασίας του περιβάλλοντος με Προεδρικά Διατάγματα.

*Ο μεγάλος αριθμός εξουσιοδοτήσεων επικρίθηκε. Θεωρήθηκε **υποβάθμιση του Κοινοβουλίου**, αφού η Βουλή δεν γνωρίζει **τι θα ορίζουν τα διατάγματα.***

*2. Ειπώθηκε - από το ΚΚΕ - και δεν διαγνώσθηκε, ότι έγιναν1 **στο σύνολο δεκτές οι προτάσεις του Συνδέσμου Βιομηχάνων**, με αποτέλεσμα να αφαιρεθούν από το αρχικό νομοσχέδιο όλες οι διατάξεις που **«τους ενοχλούσαν».***

3. Επισημάνθηκε ότι στο νομοσχέδιο δεν υπάρχει σαφής διάταξη ότι τα έξοδα αποκατάστασης θα βαρύνουν τον *ρυπαίνοντα.*

*Ο υπουργός **προφορικώς διαβεβαίωσε** ότι θα πληρώνουν οι βιομηχανίες που ρυπαίνουν. Το νομοσχέδιο **δεν το ορίζει.***

2. Επισημάνθηκε και δεν αντικρούσθηκε, ότι το νομοσχέδιο κάνει σοβαρές υποχωρήσεις στο όνομα της **ανάπτυξης** μειώνοντας τη δυνατότητα ισορροπίας ανάμεσα στην ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο ακόμη και την παραμονή της ψήφισης του νομοσχεδίου εξεδήλωσε την αντίθεσή του σ' αυτή τη **νέα δομή** του νομοσχεδίου.

Το κλίμα ανησυχίας για τις συνέπειες του σεισμού, κράτησε μακριά από τις «πρώτες σελίδες» όσα σοβαρά έγιναν την εβδομάδα που πέρασε στη Βουλή.

Λίγο πριν από την τελική ψήφιση, το υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ άλλαξε τους συντελεστές δόμησης στις βιομηχανικές περιοχές. Από 0,9 έγινε 1,2.

Ο υπουργός Ευάγγελος Κουλουμπής, παραπονέθηκε γιατί αν το νομοσχέδιο κουβεντιαζόταν στη Βουλή μετά τις δημοτικές εκλογές, «όλες οι πλευρές θα το ψήφιζαν».

Απ' όσα ειπώθηκαν είναι φανερό ότι η «Νέα Δημοκρατία», που τώρα **αρνήθηκε ψήφο**, γιατί θεώρησε το νομοσχέδιο **ουδέτερο**, θα έλεγε ΝΑΙ.

Η συμφωνία των βιομηχάνων θα την υποχρέωνε σ' αυτό.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

● **ΛΕΩΝΙΔΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ** «Η αξιολόγηση της «έκθεσης» στο Λύκειο (ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση)». Στο βιβλίο διερευνάται συστηματικά το πρόβλημα της αξιολόγησης στο Λύκειο, ένα πρόβλημα το οποίο έχει πολλές διαστάσεις και σημαντικές επιπτώσεις στη σχολική και μετασχολική σταδιοδρομία των μαθητών. Στο πρώτο μέρος αναλύεται η προβληματική και η μέθοδος έρευνας. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται και συζητούνται τα προβλήματα της έρευνας (θέματα για ανάπτυξη, προβλήματα που απορρέουν από την επιλογή και διατύπωση των θεμάτων, τρόποι και σκοποί διόρθωσης, κριτήρια βαθμολογίας, σχολιασμός εκθέσεων και πόσο ο σχολιασμός αυτός διευκολύνει την επικοινωνία μαθητών και εκπαιδευτικών στη διαδικασία της μάθησης και στο τρίτο μέρος ο συγγραφέας συνεκτιμά τα ευρήματα που προέκυψαν και διατυπώνει τα συμπεράσματα και τις προτάσεις του. Εκδοση Εκπαιδευτηρίων Δούκα. Σελ. 240.

● **«ΚΡΗΤΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ»**, πρώτος τόμος, συλλογή Ελένης Δανδουλάκη - Ουσταμανωλάκη, επιλεγόμενα Μ. Γ. Μερακλή, εικονογράφηση Τατιάνας Βολανάκη. Συγκέντρωση 12 αντιπροσωπευτικών παραμυθιών της Κρήτης. Για το χαρακτήρα τους, τον κόσμο που εκφράζουν, τα αρχέγονα στοιχεία που διατηρούν και τον τρόπο καταγραφής τους, ο Μ. Γ. Μερακλής σημειώνει: «Τα παραμυθιακά θέματα και μοτίβα - άρα και τα σχετιζόμενα με την αγριότητα - είναι αντανακλάσεις πραγματικών θεμάτων και μοτίβων, οι οποίες όμως λαμβάνουν χώρα σ' ένα μυθικό επίπεδο, όπου χάνεται η αμεσότητα και η δραστικότητα των κινήτρων. Το παραμύθι λοιπόν εισάγει το παιδί στην πραγματικότητα από ένα μυθικό δρόμο, ο οποίος έχει, μόνο, το καλό ν' ανοίγει προοπτικές στην παιδική φαντασία οπωσδήποτε ευεργετικό σ' έναν έντονο ρασιοναλιστικό κόσμο. Στα παραπάνω μπορώ να προσθέσω, ότι ο μύθος που τυλίγει τώρα τα άλλοτε - και κατά κανόνα πολύ παλιά ή πανάρχαια - πραγματικά θέματα, έχει αυτός και μια παιδαγωγική σημασία, η οποία τίθεται στην υπηρεσία των σύγχρονων σκοπών, που εκπληρώνει το παραμύθι: Παιδαγωγικών και αισθητικών». Εκδόσεις Πατάκη, στη σειρά: Ελληνικά Λαϊκά Παραμύθια. Σελ. 266. Από τις ίδιες εκδόσεις και στη σειρά «Διαβάζουμε και χρωματίζουμε» κυκλοφόρησαν: Η Χιονάτη και οι εφτά νάνοι, Η ωραία που κοιμόταν, Ο Κοντορεβιθούλης, και Τα τρία γουρουνάκια.

● **ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΣΙΟΛΑ** «Η φυσιογνωμία των χωριών της Γορτυνίας». Στη μονογραφία αυτή γίνεται μια πρώτη προσπάθεια ανάλυσης και ταξινόμησης των χωριών του οικιστικού πλέγματος της Αρκαδίας, κυρίως όσον αφορά τα αρχιτεκτονικά και πολεοδομικά στοιχεία τους. Μετά την γενική περιγραφή και παράθεση στοιχείων για την Αρκαδία, αναλύονται, κατά σειρά, οι επαρχίες Κυνουρίας, Γορτυνείας, Μαντινείας και Μεγαλόπολης και κωδικοποιούνται τα χωριά τους σε αξιόλογους, ενδιαφέροντες και αδιάφορους οικισμούς, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Από την πρώτη αυτή επεξεργασία προκύπτει, ότι ένας μεγάλος αριθμός από χωριά, είτε στο σύνολό τους, είτε σε μερικά τμήματά τους, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον από αρχιτεκτονική και πολεοδομική άποψη. Το ενδιαφέρον αυτό καθορίζεται από τη διαχρονική διαμόρφωση της φυσιογνωμίας τους και επιβεβαιώνεται από τον πλούτο των μορφολογικών και οικοδομικών στοιχείων που πηγάζουν από λαϊκές επεξεργασίες πολλών δεκατιών. Εργασία μεθοδική και επιστημονικά θεμελιωμένη, αποτελεί ουσιαστική προσφορά στην ευρύτερη διερεύνηση της παραδοσιακής μας αρχιτεκτονικής.

Εκδόσεις Β. Κοκοτσάκη. Σελ. 110.

Αν βιάζεσαι
ΑΓΓΛΙΚΑ
υπερεντατικα
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΙΠΠ. ΜΑΛΑΓΑΡΗ
ΜΠΕΝΑΚΗ 58 • 3603170

Ο Θεοδωράκης το «δηλητήριο» και η αλήθεια

Του ΜΙΧΑΛΗ ΔΩΡΗ

ΣΤΑ «ΝΕΑ» της Δευτέρας 29/9 δημοσιεύτηκε συνέντευξη του κ. **Μίκη Θεοδωράκη** με την προειδοποίηση ότι πρόκειται για «συνέντευξη-σοκ».

Δεν νομίζω, όμως, ότι μπορεί κανείς να εκπλαγεί πια για τα όσα λέει ο κ. Θεοδωράκης μετά από τη γνωστή δημοσίευση του αποσπάσματος απ' το ημερολόγιο του **Γιώργου Σεφέρη.** Το «σοκ» λοιπόν, υποθέτω ότι δεν αναφέρεται στους αναγνώστες. Εκείνο ασφαλώς που παραμένει (και παρά το ιδιαίτερα αποκαλυπτικό άρθρο του κ. **Λουκά Δημάκα** στη σελ. 6 των «ΝΕΩΝ» της 30/9) από την ανάγνωση της συνέντευξης, είναι η γενικότερη απορία για το όλο περιεχόμενο και ύφος, αλλά και οι απορίες για πλήθος επί μέρους σημεία.

Επειδή ο κ. Μίκης Θεοδωράκης είναι χωρίς αμφιβολία κορυφαία προσωπικότητα του παγκόσμιου καλλιτεχνικού χώρου και οπωσδήποτε καταξιωμένος στους δημοκρατικούς, κοινωνικούς και εθνικούς αγώνες, όσες και όποιες και αν είναι, ίσως, οι αντιρρήσεις για τις εκάστοτε πολιτικές του απόψεις, δεν είναι επιτρεπτό ν' αδιαφορήσει κανείς για τα όσα εκφράζονται στη συνέντευξή του αυτή. Αλλά, δυστυχώς, είναι λίγο δύσκολο να γίνουν κατανοητές οι πολιτικές θέσεις και οι στόχοι του συνθέτη, αν δεν διαλυθούν πρώτα κάποια αμφιλεγόμενα σημεία της συνέντευξης και δεν απαντηθούν ορισμένες απορίες. Όπως π.χ.:

ΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ

1 **Επανήλθε κάποια, στοιχειώδης έστω, μορφή δημοκρατικού πολιτεύματος στην Τουρκία και δεν το μάθαμε;** Έπαψαν οι εκτελέσεις και απαγχονισμοί των πολιτικών αντιπάλων του καθεστώτος και τα βασανιστήρια, κυρίως των συνδικαλιστών, των σοσιαλιστών και των κομμουνιστών (ναι, των κομμουνιστών, όπως είναι ο κ. Θεοδωράκης) και δεν το μάθαμε; **Έπαψε ο ηρωικός αγώνας των Κούρδων και των άλλων «μειονοτήτων»** (που δεν είναι δα και τόσο μειονότητες) για εθνική ανεξαρτησία, λαϊκή κυριαρχία και κοινωνική πρόοδο; Έπαψε ο βομβαρδισμός και των αμάχων, ακόμα, Κούρδων από την τουρκική αεροπορία μέσα και έξω από την Τουρκία και δεν το γνωρίζουμε; Είναι, σε αντιπαράθεση, σοβαρή ένδειξη για κάποια δημοκρατική διέξοδο οι ασαφείς υποσχέσεις του καθεστώτος για εκδημοκρατισμό, τώρα που η Άγκυρα κρούει τη θύρα της ΕΟΚ; Είναι, επιτέλους, σοβαρή ένδειξη για εκδημοκρατισμό το γεγονός ότι κυκλοφορούν εκεί (και μάλιστα σε αριθμό 200.000 και παραπάνω) δίσκοι που περιέχουν και τραγούδια του κ. Θεοδωράκη και η διοργάνωση συναυλιών για τον συνθέτη σε πολλές πόλεις (διερωτώμαι: Θα γίνει συναυλία και στο Καραμάν-Μαράς της σφαγής;) όταν εκείνος ωραιοποιεί σε τέτοιο υπερθετικό βαθμό την πολιτική και κοινωνική κατάσταση στην Τουρκία και διαστρεβλώνει τόσο πολύ την ελληνική πολιτική προς όφελος της Τουρκίας; Όταν εξωραΐζει το στρατιωτικό καθεστώς της Τουρκίας παραλληλίζοντάς το προς το κίνημα στο Γουδί; Με ποια μαρξιστική ανάλυση βγαίνουν αυτά τα συμπεράσματα; Μ' αυτήν που ακόμα διώκεται σαν ιδιώνυμο αδίκημα στην Τουρκία;

2 **«Η ελληνική κυβέρνηση δημιουργεί ένα τραγικό παραμύθι με την Τουρκία και την Κύπρο. Δηλητηριάζει τις σχέσεις μας μ' ένα λαό, που εμείς και τα παιδιά μας είμαστε καταδικασμένοι να ζήσουμε για πάντα μαζί»**, μας λέει ο κ. Θεοδωράκης. Και εγώ δεν μπορώ να καταλάβω τι πρέπει να γίνει; Να αφήσουμε τον κυπριακό ελληνισμό να λύσει **μόνος** τα προβλήματά του με το στρατό κατοχής που έφερε εκεί ο «Έλληνας Ιωαννίδης»; Αυτό, αλήθεια, πρέπει να κάνει η Ελλάδα;

3 Ώστε, λοιπόν, η ελληνική κυβέρνηση δεν έκανε ποτέ διάκριση ανάμεσα στον τραγικά δυναστευόμενο τουρκικό λαό και το δυνάστη του; Ούτε ανάμεσα στην κάστα των στρατοκρατών, τη χούντα, την κυβέρνηση των δοτών πολιτικών και τον πράγματι φιλικό μας τουρκικό λαό, που παλεύει για λίγη δημοκρατική ανάσα; **Δεν δέχτηκε ποτέ πολιτικούς πρόσφυγες από την Τουρκία;** Ο κ. Θεοδωράκης δεν τα γνωρίζει αυτά; Και, κυρίως, δεν γνωρίζει ότι η μικροκομματική και προσωπική εμπάθεια, δεν ταιριάζουν στους πνευματικούς ανθρώπους; Περισσότερο, όταν δίνουν έτσι όπλα ισχυρά στους δεσμοφύλακες του τουρκικού λαού και τους δηλωμένους εχθρούς του ελληνικού;

4 **Μήπως επανήλθαν οι εκδιωχθέντες 150.000 περίπου Έλληνες στην Κωνσταντινούπολη και δεν το μάθαμε; Τακτοποιήθηκαν τα προβλήματα της διάρπαγής και καταστροφής των περιουσιών τους; Ξανάνοιξαν τα ελληνικά σχολεία και οι εκκλησίες και δεν το μάθαμε;** Μήπως επέστρεψαν οι Τενέδιοι και οι Ίμβριοι στα νησιά τους και εφαρμόστηκε το καθεστώς της αυτοδιοίκησης, που προβλέπει η Συνθήκη της Λωζάνης και δεν το μάθαμε;

5 **Μήπως έπαψε η διαστρέβλωση της ιστορικής αλήθειας και αντιστράφηκε το πρόγραμμα εξαφάνισης κάθε πολιτιστικού στοιχείου για το ιστορικό παρελθόν του ελληνισμού της Μικρασίας, τον ντόπιο ελληνισμό που έζησε και έδρασε εκεί από την αρχαιότητα μέχρι τον ξεριζωμό του '22;** Έγινε κι αυτό και δεν το μάθαμε; Μήπως σταμάτησαν οι αφόρητες πιέσεις προς το Πατριαρχείο της Πόλης (με συγχωρείτε, της Ισταμπούλ έπρεπε να γράψω...) και δεν το μάθαμε;

Η ΚΥΠΡΟΣ

6 Μήπως ο τουρκικός στρατός κατοχής αποσύρθηκε από την Κύπρο και το καθεστώς του «σοφού», και κατ' άλλη γνωστή άποψη, στρατηγού **Εβρέν,** σπεύδει να εφαρμόσει τις αποφάσεις του ΟΗΕ και δεν το γνωρίζουμε; Ώστε, λοιπόν, επιστρέφουν επιτέλους οι Κύπριοι πρόσφυγες στις εστίες τους; Αυτοκαταργείται το ψευδοκράτος του Ντενκτάς ή έστω αίρεται η αναγνώρισή του, η καθοδήγηση και η στήριξή του από την Άγκυρα και δεν το γνωρίζουμε; Και δεν το γνωρίζει ούτε η ελληνική κυβέρνηση και έτσι δηλητηριάζει τις σχέσεις των λαών;

Τουλάχιστον – **αυτό τουλάχιστον κ. Θεοδωράκη** – μήπως επιστρέφουν στα σπίτια τους οι «αγνοούμενοι» από τα τουρκικά μπουντρούμια και δεν το μάθαμε;

7 Μήπως η τουρκική κυβέρνηση (αλλά και η άρχουσα τάξη γενικότερα) **υποχώρησε έστω και λίγο στις επεκτατικές της βλέψεις έναντι του ελληνισμού γενικότερα;** Περιορίστηκε, έστω, και στο ελάχιστο ο γνωστός σωβινισμός τους και δεν το έχουμε καταλάβει;

Αποδέχτηκε επιτέλους η Άγκυρα αυτό που υπερψήφισαν όλα τα κράτη του ΟΗΕ (πλην δύο: της Τουρκίας και των ΗΠΑ, κατά σύμπτωση...) δηλαδή το Διεθνές Δίκαιο για τη θάλασσα; Επομένως αποδέχτηκαν τη νομική πραγματικότητα ότι τα ελληνικά νησιά έχουν υφαλοκρηπίδα; Ή μήπως εξακολουθούν να διεκδικούν δικαιώματα επάνω της, σχεδόν μέχρι την Εύβοια και με ό,τι συνεπάγεται αυτή η απαίτηση; Έγινε κι αυτό και δεν το μάθαμε;

8 **Έπαψαν να παραβιάζουν συνεχώς (συνεπικουρούμενοι και από τους ατλαντικούς συμμάχους) τον ελληνικό εναέριο χώρο;**

Άραγε ο κ. Θεοδωράκης, στέλεχος ο ίδιος πολιτικού κόμματος, **δεν διάβασε ποτέ για τις συνεχείς, πολυάριθμες και ωμές απειλές και διεκδικήσεις σε βάρος της Ελλάδας από την τουρκική ηγεσία;** Και από τον ίδιο τον κ. Εβρέν; Και από τον κ. **Οζάλ,** μόλις προ ημερών;

Η ΓΑΛΑΝΤΟΜΙΑ

Έπαψαν να προβάλλονται από την τουρκική ηγεσία οι θεωρίες για «ζωτικό χώρο» (γνωστής καταγωγής) και όλα όσα σημαίνουν; Αλλιώς πώς εξηγείται η γαλαντομία και απλοχεριά του κ. Μ. Θεοδωράκη **να δώσει** το 30% του ορυκτού πλούτου, ειδικότερα του πετρελαίου, της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου στην Τουρκία (έτσι, σαν να μοιράζουμε χαλβά) αδιαφορώντας για τον αν αυτή η υφαλοκρηπίδα όπου θα βρεθεί το πετρέλαιο είναι ελληνική;! Γιατί αν είναι ελληνική, τότε αυτή η δήλωση για παραχώρηση εθνικών δικαιωμάτων (ερήμην μάλιστα του ελληνικού λαού, που δεν τον βλέπω να αναφέρεται πουθενά στο σκεπτικό του κ. Θεοδωράκη) μπορείτε να μου πείτε πώς λέγεται;

9 **Ώστε, λοιπόν, περιορίστηκε και η τουρκική στρατιά του Αιγαίου και δεν το γνωρίζουμε; Αποσύρθηκαν οι πύραυλοι και τα αποβατικά; Και οι αεροπορικές δυνάμεις;** Όλα όσα είχαν σαν στόχο την εθνική ακεραιότητα της Ελλάδας; Επομένως, η ελληνική κυβέρνηση και η ελληνική στρατιωτική ηγεσία ψεύδονται, όταν δηλώνουν ότι **υπάρχει ορατός κίνδυνος από τα ανατολικά;** Εξαπατούν τον ελληνικό λαό, για να δηλητηριάσουν τη φιλία του με τον τουρκικό λαό;

Αλλά δεν μας λέει ο κ. Θεοδωράκης τι πρέπει να κάνει η Ελλάδα για να πάψει αυτός ο δηλητηριασμός: να αλλάξει τον αμυντικό σχεδιασμό; Να πάψει να αναχαιτίζει η αεροπορία τα τουρκικά αεροπλάνα, τα οποία προφανώς πάντοτε από λάθος (ή μάλλον για να μας προστατεύσουν από τον κομμουνιστικό κίνδυνο, κ. Θεοδωράκη!) παραβιάζουν συνεχώς τον ελληνικό εναέριο χώρο; Τι το συγκεκριμένο πρέπει να κάνει η Ελλάδα; (και όχι το γενικό και αόριστο και εύκολο «αν δεν υπήρχε ΝΑΤΟ, δεν θα υπήρχε θέμα Αιγαίου», γιατί ο σωβινισμός της τουρκικής άρχουσας τάξης υπήρχε προ του ΝΑΤΟ, είναι εγγενής, συμφυής με τη δημιουργία και την εξέλιξή της – οι ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ χρησιμοποιούν το σωβινισμό αυτό για τα δικά τους σχέδια, τον κατευθύνουν τώρα και τον οξύνουν).

Φυσικά, είναι πλήθος οι απορίες που δημιούργησε η συνέντευξη του κ. Μ. Θεοδωράκη.

Σήμερα το βράδυ, ύστερα από πολύ καιρό, έβαλα στο μαγνητόφωνο κάποιες ταινίες με τραγούδια του αντιστασιακού Μίκη Θεοδωράκη, που παράνομα γράφαμε και παράνομα ακούγαμε κάποια εποχή. Εκεί, υπάρχουν ο πόνος και το αίμα και η ελπίδα του συνθέτη σαν εκφραστή του λαού μας. Δεν είμαι θιασώτης της εύκολης απομυθοποίησης των πάντων, αλλά ούτε ρομαντικά αγκυρωμένος στο παρελθόν. Δεν τρομάζω από τα «ιερά τέρατα», αλλά ταυτόχρονα δεν ξεχνάω ότι ο τόπος χρειάζεται ακέραιες και σεβαστές όλες τις δημιουργικές φωνές, όλες τις πνευματικές δυνάμεις του. **Όμως, το παρόν, η καθημερινή πράξη, η συνέχεια και η συνέπεια μόνο, καταξιώνουν τους ανθρώπους και τα έργα τους.**

Δεν πιστεύω, ακόμα, ότι: «Είμαστε καταδικασμένοι» να συμβιώσουμε με τον τουρκικό λαό. Δεν είναι καταδίκη. Απλά, έτσι είναι. Θα συμβιώσουμε, γιατί οι λαοί πάντοτε, σε τελευταία ανάλυση, βρίσκουν τον τρόπο να συμβιώσουν ξεκινώντας από τα κοινά (που είναι πάμπολλα) και βάζοντας στο περιθώριο (στην ιστορική μνήμη) τα αρνητικά. Ο ελληνικός λαός θέλει αυτή την ειρηνική συνύπαρξη και συνεργασία και ήδη με τους άλλους βαλκανικούς γείτονες το έχει πετύχει σε μεγάλο βαθμό. **Όταν κάποτε (και ας ελπίσουμε σύντομα) οι λαοί της Τουρκίας αποτινάξουν την τυραννία και γίνουν κύριοι στον τόπο τους, τότε και με αυτούς η συνύπαρξη και η συνεργασία θα είναι απόλυτη. Αυτή είναι η λύση.**

Αυτή ήταν πάντοτε. Γιατί ασφαλώς δηλητήριο στις σχέσεις των λαών δεν υπάρχει. Υπάρχει ανάμεσα στις διακρατικές σχέσεις και στη συγκεκριμένη περίπτωση, οπωσδήποτε όχι με ευθύνη των ελληνικών κυβερνήσεων, ιδιαίτερα της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, σύμφωνα με τους αφορισμούς του κ. Μ. Θεοδωράκη. Αυτή είναι μια εθνικά επιζήμια, βαριά διαστρέβλωση της αλήθειας και άμεσα επικίνδυνη τούτους τους καιρούς. **Πολύ επικίνδυνη. Πάρα πολύ.**

ΤΟ ΚΟΜΠΛΕΞ

Και, για να τελειώνω, πρέπει να προσθέσω επίσης ότι, εγώ τουλάχιστον, δεν ντρέπομαι καθόλου σαν Βαλκάνιος. Για την κατάσταση σε τούτο το κομμάτι του Πλανήτη, ας μην έχουμε εμείς ολόκληρη την ευθύνη και το κόμπλεξ. Ας ψάξουμε μερικά χρόνια πριν, στην Τεχεράνη, στη Γιάλτα, στο Πότσνταμ. Εκεί θα βρούμε τη ρίζα του κακού που ανέστειλε, άλλη μια φορά, τόσο τραγικά το όραμα του Ρήγα. Και λέω ανέστειλε, γιατί οι ελπίδες ποτέ δεν σβήνουν. Οι λαοί τελικά βρίσκουν, έτσι κι αλλιώς το δικό τους και τον κοινό δρόμο (κάπως έτσι δεν το 'πε, κ. Θεοδωράκη και ο μεγάλος Τούρκος ποιητής Ναζίμ Χικμέτ απ' το κελί της φυλακής του; «Έτσι κι αλλιώς ο κόσμος κάποτε θα γίνει κόκκινος»!), αρκεί όποιοι θεωρούν τους εαυτούς τους ως πνευματικούς ηγέτες, να παραμένουν νηφάλιοι και οξυδερκείς, συνεπείς και κυρίως σεμνοί και αταλάντευτοι. **Ο ελληνικός λαός και η σημερινή του κυβέρνηση ακολουθούν σταθερά τους δρόμους της ειρήνης και της συμφιλίωσης.** Θυμούνται όμως και τον παππού – Μακρυγιάννη, πάντοτε επίκαιρο:

«Τα κεφάλια μας δε τα δίνομεν να τα φάνε απλώς κι έτυχε...» και «όμως, σαν χαθεί η πατρίδα πού θα ζήσετε και σεις και μεις όλοι;...».

Αλήθεια, πού θα ζήσουμε, κ. Μίκη Θεοδωράκη; Το Παρίσι δεν μας χωράει όλους....

Υ.Γ. Ο κ. Μ. Θεοδωράκης θα οργανώσει Επιτροπή Ελληνοτουρκικής Φιλίας στις ελληνικές πόλεις. Υποθέτω ότι θα 'χει φροντίσει, ώστε για κάθε ελληνική επιτροπή να ιδρύονται και πέντε στην Τουρκία κατά την αναλογία των πληθυσμών.

Σημείωση των «ΝΕΩΝ»: Ο Μιχάλης Δωρής είναι αρχιτέκτονας και συγγραφέας.

ΜΙΚΡΟ ΠΟΛΙΤΙΚΑ

☆ ΕΙΧΑ κάνει την πρόβλεψη χτες ότι το ψηφοδέλτιο του Γ. Κλαυδιανού στη Ζάκυνθο «δυναμώνει», μ΄ αφορμή την αποχώρηση πέντε στελεχών από τον αντίπαλο συνδυασμό.

Δεν πρόλαβαν να κυκλοφορήσουν «ΤΑ ΝΕΑ» χτες και άλλη αποχώρηση υποψηφίου δημοτικού συμβούλου (του Χρ. Κάρδαρη) έγινε γνωστή.

«Αποχωρώ από την ΔΔΕΚ, δηλώνει, ενώνω τη φωνή μου με τους άλλους 5 και καλώ τους φίλους να υποστηρίξουν το συνδυασμό του ΠΑΣΟΚ».

□ *ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Τύπου έδ*
γος Μονίμων Υπαλλή
υπουργείου Χωροταξίας - Οι
λοντος για να διαμαρτυρηθε
ενημερώθηκε για το περιεχό
δίου (ήδη νόμου) για το πε
εκφράσει τις απόψεις του!
Και μένα μου γεννήθηκε η
του νομοσχεδίου το επεξερ
σίες του υπουργείου τουλά
δημοσιεύτηκε σχεδόν α
εφημερίδων και έγιναν
μες ανακοινώσεις για

Κασετολογία στο πρες ρουμ

■ ΔΙΕΞΟΔΙΚΗ συζήτηση έγινε στο πρες ρουμ για το θέμα των μαγνητοφωνημένων συνομιλιών, που δημοσιεύθηκαν στο **«Καλάμι»**.

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, κ. **Παπαϊωάννου «ένιπτε τας χείρας του»**. Η στερεότυπη απάντησή του ήταν: **«Δεν μας αφορά το θέμα»**.

Η επανάληψη αυτής της άποψης έγινε ύστερα από τη **βροχή ερωτήσεων**, που διατυπώθηκαν στο πρες ρουμ από δημοσιογράφους.

Σταχυολογώ μερικές ερωτήσεις επί του θέματος αυτού:

– Το περιοδικό λέει ότι η υποκλοπή έγινε **με βεντούζα**. Πώς σκέπτεται ν΄ αντιδράσει η κυβέρνηση;

– Δεν αφορά την κυβέρνηση.

– Ο κ. Στεφανόπουλος είπε ότι πρέπει να δουν την υπόθεση **οι εισαγγελείς**.

– Δεν απαντώ για κινήσεις, που έκαναν ή δεν έκαναν οι εισαγγελείς. Δεν είναι δουλειά μου ν΄ απαντήσω. Δεν αφορούν την κυβέρνηση οι υποκλοπές. Αν υπάρχουν καταγγελίες, ας διατυπωθούν προς το υπουργείο Δικαιοσύνης ή προς το υπουργείο Μεταφορών.

– Η υποκλοπή αφορά **σε πρόσωπα πρώτου ενδιαφέροντος**. Αν μια άλλη εφημερίδα δημοσίευε τηλεφωνικές συνομιλίες του Πρωθυπουργού ή στελεχών του ΠΑΣΟΚ θα υπήρχε ο ίδιος τρόπος αντιμετώπισης;

– Δεν βλέπω άλλο τρόπο. Πώς να τον βρεις, όταν δεν υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία;

□ **ΕΓΙΝΕ επίσης επίκληση του Συντάγματος για να παρατηρηθεί ότι ο καταστατικός χάρτης της χώρας κατοχυρώνει το απόρρητο των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων. Και διατυπώθηκε η ερώτηση: «Πώς θ΄ αντιδράσει η κυβέρνηση σ΄ αυτή την παραβίαση;».**

Η απάντηση, που έδωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, ήταν: «Υπάρχει ένα πρόβλημα πολιτικό, που πράγματι η κυβέρνηση θα ΄θελε να το ξεκαθαρίσει». Και πρόσθεσε: «Αν υπάρχει ένα θέμα έρευνας και ανάκρισης αυτό δεν είναι θέμα της κυβέρνησης».

Διευκρίνισε, πάντως, ότι η κυβέρνηση είναι υποχρεωμένη να προστατεύσει τον πολιτικό κόσμο, αλλά εξήγησε ότι το θέμα που ανέκυψε ανήκει στην αρμοδιότητα υπηρεσιών.

Ή, όπως πρόσθεσε, των δικαστικών αρχών.

Και η προσθήκη έγινε όταν κάποιος, που άκουσε τη λέξη «υπηρεσιών» φώναξε:

ΚΥΠ ή ΟΤΕ;

□ ΕΓΙΝΕ χρήση της κατηγορίας του κ. Στεφανόπουλου για **«ύποπτη ανοχή»** που επέδειξε επί του θέματος η κυβέρνηση.

Κι ο κ. Παπαϊωάννου απάντησε: «Δεν καταγγέλλει την κυβέρνηση ο κ. Στεφανόπουλος. Είπε να βρει άκρη η κυβέρνηση».

Παρατήρησε ακόμη ότι δεν υπάρχει θέμα ευθύνης για κρατικά όργανα, αλλά ενδεχόμενα για **«τρίτους»**.

Ποιοι είναι οι **«τρίτοι»**;

Πολλοί θα ψάχνονται.

★ **Κράτησε όμως και μια επιφύλαξη: «Γιατί να μην αναγνωρίζονται αδυναμίες στον ΟΤΕ, όπως και σ΄ όλους τους αντίστοιχους οργανισμούς του κόσμου;».**

«Αδυναμίες...».

□ **ΓΕΝΙΚΑ, ο κ. Παπαϊώαννου ήταν προσεκτικός. Είπε: «Δεν έχω αποδεχθεί τις υποκλοπές. Εγώ βάζω μια άλλη διάσταση. Σεις ξεκινάτε με το δεδομένο ότι έγινε υποκλοπή».**

☆ **Τρία ρήματα χρησιμοποίησε δημοσιογράφος για να χαρακτηρίσει τη στάση της κυβέρνησης επί του θέματος: «Αδιαφορεί», «ανησυχεί», «εφησυχάζει».**

Κι η απάντηση ήταν: «Την κυβέρνηση την απασχολεί το θέμα και το αντιμετωπίζει. Για να βεβαιωθεί ότι πρόκειται περί υποκλοπής – αλλά πρόκειται;».

Περί τίνος πρόκειται;

Το

Θα χάσει και

■ ΜΠΡΑΒΟ υπεραισιοδοξία ο **Κουλούρης...**

Στοιχημάτισε έμαθα με το δικηγόρο **Αλέξανδρο Λυκουρέζο** 50.000 δραχμές ότι ο **Έβερτ** δεν πρόκειται να φτάσει το **40%** στις δημοτικές εκλογές.

Δηλαδή «μπουλντόζα» μάλλον δεν σε βλέπει αρχηγό της **«Νέας Δημοκρατίας»** ο **Κίμωνας**. Απ΄ την άλλη ο **Λυκουρέζος** λέει ότι θα ξεπεράσει το **42%**, αλλά δεν σκέπτεται τη δημαρχία, τον **Μητσοτάκη** σκέπτεται...

Τελικά όσοι ανήκουν στη Δεξιά έχουν μπερδευτεί. Ψάχνουν να βρουν ποιο θα είναι **«το πραγματικό νόημα αυτών των εκλογών»**.

Κίμων Κουλούρης, Αλ. Λυκου

Πάει καλά...

■ ΕΥΡΕΙΑ σύσκεψη έμαθα ότι έγινε χτες το πρωί στον Πειραιά με τη συμμετοχή υπουργών, βουλευτών και άλλων στελεχών του ΠΑΣΟΚ με θέμα τις εκλογές.

Απολογισμός δράσης, επανεκτί
μηση ορισμένων πλευρών της τα
κτικής για το δεύτερο γύρο – όπου
θα χρειαστεί – νέα εξόρμηση όπως
ειπώθηκε και νέος προγραμματι-

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΑΥΡΙΟ
Για να ξέρετε τι συμβ
Το αλφαβητάριο των εκλογών
Τα ενοίκια και οι φόροι
όλα όσα πρέπει να ξέρετ
...μια εφημερίδα υπάρχει: ΤΟ ΒΗΜ

ανδρέας γ. πολιτάκης

Καλή επιτυχία σε όλα!

Πολύ φιλικά

1.11.86

ακτή θεμιστοκλέους 8 · Πειραιάς · τηλ. 45.25.459

33

11.11.86

'Αχρεία ὕβρη

Δέν θά ἀνοίξει διάλογο, ὁ γράφων, μέ τόν ἀναγνώστη τῶν «Π.Θ.» **Δ. Ε. Μουστακάτο**, πού στό τεῦχος 3.10.86 διατύπωσε μέ γράμμα του ἀπόψεις διαφορετικές (ἀπό τοῦ γράφοντος) σχετικά μέ τό θέμα πού δημιουργήθηκε μεταξύ Σεφέρη καί Θεοδωράκη, ὕστερα ἀπό τή δημοσίευση ἀποσπασμάτων ἀπό τό ἡμερολόγιο τοῦ ποιητῆ πού θίγουν ἐμφανῶς (σύμφωνα μέ τά σχόλια τοῦ συνόλου, σχεδόν, τοῦ Τύπου) τό συνθέτη.

Δικαίωμα τοῦ ἀναγνώστη (καί κάθε ἀναγνώστη) νά διαφωνεῖ μέ θέσεις τῆς Σύνταξης τοῦ περιοδικοῦ ἤ συνεργατῶν. Δέν εἶναι δικαίωμά του, ὅμως, νά ὑβρίζει. Καί, ὁ συγκεκριμένος ἀναγνώστης **ὕβρισε κατά τρόπο ἄθλιο καί χυδαῖο.**

Οἱ γραμμές αὐτές διατυπώνονται ὄχι γι' αὐτόν ἀλλά γιά τή Σύνταξη τοῦ περιοδικοῦ. Καί διατυπώνεται ἡ ἀπορία: **Πῶς ἔφτασε ἡ ὕβρη στίς στῆλες τῶν «Π.Θ.»;** Πῶς **δέχτηκε** ἡ Σύνταξη (ἄν ἔπεσε ἡ ἀθλιότητα στήν ἀντίληψή της) νά δημοσιευτεῖ **ἀκέραιη** ἡ ἐπιστολή;

Παρακολουθεῖστε, κύριε διευθυντά, τό «συλλογισμό» τοῦ ἀναγνώστη: 'Επειδή τό κείμενο τοῦ γράφοντος («Π.Θ.» 19.9.86) πρός τίς ἀπόψεις τοῦ Μίκη Θεοδωράκη (ὅπως καί πολλά ἄλλα κείμενα πού δημοσιεύτηκαν, τίς ἴδιες μέρες, στόν ἡμερήσιο καί περιοδικό Τύπο) καί ἐπειδή ὁ Θεοδωράκης (κατά τόν ἀναγνώστη) **«εἶναι ὑπέρμαχος τῆς Τουρκίας, κρατεῖ διασυνδέσεις, τάσσεται ἀνεπιφύλακτα ὑπέρ τῆς Τουρκίας»**, ἄρα (συμπεραίνει ὁ ἐπιστολογράφος) ὁ Πολιτάκης τόν ὑποστήριξε ἐπειδή **«εἶναι φίλος τοῦ λαοῦ του»**. Καί γιά νά μήν ὑπάρξει ἀμφιβολία **ποιός** εἶναι **«ὁ λαός τοῦ Πολιτάκη»** ἐπεξηγεῖ ὁ ἴδιος σέ παρένθεση: **(βλ. Τούρκους).**

Αὐτό δέν εἶναι διάλογος, κύριε διευθυντά. **Εἶναι αἶσχος.** Εἶναι δυνατόν νά καταχωροῦνται στά «Π.Θ.» τέτοιες **ἀσχήμιες;** Εἶναι δυνατό νά κατέρχεται τό περιοδικό αὐτό (γιά τό ὁποῖο τόσα χρόνια, τόσοι ἄνθρωποι μοχθοῦν γιά τή διατήρηση μιᾶς μοναδικῆς ποιότητας) στό ἐπίπεδο ἀπογευματινῆς ἐφημερίδας πού χρησιμοποιεῖ, **ἐσκεμμένα** καί **προγραμματισμένα**, τέτοιες **«μεθόδους»**, ἐξευτελίζοντας τή δημοσιογραφική δεοντολογία καί καταντροπιάζοντας τό ὄνομά της μέ τό νά **καταπνίγει** τίς ἀντίθετες φωνές; 'Ο γράφων δέν τό θεωρεῖ δυνατόν. 'Η μόνη λογική ἐξήγηση εἶναι ὅτι δέν πρόσεξε, ὅσο ἔπρεπε, τό κείμενο τῆς ἐπιστολῆς, τό ἁρμόδιο ὄργανο τῆς Σύνταξης.

Δέν τολμᾶ πιά κανείς νά διατυπώσει μιάν ἄποψη διαφορετική, ἀκόμα καί ὅταν δέν πρόκειται γιά ἐθνικό θέμα, καί, ἀμέσως, μερικοί «νεο - σωβινιστές» καί «νεο - ἐθνικόφρονες» (εἴτε «δημοσιογράφοι - πριμαντόνες», εἴτε ἁπλοί «ἀναγνῶστες») εἶναι «ἕτοιμοι» νά τόν ἀποκαλέσουν «προδότη» καί «χαφιέ» καί «πράκτορα» καί νά τοῦ ἀμφισβητήσουν, μέ τή μεγαλύτερη εὐκολία, τήν ἐθνική του ὑπόσταση. Ποῦ βρισκόμαστε κύριε διευθυντά; **Τί ζούγκλα εἶναι αὐτή;** Θά ξαναγυρίσουμε πάλι στήν ἐποχή ὅπου οἱ μισοί Ἕλληνες ἀποκαλοῦσαν τούς ἄλλους μισούς **«ἐαμοβούλγαρους»** καί οἱ τελευταῖοι τούς πρώτους **«πουλημένους μοναρχοφασίστες;»**.

'Ο Μίκης Θεοδωράκης, **ὁ μεγάλος Ἕλληνας Πατριώτης,** (ἀπό τούς πιό μεγάλους καί πιό **δίκαιους,** κατά τή γνώμη τοῦ γράφοντος, πού ἔχει γεννήσει ὁ τόπος αὐτός — θά τό δείξει ἡ 'Ιστορία) δέν ἔχει «διασυνδέσεις» μέ τήν Τουρκία, οὔτε «ὑπέρμαχός» της εἶναι οὔτε «τάσσεται ἀνεπιφύλακτα» μέ αὐτή, ὅπως γράφει ὁ **ἀδίστακτος** ἀναγνώστης. Ἄς διάβαζε, τουλάχιστον, πρίν στείλει τό γράμμα, τίς πρόσφατες συνεντεύξεις τοῦ συνθέτη («Νέα» 29 Σεπτ. καί «Πρώτη» 29 καί 30 Σεπτεμ.). 'Ο Θεοδωράκης, ὅπως καί ὁ γράφων καί κάθε σκεπτόμενος Ἕλληνας πού ἔχει συνειδητοποιήσει σέ ποιό φοβερό ἀδιέξοδο μᾶς ἔχει ὁδηγήσει, ἐθνικά, ἡ πολιτική τοῦ **«μή διαλόγου»**, εἶναι **ὑπέρ τῆς εἰρηνικῆς προσέγγισης** τῶν λαῶν τῆς 'Ελλάδας καί τῆς Τουρκίας καί **ὑπέρ τοῦ διαλόγου,** μέ σεβασμό, ἑκατέρωθεν, τῶν ὑπαρχόντων συνόρων καί τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν καί μέ ἀνένδοτη ἐμμονή στήν ἀξίωση τῆς ἄμεσης ἀποχώρησης τῶν ξένων στρατευμάτων ἀπό τήν Κύπρο.

Μέ λίγα λόγια εἶναι **ὑπέρ πολιτικῆς παρόμοιας μέ τοῦ Βενιζέλου**. Τώρα, σέ λίγες μέρες (30 τοῦ 'Οκτώβρη) θά εἶναι ἡ 56η ἐπέτειος τῶν περίφημων συμφωνιῶν τῆς Ἄγκυρας. Τά «σημεῖα τῶν καιρῶν» εἶναι πάντα ἴδια: Ὅταν ἐπέστρεψε, τότε, ὁ Βενιζέλος ἀπό τήν Ἄγκυρα, μερικές ἐφημερίδες τόν ὑποδέχτηκαν μέ χαρακτηρισμούς ἀπό **«ἀφιλότιμο»** μέχρι **«προδότη».** Τά κείμενα εἶναι στή διάθεσή σας.

'Επειδή ἔχουμε **αὐτές** τίς ἀπόψεις — πού τίς ἔχουμε πολλές φορές δημόσια διατυπώσει — εἴμαστε «προδότες» καί ἀλλάξαμε... «ἐθνικότητα»; Δέν ντρέπεται αὐτός ὁ ἀναγνώστης; Τόσο **ἀχρεῖος** εἶναι;

'Ανδρέας Γ. Πολιτάκης
Πολιτικός μηχανικός

'Ελᾶτε σέ μᾶς

Ἄν ἀντιμετωπίζετε ὁποιοδήποτε πρόβλημα ἐκδόσεως

- ☐ μπροσούρας
- ☐ φυλλαδίου
- ☐ βιβλίου
- ☐ ἐφημερίδας
- ☐ περιοδικοῦ

Μιά ὁμάδα εἰδικῶν συμβούλων καί τεχνικῶν

θά σᾶς ἐνημερώσουν σχετικά μέ ὁποιοδήποτε συναφές θέμα. 'Εσεῖς δέν ἔχετε παρά νά δώσετε τά χειρόγραφα. 'Εμεῖς θά τά κατατάξουμε σύμφωνα μέ τίς ἐπιθυμίες σας καί θά σᾶς παραδώσουμε τυπωμένο -διπλωμένο τό ἔντυπό σας ἤ βιβλιοδετημένο τό βιβλίο σας.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
ΜΚ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ — ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ —
Υψηλάντου 25
Αθήνα Τ.Τ. 139
Τηλ. 72 18 223

Γό ήταν σύμφωνο

Cumhuriyet
5. 12. 86

Theodorakis Yaşar Kemal ile (Fotoğraf: UYGAR GÜRKAN)

Theodorakis ya da Akdeniz'in sesi

YAŞAR KEMAL

Her çağ büyük sanatçısını, düşünürünü, kahramanını kendi suretinde yaratır. Ondokuzuncu yüzyıl büyük oluşumlar çağıdır. Tolstoy'u, Marx'ı, Engels'i, Dostoyevskisi, dünyamızı, bizim çağımızı etkileyenlerden kim aklımıza gelirse ondokuzuncu yüzyıllıdır çoğunlukla. Bu çağa tansık yüzyıl diyenler çok. Büyük roman, büyük düşünür, büyük kahramanlar ondadır. Biz, yüzyılımıza böylesi derin, zengin, durmuş oturmuş, büyük, yaratıcı bir yüzyıldan girdik. Bir karmakarışıklığın, yeni bir oluşumun, değerlerin altüstlüğünün ortasına düştük. Bizim yüzyılımız dünya savaşlarının başladığı yüzyıl oldu. İki dünya savaşı her şeyi, bir anlamda, kökünden sök-

(Arkası Sa. 8, Sü. 3'te)

Theodorakis ya da Akdeniz'in sesi

YAŞAR KEMAL

(Baştarafı 1. Sayfada)

tü attı. Yeni dünyalar kuruldu, yeni düzenler, yeni denemeler... Çağımız biraz da denemeler çağı oldu. Örgütlü ırkçılık, faşizm, Nazizm bizim çağımızın baş yapıtlarındandır. Ve çağımız kendisine yakışmayan bir de işkenceler ülkesi oldu. Savaş utançları, Nazizm utançları, sömürü utançları, insanın insanı aşağılaması, ırkçılık utançları gibi utançları yaşadık. En beteri de işkence utançları yaşıyoruz.

Çağımızdaki utançlar saymakla bitmez. Ama bu utanılacak olayların, durumların karşısına olumlu, yiğit, insan onuruna yakışır düşünceler, kütleler çıktı. Dünyamız şu anda bir **meydan muharebesinin** içinde. Üçüncü dünya savaşının korkunç gölgesi tepemizdeki atomla birlikte üstümüzde. Dünyayı belki on kere, yüz kere yok edebilecek bir güç, küçücük bir düğmeye basılmasını bekliyor. Doğamız yok ediliyor ve insan eğitim kurumlarınca, iletişim araçlarınca bilinçli bir köleleştirilmede. Irkçılık, işkence, insanın insanı aşağılaması... Bunlar da cabası... Bütün olumsuz güçlere karşı dünyamız da canını dişine takmış dövüşmekte. Ve bizim çağımız da kendi suretinde yaratmakta temsilcilerini. Bizim çağımızın büyük insanlarından birisi de komşumuz Yunanistan'ın yetiştirdiği büyük usta Theodorakis. Birkaç ay önce ona altın plak verdiğimde, onun için şöyle bir konuşma yapmıştım:

"O, yalnız müziğin ustası değil, o, kardeşliğin, barışın, sevginin, halktan halka, kişiden kişiye dostluk taşımanın, insan güzelliğinin, arkadaşlıkların da ustasıdır. Kötülüklere, zulme, işkencelere, savaşa, nükleere, ırkçılığa, sömürüye, o ki, insana yakışmayan her neyse, bütün bunlara karşı koymanın ustasıdır. Bu niteliğinden dolayı da çağımızın simgesi, yani çağımızın suretinde yaratılmış bir sanatçıdır. Yurdunu Alman Nazileri işgal ettiğinde bu gencecik adamın sesi, türküleri, halkıyla birlikte en ön saflarda Nazi sürülerine karşı dövüştü. Çağın her namusu, namus simgesi gibi onun birçok yılını da hapislerde, sürgünlerde geçirdi. Nazilerden sonra albaylar cuntası da Yunanistan'ı işgal eylediğinde gene karşısında Theodorakis'i ve onun türkülerini buldu. Hapisler, sürgünlükler ona vız geldi. O, türküleriyle bütün dünyayı dolaşarak albaylara karşı inanılmaz bir savaş açtı. Ve albayların başına dünyayı dar etti. Işığa tutulmuş baykuş gibi albaylar, dünyanın ortasında yapayalnız kalakaldılar. Theodorakis ve arkadaşlarının türkülerinin ışığında ve demokrasi savaşımcılarının özverili yiğitliklerinin ışığında...

Geçenlerde İstanbul'da dinlediğimiz Theodorakis işte böyle çağın simgesi, onuru olmuş bir kahramandı. Ve ben sahnede onu ilk olarak görüyordum. Konserin yarısına doğru yanımızdaki arkadaş kulağıma eğildi, eski Yunan destanlarından çıkıp gelmiş bir tanrıya benziyor bu, dedi, böyle bir insan olabilir mi?

kadarıyla bir kartal tanrı yok. Eski Mısır'da horozdan tanrı var da eski Yunan'da kartaldan tanrı yok. Olsaydı eğer, ben Theodorakis'i, sahnedeki duruşu, ötüşü, bütün devinimleriyle bir kartal tanrıya benzetirdim. Theodorakis gibi bir sanatçıyı ben ilk kez gördüm. O, saçının kılının ucundan ayak parmaklarının tırnağına kadar yönetirken de, türkü söylerken de sese, renge, sevgiye, barışa, gökyüzüne, buluta, akan suya, düşen yaprağa, uçup giden gölgeye kesiyordu. Bir insanın bir doğayı sırtında, yüreğinde taşıması, doğa oluvermesi...

Onun müziği insanlığın sesiydi. Onun müziğinin temelinde halklar vardı. O müziğini Yunan halkıyla, Anadolu halkıyla, bütün Akdeniz'in halklarıyla birlikte yaratmıştı. O, müziğini Bizans'la, Itriy'le, Âşık Veysel'le, sazla, buzikiyle yoğurduğu gibi İspanyol, Mısır, Mezopotamya müziğiyle de beslemiştir. Theodorakis Akdeniz'dir, Akdeniz'in sesidir.

Çağımız böyle sanatçılar yaratıyor. Nazım Hikmet de böyleydi. Hem çağların büyük şairi, hem de insanlığın kahramanı. Theodorakis hem çağların büyük müzik adamı hem de çağın kahramanı. Bizim çağımız böyle sanatçılar istiyor demek ki... Hem büyük sanatçı hem de kendisine mitoloji tanrısı dedirtecek kadar büyük bir kişilik. Demek ki, bu iki büyük nitelik bir araya gelmeden çağımıza simge olamıyor insanlar. Bizim çağımızın da huyu bu olsa gerek.

Şimdi de kafasına takmış, ille de Türklerle Yunanlılar kardeş kardeş yaşayacak. İki ulusa da yakışmayan durum düşmanlık. O, iki halkın müziğini kendi kişiliğinde yoğurduğu gibi, iki halkın gönlünü de birleştirecek... Onun türküsünün gücüne güvenmeliyiz. Eski Yunan filozoflarından Anadolulu bir hemşerimiz **"Bir ülkenin türkülerini yapanlar, yasalarını yapanlardan daha güçlüdür"** demiş. İstanbul'da Theodorakis'in türküsünün gücünü gördük. Hepimizi büyülemedi mi? Bence o bir büyücü değildi. Sanırım, o her şeyin ustasıydı da büyünün ustaşı değildi. Büyücülükle de hiç uğraşmamıştı. Ama müziği hepimizi büyüledi. Yıllardır bütün dünyayı büyülüyor. Daha büyüleyecek. Demek ki, ustamız çağın büyük bir büyücüsü de.

Sözlerimi Ayşecan'la bitiriyorum. Ayşecan benim yakın arkadaşlarımın dokuz yaşındaki kızıdır. Cin gibidir. Epey de okur yazardır. Şimdilik onunla ortak hikâyeler uyduruyoruz. Anası onu alıp Theodorakis'in konserine götürmüş.

Ayşecan sahnedeki Theodorakis'e bakmış bakmış, **"Bunun boyu da çok uzunmuş"** demiş. Anası, **"epeyce"** diye karşılık vermiş. Ayşecan, **"yaşlıymış da"** demiş .Anası, **"Altmıştan fazla olacak"** diye karşılık vermiş. Ayşecan, **"Bu da ölecek mi?"** diye sormuş. Anası, **"Herkes gibi"** demiş, **"o da..."** Ayşecan susmuş. Konser bitmiş, Ayşecan anasının boynuna sarılmış, **"Söyle de ona ölmesin, ölmesin"** diye yalvarmış.

Sevgi büyücüsü, dostluk, kardeşlik,

HERKUL MILAS

Μεταφραστής από ελληνικά σε τούρκικα να βρεθεί. Να του ζητηθεί συνεργασία για τη νέα τουρκική έκδοση

Πρόλογος ;

ERDAL ÖZ
Can Yayınları
Babıâli Caddesi
Sıhhiye Apt
No: 19, kat: 2
Cağaloğlu
İSTANBUL

Tlf: 5286113

Επίσης ο ΚΕΔΡΟΣ μπορεί να βρει τον Μάρκαρης - μεταφραστή του YASAR KEMAL

ΣΑΒΒΑΤΟ
20
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Τώρα πιά
όλοι
Μιά παρέα!!!

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ :::::

Τό ΣΑΒΒΑΤΟ 20.12.86 και ΩΡΑ 8:30 μ.μ.
στη ΛΕΣΧΗ μας

θά ΞΑΝΑΣΥΝΑΝΤΗΘΟΥΜΕ γιά να συμπαρασταθούμε στους φίλους μας τους ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ,να ακούσουμε τα προβλήματά τους ,τη μουσική τους και τα τραγούδιά τους.-

θά ακολουθήσει ΓΛΕΝΤΙ με το δικό μας μουσικό συγκρότημα .-

- ΜΕ ΤΟ ΚΡΑΣΙ ΔΩΡΕΑΝ και το ΠΙΑΤΟ 300.- ΔΡΧ.

20.12.86

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΛΕΣΧΗ

Ω

Ν

Α

ΠΑΤΗΣΙΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

ΧΑΝΣΕΝ 21 και ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΥ.

3-12-86 37

Ελληνοτουρκικές σχέσεις και Κυπριακό

Το πρόβλημα Τουρκία και η Αριστερά

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ της ελληνικής στάσης απέναντι στην Τουρκία ήλθε ξανά στο προσκήνιο από την πρόσφατη διαμάχη κυβέρνησης και Ν.Δ. αλλά και όχι μόνο αυτή. «Διάλογο με την Τουρκία» ζήτησε ο κ. Μητσοτάκης την περασμένη Κυριακή, για ν' απαντήσει η κυβέρνηση πως τον αρνείται όσο η Τουρκία «δεν αναγνωρίζει το νομικό καθεστώς του Αιγαίου» και όσο «δεν αποχωρούν τα στρατεύματά της από την Κύπρο» (δηλ. όσο δεν λύνεται το Κυπριακό).

Ολα αυτά βέβαια δεν είναι καινούρια. Είναι περίπου γνωστά. Εκείνο, όμως, που δεν είναι πάντα σαφές είναι ότι και οι δύο τοποθετήσεις τόσο της κυβέρνησης όσο και της Ν.Δ. έχουν ένα βασικό ΚΟΙΝΟ ΠΑΡΑΝΟΜΑΣΤΗ: Θεωρούν δεδομένο ότι, είτε με το διάλογο μεταξύ των δύο «συμμάχων», είτε χωρίς αυτόν, η Ελλάδα παραμένει εταίρος του ΝΑΤΟ, συνομιλητής έτσι κι αλλιώς της Τουρκίας στα Νατοϊκά πλαίσια και ότι οι σχέσεις Αθήνας - Αγκυρας περνάνε μέσα από την Ουάσιγκτον και τις Βρυξέλλες, όπως επανειλημμένα έχει τονίσει και ο κ. πρωθυπουργός.

Η διαφορά από και πέρα αφορά τους «χειρισμούς». Η Ν.Δ. διακηρύσσει ότι όσο πιο πιστά η Ελλάδα παίζει το ρόλο της στη συμμαχία, όσο δείχνει την καλή της θέληση να συζητάει συμμαχικά με την Τουρκία τα προβλήματα, τόσο ανεβαίνουν οι μετοχές της στα μάτια των υψηλών προστατών μας για την εύνοιά τους. Η κυβέρνηση από την άλλη φαίνεται να πιστεύει ότι με την πολιτική του «άτακτου παιδιού» και την «ανένδοτη» στάση απέναντι στον «κακό σύμμαχο» μπορεί να μεταστρέψει υπέρ αυτής την στάση του αμερικανονατοϊκού παράγοντα!

Το παράδειγμα της Λήμνου είναι αποκαλυπτικό για όλα αυτά. Η Ν.Δ. σαν κυβέρνηση παλιότερα πίεζε παρασκηνιακώς το Νατοϊκό εκτελεστικό ν' αναγνωρίσει το δικαίωμα της Ελλάδας στον εξοπλισμό του νησιού. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, σήμερα, το πιέζει ανοικτά, αρνούμενη να συμμετάσχει σε Νατοϊκά γυμνάσια στην περιοχή εφ' όσον δεν συμπεριλαμβάνουν τη Λήμνο στους σχεδιασμούς τους. Η τακτική των δύο κομμάτων είναι διάφορη. Η κατάληξη, όμως κοινή. Το ΝΑΤΟ αναγορεύεται στο ρόλο του ΡΥΘΜΙΣΤΗ των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων και του ΔΙΑΙΤΗΤΗ στο Αιγαίο. Οπως στο ρόλο του ΔΙΑΙΤΗΤΗ έχει αναγορευθεί και ο αμερικανικός παράγων για τη διατήρηση της στρατιωτικής ισορροπίας στις δύο πλευρές του αρχιπελάγους.

Αυτό όμως είναι και το ΑΔΙΕΞΟΔΟ της ελληνικής πολιτικής απέναντι στο καθεστώς της Τουρκίας έτσι όπως εφαρμόστηκε συνολικά από το '74 και εδώ, οδηγώντας συνεχώς τα πράγματα τόσο στο Αιγαίο, όσο και στην Κύπρο από το κακό στο χειρότερο.

Γιατί κανείς δεν αμφισβητεί την αυτονομία των βλέψεων και των διεκδικήσεων του τουρκικού στρατιωτικού καθεστώτος. Το θέμα, όμως είναι ότι αυτές οι βλέψεις έχουν σαν αγωγό μεταφοράς τους τα σχέδια του ΝΑΤΟ και των ΗΠΑ στην περιοχή μας. Το θέμα είναι ότι ο αμερικανονατοϊκός παράγοντας όχι μόνο αξιοποιεί αλλά και ενθαρρύνει την έχθρότητα και την ελεγχόμενη ένταση γιατί του είναι απαραίτητη προκειμένου να διατηρεί τον επικυριαρχικό ρόλο του και να στερεώνει τα στηρίγματά του και στις δύο πλευρές του Αιγαίου. Αυτή την αλήθεια δεν θέλει να την αντικρίσει κατάματα η σημερινή κυβέρνηση και πολύ περισσότερο η Ν.Δ.

* * *

Αν όμως η εξωτερική πολιτική των «αμερικανοσυμμαχικών πλαισίων» δεν αποδίδει, για την ειρήνη και τα εθνικά μας συμφέροντα, δεν φαίνεται το ίδιο και με την εκμετάλλευση από το δικομματισμό του «τουρκικού κινδύνου» για εσωτερικούς σκοπούς.

Εδώ τα πράγματα ευημερούν.

Τόσο παλιότερα η Ν.Δ., όσο και τώρα η κυβέρνηση σε όλο και μεγαλύτερη μάλιστα, κλίμακα αξιοποιεί το τουρκικό καθεστώς:

α) Για να δικαιολογεί τις υποχωρήσεις της απέναντι στις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ.

β) Για να περνάει σαν εθνικές μια σειρά Νατοϊκές στρατιωτικές δαπάνες.

γ) Για να καλύπτονται πίσω από ένα σοβινιστικό πέπλο οι πραγματικές αντιθέσεις στην πολιτική ζωή.

δ) Για να προωθείται στο όνομα της «εθνικής ομοψυχίας» η «ταξική γαλήνη» ενάντια στις εργατικές και λαϊκές αγωνιστικές διεκδικήσεις.

Με δυο λόγια μπορεί το «τουρκικό χαρτί» να αποσταθεροποιεί την κατάσταση στην περιοχή, αλλά αυτό δεν εμποδίζει διόλου το δικομματισμό να το αξιοποιεί σταθεροποιητικά για το υπάρχον σύστημα. Και έτσι όπως πάνε τα πράγματα δεν πρέπει να αποκλείεται και η ακόμα πιο αδίστακτη εκμετάλλευσή του στα εσωτερικά παιχνίδια του δικομματικού ανταγωνισμού και των εκλογικών συμπεριλαμβανομένων, πράγμα που θα συνιστούσε μια άκρως επικίνδυνη εξέλιξη.

* * *

Πέρα όμως, και σε αντίθεση με την πολιτική του δικομματισμού απέναντι στο πρόβλημα Τουρκία, υπάρχει μια άλλη ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ για μια νέα εθνική γραμμή στο πλαίσιο μιας πορείας ειρήνης και εθνικής ανεξαρτησίας που είναι εντελώς ξένη προς κάθε πνεύμα σοβινισμού και βάζει το όλο θέμα πάνω σε καινούριες εθνικές και διεθνείς συντεταγμένες:

Ζητώ το λόγο

Του Παν. Λαφαζάνη

Πρώτον: Απεγκλωβισμός των ελληνοτουρκικών προβλημάτων από τα αμερικανονατοϊκά πλαίσια. Χρειάζεται να σταματήσει η περιφορά των προβλημάτων της Λήμνου, της στρατιωτικής ισορροπίας στο Αιγαίο, κλπ. από τα νατοϊκά στα διαβούλια του Στέιτ Ντιπάρτμεντ. Τα ελληνοτουρκικά πρέπει να προβληθούν στο διεθνές πεδίο και προς πάσα κατεύθυνση σαν προβλήματα ειρήνης, διατήρησης της ασφάλειας και της σταθερότητας στην περιοχή.

Δεύτερο: Αντί μιας πολιτικής άμυνας που παραπαίει ανάμεσα στις νατοϊκές και εθνικές προτεραιότητες χρειάζεται μια νέα γνήσια εθνική αμυντική πολιτική. Αυτό προϋποθέτει σαν πρώτο βήμα την αποχώρηση της Ελλάδας από το στρατιωτικό ΝΑΤΟ πράγμα που θα καθιστούσε ταυτόχρονα χωρίς αντικείμενο μια σειρά διεκδικήσεις της Αγκυρας όπως αυτές για τον επιχειρησιακό έλεγχο του Αιγαίου.

Τρίτον: Προξενεί κατάπληξη το γεγονός ότι ενώ η κυβέρνηση βάζει σαν προϋπόθεση διαλόγου με την Τουρκία, την αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων δεν συνδέει καν το θέμα των αμερικανικών βάσεων με αυτήν την αποχώρηση. Οι αμερικανικές βάσεις πρέπει να φύγουν από τη χώρα πολύ περισσότερο όσο συνεχίζεται η κατοχή του βόρειου τμήματος της Κύπρου, με αμερικανονατοϊκά όπλα και προχωρά κάτω από την κάλυψή τους η εγκατάσταση εκεί μεγάλων στρατιωτικών αμερικανικών βάσεων.

Τέταρτον: Αντί να καλλιεργείται με οποιαδήποτε μορφή ο σοβινισμός πρέπει να αναληφθεί από την ελληνική πλευρά μια μεγάλη εκστρατεία διάλυσης της καχυποψίας και ανάπτυξης της φιλίας ανάμεσα στον ελληνικό και τον τουρκικό λαό στη βάση της δημοκρατικής αλληλεγγύης, της ειρηνικής συμβίωσης και του αμοιβαίου σεβασμού των κυριαρχικών τους δικαιωμάτων. Μια τέτοια επίθεση φιλίας, όχι μόνο θα έβρισκε ανταπόκριση και θα ενίσχυε τον δημοκρατικό αγώνα του τουρκικού λαού αλλά και θα αποτελούσε θεμελιακό παράγοντα αποτροπής δυσμενέστερων εξελίξεων και εξομάλυνσης της κατάστασης.

Πέμπτον: Στην Τουρκία δεν υπάρχουν μόνο οι στρατοκράτες της Αγκυρας. Υπάρχουν και οι αριστερές προοδευτικές δυνάμεις της Τουρκίας (πρώτα απ' όλα το ΚΚ Τουρκίας) που αντιτάχθηκαν με βαρύτατες θυσίες στο πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή στην Κύπρο, που τάσσονται υπέρ της αποχώρησης των τουρκικών και όλων των ξένων στρατευμάτων από το νησί και υπέρ της ειρηνικής συμβίωσης των δυο χωρών στη βάση των κυριαρχικών τους δικαιωμάτων.

Η ελληνική πλευρά πρέπει να αναπτύξει σε όλα τα επίπεδα το διάλογο και τη συνεργασία με όλες αυτές τις δυνάμεις που αντιπροσωπεύουν τους Τούρκους εργαζόμενους και έτσι ή αλλιώς το μέλλον της γειτονικής χώρας.

* * *

Μια τέτοια πολιτική — εμπνευσμένη από τις αντιλήψεις της Αριστεράς — θα έδινε νέα τροπή στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και το Κυπριακό.

Δεν υπάρχει μεγαλύτερος μύθος από τον ισχυρισμό ότι κάθε βήμα αποδέσμευσης της Ελλάδας από τα ατλαντικά πλαίσια αναβαθμίζει το ρόλο της Τουρκίας. Το αντίθετο, κάθε τέτοιο βήμα, όπως κάθε βήμα φιλίας προς τον τουρκικό λαό και συνεργασίας με τις προοδευτικές του δυνάμεις απομονώνει και αποδυναμώνει το στρατοκρατικό καθεστώς και στην περιοχή και στο εσωτερικό της Τουρκίας. Δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την ανακοπή των επεκτατικών βλέψεων και την προώθηση του διαλόγου ανάμεσα στις δύο πλευρές για τις υπαρκτές διαφορές τους στη βάση του διεθνούς δικαίου και του σεβασμού των συνόρων και των κυριαρχικών δικαιωμάτων κάθε πλευράς.

Το άρθρο του κ. Μιχάλη Ζούβελου θα δημοσιευθεί στο αυριανό φύλλο.

Η ΑΛΛΗ ΑΠΟΨΗ

Του Βασ. Σακελλάρη

Προϋπολογισμός και δαπάνες για την Παιδεία

ΣΤΗ δεκαετία του '60, πριν από 20 χρόνια δηλαδή, το λαϊκό κίνημα έβαζε στόχο την ουσιαστική συμμετοχή της Παιδείας στο Γενικό Προϋπολογισμό του Κράτους. Ανάπτυξε αγώνες για να δίνεται το 15% του Γ.Π.Κ. στην Παιδεία. Αλλά εξακολουθεί να παραμένει ανεκπλήρωτο αυτό το αίτημα της γενιάς του 114.

Χρόνια τώρα οι δαπάνες για την Παιδεία προϋπολογίζονται μόλις και μετά βίας σε ποσοστό 10%. Ετσι για το 1984 υπήρχε πρόβλεψη 10,27%, για το 1985 10,05%, για το 1986 9,67% και για το 1987 με τον προϋπολογισμό που κατατέθηκε, μειώνεται ακόμη πιο πολύ το ποσοστό συμμετοχής και γίνεται 8,75%.

Αξίζει να σημειωθεί πως δεν είναι σπάνιο και το φαινόμενο τα κονδύλια που τελικά διατίθενται να είναι λιγότερα απ' όσα προϋπολογίστηκαν. Το 1983 διατέθηκαν συνολικά 3 δισ. λιγότερα, το 1984 4,2 δισ. λιγότερα και το 1986 η κυβέρνηση εκτιμάει ότι θα διατεθούν 6 δισ., περίπου, λιγότερα απ' όσα προϋπολογίστηκαν.

Είναι η μέθοδος των «τεχνητών αυξήσεων». Εμφανίζεται δηλαδή η κυβέρνηση την περίοδο που συζητείται ο προϋπολογισμός του επόμενου χρόνου, να προβλέπει περισσότερες δαπάνες απ' όσες τελικά θα πραγματοποιήσει. (Το αντίθετο ακριβώς κάνει με τη φορολογία).

Η αύξηση κατά 13,6% που προβάλλει η κυβέρνηση στις δαπάνες για την Παιδεία είναι μόνον ονομαστική και όχι πραγματική. Γιατί σε σταθερές τιμές του '86 (ακόμη και αν ο πληθωρισμός αυτού του χρόνου δεν υπερβεί το 16%, πράγμα που και η ίδια η κυβέρνηση δεν το ισχυρίζεται) υπάρχει μείωση πραγματική της τάξης του 2% περίπου.

Ειδικότερα το προβλεπόμενο ποσό των επενδυτικών δαπανών για την Παιδεία (που αντιμετωπίζει κύρια τις δαπάνες για κατασκευές κτιρίων) αντιπροσωπεύει ποσοστό 1% του Γ.Π.Κ. και είναι το μικρότερο ποσοστό συμμετοχής του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του υπουργείου Παιδείας της τελευταίας δεκαετίας (με εξαίρεση το 1983 που ήταν πάλι 1%). Συνέπεια αυτού θα είναι η επιδείνωση της ήδη προβληματικής κτιριακής κλπ κατάστασης των σχολείων.

Και δεν μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι στο όνομα της «αποκέντρωσης» και της «λαϊκής συμμετοχής» ενισχύθηκε οικονομικά η Τοπική Αυτοδιοίκηση για να αντιμετωπίσει αυτή τα παραπάνω ζητήματα. Και δεν μπορεί να το ισχυριστεί αυτό κανείς, γιατί και στον τομέα της επιχορήγησης της Τ.Α. βλέπουμε στον προϋπολογισμό απόλυτη μείωση των οικονομικών πόρων που δικαιούται.

Αβίαστο βγαίνει το συμπέρασμα πως ο προϋπολογισμός επενδύσεων για την Παιδεία δεν προσδίδει κοινωνικό χαρακτήρα στο συνολικό κρατικό προϋπολογισμό, ούτε είναι αναπτυξιακός.

Δεν προσδίδει κοινωνικό χαρακτήρα γιατί, σε σταθερές τιμές και στην καλύτερη περίπτωση, μένουν στάσιμες οι επενδυτικές δαπάνες για την Παιδεία, ενώ οι ανάγκες αυξάνουν. Αυτό σημαίνει πως η ήδη άσχημη κατάσταση των συνθηκών εκπαίδευσης των παιδιών των εργαζομένων χειροτερεύει περισσότερο και διατηρούνται ανέπαφες οι ανισότητες στην παρεχόμενη με ταξικά κριτήρια μόρφωση των νέων του τόπου μας.

Δεν είναι αναπτυξιακός με την έννοια ότι δεν επιτρέπει την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού συστήματος και τη βελτίωση των συνθηκών φοίτησης, αλλά και με την έννοια ότι ελάχιστα έργα προβλέπονται έτσι να γίνουν. Βέβαια η αύξηση των δαπανών για την Παιδεία δεν σημαίνει και αυτόματη λύση όλων των προβλημάτων της. Γιατί το επίπεδο της παρεχόμενης εκπαίδευσης μιας χώρας κρίνεται και από το περιεχόμενο των σπουδών και από τις κατευθύνσεις αυτής της ίδιας της Παιδείας. Η οικονομική πλευρά όμως του ζητήματος είναι μια από τις βασικότερες.

Είναι φανερό πως η «Παιδεία του 2000» η «το τρένο της πληροφορικής» και άλλα ηχηρά παρόμοια δεν βρίσκουν κανένα αντίκρισμα στην πράξη.

Με τέτοιες δαπάνες για την Παιδεία η κυβέρνηση δεν προσανατολίζεται να καλύψει ούτε καν τις νέες απαιτήσεις (νέα μαθήματα στο Δημοτικό, διορισμοί διδακτικού και βοηθητικού προσωπικού, ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών κλπ.), που προκύπτουν από το νέο νόμο της εκπαίδευσης που περσι ψηφίστηκε.

Συνολικά με τέτοιες δαπάνες για την Παιδεία καθώς και με ανάλογες για την Υγεία-Πρόνοια, με 340 δισ. νέα φορολογικά βάρη για τους εργαζόμενους, με χειροτέρευση της σχέσης έμμεσων - άμεσων φόρων, με κατακρεουργημένη την ΑΤΑ και με αβέβαιο το μέλλον της, με το μισό σχεδόν του προϋπολογισμού να πηγαίνει για αποπληρωμή του δημόσιου χρέους, για πολεμικές - ΝΑΤΟϊκές δαπάνες, για πληρωμές στην ΕΟΚ και για πολυποίκιλα προνόμια στο μεγάλο κεφάλαιο, δεν μπορεί παρά να δοξαστεί και μέσα από έναν τέτοιο προϋπολογισμό της κυβέρνησης η νεοσυντηρητική λογική της «σταθεροποίησης της οικονομίας» που λέει: «Η αιτιολογία που πρέπει να δίνουμε, όταν ζητάμε μεγάλες θυσίες και περιγράφουμε τις πολιτικές λιτότητας που περιέχουν σημαντικές μεταβολές και αλλαγή νοοτροπίας, είναι ότι αυτός είναι ο μοναδικός δρόμος που θα μας επιτρέψει να ξαναβρούμε τους υψηλούς αναπτυξιακούς ρυθμούς» (!) (FRANCOIS - XAVIER ORTOLI, αντιπρόεδρος της επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και υπεύθυνος για τις οικονομικές και χρηματοδοτικές υποθέσεις).

Κάτω από τέτοιες συνθήκες ο στόχος του 15% δεν είναι ξεκομμένος από τους στόχους του κινήματος που ζητάει την εφαρμογή μιας άλλης πολιτικής, μ' έναν προϋπολογισμό φιλολαϊκό, με μια άλλη φιλοσοφία που θα δίνει πραγματικά προτεραιότητα στις κοινωνικές δαπάνες.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο κ. Βασίλης Σακελλάρης είναι μέλος του Δ.Σ. της ΟΛΜΕ

Αθήνα, 6/12/86

Αγαπητέ Μίκη Θεοδωράκη

Συγχαίρω την πρωτοβουλία σου για ίδρυση της Επιτροπής Πρωτοβουλίας για την Ελληνοτουρκική φιλία. Ο διάλογος και η προσέγγιση ανάμεσα στούς δύο λαούς, σέ επίπεδο καλλιτεχνικό και μορφωτικών ανταλλαγών, εκφράζει τήν κοινή λαϊκή διάθεση γιά προώθηση της ειρήνης, της γνωριμίας καί συνεργασίας του ελληνικού καί τουρκικού λαού.

Αυτή η πρωτοβουλία "έρχεται από μακριά καί πάει πολύ μακριά", θα βοηθήσει στή βελτίωση του κλίματος, θα ωθήσει σέ διάλογο σε όλα τα επίπεδα και θα συνεισφέρει στήν ομαλή συμβίωση των δύο λαών. Ακόμα, θα συμβάλει στή μείωση των αμυντικών δαπανών των δύο χωρών, με τή καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης.

Μόνο όσοι σκέπτονται κοντόθωρα καί μικροπολιτικά, ανιστόρητα καί ψηφοθηρικά μπορούν να αντιταχθούν σε τέτοιες λαϊκές πρωτοβουλίες.

Με την ευκαιρία, θα μου επιτρέψεις να σου δώσω λίγους στίχους μου που εμπνεύστηκα απ' αυτό το ζήτημα καί μερικούς άλλους με άλλα θέματα.

Θα παρακαλούσα, παίρνοντας λίγο απ' τον πολύτιμο καί ακριβό χρόνο σου, νά έχω την άποψή σου γι' αυτούς.-

Με εγκάρδιους χαιρετισμούς
Βασίλης Φραγκουλόπουλος
Αρσινόης 13 - Γαλάτσι
τηλ. 29.13.211

Ευχαριστήρια.

NESİN VAKFI
P.K.5 ÇATALCA-İSTANBUL

26. Nisan 1986

Değerli dostum Andreas Politakis,

"Türk-Yunan Dostluk Marşı" metnini, bugün dostumuz Panayot Abacı'ya verdim. Dostum Teodorakis'in bu marşı besteleyeceği haberine sevindim. Marşımızın başarılı olmasını, Türk ve Yunan halkarının dillerinden düşmemesini dilerim.

Eserin orkestrasyonu yapıldıktan sonra Atina'daki icrası sırasında ödül dağıtma törenine çağrınız için çok teşekkür ederim. Ancak bana dört yıldanberi pasaport verilmediği için, ne yazık ki çağrınıza gelemeyeceğimi üzülerek bildiririm.

Son yıllarda uluslararası çatışmalara, bizim doğu komşularımızdaki savaşlara dek varan siyasal ilişkilerin bozulması ve özellikle Akdeniz'de devlet eliyle yaratılan teror olayları, Türk-Yunan siyasal ilişkilerinin önemini çok daha artırmıştır. Halklarımız arasında her zaman varolan dostluk ve barış duygularının korunması ve pekiştirilmesi için iki komşu ülke aydınları olan bizlere çok büyük görevler düştüğü kanısındayım. Bu yolda ortaklaşa girişimlere geçmemiz için yakında size, Yunanlı ~~[illegible]~~ sanatçı ve bilimcilere, sendikacılara yazılı olarak önerilerde ~~[illegible]~~ bulunacağımı, bu vesileyle bildirmak isterim.

En içten dostluk duygularım ve en iyi dileklerimle.

Aziz Nesin

A.Nesin

Türk-Yunan Dostluk ve Barış Marşı

Zeytin barıştır bizde
Defne zaferdir bizde
Selvinin en boylusu
Memerin hası bizde
Barış olsun ey kardeş
Ege'de Akdeniz'de
Barış Yunanlı barış
Barış Türk kardeş barış — nakarat

1. bölüm

Türk Korosu: Yiğit oğullarım var - Yunanlı kardeşlerim
Savaş alanlarında - Kurşunlayacak mısın
Yunanlı koro: Bak ne güzel kızlarım- Benim Türk kardeşlerim
Bu güzel kızlarımı - Dul bırakacak mısın

xxxxxxxxxx

Ne çok benzer yanımız
Türkümüz Yunanımız
Topraklarda kanımız
Yoğurulmuş canımız
Savaştır düşmanımız
Savaştır düşmanımız
Barış Yunanlı barış
Barış Türk kardeş barış — nakarat

2. bölüm

yunan korosu: Yiğit oğullarım var - Benim Türk kardeşlerim
Savaş alanlarında - Kurşunlayacak mısın
Türk korosu: Bak ne güzel kızlarım - Yunanlı kardeşlerim
Bu güzel kızlarımı - Dul bırakacak mısın

xxxxxxxxxx

Çocuğumuz babasız
Analar da çocuksuz
Tut elimi Türk komşu
Tut elimden Yunanlı
Kardeşlik sunuyoruz
Savaş istemiyoruz
Savaş istemiyoruz
Barış Yunanlı barış
Barış Türk kardeş barış — nakarat

3. bölüm

Türk korosu: Yiğit oğullarım var - Yunanlı kardeşlerim
Savaş alanlarında - Kurşunlayacak mısın
yunan korosu: Bak ne güzel kızlarım - Benim Türk kardeşlerim
Bu güzel kızlarımı - Dul bırakacak mısın

xxxxxxxx

Türk-Yunan Dostluk ve Barış Marşı

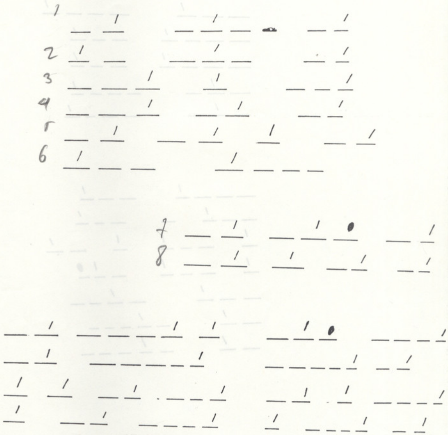

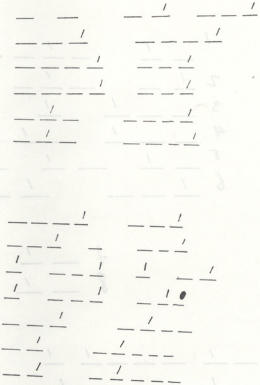

ΤΗΣ ΦΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Στίχοι: Αζίζ Νεσίν-Στέλιου Γεράνη

Σε μας ταιριάζει η ελιά

της δάφνης η μοσκοβολιά.
Στα κυπαρίσσια τα ψηλά

ειρήνη ας ανεμίζει

και στου Αιγαίου τα νερά
φιλία ν'αρμενίζει.

REFRAIN

Έλληνα αδερφέ και Τούρκε
Τούρκε κ' Έλληνα αδερφέ

Μες στον κήπο της Ειρήνης

Μπείτε και χορέψετε.

Εμεις οι Τούρκοι κι οι Ρωμιοί
αίματα,δάκρυα και καημοί.

Γείτονα δος μου το χέρι
να φυτέψουμε έν'αστέρι
πόλεμος ειν" ο εχθρός μας

για να μη σταθεί εμπρός μας

γείτονα δος μου το χέρι
γείτονα δος μου το χέρι,
να φυτέψουμε εν' αστέρι.

Όμορφες κόρες και παιδιά

μάνα μου και πατέρα
μακρυά απ'της φρίκης τη φωτιά

για μια καινούρια μέρα

όμορφες κόρες και παιδιά
μάνα μου και πατέρα.

COUPLE

Έλληνα αδερφέ και Τούρκε
Τούρκε κ' Έλληνα αδερφέ

Μες στον κήπο της Ειρήνης
Μπείτε και χορέψετε.

Μάρτ[ι]ος 1986

ΟΜΙΛΙΑ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ
Στη Δυτ. Γερμανία

Εὐχαριστῶ γιά τήν παρουσία σας στήν ἀποψινή μας συγκέντρωση.

Θά ἤθελα νά σᾶς διαβεβαιώσω,χωρίς καμμιά αἴσθηση ὅτι λέω τυπικές φιλοφρονήσεις,πώς αἰσθάνομαι πάντα ἰδιαίτερη συγκίνηση ὅταν βρίσκομαι ἀνάμεσα στούς ἕλληνες τῆς Γερμανίας.

'Εμεῖς οἱ κομμουνιστές καί οἱ ἀριστεροί αἰσθανόμαστε ὅτι ἔχουμε μαζί σας ὄχι μόνο ἕνα πανίσχυρο ἰδεολογικό καί πολιτικό δεσμό πού πηγάζει ἀπό τό γεγονός ὅτι εἴσαστε ἕνα προχωρημένο ζωντανό καί μαχόμενο τμῆμα τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς πατρίδας μας ὅπως εἶπε καί ὁ σ.Φλωράκης.Μᾶς συνδέουν πολύ περισσότερα πράγματα.Ζώντας ἐμεῖς γιά χρόνια στίς φυλακές,στίς ἐξορίες καί στήν ἀναγκαστική προσφυγιά,νοιώθουμε ἀπό πρῶτο χέρι τόν καημό τοῦ μετανάστη,τόν πόνο ὅσων ξερριζωμένοι ἀπό τόν τόπο τους ζοῦν ἀνάμεσα,σέ δυό πατρίδες,ἄνθρωποι πολλές φορές τῶν "διεθνῶν ὑδάτων"ὅπως πολύ χαρακτηριστικά περιέγραψε τήν μοίρα ἑνός πολιτικοῦ πρόσφυγα ὁ Θ.'Αγγελόπουλος μέ τό πρόσωπο τοῦ ἀξέχαστου Μάνου Κατράκη.

Τό καθεστώς πού ἔστελνε ἑκατοντάδες χιλιάδες στή Γερμανία εἶναι τό ἴδιο πού ἔριχνε ἐμᾶς στίς ἐξορίες καί τίς φυλακές,εἶναι τό ἴδιο στήν οὐσία μέ τό σημερινό σύστημα στήν πατρίδα μας τῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων ἀνέργων,τό σύστημα πού προσπαθεῖ νά ἐμποδίσει ἕνα οὐσιαστικό ρόλο τῆς μαχόμενης 'Αριστερᾶς καί τοῦ ΚΚΕ στή ζωή τῆς χώρας μας.

Αὐτό τό σύστημα ζητᾶμε νά ἀλλάξουμε.Γιά μιά νέα 'Ελλάδα τῆς εἰρήνης τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας,τῆς δημοκρατικῆς ἀναγέννησης,τῆς πραγματικῆς ἀλλαγῆς καί τοῦ σοσιαλισμοῦ.Γιά μιά 'Ελλάδα χωρίς μετανάστες καί χωρίς πρόσφυγες στόν τόπο μας.

* *
*

Ξέρετε τίς τελευταῖες ἐξελίξεις στήν πατρίδα μας.Μετά τή μεταβολή τῆς θέσης τοῦ ΠΑΣΟΚ στό θέμα τῆς Προεδρίας καί τήν γνωστή παραίτηση Καραμανλῆ,'Από χθές μέ τίς ψήφους καί τῶν κομμουνιστῶν βουλευτῶν Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐκλέχτηκε ὁ κ.Σαρτζετάκης.Χάρη στίς ψήφους ἐπίσης τῶν κομμουνιστῶν βουλευτῶν ἔχουν ἀνοίξει καί θά προχωρήσουν οἱ διαδικασίες γιά τήν ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος.Βέβαια ἡ ἡγεσία τοῦ ΠΑΣΟΚ θέλει νά περιορίσει τίς ἀλλαγές στό Σύνταγμα μόνο στά σημεῖα ἐκεῖνα πού ἀφοροῦν τίς ὑπερεξουσίες τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας,περνώντας πολλές ἀπ'αὐτές τίς ὑπερεξουσίες στήν κυ-

περνώντας

βέρνηση. Ἐμεῖς θά παλαίψουμε ὥστε ἡ ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος νά πάρει οὐσιαστικό χαρακτήρα/μέ τήν ἁπλή ἀναλογική/καί μέ τήν ἐπέκταση τῆς ἀναθεώρησης/γιά νά καταργηθοῦν μιά σειρά ἀπαράδεκτες καί ἀντιδημοκρατικές συνταγματικές διατάξεις/πού κατοχυρώνουν τά προνόμια τοῦ ξένου κεφαλαίου,πού διατηροῦν τά στεγανά στίς ἔνοπλες δυνάμεις καί ἀνοίγουν τήν πόρτα γιά τήν ἐκχώρηση ἐθνικῶν ἀποφάσεων σέ ξένα κέντρα.

Αὐτές οἱ πολιτικές ἐξελίξεις συνιστοῦν μιά ἀλλαγή τοῦ πολιτικοῦ σκηνικοῦ στή χώρα μας. Ὁ μύθος πώς ἡ πατρίδα μας δέν μπορεῖ νά ζήσει χωρίς τόν Καραμανλή κατάρρευσε. Καί χωρίς τόν Καραμανλή ὁ ἥλιος συνεχίζει νά βγαίνει ἀπό τήν Ἀνατολή καί νά γέρνει στή Δύση.

Εἶναι καιρός νά πέσουν καί μιά σειρά ἄλλοι μύθοι καί μυθομανίες πού σερβίρονται ἐπιτήδεια στόν ἑλληνικό λαό.

Εἶναι καιρός νά ἀντιληφθοῦμε,νά γίνει κοινή συνείδηση στό δημοκρατικό κόσμο,ὅτι ἡ πατρίδα μας ὄχι μόνο μπορεῖ νά ζήσει ἀλλά καί νά προκόψει χωρίς καί τά στηρίγματα τοῦ Καραμανλισμοῦ/τήν ΕΟΚ,τό ΝΑΤΟ,τίς βάσεις,τήν ντόπια καί ξένη πλουτοκρατία.

Βέβαια,μετά τήν ἀπομάκρυνση τοῦ Καραμανλή ἡ Δεξιά στήν πατρίδα μας ἔχει ξεκινήσει ἕνα ὄργιο ἀκατάσχετης κινδυνολογίας προβλέποντας μύρια ὅσα δεινά.

Ἄλλοι,ἐπίσης,μιά ὄχι τόσο φανερή ἀλλά τό ἴδιο ἐπίμονη θριαμβολογία στήν ἀντίθετη κατεύθυνση. Διώξαμε τόν Καραμανλή,μᾶς λένε, ἀπό δῶ καί μπρός ἀνοίγεται ἀνθόσπαρτος ὁ δρόμος τῆς ἀλλαγῆς.

Ὄχι,λέμε ἐμεῖς. Ὁ λαός δέν ἔχει κανένα λόγο νά ἀνησυχεῖ ἀπό τούς κρωγμούς τῆς Δεξιᾶς,ἀλλά δέν πρέπει ταυτόχρονα νά ἔχει αὐταπάτες.

Τό σκηνικό στήν πολιτική μας ζωή μπορεῖ νά ἄλλαξε. Δέν φτάνει αὐτό. Πρέπει νά ἀλλάξει καί ἡ πολιτική,νά ἀλλάξει καί τό ἔργο πού παίζεται σέ βάρος τοῦ λαοῦ. Νά ἀλλάξουν καί οἱ πρωταγωνιστές καί στή σκηνή νά ἀνέβει ἑνωμένος ὁ ἴδιος ὁ μαχόμενος κόσμος τῆς ἀλλαγῆς καί νά πάρει τή σκυτάλη στά χέρια του.

Ἄν βγαίνει ἕνα συμπέρασμα ἀπό τίς τελευταῖες ἐξελίξεις αὐτό δέν εἶναι οὔτε ἡ κινδυνολογία,οὔτε ἡ ἐφησύχαση. Αὐτό πού ἀποδείχνεται ἔμπρακτα καί παραστατικά εἶναι ὁ ἀποφασιστικός ρόλος τοῦ ΚΚΕ καί ἡ δύναμη τοῦ ἑνωτικοῦ μαζικοῦ λαϊκοῦ κινήματος πού μποροῦν νά ἀνατρέπουν πολιτικά δεδομένα πού θεωροῦνται ἀμετακίνητα,πού μποροῦν νά ματαιώνουν σχέδια τῆς ὀλιγαρχίας καί νά ἀνοίγουν νέες δυνα-

βέβαιον.'Εμεῖς θά καλωσορίζουμε ὥστε ἡ ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος νά πάρει οὐσιαστικό χαρακτῆρα μέ τήν ἁπλή ἀναλογική καί μέ τήν ἐπέκταση τῆς ἀναθεώρησης γιά νά καταργηθοῦν μιά σειρά ἀπαράδεκτες καί ἀντιδημοκρατικές συνταγματικές διατάξεις πού κατοχυρώνουν τά προνόμια τοῦ ξένου κεφαλαίου,πού διατηροῦν τά στεγανά στίς ἔνοπλες δυνάμεις καί ἀνοίγουν τήν πόρτα γιά τήν ἐκχώρηση ἐθνικῶν ἀποφάσεων σέ ξένα κέντρα.

Αὐτές οἱ πολιτικές ἐξελίξεις συνιστοῦν μιά ἀλλαγή τοῦ πολιτικοῦ σκηνικοῦ στή χώρα μας.'Ο μῦθος πώς ἡ πατρίδα μας δέν μπορεῖ νά ζήσει χωρίς τόν Καραμανλή καταρρεύσε.Καί χωρίς τόν Καραμανλή ὁ ἥλιος συνεχίζει νά βγαίνει ἀπό τήν 'Ανατολή καί νά γέρνει στή Δύση.

Εἶναι καιρός νά πέσουν καί μιά σειρά ἄλλοι μῦθοι καί μυθοπλασίες πού σερβίρονται ἐπιτήδεια στόν ἑλληνικό λαό.

Εἶναι καιρός νά ἀντιληφθοῦμε,νά γίνει κοινή συνείδηση στό δημοκρατικό κόσμο,ὅτι ἡ πατρίδα μας ὄχι μόνο μπορεῖ νά ζήσει ἀλλά καί νά προκόψει χωρίς καί τά στηρίγματα τοῦ Καραμανλισμοῦ τήν ΕΟΚ,τό ΝΑΤΟ,τίς βάσεις,τήν ντόπια καί ξένη πλουτοκρατία.

Βέβαια,μετά τήν ἀπομάκρυνση τοῦ Καραμανλῆ ἡ Δεξιά στήν πατρίδα μας ἔχει ξεκινήσει ἕνα ἔργο ἀκατάσχετης κινδυνολογίας προβλέποντας μύρια ὅσα δεινά.

Ἄλλοι,ἐπίσης,μιά ὄχι τόσο φανερή ἀλλά τό ἴδιο ἐπίμονη θριαμβολογία στήν ἀντίθετη κατεύθυνση.Διώξαμε τόν Καραμανλῆ,μᾶς λένε, ἀπό δῶ καί μπρός ἀνοίγεται ἀνεμπόδιστος ὁ δρόμος τῆς ἀλλαγῆς.

Ὄχι,λέμε ἐμεῖς.'Ο λαός δέν ἔχει κανένα λόγο νά ἀνησυχεῖ ἀπό τούς κρωγμούς τῆς Δεξιᾶς,ἀλλά δέν πρέπει ταυτόχρονα νά ἔχει αὐταπάτες.

Τό σκηνικό στήν πολιτική μας ζωή μπορεῖ νά ἄλλαξε.Δέν φτάνει αὐτό.Πρέπει νά ἀλλάξει καί ἡ πολιτική,νά ἀλλάξει καί τό ἔργο πού παίζεται σέ βάρος τοῦ λαοῦ.Νά ἀλλάξουν καί οἱ πρωταγωνιστές καί στή σκηνή νά ἀνέβει ἐνωμένος ὁ ἴδιος ὁ μαχόμενος κόσμος τῆς ἀλλαγῆς καί νά πάρει τή σκυτάλη στά χέρια του.

Ἄν βγαίνει ἕνα συμπέρασμα ἀπό τίς τελευταῖες ἐξελίξεις αὐτό δέν εἶναι οὔτε ἡ κινδυνολογία,οὔτε ἡ ἐφησύχαση.Αὐτό πού ἀποδείχνεται ἔμπρακτα καί παραστατικά εἶναι ὁ ἀποφασιστικός ρόλος τοῦ ΚΚΕ καί ἡ δύναμη τοῦ ἐνωτικοῦ μαζικοῦ λαϊκοῦ κινήματος πού μποροῦν νά ἀνατρέπουν πολιτικά δεδομένα πού θεωροῦνται ἀμετακίνητα,πού μποροῦν νά ματαιώνουν σχέδια τῆς ὀλιγαρχίας καί νά ἀνοίγουν νέες δυνα-

τότητες ποὺ μὲ τὴν ἑνότητα καὶ τὸν ἀγῶνα εἶναι ἱκανὲς νὰ ἀποφέρουν ἐξελίξεις σὲ ὄφελος τῶν ἐργαζομένων.

* *
*

Γιατί φίλοι καὶ σύντροφοι ὀφείλουμε νὰ ποῦμε χωρὶς καμμιὰ διάθεση ὑπεροψίας πώς:

Ἂν τὸ ΚΚΕ ἔλεγε ναὶ στὸν Καραμανλῆ τότε αὐτὸς θὰ ἦταν Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας καὶ τὸ ΠΑΣΟΚ θὰ τὸν ψήφιζε μὲ χέρια καὶ πόδια.

Ἂν ἐμεῖς οἱ κομμουνιστές,οἱ ἀριστεροὶ λέγαμε ἕνα "ὄχι" γιὰ τὰ μάτια τοῦ κόσμου,ὅπως εἶπε κάποια ἄλλη γνωστή σας παροπλισμένη ἀριστερά,ἂν ἐμεῖς δὲν παλεύαμε γιὰ νὰ σηκωθεῖ μαζί μας καὶ δίπλα μας ἕνα κύμα ἀντιδράσεων μέσα στὸ δημοκρατικὸ κόσμο καὶ στὸν κόσμο μέσα στὸ ΠΑΣΟΚ,τότε ἂν μὴν μένει καμμιὰ ἀμφιβολία πὼς τὸ ἀρχικὸ ΝΑΙ τῆς ἡγεσίας τοῦ ΠΑΣΟΚ θὰ μεταφραζόνταν σὲ ἐκλογὴ τοῦ Καραμανλῆ μετὰ "βαΐων καὶ κλάδων".

Ὅπως καὶ γενικότερα ἂν δὲν ὑπῆρχε ἡ δυνατὴ καὶ ἑνωτικὴ φωνὴ τοῦ ΚΚΕ/τότε θὰ εἶχαν ταφεῖ σὰν "ἀνέφικτα"/μέσα στὴ σκόνη τοῦ συναινετικοῦ δικομματισμοῦ καὶ ὅλα τὰ μεγάλα αἰτήματα τῆς ἀλλαγῆς στὴν πατρίδα μας ἀπὸ τὶς ἀμερικάνικες βάσεις καὶ τὸ ΝΑΤΟ,ὡς τὴν ΕΟΚ,τὴν ἀσυδοσία τῆς ὀλιγαρχίας,τὴν ἀκρίβεια καὶ τὴν ἀνεργία.

Μπαίνοντας μπροστὰ ὁ μεγάλος κόσμος τῆς ἀριστερᾶς χάλασε τὸ γάμο ΠΑΣΟΚ καὶ "ΝΔ" γιὰ τὴν ἐκλογὴ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ δική μας ἀντίδραση ἔγινε ὁ καταλύτης γιὰ νὰ μεταβάλλει θέση τὸ ΠΑΣΟΚ.Χάρη στὶς σταθερὲς σίγουρες ψήφους τῶν Κομμουνιστῶν βουλευτῶν ἔγινε δυνατὴ ἡ ἐκλογὴ τοῦ κ.Σαρτζετάκη.Χάρη στὶς δικές μας ψήφους θὰ μπορέσει νὰ προχωρήσει ἔστω καὶ αὐτὴ ἡ περιορισμένη ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος.

Τὸ ΚΚΕ ὄχι μόνο δὲν μπῆκε στὴ γωνία,ὄχι μόνο οἱ θέσεις του δὲν ἀποδείχνονται "παρωχημένες" "παραδοσιακές" καὶ ξεπερασμένες ὅπως διατείνονταν καὶ θάθελαν ὁρισμένοι,ἀλλὰ βρίσκεται στὸ κέντρο τῶν ἐξελίξεων.

Κι'αὐτὰ μόλις μὲ τὸ 12% ποὺ ἔχουμε σήμερα...

Σκεφθεῖτε τί θὰ γινόταν ἂν τὸ ΚΚΕ εἶχε παραπάνω,πολὺ παραπάνω...Τί νέα ὤθηση καὶ ὁρμὴ θὰ ἔπαιρνε τὸ ἑνωτικὸ λαϊκὸ κίνημα τῆς ἀλλαγῆς:Τί θὰ μπορούσαμε νὰ πετύχουμε σὲ ὄφελος τῆς ἀλλαγῆς,τῶν ἐργαζομένων καὶ τῆς ἐθνικῆς μας ἀνεξαρτησίας.

Ἂς μὴν μένει καμμιὰ ἀμφιβολία.Μὲ ἕνα ἀκόμα πιὸ ἰσχυρὸ ΚΚΕ μέσα σὲ

τότητες πού μέ τήν ἑνότητα καί τόν ἀγῶνα εἶναι ἱκανές νά ἀποφέρουν ἐξελίξεις σέ ὄφελος τῶν ἐργαζομένων.

* * *

Γιατί φίλοι καί σύντροφοι ὀφείλουμε νά ποῦμε χωρίς καμμιά διάθεση ὑπεροψίας πώς:

"Αν τό ΚΚΕ ἔλεγε ναί στόν Καραμανλή τότε αὐτός θά ἦταν Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας καί τό ΠΑΣΟΚ θά τόν ψήφιζε μέ χέρια καί πόδια.

"Αν ἐμεῖς οἱ κομμουνιστές,οἱ ἀριστεροί λέγαμε ἕνα "ὄχι" γιά τά μάτια τοῦ κόσμου,ὅπως εἶπε κάποια ἄλλη γνωστή σας παραλλαγμένη ἀριστερά,ἄν ἐμεῖς δέν παλεύαμε γιά νά σπάσει μαζί μας καί δίπλα μας ἕνα κῦμα ἀντιδράσεων μέσα στό δημοκρατικό κόσμο καί στόν κόσμο μέσα στό ΠΑΣΟΚ,τότε ἄς μήν μένει καμμιά ἀμφιβολία πώς τό ἀρχικό ΝΑΙ τῆς ἡγεσίας τοῦ ΠΑΣΟΚ θά μεταφραζόταν σέ ἐκλογή τοῦ Καραμανλή μετά "βαΐων καί κλάδων".

"Οπως καί γενικότερα ἄν δέν ὑπῆρχε ἡ δυνατή καί ἑνωτική φωνή τοῦ ΚΚΕ τότε θά εἶχαν ταφεῖ σάν "ἀνέφικτα" μέσα στή σκόνη τοῦ συναινετικοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ καί ὅλα τά μεγάλα αἰτήματα τῆς ἀλλαγῆς στήν πατρίδα μας ἀπό τίς ἀμερικάνικες βάσεις καί τό ΝΑΤΟ,ὡς τήν ΕΟΚ,τήν ἀσυδοσία τῆς ὀλιγαρχίας,τήν ἀκρίβεια καί τήν ἀνεργία.

Μπαίνοντας μπροστά ὁ μεγάλος κόσμος τῆς ἀριστερᾶς χάλασε τό γάμο ΠΑΣΟΚ καί "ΝΔ" γιά τήν ἐκλογή τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

Η ὅλη μας ἀντίδραση ἔγινε ὁ καταλύτης γιά νά μεταβάλει θέση τό ΠΑΣΟΚ.Χάρη στίς σταθερές σίγουρες ψήφους τῶν Κομμουνιστῶν βουλευτῶν ἔγινε δυνατή ἡ ἐκλογή τοῦ κ.Σαρτζετάκη.Χάρη στίς δικές μας ψήφους θά μπορέσει νά προχωρήσει ἔστω καί αὐτή ἡ περιορισμένη ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος.

Τό ΚΚΕ ὄχι μόνο δέν μπῆκε στή γωνία,ὄχι μόνο οἱ θέσεις του δέν ἀποδείχνονται "παρωχημένες" "παραδοσιακές" καί ξεπερασμένες ὅπως διατείνονται καί θέλουν ὁρισμένοι,ἀλλά βρίσκεται στό κέντρο τῶν ἐξελίξεων.

Κι'αὐτά μόλις μέ τό 12% πού ἔχουμε σήμερα...

Σκεφθεῖτε τί θά γινόταν ἄν τό ΚΚΕ εἶχε παραπάνω,πολύ παραπάνω...Τί νέα ὤθηση καί ὁρμή θά ἔπαιρνε τό ἑνωτικό λαϊκό κίνημα τῆς ἀλλαγῆς.Τί θά μπορούσαμε νά πετύχουμε σέ ὄφελος τῆς ἀλλαγῆς,τῶν ἐργαζομένων καί τῆς ἐθνικῆς μας ἀνεξαρτησίας.

"Ας μήν μένει καμμιά ἀμφιβολία.Μέ ἕνα ἀκόμα πιό ἰσχυρό μέσα σέ

μιά συσπειρωμένη 'Αριστερά όχι μόνο ό Καραμανλής θά έφευγε,όχι μόνοή Δεξιά θά έμπαινε πραγματικά στό χρονοντούλαπο τής ίστορίας,άλλά θά έφευγαν καί τά έργα τους οί άντεργατικοί νόμοι,τά προνόμια καί οί φοροαπαλλαγές τής όλιγαρχίας,θά ξηλώνόντουσαν μαζί μέ τήν Δεξιά καί τά ξένα στηρίγματά της άπό τίς βάσεις μέχρι τά πυρηνικά όπλα.Αύτός είναι ό δρόμος γιά τήν έθνική δημοκρατική καί σοσιαλιστική άναγέννηση τής 'Ελλάδας.

Αύτό είναι τό δίδαγμα καί τό συμπέρασμα πού όφείλουν νά συγκρατήσουν οί έργαζόμενοι άπό τά τελευταία γεγονότα στήν πατρίδα μας.

* *

*

Βέβαια ή Δεξιά κινδυνολογεί."Εχει άνοίξει καί πάλι τούς άσκούς τού Αίόλου.Μιλάει γιά έθνική κρίση,γιά πραξικόπημα,γιά άνωμαλία.'Ο "πεφωτισμένος" κ.Ράλλης δέν δίστασε νά παρομοιάσει τίς πρόσφατες έξελίξεις μέ όσα τραγικά συνέβησαν στήν 'Ιταλία τό '24 καί τή Γερμανία τό '34.

Ρωτάμε όμως τόν κ.Ράλλη τί άλλαξε μέσα σέ λίγες μέρες ώστε άπό τό "ήπιο κλίμα" καί τίς "συναινετικές διαδικασίες" πού ζητούσε, νά μιλάει γιά κινδύνους φασισμού,κι άπό περιστερά νά μεταβάλλεται σέ γέρακα;

"Ας τό πούμε καθαρά.Αύτό πού φοβίζει τή Δεξιά δέν ήταν άπλώς ή άντικατάσταση τού κ.Καραμανλή.Τή φοβίζει κυρίως αύτή ή ένωτική λαϊκή δυναμική πού σάρωσε τίς συναινετικές διαδικασίες γιά τήν Προεδρία.Αύτό πού τρέμει ή Δεξιά είναι μήπως αύτό τό λαϊκό ρεύμα καταλάβει τή δύναμη του καί σαρώσει μαζί μέ τόν τέως πρόεδρο καί τίς συναινετικές διαδικασίες γιά τίς βάσεις, γιά τό ΝΑΤΟ,γιά τήν ΕΟΚ, καί τά προνόμια τής όλιγαρχίας. Μήπως ή μπάλα κατά τού Καραμανλή γίνει κατεβασιά καί χιονοστιβάδα ύπέρ τής άλλαγής.

'Από κεί καί ή άκατάσχετη κινδυνολογία της.

Δέν ξέρω άν μεταξύ μας ύπάρχουν ψηφοφόροι ή όπαδοί τής "ΝΔ".

'Εμείς θέλουμε νά τούς πούμε,όπως καί γενικότερα σ'όλους τούς έλληνες μετανάστες,νά κλείσουν τά αύτιά τους στά μισαλλόδοξα,διχαστικά κηρύγματα τής Δεξιάς.Νά κλείσουν τά αύτιά τους στά τυφλά παιχνίδια τής δικομματικής διαίρεσης.

Δηλαδή,άν μέσα άπό τίς συνταγματικές διαδικασίες πού ή ίδια ή Δεξιά θέσπισε προτείνεται ένας άλλας Πρόεδρος καί νόμιμα έπιχειρείται μιά μερική άναθεώρηση τού Συντάγματος,τότε έχουμε έθνική κρίση;

'Ομαλότητα θά εἴχαμε ἄν ὁ κ.Καραμανλῆς ἀναδείχνονταν ἰσόβιος Πρόεδρος; ~~"Εχοντας στό χέρι ἕνα αὐταρχικό μονοκομματικό Σύνταγμα μέ ἀπέραντες ὑπερεξουσίες;~~

Αὐτή τή δημοκρατία τῆς Δεξιᾶς πρέπει νά τήν ἀπορρίψουν οἱ ἐργαζόμενοι ὀπαδοί της.

Θά θέλαμε νά τούς θυμίσουμε πῶς βγῆκε πρόεδρος τό 1980 ὁ κ. Καραμανλῆς. Βγῆκε μέ τό 42%, ~~βγῆκε στήν τρίτη ψηφοφορία καί μέ τή ψῆφο τοῦ Καρδάρα~~. 'Εμεῖς ὅμως δέν βγήκαμε τότε νά κινδυνολογήσουμε, οὔτε εἴπαμε πῶς ἔγινε πραξικόπημα. Φτάνουν πιά τά τυφλά παιχνίδια.

Πραξικόπημα καί ἀνωμαλία θά ἦταν ἄν δέν μποροῦσε νά ἐκλεγεῖ τελικά ἀπό αὐτή τή Βουλή ~~εἴτε ἐξαιτίας τῶν διάφορων Χονδροκούκηδων, εἴτε ἐξαιτίας κάποιων λευκῶν πού καλύπτονταν κάτω ἀπό τή μυστική ψῆφο,~~ ἕνας Πρόεδρος πού ὑποστηρίζονταν ἀπό δυνάμεις πού ἐκφράζουν τό 65% τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. 'Ανωμαλία θά ἦταν ἄν ἡ ἀντιδεξιά πλειοψηφία τῆς Βουλῆς ἔβγαζε δεξιό Πρόεδρο. Αὐτό θά ἦταν παραχάραξη τῆς λαϊκῆς ἐντολῆς καί ὄχι τελικά ἡ ἐκλογή τοῦ κ. Σαρτζετάκη.

Βέβαια, ὅταν, ἐμεῖς τονίζουμε ὅλα τοῦτα, δέν θέλουμε νά δόσουμε συγχωραχάρτι στίς μεθοδεύσεις τοῦ ΠΑΣΟΚ καί πολύ περισσότερο στή ἡγεμονιστική μονοκομματική νοοτροπία καί πραχτική του. 'Εμεῖς πρῶτοι καταγγείλαμε, ἀντιπαλαίψαμε καί ἀντιπαλεύουμε μέτρα μονοκομματισμοῦ καί αὐταρχικοῦ χαρακτήρα τῆς κυβέρνησης ἀπό τό ἄρθρο 4, τίς αστυνομικές ἐπιθέσεις στούς ἀπεργούς ὥς τόν καλπονοθευτικό ἐκλογικό νόμο.

'Η λύση ὅμως ἀπέναντι στό μονοκομματισμό τοῦ ΠΑΣΟΚ δέν εἶναι τό ἀντιδραστικό μονοκομματικό κράτος τῆς Δεξιᾶς. 'Εμεῖς δέν κάνουμε τέτιες ἐπιλογές. Αὐτές εἶναι οἱ ἐπιλογές τοῦ δικομματισμοῦ. 'Η λύση γιά μᾶς βρίσκεται στόν ἐκδημοκρατισμό, σέ ἕνα πιό ἰσχυρό ΚΚΕ, στή συνεργασία ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς προόδου, στή λαϊκή ἑνότητα καί πάλη γιά τήν ἀλλαγή.

* *

*

'Αγαπητοί φίλοι καί σύντροφοι ἡ ἡγεσία τοῦ ΠΑΣΟΚ προσπαθεῖ νά ἐμφανίσει τή μεταβολή τῆς θέσης στό θέμα Καραμανλῆ σάν μιά μεγάλη κίνηση πού θά μᾶς ὁδηγήσει σχεδόν αὐτόματα στήν ἀλλαγή.

Δέν "ἐνσωματωθήκαμε στό σύστημα" εἶπε μέ ἀνακούφιση ὁ 'Ανδρέας τήν ἄλλη μέρα στά στελέχη του.

Εἴδατε ὁ 'Ανδρέας τήν "ἔφερε" στόν Κώστα ἀκοῦμε νά λέγεται στό παρασκήνιο.

'Ομαλότητα θά εἴχαμε ἄν ὁ κ.Καραμανλῆς ἀναδεῖχνόνταν ἰσόβιος Πρόεδρος; Ἔχοντας στό χέρι ἕνα αὐταρχικό μονοκομματικό Σύνταγμα μέ ἀπεριόριστες ὑπερεξουσίες;

Αὐτή τή δημοκρατία τῆς Δεξιᾶς πρέπει νά τήν ἀπορρίψουν οἱ ἐργαζόμενοι ὀπαδοί της.

Θά θέλαμε νά τούς θυμίσουμε πῶς βγῆκε πρόεδρος τό 1980 ὁ κ. Καραμανλῆς. Βγῆκε μέ τό 42%, βγῆκε στήν τρίτη ψηφοφορία καί μέ τή ψῆφο τοῦ Καρδάρα. 'Εμεῖς ὅμως δέν βγήκαμε τότε νά κινδυνολογήσουμε, οὔτε εἴπαμε πώς ἔγινε πραξικόπημα. Φτάνουν πιά τά τυφλά παιχνίδια.

Πραξικόπημα καί ἀνωμαλία θά ἦταν ἄν δέν μποροῦσε νά ἐκλεγεῖ τελικά ἀπό αὐτή τή Βουλή εἴτε ἐξαιτίας τῶν διάφορων Χονδροκουκήδων εἴτε ἐξαιτίας κάποιων λευκῶν πού καλύπτονταν κάτω ἀπό τή μυστική ψῆφο, ἕνας Πρόεδρος πού ὑποστηρίζονταν ἀπό δυνάμεις πού ἐκφράζουν τό 65% τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. 'Ανωμαλία θά ἦταν ἄν ἡ ἀντιδεξιά πλειοψηφία τῆς Βουλῆς ἔβγαζε δεξιό Πρόεδρο. Αὐτό θά ἦταν παραχάραξη τῆς λαϊκῆς ἐντολῆς καί ὄχι τελικά ἡ ἐκλογή τοῦ κ.Σαρτζετάκη.

Βέβαια, ὅταν, ἐμεῖς τονίζουμε ὅλα τοῦτα, δέν θέλουμε νά δώσουμε συγχωροχάρτι στίς μεθοδεύσεις τοῦ ΠΑΣΟΚ καί πολύ περισσότερο στή ἡγεμονιστική μονοκομματική νοοτροπία καί πρακτική του. 'Εμεῖς πρῶτα καταγγείλαμε, ἀντιπαλαίψαμε καί ἀντιπαλεύουμε μέτρα μονοκομματισμοῦ καί αὐταρχικοῦ χαρακτήρα ~~ὅπως~~ τῆς κυβέρνησης ἀπό τό ἄρθρο 4, τίς αστυνομικές ἐπιθέσεις στούς ἀπεργούς ὡς τόν καλπονοθευτικό ἐκλογικό νόμο.

Ἡ λύση ὅμως ἀπέναντι στό μονοκομματισμό τοῦ ΠΑΣΟΚ δέν εἶναι τό ἀντιδραστικό μονοκομματικό κράτος τῆς Δεξιᾶς. 'Εμεῖς δέν κάνουμε τέτιες ἐπιλογές. Αὐτές εἶναι οἱ ἐπιλογές τοῦ δικομματισμοῦ. Ἡ λύση γιά μᾶς βρίσκεται στόν ἐκδημοκρατισμό, σέ ἕνα πιό ἰσχυρό ΚΚΕ, στή συνεργασία ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς προόδου, στή λαϊκή ἑνότητα καί πάλη γιά τήν ἀλλαγή.

* *

*

'Αγαπητοί φίλοι καί σύντροφοι ἡ ἡγεσία τοῦ ΠΑΣΟΚ προσπαθεῖ νά ἐμφανίσει τή μεταβολή τῆς θέσης στό θέμα Καραμανλῆ σάν μιά μεγάλη κίνηση πού θά μᾶς ὁδηγήσει σχεδόν αὐτόματα στήν ἀλλαγή.

Δέν "ἐνσωματωθήκαμε στό σύστημα" εἶπε μέ ἀνακούφιση ὁ 'Ανδρέας τήν ἄλλη μέρα στά στελέχη του.

Εἴδατε ὁ 'Ανδρέας τήν "ἔφερε" στόν Κώστα ἀκοῦμε νά λέγεται στό παρασκήνιο.

Καί ἀκούγεται αὐτό καί ἀπό φίλους μας ὀπαδούς τοῦ ΠΑΣΟΚ καί δημοκράτες.

Ὄχι,φίλοι μας,τούς λέμε ἐμεῖς.Τό πρόβλημά μας,τό πρόβλημα τῶν ἐργαζομένων δέν εἶναι τά πρόσωπα,δέν εἶναι ποιός θά τήν "φέρει" στόν ἄλλον.Τό πρόβλημα μας εἶναι τό σύστημα.Ἡ δική μας ἀντίθεση στόν Καραμανλῆ δέν ἦταν προσωπική.Δέν ἦταν μιά ἀντίθεση,ἐπίσης, πού ξεκινοῦσε ἀπό παλαιοκεντρῶες θέσεις,οὔτε λέγαμε ὄχι στό Καραμανλῆ γυρίζοντας ἁπλῶς τό ρολόϊ τῆς ἱστορίας 20 χρόνια πίσω στό '61 καί στό '65. Τό δικό μας ΟΧΙ δέν ἦταν μιά στείρα προσωπική ἄρνηση,ἦταν τό σύγχρονο ὄχι τῶν ἐργαζομένων στά ἔργα τῆς Δεξιᾶς,ἦταν ὄχι στό δικομματισμό,ὄχι στίς συναινετικές διαδικασίες,ὄχι στόν κολ-πονοθευτικό ἐκλογικό νόμο,ἦταν ναί στήν ἀλλαγή,στήν πραγματική ἀλλαγή πού ἔχει ἀνάγκη ὁ τόπος καί ὁ λαός μας γιά νά προκόψει.

Θυμηθεῖτε τί ἔλεγε ὁ 'Ανδρέας ὅλα αὐτά τά χρόνια.

Δέν ἔλεγε πῶς ὁ κ.Καραμανλῆς ἐκτελεῖ ἄψογα τά καθήκοντά του;

Δέν ἔλεγε ὅτι ὁ Καραμανλῆς δέν ἔχει παρεμβάλλει ἐμπόδια στήν ἀλλαγή;

Δέν ρώταγε ποιόν ἄλλον βλέπουμε γιά Πρόεδρο ἐκτός τοῦ κ.Καραμανλῆ;

Ἐμεῖς τά λέγαμε αὐτά;

Τά πρῶτα ἡγετικά στελέχη τοῦ ΠΑΣΟΚ,δέν βγαίναν στίς συγκεντρώσεις καί ἐπιδίδονταν σέ περισπούδαστες ἀναλύσεις λέγοντας πῶς δέν μποροῦμε νά διώξουμε τόν Καραμανλῆ γιατί δέν τό ἐπιτρέπουν οἱ συσχετισμοί δύναμης,ἡ συγκυρία,οἱ λεπτές ἰσορροπίες,ἡ ἀνάγκη ὁμαλότητας;

Τά λέγαν ἤ δέν τά λέγαν ὅλα τοῦτα καί κατηγοροῦσαν κι ἀπό πάνω ἐμᾶς σάν "μαξιμαλιστές" "ἀποστεωμένους" κλπ.

Τί ἄλλαξε στίς 12 παρά 1.

Μήπως ἄλλαξαν οἱ συσχετισμοί;

Μήπως ἄλλαξε ἡ συγκυρία;

Ὄχι ἀσφαλῶς.Ἡ ἡγεσία τοῦ ΠΑΣΟΚ εἶδε μέ φόβο τίς διαφοροποιήσεις καί τίς ἑνωτικές διεργασίες στή βάση,μέσα στό λαό.Εἶδε ὅτι τό ποτήρι πήγαινε νά ξεχειλίσει.Ἕνας κόσμος ἔλεγε: κατάπιαμε τίς βάσεις,κατάπιαμε τό ἄρθρο 4 καί τόν ἐκλογικό νόμο.Φτάνει πιά.Δέν θά φᾶμε καί τόν Καραμανλῆ.

Σάστισαν τά ἡγετικά ἐπιτελεῖα μπροστά στήν προοπτική νά ὑπερ-

Καί ἀκούγεται αὐτό καί ἀπό φίλους μας ὀπαδούς τοῦ ΠΑΣΟΚ καί δημοκράτες.

"Ὄχι,φίλοι μας,τούς λέμε ἐμεῖς.Τό πρόβλημά μας,τό πρόβλημα τῶν ἐργαζομένων δέν εἶναι τά πρόσωπα,δέν εἶναι ποιός θά τήν "φέρει" στόν ἄλλον.Τό πρόβλημα μας εἶναι τό σύστημα.Ἡ δική μας ἀντίθεση στόν Καραμανλῆ δέν ἦταν προσωπική.Δέν ἦταν μιά ἀντίθεση,ἐπίσης, πού ξεκινοῦσε ἀπό παλαιοκεντρῶες θέσεις,οὔτε λέγαμε ὄχι στό Καραμανλῆ γυρίζοντας ἁπλῶς τό ρολόϊ τῆς ἱστορίας 20 χρόνια πίσω στό '61 καί στό '65. Τό δικό μας ΟΧΙ δέν ἦταν μιά στείρα προσωπική ἄρνηση,ἦταν τό σύγχρονο ὄχι τῶν ἐργαζομένων στά ἔργα τῆς Δεξιᾶς,ἦταν ὄχι στό δικομματισμό,ὄχι στίς συντηρητικές διαδικασίες,ὄχι στόν μονοθετικό ἐκλογικό νόμο,ἦταν ναί στήν ἀλλαγή,στήν πραγματική ἀλλαγή πού ἔχει ἀνάγκη ὁ τόπος καί ὁ λαός μας γιά νά προκόψει.

Θυμηθεῖτε τί ἔλεγε ὁ 'Ανδρέας ὅλα αὐτά τά χρόνια.

Δέν ἔλεγε πώς ὁ κ.Καραμανλῆς ἐκτελεῖ ἄψογα τά καθήκοντά του;

Δέν ἔλεγε ὅτι ὁ Καραμανλῆς δέν ἔχει παρεμβάλλει ἐμπόδια στήν ἀλλαγή;

Δέν ρώταγε ποιόν ἄλλον βλέπουμε γιά Πρόεδρο ἐκτός τοῦ κ.Καραμανλῆ;

'Εμεῖς τά λέγαμε αὐτά;

Τά πρῶτα ἡγετικά στελέχη τοῦ ΠΑΣΟΚ,δέν βγαίνουν στίς συγκεντρώσεις καί ἐκτεθοῦνταν σέ περισπούδαστες ἀναλύσεις λέγοντας πώς δέν μπορούμε νά διώξουμε τόν Καραμανλῆ γιατί δέν τό ἐπιτρέπουν οἱ συσχετισμοί δυνάμεις,ἡ συγκυρία,οἱ λεπτές ἰσορροπίες,ἡ ἀνάγκη ὁμαλότητας

Τά λέγαν ἤ δέν τά λέγαν ὅλα τοῦτα καί κατηγοροῦσαν κι ἀπό πάνω ἐμᾶς σάν "μαξιμαλιστές" "ἀποστεωμένους" κλπ.

Τί ἄλλαξε στίς 12 παρά 1.

Μήπως ἄλλαξαν οἱ συσχετισμοί;

Μήπως ἄλλαξε ἡ συγκυρία;

"Ὄχι ἀσφαλῶς.'Η ἡγεσία τοῦ ΠΑΣΟΚ εἶδε μέ φόβο τίς διαφοροποιήσεις καί τίς ἐντατικές διεργασίες στή βάση,μέσα στό λαό.Εἶδε ὅτι τό ποτάμι κύλαγε νά ξεχειλίσει."Ενας κόσμος ἔλεγε: καταπίαμε τίς βάσεις,καταπίαμε τό ἄρθρο 4 καί τόν ἐκλογικό νόμο.Φτάνει πιά.Δέν θά φᾶμε καί τόν Καραμανλῆ.

Ξέσπασαν τά ἡγετικά ἐπιτελεῖα μπροστά στήν προοπτική νά ὑπερ-

φαλαγγιστεῖ τό ΠΑΣΟΚ ἀπό μιά νέα πολύ πιό προχωρημένη πολιτικά ἑνωτική λαϊκή δυναμική μέ ἐπικεφαλῆς τό ΚΚΕ.

Αὐτός ἦταν ὁ λόγος τῆς στροφῆς 180° τῆς ἡγεσίας τοῦ ΠΑΣΟΚ.

Τό "ὄχι" δέν τό εἶπε ὁ 'Ανδρέας,τό εἶπε καί πάλι πρῶτ'ἀπ'ὅλα ὁ λαός,ὁ μαχόμενος προοδευτικός δημοκρατικός κόσμος.

* *
*

Τό ὄχι/μπορεῖ νά τό εἶπε ἡ ἡγεσία τοῦ ΠΑΣΟΚ γιά νά ξανασυσπειρώσει τίς γραμμές στό χῶρο της.Μπορεῖ νά τό εἶπε γιά νά πάρει καινούργια πίστωση χρόνου.Μπορεῖ,ἐπίσης,ὅπως εἶπε κυβερνητικό στέλεχος σέ ἀμερικάνικη ἐφημερίδα μέ τήν αὐταπάτη πώς θά βάλει τήν ἀριστερά στήν γωνία.

Τό ὄχι,ὅμως, τοῦ κόσμου τῆς ἀλλαγῆς δέν εἶχε τέτιες ὑστεροβουλίες,εἶναι ἕνα ἀγνό,/ὁλοζώντανο,μαχητικό ΝΑΙ στήν ΑΛΛΑΓΗ.

Σ'αὐτόν τόν κόσμο ἐμεῖς λέμε ὅτι δέν πρέπει νά ἔχει καμμιά αὐταπάτη πώς ἡ μεταβολή τῆς θέσης τοῦ ΠΑΣΟΚγιά τήν Προεδρία,σημαίνειταυτόχρονα καί ἀλλαγή πολιτικῆς.

'Η ἀλλαγή πολιτικῆς καί πορείας τῆς χώρας δέν γίνεται μέ "ἀποφάσεις μιᾶς νυκτός",θά εἶναι ἔργο τῆς ἑνότητας καί τῆς πάλης τῶν ἐργαζομένων.

Κι αὐτό τό συμπέρασμά μας δέν εἶναι αὐθαίρετο,δέν εἶναι προφητεία.

Δέν ἔσπευσε ἡ ἡγεσία τοῦ ΠΑΣΟΚ ἀμέσως μετά τό ὄχι στόν Καραμανλή νά τονίσει τήν ἐμμονή της στήν "αὐτοδυναμία" καί τήν ἄρνηση της νά "ἐξαρτηθεῖ" τάχα ἀπό "μειοψηφίες"/ὑπονοῶντας τό ΚΚΕ;

Γιατί ἡ τόση βιασύνη; Τί ἔδοσε μέχρι τώρα ἡ αὐτοδυναμία; Σέ ποιόν ἀπευθυνόταν ἡ ἡγεσία τοῦ ΠΑΣΟΚ δηλώνοντας τήν ἄρνησή της νά στηριχτεῖ ἤ νά συνεργασθεῖ μέ τό ΚΚΕ; Σέ ποιόν ἔδινε διαβεβαιώσεις; Μήπως στό λαό; Μά τίς ζήτησε ὁ λαός; 'Εδῶ οὔτε ἡ Δεξιά δέν τόλμησε νά ἐπαναλάβει τά γνωστά περί κινδύνων "λαϊκοῦ μετώπου" παρά τό γεγονός ὅτι ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ Καραμανλῆ καί ἡ ἐκλογή τοῦ κ.Σαρτζετάκη ἔγινε δυνατή χάρη στίς ψήφους τῶν βουλευτῶν τοῦ ΚΚΕ.

Δέν ἔσπευσε,ἐπίσης ἡ ἡγεσία τοῦ ΠΑΣΟΚ νά ἀπορρίψει τίς προτάσεις τοῦ ΚΚΕ γιά μιά οὐσιαστική συνολική ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος, Γιατί τίς ἀπέρριψε; Γιατί δέν προχώρησε στήν κατάργηση συνταγματικῶν διατάξεων ποῦ διατηροῦν τά στεγανά στό στράτευμα καί κατοχυρώ-

Γ° Εμμονή στον ηγεμονισμό, στο μονοκομματισμό στην υποταγή, στην αλαζονεία της εξουσίας

νουν πρωτοφανῆ προνόμια γιά τό ξένο κεφάλαιο;

Γιατί ἔσπευσε,ἐπίσης, ν'ἀπορρίψει καί πάλι μετά τίς τελευταῖες ἐξελίξεις ποῦ τό κάνουν ἀκόμα πιό ἐπιτακτικό τό παλλαϊκό κίνημα γιά τήν ἀπλή ἀναλογική ποῦ θά ἔβαζε τή Δεξιά στή γωνία καί θά ἔδινε τήν πρωτοβουλία στό λαό;

Εἶναι,σαφές,ἡ ἐμμονή στήν αὐτοδυναμία σημαίνει ἐμμονή στήν πολιτική διαχείρισης τοῦ συστήματος ποῦ γνωρίσαμε ἀπό τό ΠΑΣΟΚ μέχρι τώρα. Ἡ ἐμμονή στόν καλπονοθευτικό ἐκλογικό νόμο,προϊόν τῆς συναίνεσης "Ν.Δ" καί ΠΑΣΟΚ κάτω ἀπό τήν ἐπίβλεψη τοῦ τέως Προέδρου, σημαίνει ἐμμονή στό δικομματισμό,ἐμμονή στά πλαστά χρεωκοπημένα διλήμματα τοῦ τύπου ΠΑΣΟΚ ἤ Δεξιά.

Γιατί ἄς μήν μένει καμμιά ἀμφιβολία πῶς παρ'ὅλο ποῦ ἔφυγε ὁ Προεδρικός διαιτητής ὁ δικομματισμός σάν στρατηγική τοῦ κατεστημένου,σάν ἡ στρατηγική τῆς ἐναλλαγῆς τῶν δύο κομμάτων στήν κυβέρνηση χωρίς ἀλλαγή στό σύστημα ποῦ ἐκφράζεται ἀπό τόν συναινετικό ληστρικό ἐκλογικό νόμο,παραμένει.

Ὁ τύπος τοῦ ἐλεγχόμενου ἐκ τῶν ἄνω συναινετικοῦ δικομματισμοῦ ποῦ ἔμπαινε σέ κρίση κάτω ἀπό τήν παρέμβαση τῶν λαϊκῶν μαζῶν,ἔδωσε τή θέση του στόν τυφλό δικομματισμό,στόν ἀνεξέλεγκτο ἀνταγωνισμό τῶν δύο μονομάχων μέχρι τελικῆς πτώσης.

Στόχος νά ἀποπροσανατολιστεῖ ὁ λαός καί νά ἐγκλωβιστεῖ σέ μιά μονομαχία ποῦ θά ἀφήνει ἐκτός ὄψης τά βασικά θεμελιακά προβλήματα τῆς χώρας μας καί τῶν ἐργαζομένων.

Ἐμεῖς καλοῦμε τούς ἐργαζόμενους νά ποῦν ὄχι στή φιλαθλοποίηση τῆς πολιτικῆς ζωῆς. Ὄχι σέ μιά στείρα διαίρεση του σέ "μπλέ" καί "πράσινα" στρατόπεδα. Ὄχι στά πλαστά διλήμματα ποῦ ἀρχίζουν νά πλασσάρονται μέ νέα μορφή τῶρα σάν ἐπιλογή ἀνάμεσα στόν Κώστα καί τόν Ἀνδρέα.

Τό συμφέρον τῶν ἐργαζομένων καί ἰδιαίτερα τά δικά σας συμφέροντα σάν μεταναστῶν εἶναι κοινά,εἶναι ἐνάντια στό σύστημα,ἐνάντια στόν διχασμό ποῦ καλλιεργεῖ ἀνάμεσά σας καί τά πλαστά διλήμματά του,εἶναι μέ τήν ἀλλαγή.

* *
*

Δέν βρισκόμαστε τῶρα οὔτε στό πρῶτο,οὔτε στό δεύτερο χρόνο τῆς διακυβέρνησης τοῦ ΠΑΣΟΚ.Τελειώνει αἰσίως ἡ τετραετία.

Σήμερα δέν ἔχει παρελθόν μόνο ἡ Δεξιά,τό γνωστό παρελθόν.Παρελθόν ἔχει καί τό ΠΑΣΟΚ.Παρελθόν ἔχει καί τό δίλημμα ΠΑΣΟΚ ἤ Δεξιά.

Καί ρωτᾶμε πῶς ἐκφράστηκε αὐτό τό δίλημμα στή συμφωνία γιά τίς βάσεις;

Πῶς ἐκφράστηκε τό ΠΑΣΟΚ ἤ Δεξιά στό θέμα τῆς παραμονῆς μας στό ΝΑΤΟ,στήν ἀγορά τοῦ αἰῶνα; Δέν ὑλοποιεῖ τώρα ἡ κυβέρνηση στήν ἀγορά τῶν ἀεροπλάνων τήν ἀπόφαση τῆς "ΝΔ";

ΠΑΣΟΚ ἤ Δεξιά μᾶς λένε.

'Αλλά καί μέ Δεξιά καί μέ ΠΑΣΟΚ ἡ ἀνεργία δέν ἔπαψε νά μεγαλώνει καί νά παίρνει τρομακτικές διατάσεις στήν πατρίδα μας.Τό ἐξωτερικό χρέος συνεχίζει νά διογκώνεται.'Η φορολογία τῶν μισθοσυντήρητων δέν ἔπαψε νά αὐξάνεται καί νά συνεχίζεται ὁ παράδεισος φοροαπαλλαγῶν γιά τό μεγάλο κεφάλαιο.'Ο πληθωρισμός δέν σταμάτησε νά βρίσκεται στά ὕψη καί οἱ τιμές νά παραμένουν ἀνεξέλεγκτες.

'Ακόμα καί οἱ ὅποιες δειλές μεταρρυθμιστικές προσπάθειες τοῦ ΠΑΣΟΚ ἀπό τό ΕΣΥ ὥς τό νόμο γιά τήν 'Ανώτατη Παιδεία ἔχουν !άρχίσει νά ἀπονευρώνονται ἀπό τά θετικά τους στοιχεία γιά νά ἀποδειχθεῖ πώς ὁ ἐξαρτημένος καί παρακμασμένος καπιταλισμός τῆς χώρας μας δέν ἀντέχει οὔτε καί μικροβελτιώσεις.Χρειάζεται ἀλλαγή.

Αὐτή εἶναι ἡ μόνη λύση ἡ μόνη ἐπιλογή γιά σᾶς γιά τόν ἑλληνικό λαό,γιά νά προχωρήσει πρέπει/~~νά~~ που γιά ξεπεραστεῖ ὁ δικομματισμός καί τά πλαστά του διλήμματα.

* *
*

Ὅταν ἐμεῖς τονίζουμε ὅλα τοῦτα ξέρετε ὅλοι τί μᾶς ἀντιτείνουν ἀπό τήν γνωστή πλευρά.

Μᾶς κατηγοροῦν γιά μαξιμαλισμό,γιά ἀνέφικτες θέσεις,γιά ἀποστέωση καί μᾶς ἀποδίδουν τόσα ἄλλα κοσμητικά.

Θυμηθεῖτε,ὅμως, ἀγαπητοί φίλοι καί σύντροφοι,τά ἴδια δέν μᾶς λέγαν καί μέ τόν Καραμανλῆ;Τά ἴδια δέν μᾶς λέγαν ὅταν ἐμεῖς τόσα χρόνια ζητούσαμε ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος;

Τί ἀποδείχθηκε;

Ποῦ βρίσκεται,λοιπόν,τό πρόβλημα στόν μαξιμαλισμό τό δικό μας ἤ στό συμβιβασμό τῆς πολιτικῆς τοῦ ΠΑΣΟΚ.

Οἱ τελευταῖες ἐξελίξεις σύντριψαν τίς αἰτιάσεις περί "ἀνέφικτων" καί τίς θεωρίες περί "ἐφικτῶν".

Τίποτα στήν 'Ελλάδα δέν εἶναι ἀμετακίνητο οὔτε τά στηρίγματα τῆς ἐξάρτησης,οὔτε τά προνόμια τῆς πλουτοκρατίας.

Τίποτα δὲν εἶναι ἀνέφικτο μὲ τὴ συνεργασία τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων καὶ τὴ στήριξη στὸ λαό.

Αὐτὴ εἶναι ἡ πρόταση καὶ ὁ δρόμος ποὺ προτείνουμε.

Πέρασε ἀνεπιστρεπτὶ ὁ καιρὸς τῆς κομμουνιστοφοβίας καὶ οἱ ἄθλιες κινδυνολογίες σὲ βάρος τῆς 'Αριστερᾶς καὶ τῶν κομμουνιστῶν.

Κατακτήσαμε μὲ τοὺς ἀγῶνες μας,τὶς θυσίες μας,τὴ μαχητικότητά μας,τὸ ἑνωτικό μας πνεῦμα,τὴν ἱκανότητά μας νὰ ἐκφράζουμε τὶς ἐλπίδες τοῦ λαοῦ ἕνα μεγάλο ρόλο μέσα στὴν ἑλληνικὴ κοινωνία.

Μὲ τὴ συμβολή μας κατάρρευσε ἡ δικτατορία,ἔφυγε ἡ Δεξιὰ τὸ '81 Χάρη στὴ δική μας σταθερότητα,τὴ συνέπεια καὶ τελικὰ τὸ ψῆφο στὴ Βουλή,οἱ τελευταῖες ἐξελίξεις σφραγίστηκαν μὲ τὴν ἐκλογὴ νέου Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

Εἶναι καιρὸς μὲ τὴν ψῆφο καὶ τοὺς ἀγῶνες του ὁ ἑλληνικὸς λαὸς νὰ ἀναθέσει στὴ μαχόμενη ἑλληνικὴ 'Αριστερὰ μὲ μπροστάρη τὸ ΚΚΕ ἕνα γενικότερο ρόλο γιὰ νὰ πάει μπροστὰ ὁ τόπος πρὸς τὴν πολυπόθητη ἀλλαγὴ καὶ τὸ σοσιαλισμό.

* *
*

Οἱ ἐπερχόμενες ἐκλογὲς ὅποτε καὶ ἂν γίνουν ὅλοι τὸ νοιώθουμε πὼς θὰ εἶναι ἰδιαίτερα κρίσιμες γιὰ τὴν πορεία τῆς χώρας.

Σ'αὐτές,οἱ ἐργαζόμενοι καὶ σεῖς οἱ μετανάστες μὲ τὴ ψῆφο σας πρέπει νὰ ἀπορρίψετε τὸ δικομματικὸ ἀνταγωνισμό,τὴ δικομματικὴ πόλωση καὶ δημαγωγικὴ ἀντιπαράθεση τῶν μονομάχων,μακριὰ ἀπὸ τὰ οὐσιαστικὰ προβλήματα τῆς χώρας.

Αὐτὸς ὁ τυφλὸς δικομματισμὸς δὲν ὁδηγεῖ πουθενά,παρὰ μόνο σὲ ἀδιέξοδα καὶ πισωγυρίσματα.

Πρέπει νὰ ἀπορρίψετε τὸν ἐκβιασμὸ τοῦ ΠΑΣΟΚ στὸ ὄνομα τῆς Δεξιᾶς ποὺ γίνεται μὲ μέσο τὸν ληστρικὸ συναινετικὸ ἐκλογικὸ νόμο.

Τὸ ΠΑΣΟΚ ἢ Δεξιὰ ἀντιπροσωπεύει τὸ σύστημα,τὰ ἀδιέξοδα τὸ πισωγύρισμα.

Μόνο μιὰ πιὸ ἰσχυρὴ 'Αριστερὰ συσπειρωμένη γύρω ἀπὸ τὸ ΚΚΕ εἶναι ἡ λύση καὶ ἡ ἐλπίδα.

Μιὰ ἀποφασιστικὴ δική μας ἐνίσχυση θὰ βάλει σὲ κρίση συνολικὰ τὰ δικομματικὰ σχέδια,θὰ βάλει καὶ ἐκλογικὸ καὶ πολιτικὸ φραγμὸ στὴ Δεξιὰ καὶ θὰ γίνει ὁ καταλύτης γιὰ ἕνα πλατὺ μέτωπο τῶν προο-

<u>Τίποτα δέν είναι ἀνέφικτο μέ τή συνεργασία τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων καί τή στήριξη στό λαό.</u>

Αὐτή είναι ἡ πρόταση καί ὁ δρόμος πού προτείνουμε.

Πέρασε ἀνεπιστρεπτί ὁ καιρός τῆς κομμουνιστοφοβίας καί οἱ ἄθλιες κινδυνολογίες σέ βάρος τῆς 'Αριστερᾶς καί τῶν κομμουνιστῶν.

Καταχτήσαμε μέ τούς ἀγῶνες μας,τίς θυσίες μας,τή μαχητικότητά μας,τό ἑνωτικό μας πνεῦμα,τήν ἱκανότητά μας νά ἐκφράζουμε τίς ἐλπίδες τοῦ λαοῦ ἕνα μεγάλο ρόλο μέσα στήν ἑλληνική κοινωνία.

Μέ τή συμβολή μας κατάρρευσε ἡ δικτατορία,ἔφυγε ἡ Δεξιά τό '81. Χάρη στή δική μας σταθερότητα,τή συνέπεια καί τελικά τό ψῆφο στή Βουλή,οἱ τελευταῖες ἐξελίξεις σφραγίστηκαν μέ τήν ἐκλογή νέου Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

Είναι καιρός μέ τήν ψῆφο καί τούς ἀγῶνες του ὁ ἑλληνικός λαός νά ἀναθέσει στή μαχόμενη ἑλληνική 'Αριστερά μέ μπροστάρη τό ΚΚΕ ἕνα γενικότερο ρόλο γιά νά πάει μπροστά ὁ τόπος πρός τήν πολυπόθητη ἀλλαγή καί τό σοσιαλισμό.

* * *

Οἱ ἐπερχόμενες ἐκλογές ὅποτε καί ἄν γίνουν ὅλοι τό νοιώθουμε πώς θά είναι ἰδιαίτερα κρίσιμες γιά τήν πορεία τῆς χώρας.

Σ'αὐτές,οἱ ἐργαζόμενοι καί σεῖς οἱ μετανάστες μέ τή ψῆφο σας πρέπει νά ἀπορρίψετε τό δικομματικό ἀνταγωνισμό,τή δικομματική πόλωση καί δημαγωγική ἀντιπαράθεση τῶν <u>μονομάχων</u>,μακριά ἀπό τά οὐσιαστικά προβλήματα τῆς χώρας.

Αὐτός ὁ τυφλός δικομματισμός δέν ὁδηγεῖ πουθενά,παρά μόνο σέ ἀδιέξοδα καί πισωγυρίσματα.

Πρέπει νά ἀπορρίψετε τόν ἐκβιασμό τοῦ <u>ΠΑΣΟΚ</u> στό ὄνομα τῆς Δεξιᾶς πού γίνεται μέ μέσο τόν ληστρικό συναινετικό ἐκλογικό νόμο.

Τό ΠΑΣΟΚ ἤ Δεξιά ἀντιπροσωπεύει τό σύστημα,τά ἀδιέξοδα τό πισωγύρισμα.

Μόνο μιά πιό ἰσχυρή 'Αριστερά συσπειρωμένη γύρω ἀπό τό ΚΚΕ εἶναι ἡ λύση καί ἡ ἐλπίδα.

Μιά ἀποφασιστική δική μας ἐνίσχυση θά βάλει σέ κρίση συνολικά τά <u>δικομματικά σχέδια</u>,θά βάλει καί <u>ἐκλογικό</u> καί <u>πολιτικό</u> φραγμό στή Δεξιά καί θά γίνει ὁ καταλύτης γιά ἕνα πλατύ μέτωπο τῶν προο-

δευτικῶν δυνάμεων μέ στόχο τήν ἀλλαγή πρός τό σοσιαλισμό.

Αὐτό εἶναι τό δικό μας μαχητικό προσκλητήριο ἀπό τό ὁποῖο δέν πρέπει νά λείψει κανένας μετανάστης.

(1986)

—24 μτ. → 1 Αύ
1 μθ

—Δ. [illegible] — ([illegible])

Από τό 1965 πού ουσιαστικά μπήκαμε σέ κρίση ~~[illegible]~~ ήμουν υποχρεωμένος νά αυτοπροσωποιούμαι — σάν αγωνιστής και σάν δημόσιο πρόσωπο ... τη Αριστερά — τα ~~[illegible]~~ γεγονότα εντελώς μόνος. Χωρίς καμμιά βοήθεια από τό Κόμμα. Αλλωστε η σχέση μου μέ τό Κόμμα είχε μιά έσχατη, ~~[illegible]~~ σημασία συνείδησης. Από ποιούς; Φυσικά από τό "Γραφείο Εσωτερικού" πού τό αποτελούσαν οί Αντώνης Μπριλάκης, Μπαλτάκης, Δρακόπουλος, Νίκος Καράς, Μανώλης Γλέζος κι άλλοι. Στό Γραφείο [illegible] [illegible] και [illegible] μέσα στη ΕΔΑ είχα κομματική επαφή και συνεργασία μέ τό Νίκο Καρά στό Εσωτερικό. Ενώ έξω έδιναν σχέσεις τη [illegible] Στέλιο και Φαράκο για [illegible] στη [illegible] τη γραμματεία τού Κόμματος Κολιγιάννη, Δημητρίου και ~~[illegible]~~ Παρτσαλίδη για τη γενικότερη πολιτική κατάσταση. Μιά ή δυό φορές έλαβα μέρος σέ συνεδρίαση τού Πολιτικού Γραφείου για θέματα στη ΕΔΑ. Σέ όλες αυτές τίς συνεργασίες ωστόσο — ακόμα και όταν έθεταν προβλήματα ~~[illegible]~~ μεγάλης σημασίας όπως λ.χ. τίς σχέσεις ~~[illegible]~~ μας μέ ~~[illegible]~~ τόν Ανδρέα Παπανδρέου και κυρίως στο πολιτική στη ΕΔΑ — ~~[illegible]~~ μέ τα όποια βασικά διαφωνούσα — οί κομματικοί υπεύθυνοι μέ αντιμετώπιζαν [illegible], σάν μιά ~~[illegible]~~ συνεργαζόμενη και όχι επιστημονική — για νά μην πώ [illegible] — καλλιτεχνική

2

προσωπικότητα μαζί σάν ένα σύνταγμα, ένιωσα [illegible] Για νά μήν ~~[illegible]~~ αναφερθώ στό κομματισμό. όταν της ήττας ~~[illegible]~~ Κάνται καί καίρια προβλήματα ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ καί φρονήματα οί ... έξαλλοι μού έλεγαν: «Αυτό θα τό μάθουν οί έξω» καί οί [illegible] απαντούσαν: «Αυτό ~~[illegible]~~ θα τό μάθουν οί μέσα»....

Ίσως μαζί ~~[illegible]~~ δίχως μού καί κραυγή από μένει ό Μπενάκης ~~[illegible]~~ είχε [illegible] σιγά-σιγά στό κομματικό όργανο — και αργότερα οργανωτικό μέσα στή ΔΝΛ. Ευτυχώς μαζί καί [illegible] μαζί μού αυτό είχαν τού Μπενάκη, τού Καραί[illegible] τού Διαμαντόπουλου καί γενικά τής Μπαρμπαίνης, Δρακόπουλου, Γκέκο, Κύρκο, Αλεξάκη καί τού Ηλιού... Αυτή η [illegible] τού ηγέτη τού ΚΚΕ, τό Π.Γ. και ή ΚΕ τού ΚΚΕ, είχε από αρκετό χρόνο [illegible] τής σοβαρής κατάστασης καί τό τι έπρεπε γενικότερα. Έτσι ή [illegible] μου [illegible] να αντιμετωπίζεται καθε φορά σαν αναγκαίο κακό αδιάφορα για τό ρόλο πού διαδραμάτιζα ~~[illegible]~~ τόσο μέσα οί [illegible] κίνημα όσο καί μέσα στίς ίδιες τίς οργανώσεις τού κόμματος και στη Μπαρμπαίνη. Δέν ισχυρίζομαι ότι όλα όσα έλεγα καί έκανα ήταν τέλεια.. Μπορεί ~~[illegible]~~ οί ~~[illegible]~~ [illegible] μου ~~[illegible]~~ να ήταν σωστές ή λανθασμένες. Τό πρόβλημα είναι ότι δέν αντιμετωπίστηκαν ποτέ σοβαρά - υπεύθυνα. Διαμάχη κομματική. Η τότε Κ.Ε. είχε δεχτεί

τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ σύντροφοι αὐτοί
περισσότερο ἦταν ἄξιοι ἐκπρόσωποι
τῆς νέας Ἑλλάδας καὶ ὅτι ὀρθὰ ἀντιπροσώπευαν
τὴν ἀντίσταση τοῦ Λαοῦ, ἡ μάλλον [illegible].
ἡ Κ.Ε. θὰ βομβαρδιζόταν ἀπὸ πλῆθος
[Τσογαλτζήδων] ἐπιθέσεις σὲ σχέση μὲ τὴ στάση μου
καὶ τὸ ρόλο μου. Ὅπως π.χ. — κάποια ἀστεία
μία ἐπίθεση — ὅτι ἡ ὀργανωτικὴ ἀνάπτυξη στὴ
ΔΝΑ ἦταν ἔργο κατὰ κύριο λόγο τοῦ Τάκη
Μπενᾶ. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ μεγάλη
ἀντιπαράθεση στὴ ὀργάνωση τῆς Ναυπακτίας...
Φυσικὰ ἡ Κ.Ε. δὲν θὰ ἤξερε ποτὲ ὅτι ὁ
ὑποφαινόμενος ὑπερασπίσθηκε σὲ κάθε στιγμὴ
γραμμὴ — χωρὶς νὰ τὴν ξέρει... — σὲ μία
σειρὰ κορυφαίες στιγμὲς ὅπως π.χ. τὸ
Χαρακτηρισμὸ ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ λάβει ὁ
Μπελογιάννης, τὰ γεγονότα τῶν
"Γερμανοτσολιάδων", ἀπὸ πολιτική μας ἀπόφαση
τοὺς δύο "Παπανδρέου", τὴν Ἐκλογὴ
ἐπαγγελματικὴ καὶ προσωπικὰ ζωὴ γιὰ τὴν
ἐπερχόμενη Δικτατορία. Ὅλα αὐτὰ
καὶ προβλέψεις γιὰ τὴ Δικτατορία κτλ.
κτλ. - Καὶ τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἦταν
σημαντικὸ γιὰ μὲ ἐγκαίρως τὴ Λευκή
συνεργασία μὲ τοὺς ἡγέτες τῆς ΕΔΑ -
Ὅπως ἀναφέρθηκε ἡ Κ.Ε. δὲν γνώριζε
κἂν τὴ εἰσήγησή μου καὶ γι' αὐτὸ τό

λόγο βρισκόταν ~~[illegible]~~ σταθερά σέ ηγετικό
ση ηγεσία τῆς ΕΔΑ κάθε φορά πού εἶχε νά
ἀντιμετωπίσει [illegible] σάν τό δικό μου πού
ἡ τραγική εἰρωνεία ἀπέδειξε ἐκ τῶν ὑστέρων
ὅτι οἱ ἀπόψεις μου ἐξέφραζαν μέ τό δικό μου
τρόπο τήν ἐκτίμηση καί τίς ἀντιλήψεις τῆς
ἴδιας τῆς Κ.Ε.... Δηλαδή ἡ Κ.Ε. βοηθοῦσε
τη ἡγεσία τῆς ΕΔΑ νά κατασυκοφαντήσουν στό
πρόσωπο ὅσων εἶχανε τήν ἴδια ἐκτίμηση
μ' αὐτούς, τόν ἑαυτό της!..

Ἐάν συνεχίσω καί μέ ὅσα ἀντιμετώπισα μιά
ἑβδομάδα πρίν καί τέσσερις μῆνες μετά
τό πραξικόπημα μέ πρωταγωνιστές τούς ~~ἴδιους~~
ἴδιους πάντοτε (Μπριλάκη, Κύρκο, [illegible],
Δρακόπουλο, ΦΗ καί Φίλιππο) δέν μέ φτάνουν
ὁλόκληροι τόμοι... Θά σοῦ πῶ μόνο ὅτι καί
τότε οἱ ἴδιοι ~~[illegible]~~ ἄνθρωποι ἦσαν τό Κόμμα.
Τόσο πολύ ἦσαν τό Κόμμα ὥστε ὅταν
ἔπρεπε νά εἶναι ἱκανοί [illegible] γιά νά
μή συνδέσει τό ΚΚΕ μέ τό δράμα πού
~~[illegible]~~ πρωταγωνίστησα.- Ἐγώ [illegible] σάν κοινός θνητός ὁμολογῶ ὅτι [illegible] [illegible] τά [illegible]"

Ἐπίσης, ποιητής, ἔχει ἐνδιαφέρον νά δοῦμε
πού ~~βρίσκονται~~ βρίσκονται ~~αὐτοί~~ ὅλοι αὐτοί οἱ
πρωταγωνιστές. Φυσικά [illegible] [illegible]
μαζί τους εἶναι καί ἡ περίπτωσή μου.
Σᾶς εἶπα πιό πρίν ὅτι ὑπάρχει μιά
σοφή συμμετρία [illegible] ~~[illegible]~~ στή σχέση
μου μέ τό Κόμμα. Ἐπίσης, ἐγώ ~~[illegible]~~-
σα, γνωρίζω γιατί. ~~[illegible]~~

[illegible] μὲ κεντροβαρίζον

OLYMPIC AIRWAYS

5

Ἄραγε ἡ Κ.Ε. ἔχει ἐξετάσει αὐτὸ ἀκριβῶς αὐτό; Ἔχει ἐξετάσει τουλάχιστον δύο περιπτώσεις — χαρακτηριστικές; Δηλαδή πρῶτα ἀπὸ ὅλα ἐκεῖ ὁ «ἥρωας τοῦ κομματικοῦ» ἢ καλύτερα ὁ «ἥρως τῆς ὁμάδας Δρακόπουλου – Μπριλλάκη» πήγε ἀπὸ ὅλους τοὺς κομματικοὺς καὶ ἕνα θέμα ποὺ μαρτυράει δημοσίως στὴ Θεσ/νίκη — στὴ συγκέντρωση τοῦ Γ. Παπανδρέου: «Ναί, εἶμαι μαρξιστής — λενινιστής, δηλ. κομμουνιστής». Γιατί τὸ εἶπε αὐτό; Τί σημασία εἶχε γιὰ κεῖνο τὸν καιρό; Καὶ πῶς τὸ ἀντιμετώπισε ἡ «ὁμάδα»; Καὶ ἀκόμα ἀργότερα πῶς ἐκδηλώθηκε ἡ καταπίεση μὲ τὴ δίκη τῶν Λαμπράκηδων τοῦ Λαμπράκη — πάλι στὴ Θεσ/νίκη — ἡ ἀνοιχτὴ κατηγορία ἐνάντια στὴ φρουρά; Πῶς ἀντιμετώπισε ἡ «ὁμάδα» καὶ ἡ τότε ΚΕ αὐτὲς τὶς δύο περιπτώσεις δηλ. σπάσιμο τοῦ ἀντικομμουνισμοῦ καὶ ἡ χτύπημα τοῦ θρόνου — ποὺ γιὰ μένα — αὐτὲς οἱ δύο ἐνέργειες ἦταν ἁπλὰ ἕνα γύρισμα στὸ μανιβέλα γιὰ νὰ κινηθεῖ ἡ μηχανὴ πρὸς δύο βασικοὺς στόχους ἐκείνης τῆς ἐποχῆς: συμμορφοποίηση τοῦ ΚΚΕ καὶ ἀφόπλισμα τοῦ θρόνου... Καὶ γιὰ νὰ συνεχιστῶ σὲ ἄλλο κορυφαῖο

[illegible]

Ἔχει μήπως ἐξετάσει τὶς στάσεις μὲ τὴ γέννηση τοῦ Γοργοπόταμου; Τί ἀκριβῶς ἔγινε; Τί ἐπιδιώχθηκε καὶ ἀπὸ τὶς δύο μεριές; Βγῆκαν μήπως συμπεράσματα καὶ ποιά; Ἔχει νομίζω σημασία σήμερα καὶ σήμερα μιὰ τέτοια ἐκτίμηση γιατί τὸ ~~πιὸ~~ πιὸ μεγάλο μας πρόβλημα κατανοῶ νὰ εἶναι ἡ τοποθέτησή μας καὶ οἱ σχέσεις μας μὲ τὰ «ἐνδιάμεσα» κόμματα τύπου Ἕνωση Κέντρου ἢ ΠΑΣΟΚ. Κι ἀκόμα ποὺ λέγω ὁ Γοργοπόταμος γιατί ἐκεῖ συγκεκριμένα ἡ «ὁμάδα» ἀποκάλυψε τὴ μικροαστικὴ της ὑφὴ καὶ ἀντίληψη. Ἐκεῖ «ἔσπασε» καὶ μαζί της ἔσπασε καὶ τὸ κίνημα. Ἂν τότε ἡ Κ.Ε. μὲ ἐπιμονή

από σοβαρή ή τουλάχιστον αν άνοιγε το δικτατορικό
που ίσως και μας είχαμε φτάσει σε δικτατορία...
όπως πιστεύω ότι
(Δε θα είχαμε φτάσει σε δικτατορία επίσης
αν είχαμε εφαρμόσει μια διαφορετική πολιτική
απέναντι στον Ανδρέα Παπανδρέου. Τον θεωρούσαμε
για λόγους για την αποστασία δεν είναι όλη την
αλήθεια για λόγους νομίμου κατακτητή. Δηλαδή
δεν είναι ότι η προσπάθεια της συνεννόησης
μαζί του την ημέρα της ψηφοφορίας
της κυβέρνησης Παρασκευόπουλου έγινε κρυφά
από την ηγεσία της ΕΔΑ. Στο β΄ Χερσόνησο
έχω πει το ρόλο που έπαιξα σ' αυτή
επαφή μου με τον Ανδρέα. Τι του είπα,
τι μου είπε. Τι του πρότεινα και τι έγινε...
Ενημέρωσα φυσικά αργότερα και τα γραφεία
του Κόμματος (Αντιπροσώπευση Παρτσαλίδη, ο
Κολιγιάννης ήταν άρρωστος) όπως ήταν σωστό
αργά. Γιατί από την ημέρα εκείνη
αυτό για μένα την επαφή με τον Ανδρέα
στην οποία ο Κόμμα είναι βέβαιος ότι
το βράδυ στην ψηφοφορία θα είχαμε
διάσπαση της Ε.Κ., και δημιουργία ενός κεντροαρι-
στερού κόμματος, δηλαδή ξεκαθάρισμα
της κατάστασης. Μήπως για μας δεν ήταν συμφερότερη
μια φάση Παπανδρέου – Κατσιγιάννη (ΜΗΝΑ-
ΜΩΝΙΟ) με την περιορισμένη ανάπτυξη μιας
συμμαχίας που θα σφράγιζε με τον Ανδρέα
και την ίδια ζωή...

Τέλος, ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΚΟΣΜΟΣ δημοσίευσε νομίζω
– από τα αρχεία της ΕΔΑ – το σημείωμα που
κατέθεσα στην Εκτελεστική Επιτροπή και έλεγα

μπρος τη Δικτατορία όπου έζησα τις
δύο μέρες της την γέννησή της δείχνουν
τη πείρα από ώρα σε ώρα για
δικτατορία και μείς συζητούσαμε για εξηγήσεις... Και
κάνουμε τι παίρνουμε μέτρα... Όπως είπα όμως
η Κ.Ε. δεν άκουσε τη φωνή κάποιου που είχε
βάλει η ΟΜΑΔΑ ΜΠΡΙΛΛΑΚΗ στο κομματικό
ανώτατο... Πολλοί ειπώθηκαν τότε και μέσα
στην Εκτελεστική και στις κατ' ιδίαν συζητήσεις
όπως π.χ. ο Μπριλλάκης ήθελε να με πείσει
να πάμε μαζί στη συγκέντρωση του Σαββάτου
(23 Απριλίου) στο Κένταυρο που θα μίλαγε
ο Κύρκος κι' εγώ του έλεγα ότι το Σάββατο
θα είμαστε ένα μέτρο κάτω από το χώμα.
Για το λόγο ακριβώς αυτό η ΟΜΑΔΑ
αποφάσισε να βάλει το Διαφωτιστικό
να γράψει το μοιραίο άρθρο στη Δημο-
κρατική Αυγή στις 21.IV.67
«Για ποιο λόγο δεν θα γίνει δικτατορία»
και το Μανιφέστο να πλήξει στ' ευγενική
από μέσα συζήτηση που αφορούσε στη
σπουδαιότητα με το ίδιο θέμα το βράδυ
που έβγαιναν στους δρόμους τα τανκς.
Στις 21.IV.67 το πρωί είχε ορισθεί
συγκέντρωση στο γραφείο Δημοκράτη με
θέμα «Τι θα κάνουμε με αυτή την ηγεσία
της ΕΔΑ που μας πηγαίνει φούντο...»
με εισηγητή τον ...

ρ σπρώχνει στη ΕΔΑ και στη ΔΑΝ

Μιά μέρα πρίν (Τετάρτη 20.IV.67)
σκεφτόμαστε όλοι εμείς οι "αιχμάλωτοι" ~~από~~
απομονωμένοι της οδού Ανθέα και του
καμώναμε να συντονίσουμε τις ενέργειές μας
για να αποτρέψουμε τη Δικτατορία...
Για όλα αυτά τί γνώριζε και τί γνωρίζει
η ΚΕ; Συγχωρείστε, αγαπητοί σύντροφοι,
μου φαίνεται απίστευτο το γεγονός ότι γεγονότα
καθοριστικής σημασίας για το λαό μας
πέρασαν "απαρατήρητα" και αγνοήθηκαν
από το πιό υπεύθυνο όργανο του Κόμματος
με μόνο και μόνο γιατί ο υπογραφόμενος
είχε αποκλειστεί (και διαγραφεί)
από μιά ΟΜΑΔΑ που η μόνη έγνοιά της
ήταν να οδηγήσουν το Κόμμα στο χαμηλότερο
σημείο του. Και τώρα που τα μέλη αυτής
της ομάδας έχουν αποκαλυφθεί τί
έγινε σε σχέση με εκείνα τα γεγονότα;
- Έγιναν επανεκτιμήσεις; Βέβαια θα μου
πείτε ότι κι εγώ συνεργάστηκα μαζί της
από το 70-72... Τί της πρόσφερα
όμως εγώ σε σχέση με όσα της έλειψε
η ΚΕ του Κόμματος; Ήταν λάθος μου.
Και νομίζω ότι το κατάλαβα αρκετά
έγκαιρα για να την καταγγείλω δημόσια.
Όπως εγώ ήμουν ένας αποσπασμένος αγωνιστής
– Αγγελάκη – Ζαΐτσινα – Ψωμιάδη που βρέθηκα
ξαφνικά στο κέντρο της
παγκόσμιας δημοσιότητας.

Στό Παρίσι, πού σήμερα, ὁ Δρακόπουλος κοιμόταν στό κρεβάτι του, ὁ Μπαρτζιώτας στό χώμα καί Καράς στήν Κομίνα... Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἦταν ἕνας καί χαρακτηριστικός μέ ὅλους θέσεις – ἀπόρρητο, ἀκατάλυτο, ἀπόρα καί ἐπικίνδυνο. Ὅπως ἡ Κ.Ε. τοῦ Κόμματος σ' αὐτούς τῆς ἴδιας αὐθαιρεσίας τοῦ ἀφρικανοῦ ψυχῇ τε καί σώματι τό Κόμμα, τήν ΕΔΑ, τήν ΔΝΛ, τόν Ἑλληνικό λαό ἀπό τό 1950 ἕως τό 1968 – δηλαδή 18 ὁλόκληρα χρόνια! Πῶς γίνεται λοιπόν νά θεωροῦμαι ἐγώ ὁ μοναχικός ὁ συνωμοτικός ~~[illegible]~~ διασπαστής, ψευτομαρξιστής, λαστιχοθυμημένος ἀπό τήν ΟΠΛΑ ὅπως καί εἶχα στη ομάδας γιατί ἀντικομματικά (ὅλους ἀποχαιρετισμα κτλ.) μαζί τους πού στό κάτω-κάτω, ὅπως καί εἶπα πιό πάνω, τί θεωροῦνται ὅτι αὐτοί εἶναι τό Κόμμα [illegible], καί

νά μήν θεωρεῖται ἡ ἴδια ἡ Κ.Ε. ὅτι εἶναι αὐτή πού τό διασπάσαμε, τό ξεπούλησε καί τό ἐπιβάλλει... ~~Σε~~ ~~καί αὐτοί~~ καί ὅτι ἔπρεπε οἱ ἴδιοι τό 1968 νά δείξουν τό πρόσωπό τους μαί τή σφαίρα ἡ Κ.Ε. Χαρακτηρί

Ἐνῶ ὁ ὑπογραφόμενος ἀπό τό 1962
δέν ἔπαυσα νά τούς ἀντιπαρατίθεμαι καθη-
μερινά σέ ὅλα τά ἐπίπεδα. Καί μοιραῖα
νά δικαιώνομαι σέ μιά σειρά ζητη-
μάτων εἴτε ἐκ τῶν προτέρων εἴτε ἐκ
τῶν ὑστέρων...

Ὅμως αὐτή ἡ ἰδιότυπη σχέση μου μέ τήν
Κ.Ε. τερματίσθηκε μετά τή Δικτατορία.
Γιατί ἀγανάκτησα ὑπέρμετρα ἀπό ὅλη της κομμουνι-
στικής ἐπιμονής καί αὐτάρκειας πού δέν ταιριάζουν
βρέθηκα μέσα ἕνας παρα-κομμουνιστής ἤ
καλλίτερα ἐξω-κομμουνιστής νά κάνω
ἀνοιχτή καί ἐπίμονη ἔκκληση (σάν
βουλευτής τοῦ Κόμματος) γιά Ἀντίσταση;
Σέ ποιά ἔκκληση; Ποῦ βρίσκονταν τότε
κορυφαῖα στελέχη τῆς Κ.Ε. ὅπως οἱ
Δρακόπουλος, Μπαρτζώτας, Καρράς, Λουλές;
Καί ποῦ ἦταν ἡ ποιά ἀντιστασιακή
ὀργάνωση τό Π.Α.Μ. πού τόσο πανη-
γυρικά χαιρέτισε ἡ Φωνή τῆς Ἀλήθειας
καί ἐπίσημα ὅλη ἡ φατρία μας;
Δέ δικαιολογεῖται ἄραγε ἡ Κ.Ε. πώς
συνέβαινε καί ἐνήργει τόσο καθυστερημένα
δέν γίνονται ἀπό τά μέλη της πού
βρίσκονταν κρυμμένα στήν Ἀθήνα ἀλλά
ἀπό μιά "παράταιρη παρακαταθήκη"
τόσο ἀγωνιστικά πού νά μήν τῆς ὀφείλω

OLYMPIC AIRWAYS

ἐπιστροφή γιὰ νὰ 'ναι καλύτερα
νὰ ἐγκαταλείψει τὸ πόστο
τοῦ στὸ παραγωγεῖο καὶ νὰ βγεῖ
ἐμπρός σου στὸ ἐξωτερικὸ νὰ περιπλανηθεῖ
— σὰν καταζητούμενος φυγάς — στὴ Π.Γ.
Ποιὸς ἔδωσε αὐτὴ τὴ διαταγή;
Μὰ φυσικὰ ἡ ΟΜΑΔΑ καὶ οἱ φίλοι
της... Ὥστε ὁ «φανατικός» μου στὴν ΚΕ.
ἔχει γίνει μὲ συμπεράσματα ἀπὸ ἐπιτελικοῦ
ἡγεσίου τοῦ ἐξωτερικοῦ «ΕΣ», κι αὐτὸ
φαίνεται ὅτι ἰσχύει καὶ σήμερα...
Πάσι πιὸ ἀργὰ μακριὰ νὰ ἐξηγήσω ὅτι
ἡ ἀντιμετώπισή μου ἐξακολουθεῖ καὶ
ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι (τυπικὰ τουλάχιστον)
ἡ ἴδια. Ἁπλῶς ἡ παρα- ὑπο-
κομματικὴ ἡγεσία προσωπικότητας.
Τί ἐπίπτωση ἔχει τὸ γεγονὸς αὐτό;
Ἂς ἀφήσουμε τὸν ἑαυτό μου πού δὲν
μετράει καὶ ἂς δοῦμε τὸ κόμμα.
Μὴ ζητάει ποτὲ κανεὶς τί ἔκαναν
ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια; Ἂς πᾶμε πίσω
τὸ 1970 καὶ μετά. Ἰδιαίτερα στὸ
ἐξωτερικὸ τόσο ἡ καλλιτεχνικὴ ὅσο καὶ
ἡ πολιτική μου δραστηριότητα μὲ
ἔφερε σὲ ἐπαφὴ μὲ καταστάσεις καὶ
πρόσωπα τοῦ ἐξωτερικοῦ.

θα αναφερθώ μόνο σε ό,τι έχει άμεση σχέση
με μένα. Συγκεκριμένα θεωρώ τις επαφές μου
με τον Ανδρέα Παπανδρέου, τον Καραμανλή
τον Μητσοτάκη και κυρίως με
της αμερικανικής υπηρεσίας
για τα εγγυητικά που η συνάντηση μαζί της
(Άνοιξη του 74) στην ουσία σήμαινε
υλοποίηση της λύσης Καραμανλή. Σε αυτή την
περίπτωση θα έπρεπε να αναφερθώ
για το τι ειπώθηκε με ποιους και
γιατί και με ποιες επιπτώσεις...
Το ίδιο και για τις πολυάριθμες συναντήσεις
μου με τον Καραμανλή έξω και
μέσα στην Ελλάδα. Θέλω να πω ότι
σ' όλα αυτά τα χρόνια συσσώρευσα πολύτιμη πείρα,
που δυστυχώς κανένα υπεύθυνο όργανο του
Κόμματος και κυρίως η Κ.Ε. δε θέλησε
ποτέ ως τώρα να τη λάβει σοβαρά υπόψη.
Αυτή η πείρα, η συσσωρευμένη
μελέτη προσώπων και καταστάσεων με οδήγησαν
σε μια σειρά συμπερασμάτων, αποφάσεις και
πρωτοβουλίες που οι περισσότερες
δεν είναι γνωστές. Εκείνες που είχαν
τη μεγαλύτερη σημασία είναι αυτές που
συνδέονται άμεσα με τις κομματικές μας
εξελίξεις. Μπορεί λ.χ. η εκτίμηση που
έστειλα στην Κ.Ε. από τη Ζάτουνα το
1969 για τις δύο λύσεις, τη "δεξιά"
— που προωθούσε λαϊκό κίνημα και
τη "φασιστική" — μέσα από τα συστήματα

με ανταγωνισμό του Καραμανλή
να σας είπω αποστείλατε θεωρη-
τική έρευνα όπως η μεταπτυχιακή
θέση μου για τη «φύση Καραμανλή» (Γενεύη
1973), που ήταν βασισμένη επάνω σε χαρακτηριστικές
για μένα επαφές και συνεντεύξεις.
Κατά σύμπτωση το μεγαλύτερο της μέρος
στηρίχθηκε στις επαφές που είχα με τους
~~[illegible]~~ σημερινούς πρωταγωνιστές στην
πολιτική μας ζωή π.χ. του Καραμανλή,
του Παπανδρέου και του Μητσοτάκη -
από τη μια μεριά και στις ίδιες, τους οποίους
υπενθυμίζω μαζί τους, αντιπολιτευτής, ακόμα και
άλλοι. Έτσι μπορώ να πω ότι στα 1974
μόλις έπεσε η χούντα και γνωρίσαμε πλέον
τους τα περισσότερα επηρεασμένα άτομα
για το τι συνέβαινε και τι πρόκειται να
κάνουν αυτοί οι τέσσερις κυριότεροι,
παράγοντες που και σήμερα σφραγίζουν
τη ζωή της χώρας. Εντούτοις κανένας
αυτή και βασικά η Κ.Ε. δεν με κάλεσε
να με ρωτήσει. π.χ. για ποιο λόγο
«φύση Καραμανλή» - για ποιο λόγο
αυτή η συνάντηση με τον Ανδρέα - και
γνωρίζει π.χ. η Κ.Ε. ότι από την ίδια
~~[illegible]~~ βραδιά που έφτασα στην Αθήνα - στη
γνώμη από τον Καραμανλή, πρότεινα

στη συνάντηση των αντιστασιακών οργανώσεων
που έγινε στο σπίτι του Φίλια (από τους
ηγέτες της Κ.Ε. παρευρίσκετο ο Γ. Κατσίκης)
να βγούμε ανοιχτά και να καταγγείλουμε
τον Καραμανλή και παράλληλα να
εμφανισθούμε όλοι ενωμένοι, στο
λαό με κοινή διακήρυξη ; Όπως αντέδρασαν
και οι συντάξαν αυτοί τη διακήρυξη εκπρόσωποι
του ΚΚΕ, της Δ.Α. και του ΠΑΜ και ότι
που τελικά μέχρι αυτή την ώρα η ενότητα
μποϊκοταρίσθηκε από τον εκπρόσωπο
του Ανδρέα και το .. Πέτρο ; Το ίδιο
βράδυ στη δεύτερη σύσκεψη συναντήσαμε
στο σπίτι της Ακρίτα και παρουσία
του πρώην βουλευτή Βαρβούτση τον
Λαμπρία που μου πρότεινε θέση
(υπουργική όπως είπε) στην κυβέρνηση
κι εγώ αρνήθηκα. Γιατί ; Γιατί
οι πρώην υπουργοί του Καραμανλή
προέρχονταν μόνο από τη Δεξιά και
πίστευα ότι με είχε ξεγελάσει. Όταν
όμως μια βδομάδα αργότερα τον συνάντη-
σα στη ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ (είχε
στο μεταξύ αναλάβει και προ-
ξενικός υπουργός) και συζήτησα
επί ώρες μαζί του διαπίστωσα ότι
όσα είχαμε πει το βράδυ
ίσχυαν ακόμη... ξέρεις τι είχαμε πει ;

OLYMPIC AIRWAYS

Τί εἶχαν πεῖ μιὰ Μητσοτάκη (αρχιτέκτονα στὴ φύση Καραμανλῆ) πού τόν ἔβαλε στό στρατόπεδο ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ν. Δημοκρατίας. Πού Λαγουνίσανε; Ἔτσι ὅλο ὁ Μητσοτάκης ἐπείγεται νά ἐφαρμόσει ὅσα εἶχαν συμφωνηθεῖ στό Παρίσι. Δηλαδή ὁ Καραμανλῆς δέν φτιάχνει κόμμα ἀλλά Κυβέρνηση Ἐθνικῆς Ἑνότητας μέ συμμετοχή καί τῶν κομμουνιστῶν... Τί ἔγινε ξαφνικά καί ἄλλαξε ὁ Μητσοτάκης; Φυσικά ὄχι. Εἶχε ἄλλα στό νοῦ του.. Ὅμως καθε φορά τό πρόσωπο-πρόβλημα ἦταν: Ὁ καθένας ἀπό αὐτούς ἔχει τόσο δικαίωμα τοῦ λόγου νά κάνει τό Α ἢ τό Β. Γιά μᾶς ποιό εἶναι – γιά κάθε στιγμή – τό συμφερότερο; Ἐγώ πολεμοῦσα ἔτσι συμφέρον πάντα. Ὅμως ὅπως εἶπα ἤμουν ἐφοδιασμένος μέ μιά μοναδική πείρα ἀπό προσωπικής ἐπαφής καί γνώσης προσώπων-παραγόντων καί καταστάσεων. Ποιό εἶναι τό πρόβλημα; Γιά μένα τό μέγα πρόβλημα εἶναι ὅλα σ' ὅλο αὐτό τό διάστημα (70-καί μετά) ποτέ δέν ἐνήργησα διαισθητικά ~~[illegible]~~ τί γνωρίζω, ἀλλά τί γνωρίζω,

γιατί σε γνωρίζω. Να θέσω στη σειρά
που απέκτησα, τα στοιχεία που απο-
κόμισα και τα συμπεράσματα που
συνάγαγα στη Κρίση, ενώ γνώριζα
όπως είναι η Κ.Ε. Είναι
αριστεροί αγωνιστές; υπάρχει, αυτό
σε όλα αυτά τα χρόνια δε συνειδητοποίησα
δεν αναστήθηκα (εννοώ σε αυτά
τα λόγια) σχετικά με τη πολιτική
λαμβάνεις, που ήμουν υποχρεωμένος
πλέον να κάνω το αυτό που ένιωθα που
ένιωθα σαν κομμουνιστής και
σαν αγωνιστής. Γιατί ποιο άλλο
συνεχίζει η [illegible] ενέργεια
[illegible]; Δεν ήξερα τάχα
ότι με το άνθρωπο [illegible] Καραμανλή,
έκανα την πολιτική μου ταύτιση;
Τι να 'κανα όμως; Να άφηνα τα
πράγματα να [illegible] στη Ελλάδα
όπως τα ήθελε ο Ανδρέας για να τα
κάψουν τότε οι Αμερικανοί στη
[illegible] στάση; Δεν ήξερα τάχα
ότι ο [illegible] που είχε ετοιμάσει για
μένα [illegible], Πανίσχυρα η Αριστερά
[illegible] φράσεις [illegible]
[illegible] του τύπου = Ο αγωνιστής
συνεχίζεται. Κάτω ο Καραμανλής.
Ο Καραμανλής τώρα μεταφέρεται

Το μαο και ρόδα

στη Χιλή. — Ο Καραμανλής
ήταν τανκς. — Άλλο σοσιαλι-
σμός και φασισμός. Άλλο Καραμανλής.
Δεν ήξερα τότε όλα με τις συνθήκες
αυτά θα έπαιρνα στο ταξίδι μου
Όλα τα [illegible] που έγραψα τη Σοσιαλ-
της Ένωσής μου; Σκεφτόμουνα
λοιπόν τη Δύναμη — τη [illegible]
δύναμη που [illegible] [illegible] τη
στιγμή και συνθήκες και αντίστα-
σης και ήθους [illegible] "θρήνος"!
Δεν ήξερα τότε το αδιέξοδο
μέσα που είχαν οι Καραμανλικοί
στο πρόσωπο του Καραμανλή...
Τότε; Πού πήγαν πολλά τα
όλα αυτά; Από βουλευτής; Από
λαός; Η αυτοί συνεχίζουν; Η
μη έδειξε ότι δεν έκανα καμμία
συναλλαγή. Αφήνοντας τότε σήμερα
είναι ο ρόλος μου μέσα στην ΕΝΩ-
ΜΕΝΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ δεν είχαν
καμμιά αμφιβολία για το
~~που βρίσκονταν οι [illegible]~~
που βρισκόμουν πολιτικά – ιδεολογικά.

Για να γνωρίζετε αγαπητοί σύντροφοι
ότι όχι μόνο τόσο μεγάλη αυτοκαταστροφή
δεν έπρεπε να έχω συνειδητά ένα στοιχείο:
τη βαθειά συνείδηση του κομμουνιστή που
τα θυσίαζε όλα μαζί για χάρη του
λαού του, που πολεμάει για την ιδέα του
τη δόξα, το θρόνο, την πολιτική του
υπόσταση μαζί σαν κομμουνιστής
Εδώ — και αυτό είναι το πιο τραγικό
και αν η Κ.Ε. του Κόμματος του
ζητάει να του χτυπά ανοιχτά
και να τον καταγγείλει... Μα αν
έχουν εδώ και ένα παραπέρα υποψία
οι γνωρίζοντας ότι τα πράγματα όλα
μπορεί να ο αντικομμουνισμός κυριεύσει
δεν τους έφτανε το γεγονός ότι αναγκά-
στηκα στην αυτοκριτική μου να καταγγείλω
το Εθνικιστικό παράδειγμα για να μας
σώσει από την ~~[illegible]~~ ντροπή και
την καταστροφή που μας πηγαίνει
την οργανωτική Επιτροπή Αθηνών
το Σύνταγμα ~~[illegible]~~ των πραγματοποιητών
οι απόψεις που εκφράζονταν στο
Γραφείο μου από όλο αποκλειστικά
από τους εκπροσώπους του Κόμματος
και του ΕΣ: «Αντικομμουνιστικ

νά ἐπιχειρησθεῖτε στή
συγκινησιακή θέση στής φιλοσοφίας
μέ τά ρόπαλα ... ἤ εἶναι
ὁ ἕνας στόν ἄλλο καί ἔρχεται γιά
νά ἐφαρμόσουν τά δικαστικά ~~[illegible]~~
~~[illegible] Δημοκρατίας~~. ἐκτέλεση
τοῦ κόσμου τοῦ κομμουνισμοῦ; ....
Δέν τά γράφω αὐτά γιά νά ξύσω πληγές.
Ἀσφαλῶς ἡ Κ.Ε. θά ἐπιλέξει
νά ἀσχοληθεῖ μέ τά συγκεκριμένα καυτά
προβλήματα ~~[illegible]~~ γενικά καί εἰδικά.
μέ ἀσχήμια ἀπό τίς εἰσαγωγές
μέ θέματα τοῦ ἀφορῶντος.
Ὅμως δυστυχῶς ὅσα σᾶς εἶπα
ποῦ ἦταν ἀπαραίτητα γιά νά
τεκμηριώσω τό σκοπό αὐτῆς τῆς
ἐπιστολῆς μου. Γιατί δυστυχῶς τό
~~[illegible]~~ βασικό πρόβλημα πού προαναφέραμε
δηλαδή ἡ σχέση μας μέ τό Κόμμα
ἐξακολουθεῖ νά ὑφίσταται. Ἄν φυσικά
αὐτό τό πρόβλημα παραμείνει στά
ὅρια μιᾶς προσωπικῆς περίπτωσης δέν
θά εἶχε. σέ συμπερασματικά (καί σέ ἀναφέρεται) νά στίς
συναισθημάτων. Αὐτό τό κάνω γιατί
πιστεύω στή γνώμη μου ὑπάρχει ὅμως

και στό παραγωγό σοβαρό πολιτικό
πρόβλημα που αφορά πρώτα και
κύρια το ίδιο το Κόμμα.
Η όπως σας ανέφερα, σε και μόνος,
αβοήθητος και σε δύσκολη ρήξη με
το Κόμμα. Εντούτοις η βαθειά κομμουνι-
στική συνείδηση και αγωγή που νομίζω
πώς έχω, η πολύχρονη πείρα που
απόκτησα από την εποχή πολύχρονης
επαφής και γνώσης με τα γεγονότα,
και η πολιτική ανάλυση που έκανα
με βάση όσα διδάχτηκα από το 1942
που συμμετέχω ενεργητικά στο Κόμμα
και όσα γνώρισα με κόστος με οδήγησαν
σε μια σειρά συμπεράσματα και
πολιτικής διαπιστώσεις και θέσεις
που βασικά επιβεβαιώθηκαν
μέσα στη ζωή. Η ίδια ανάλυση
και το ίδιο συνεπές αγωνι-
στικό και πολιτικό θάρρος με
βοήθησαν να κόψω με το σπαθί
το γερό δεσμό που μας χώριζε
να πάω και μαζί αντίθετα στό
ρεύμα να κονταρομαχώ και μαζί
δημόσια από όποια είναι το
και να σταθώ από το 1978 στο
πλευρό του Κόμματος που με γέννησε

και με έκανε να γίνω αυτός
που έγινα. Ήταν μια επιλογή
και όχι, όχι προσωπική – δηλαδή
μέσω κανενός προσώπου όμως – αλλά
στην ικανοποίηση του καλλιτεχνικού-αγωνιστικού
όσο καίνει το καθήκον του. Και τότε
από το 1978 και μετά εγκατέστησα
μια στον τόπο πάνω αξίζει με μισό
Κόμμα. Μπορώ αδιάκοπα να σας
εκφράσω την ικανοποίησή μου για το
Χαρακτήρα αυτού του αξίζει σε
προσωπικό επίπεδο. Από την άλλη αυτή
μπορώ να πω ότι δεν μου λείπει τίποτε.
Όμως το πρόβλημα βρίσκεται αλλού.
Και παραμένει. Γιατί μας να το καινούργιο.
Δεν μπορείς ότι καίγεσαι που όπως
είσαι γεννήθηκες και μεγάλωσες μέσα στο
Κόμμα, που σου έφοδια του είχε σημαντι-
κά για την ηλικία του οργανωτικά
τόσο και ενθουσιασμό. Και από μετά το
όλο διαμορφώνει ανταγωνιστικό
ρόλο μέσα στα κοινωνικά και τα
πολιτικά γεγονότα ως σήμερα με
να του πω: Αρκετά! Παραμερίσου!
Και να το θέλω δεν μπορώ
να παραμερισθώ. Γιατί όπως και
να το κάνουμε το έργο μου κυκλο.
Φέρει ~~[illegible]~~ μέσα σε μισό

και όχι μόνο το μουσικό αλλά και
το ποιητικό. Που είναι εξίσου
σημαντικό. Ας μου επιτραπεί να
έχω αυτή τη γνώμη. Και όταν λέω ποιητι-
κό δεν εννοώ [illegible] ίχνη
ποιητικής καριέρας — που τη σιχαίνομαι.
Για μένα η ποιητική παρουσία έχει
μόνο μια διάσταση: του κομμουνιστή -
αγωνιστή. Σαν κομμουνιστής [illegible]
στην ΕΔΑ — στους Λαμπρακίδες —
στο Πατριωτικό Μέτωπο — στην
Επιτροπή [illegible]. Σαν κομμουνιστής
[illegible] και τη [illegible] — Καραγκιόζη //
και μουσική — [illegible]
[illegible] και [illegible]
σαν κομμουνιστής στο βαθμό που
έβλεπα ότι βοηθάει το λαό μας
και ειδικά το Κόμμα του να [illegible]
[illegible] και να στερεώσει. Το ίδιο
σαν κομμουνιστής [illegible]
[illegible] μέσα από το [illegible]
και ειδικά τον Ανδρέα. Και έτσι
φτάνω στην ουσία του προβλήματος.
Βέβαια διαφώνησα και διαφωνώ
με τη [illegible] στις σχέσεις
με το ρόλο του Καραμανλή και

κινήσεις τό ρόλο τοῦ Ἀνδρέα.
Αὐτές οἱ λεπτομέρειες ἐκφράζουμε
μέ ~~[illegible]~~ τραγικό θά ἔλεγα τρόπο στό
διάστημα 74-78 δηλαδή. Ἀπό
τή στιγμή ὅμως πού ἀποφάσισαν νά
σταθῶ μαζί στό Κόμμα δέν ἔμεινα
~~[illegible]~~ καί τίποτα μέχρι - ~~Ἔσω ἔμεινα~~
~~[illegible]~~ Ἔτσι ἀπό τή στιγμή
ἐκείνη τῆς σύμπραξης ὅτι ἔλεγα καί
ὅτι ἔγραφα εἶχαν πάντοτε τή σφραγίδα
ἔγκρισης τοῦ Κόμματος. Μόνο μιά
παραγράφω στήν συνέντευξη μου
συνέντευξη στά ΝΕΑ πού ἀποφάσισα
νά πάρω τήν εὐθύνη γιά μιά δημόσια
κριτική - αὐτοκριτική γιατί ἔτσι
πίστευα ὅτι ἐξυπηρετοῦσα τό Κόμμα.
Στό διάστημα αὐτό ὑπῆρξε μιά
ἀγωνία καί μόνιμη αὐταπάρνηση
ἀπόψεων. Ἰδιαίτερα στά γεγονότα
πού εἶχαν μιά ξεχωριστή σημασία.
Δέν μπορῶ λοιπόν νά πῶ ὅτι
ἔμεινα ἀπ' ἔξω ἀπό τά τεκταινόμενα
πολιτικά δρώμενα. Ὅπως ἐπίσης δέν
μπορῶ νά ἰσχυρισθῶ ὅτι δέν εἶμαι
ὑπεύθυνος [illegible] γιά ὅσα

συμβαίνουν στή ζωή καί γράφω ἀπό τό Κόμμα. Εἶχα πού εὐχαριστιέ- μαι ναί ἐλπίδα και ναί στήριξη στήν ἀνάγκη μου ~~[illegible]~~ μόνο σέ ἀπόλυτα. συστηματικό καί γόνιμο κλίμα.

ὅπως ~~[illegible]~~ βοηθά — αὐτό εἶναι αὐτο- νόητο — ναί ἀκούω τίς συμβουλές καί τά προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει τό κόμμα και ναί λέω ἐλεύθερα στή γνώμη μου ἐλεύθερα γι' αὐτά.

Ὑπάρχει ὅμως — μέσα σέ ὅλα αὐτά εἶναι "σωστά" — ὅλα καλά, σωστά, στό βάθος-βάθος γι' αὐτό πού λέμε κομματική δεοντολογία οἱ δικές ἀνάγκες μου δέν εἶχαν πιά ποσότητα μιᾶς ἐνδοκομματικής παρέμβασης ἀλλά τό χαρακτήρα μιᾶς παρα- κομματικής ἀντιπαράθεσης ἀνάγκης — Τό πόσο βαρύ εἶναι αὐτό καί πόσο μοιραίο ναί εἶναι γνωστικά τό κόστος μπορεῖς νά τό ἀντιληφθεῖτε Και νά σέ μετακινεῖ ἀπό τά δικά πού θέλω σέ Λαϊκά σας. Γιατί πέραν ἀπό τή προσωπική ἐπαφή πού εἶχα και ἡ τή διεύρυνση περιγράφει μου ἀποφάσισα ὅλα τά σημαντικά

κατά τη γνώμη μου θέματα
νά βρω τά αναγκαία [illegible] μου
πού ανταμώνουν στη γλώσσα.

Η εμπειρία του γεγονότος — από το 1978 έως σήμερα — με το θεατρικό ξεκίνημα του ΠΛΑΣΗ και του Ανδρέα, [illegible] μας δείχνουν ότι το μεγαλύτερο μέρος που αναγνώσαμε και προτείναμε μου για το [illegible] πρόβλημα στέκονται στα [illegible] ~~[illegible]~~ στη μοιραία [illegible] σχέση γιατί έλειπε ο τόπος, το τοπικό, για να είναι οργανικότερο κείμενο, [illegible] και γιατί όχι [illegible] που [illegible] έως [illegible] όπως ο [illegible]. Τό ξέρω αυτό με αρκετή [illegible] του βάρους ~~[illegible]~~ και της [illegible] που [illegible] μου. Θέλω και αυτό και το υπογραμμίζω ότι η [illegible] που [illegible] τα γεγονότα δεν υπάρχει μοιραία. Τίποτε δεν είναι μοιραίο μέσα στη ζωή. Και γνωστικά δεν είχαμε [illegible] που θα [illegible] ότι η τέτοια ή τέτοια [illegible] μας [illegible]

μπορεί νά ἐπηρεάσει ἀποφασιστικά
τη ἐξέλιξη.
Ξαναδιαβάζοντας σήμερα τά ὅσα αὐτά ἔθεσα
συμπέρανα ὅτι ἐκεῖ ἔγραψα
μιά σειρά προβλήματα καί προτάσεις
δέν εἶχα καί πάλι, ὅπως καί στό
παρελθόν καμμιά ἀπάντηση ἀντίκρουση —
ἀπάντηση, τέλος πάντων, τοποθέτηση.
Καί νά πού ὁλοκληρώνοντας τήν συνέντευξη
στά ΝΕΑ όπως έχει πανηγυρικά
ἀναγκάζομαι ἀπό τά πράγματα νά
βάλει τό χέρι ἐπάνω ~~[illegible]~~ στόν τύπο πού εἶχαν
~~πρόβλημα~~. Η ἀπόφαση τουλάχιστον στή
ἑνότης τοῦ ἀγωνιστή αὐτοῦ μέ τήν
συγκεκριμένη σκέψη καί πορεία τοῦ Κόμματος
~~[illegible]~~ δέν μπορούσε παρά νά ἔχει
τέτοια πολύ σοβαρή γνώση ...
Ελπίζω νά μέ καταλάβατε. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Καί πάλι ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ἐπιτρέψτε μου νά πιστεύω ὅτι ὅσα
προσημείωσα καί ὅσα ἐπισημοποιήθηκαν στή συνέντευξη — ΔΙΟΡΘΩΣΗ — ΑΠΑ-
ΓΟΡΕΥΣΗ — ΞΕΚΑΘΑΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΠΑΣΟΚ δέν εἶναι ἀσφαλῶς τυχαῖα.
Αγαπητοί σύντροφοι, ἐπειδή αὐτή ἡ
συνάντηση βασικά καταλήγει κρίσιμες
δυνατές ἐξελίξεις καί ἐπειδή εἶμαι σίγουρος
δέν βρίσκω ὅτι μπορεί νά θεραπευτεί ἀποφασι-
στικά ἐδῶ καί καιρό νά ἀποτραβηχτοῦν
ἀπό τήν ἐνεργό πολιτική δραστηριότητα

Αλήθεια ήταν δικαιούμαι οι φοιτητικοί παρασκευάζομαι για το τι έπεται και ξεκίνησα να κάνω και το τι τεχνικά κατάφερα να κάνω. Και τα χρόνια πέρασαν στην αφάνεια. Έτσι αναλογίζομαι και έγραψα τα φαινόμενα και το Διονύσο που όμως έπαιξε (μοιραία!) και θα ξαναζήσει από άλλο δρόμο στη μνήμη της ιστορικής δράσης...

Έχω αποφασίσει να γράψω ότι αποφασίσουν. ~~...~~ Εάν ~~...~~ μου ~~...~~ απαγγείλει πλήρη και αυτό που θα ότι από τι θα ήθελε είναι να υπάρξει ένας ορισμένος ξεκαθάρισμα στις σχέσεις μας. Εάν η ΚΕ αποφασίσει να πάρω τη "ευθύνη μου" από την ιστορική θέση το κάνω. Εάν πάλι συμφωνείτε ότι θα γίνει να ξαναβγώ βουλευτής δηλαδή να ξαναμπώ στην Βουλή, δικαιούμαι τότε σας παρακαλώ να ξεκαθαρίσετε τις πιο κάτω παρατηρήσεις:

① Είμαι ανεξάρτητος κομμουνιστής (παντού όπως βλέπετε παντοτινά...) που συνεργάζεται με το Κόμμα. Για να μετριάσω την εντύπωση ότι είμαι καλύπτομαι "ανεξάρτητος προσωπικότητα". Αυτό όμως τι σημαίνει; Σημαίνει ότι τα σημειώματα όπως αυτά που ~~...~~ δημοσιεύονται θα έχω ~~...~~ τη δυνατότητα και τα δημοσιεύω. ~~...~~

Δηλαδή δεν έχω ούτε ευχέρεια να
επιχειρήσω λογικά μέσα σε
σωστή καθοριστική στιγμή μιας
διεκδίκησης συνέπειας. Εγώ ιδα-
κατεύθυνση ~~όλης~~ μαζί σου όμως
με τη λογική μου επιπλέον. Άποψη
και λογική. Αν και όταν υπάρχει.

② Είμαι κομμουνιστής ~~του~~ και ανήκω
στο ΚΚΕ με όλη τη δύναμη
του σωστού μέρους όμως και με
όλα τα μειονεκτήματα και παρ'
αυτά να μετέχω υπεύθυνα
η όποια γνώμη — πρόταση — και
μετέχω κομματικά και όχι
παρακομματικά.

— 1 — 1986 (69)

@ ~~Πολίτες~~ Έλληνες αυτό τους της αφορά

εως τώρα [illegible] Έπειτα [illegible]
και ο [illegible]
εκφράζουν τη βαθύτατη
ανησυχία τους για το
κύριο εθνικό μας ~~[illegible]~~ πρόβλημα:
τη σχέση μας με την Τουρκία-
φοβούνται όλο και πιο πολύ
για το χειρότερο-
Χθες ο υπουργός [illegible]
στην τηλεόραση είπε
και μάλιστα ότι βρισκόμαστε
σχεδόν σε εμπόλεμη
κατάσταση με την
Τουρκία και ότι θα είναι
το φάντασμα ενός
~~[illegible]~~ νέου [illegible] [illegible]
υπό Αιγαίο. Κι αυτός
για να δικαιολογήσει
τις υπέρογκες στρατιωτικές
δαπάνες που μας
επιβάλλει το ΝΑΤΟ
τις βάσεις της Σούδας
και στη [illegible] του λαού μας

FEDERAL RESERVE NOTE
THE UNITED STATES OF AMERICA
THIS NOTE IS LEGAL TENDER
FOR ALL DEBTS, PUBLIC AND PRIVATE
G 26328493 B
WASHINGTON, D.C.
ONE
E1 7
G
G 26328493 B
E 420
SERIES 1969 B
Treasurer of the United States.
Secretary of the Treasury.
WASHINGTON
MANY DOLLARS
PANFRA 424

Είμαστε σε θέση και γνωρίζουμε
ότι η πρωτοβουλία μας
βρίσκει την συμπαράσταση
της συντριπτικής πλειοψηφίας
του λαού μας. Μαζί το
ΚΚΕ και το ΚΚΕ Εσ. η
δήλωση του Αρχηγού της Αξ.
Αντιπολιτεύσεως καθώς και
η υιοθέτηση του ΑΚΟΠ
αποτελούν στην πρωτοβουλία
μας αποδεικνύει το
ευρύτατο πολιτικό φάσμα
πού μάς ενισχύει.
~~[illegible]~~
Γιατί τότε η Κυβέρνηση
δεν υιοθετεί παρόμοια
στάση; Το κείμενό μας
είναι κρυστάλλινο.
Σε ποιό σημείο διαφωνεί
αφού βρίσκεται μέσα
στην επιλογή της
ίδιας της Κυβερνητικής
πολιτικής; Διαφωνεί
ίσως στη μεθόδευση.
Θέλει ίσως να δηλώσουμε
κοινοβουλευτικά ότι
δεν ~~[illegible]~~ επιδιώκουμε

FEDERAL RESERVE NOTE
THE UNITED STATES OF AMERICA
THIS NOTE IS LEGAL TENDER
FOR ALL DEBTS, PUBLIC AND PRIVATE
G 26328493 B
WASHINGTON, D.C.
ONE
E1 7
G
E 420
G 26328493 B
7
SERIES 1969 B
7
Treasurer of the United States.
Secretary of the Treasury.
WASHINGTON
MANY DOLLARS
PANFRA 424

να αποκαταστήσουμε την
Κυβέρνηση. Δεν έχουμε
ανάγκη που θα επιβάλουμε
τα υπάρχοντα προβλήματα
αλλά οι κυβερνήσεις των
δύο χωρών σε διάλογο.
Εμείς φιλο-λέγουμε να
αναπτύξουμε ένα άλλου
είδους διάλογο με το
λαό της Τουρκίας. Τους
δημοκράτες ~~[illegible]~~ και
εργαζόμενους, διανοούμενους
προοδευτικούς να δημιουργήσουμε ένα νέο κλίμα
αλληλοκατανόησης
επικοινωνίας και φιλίας.
Με την αφοσίωσή μας
αυτή πιστεύουμε ότι
διευκολύνουμε το
έργο της Κυβέρνησης
εφ' όσον και αυτό που
ισχύει σήμερα διαπιστώνεται
ένα κλίμα εχθρότητας από
τον τουρκικό λαό
που δεν ευνοεί καμιά

FEDERAL RESERVE NOTE
THE UNITED STATES OF AMERICA
THIS NOTE IS LEGAL TENDER
FOR ALL DEBTS, PUBLIC AND PRIVATE
G 26328493 B
WASHINGTON, D.C.
ONE
E1 7
E 420
SERIES 1969 B
Treasurer of the United States.
Secretary of the Treasury.
WASHINGTON
MANY DOLLARS
PANFRA 424

να εκπροσωπήσει [δεκτικά] τις επιδιώξεις
~~και της ...~~ και
τη μεταφέρει στη Τουρκική
Κυβέρνηση.
Ήδη από ~~σ~~ την πρώτη
επαφή μας με τον
Τουρκικό λαό — με τον
τον Τύπο και τη Κυβέρνηση —
θέσαμε ανοιχτά τα τρία
κύρια θέματα — προ-
βλήματα που μας
χωρίζουν αυτή τη
στιγμή. Αναφέρθηκα
την αδιαλλαξία της
αντιπροσωπείας — την
Κατοχή της Κύπρου από
~~από~~ τουρκικά στρατεύματα —
και τους 1800 αγνοούμενους,
για τη οποία η Τουρκική
Κοινή γνώμη άκουσε
να γίνεται λόγος
για πρώτη φορά!
Αυτή μόνο είναι η
στάση που θα περιμέναμε
~~α~~ από την Κυβέρνηση

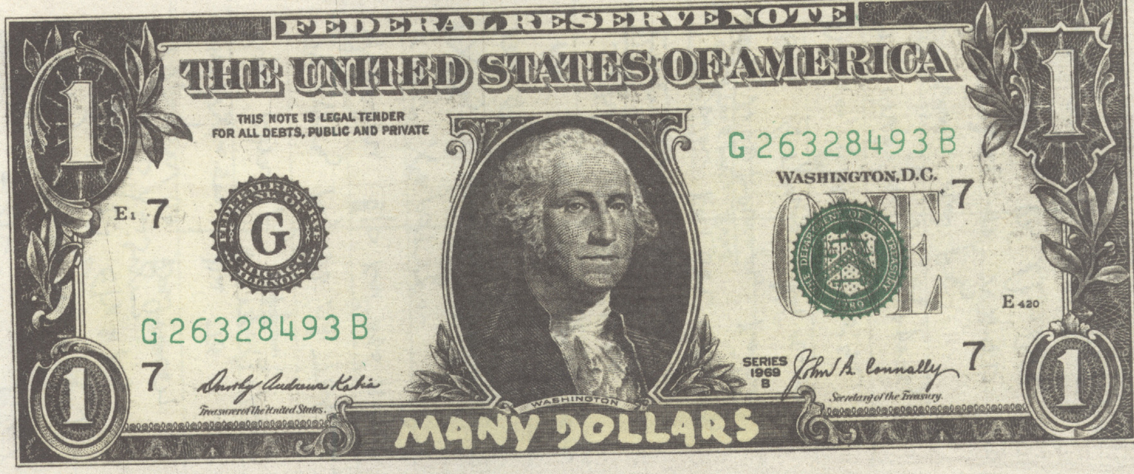
FEDERAL RESERVE NOTE
THE UNITED STATES OF AMERICA
THIS NOTE IS LEGAL TENDER
FOR ALL DEBTS, PUBLIC AND PRIVATE
G 26328493 B
WASHINGTON, D.C.
ONE
E 420
SERIES
1969
B
Treasurer of the United States.
Secretary of the Treasury.
WASHINGTON
MANY DOLLARS

PANFRA 424

Δέν χάνομεν όμως την
ελπίδα μας και δηλώνομεν
ότι είμαστε πρόθυμοι
νά προσφέρομε τήν όποια
υπηρεσία μας ώστε
η πρωτοβουλία μας
για μια πρωτοποριακή
ενέργεια νά ~~[illegible]~~ συντελέσει για τη
~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ παράλληλες
το δυνατό ενίσχυση
των αγώνων μας ~~[illegible]~~ με
συγκεντρωμένη [?] ψήφον.
Πιστεύομε μέσα στο
πλαίσιο του ~~[illegible]~~
Κοινοβουλευτικού αγώνα μας
δικαιωμάτων [?] και της
κυριαρχίας και ανεξαρτησίας
της Κύπρου.
Δηλώνομε κατηγορηματικά
προς το εκλογικό φόρο [?]
ότι και η τοπική [?]
επιτροπή διακονεί [?] εκεί [?]
από το ίδιο συνέδριο
για μια ~~[illegible]~~ δίκαιη
ενίσχυση του διαχειριστ[?]

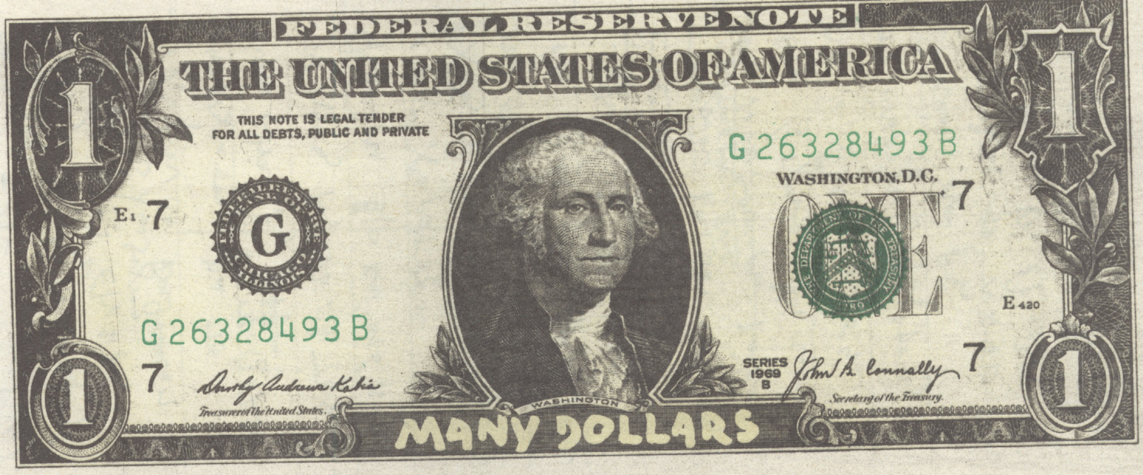
FEDERAL RESERVE NOTE
THE UNITED STATES OF AMERICA
THIS NOTE IS LEGAL TENDER
FOR ALL DEBTS, PUBLIC AND PRIVATE
G 26328493 B
WASHINGTON, D.C.
ONE
G
E1 7
E 420
SERIES 1969 B
Treasurer of the United States.
Secretary of the Treasury.
WASHINGTON
MANY DOLLARS
PANFRA 424

μας ώστε να στρεφτώ
η ~~[illegible]~~ ειρήνη και η χαρά
επιστρέψουν στη ζωή μας.
Έχουμε τον ίδιο ενθουσιασμό
και την ίδια πίστη με
μας. Δηλώνω κατηγορη-
ματικά ότι δεν
αφήνει να θιγεί η
εδαφική ακεραιότητα.
ότι δεν αφήνει να
υπάρχουν ξένα στρατεύματα
στη Κύπρο που την
βλάπτουν ~~[illegible]~~ και την
ανεξαρτησία, όπως και
δημοκρατία.
Υπάρχουν φωνές
όπως και Λαμπράκη -
Όλες αυτές γιατί μόνον
ΧΣ επιβάλλονται σήμερα
ελπίζει. Διάλογο, ~~[illegible]~~
με επιχειρήματα και
όχι με κανόνια -
Είναι παράλογο στην
εποχή μας ~~και~~ στην
~~[illegible]~~ μας και μετέωρα

FEDERAL RESERVE NOTE
THE UNITED STATES OF AMERICA
THIS NOTE IS LEGAL TENDER
FOR ALL DEBTS, PUBLIC AND PRIVATE
G 26328493 B
WASHINGTON, D.C.
ONE
E1 7
G
E 420
G 26328493 B
7
SERIES 1969 B
7
Treasurer of the United States.
WASHINGTON
Secretary of the Treasury.
MANY DOLLARS
PANFRA 424

ότι ο εθνικισμός και
μαζί του ο σωβινισμός
μπορεί να
δώσουν μόνο θλιβερές
αντίθετα με δύο γειτονικούς
λαούς. Αυτές οι εκρήξεις
μπορεί να οδηγήσουν σε
τραγικές καταστάσεις
με απροσδόκητες
συνέπειες για την
πατρίδα μας. Θάρρος
και αγάπη για την
πατρίδα δεν είναι ο
τυφλός φανατισμός
αλλά η αναγνώριση
ότι ο εθνικισμός μας δίκαια
μαζί με ~~τη~~ [illegible]
~~τη~~ [illegible] την εκτίμηση
της καλής μας θέσης
που θα μας βοη-
θήσει να διατηρήσουμε
τη ~~θέση~~ θέση μας μέσα στο
κόσμο και να απο-
καλύψουμε. Έτσι όσοι

FEDERAL RESERVE NOTE
THE UNITED STATES OF AMERICA
THIS NOTE IS LEGAL TENDER
FOR ALL DEBTS, PUBLIC AND PRIVATE
G 26328493 B
WASHINGTON, D.C.
E1 7
G
E 420
7
SERIES 1969 B
7
Treasurer of the United States.
Secretary of the Treasury.
WASHINGTON
MANY DOLLARS

PANFRA 424

και όποιος πιστεύουν
στη χρήση της βίας
σε βάρος της αντιφρονούσης
[illegible] γαιών –
Πιστεύω ότι η
[illegible] [illegible] θα
[illegible] – [illegible] στη
[illegible] [illegible] – [illegible]
[illegible] θα [illegible]
[illegible] [illegible] στη
~~[illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] και~~
[illegible] [illegible] [illegible] και
[illegible] [illegible] [illegible] –
[illegible] [illegible] [illegible]
και [illegible] [illegible] Κοινω-
νικά [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] –
[illegible] – [illegible] –
[illegible] [illegible] και
[illegible] καταπίεση –

FEDERAL RESERVE NOTE
THE UNITED STATES OF AMERICA
THIS NOTE IS LEGAL TENDER
FOR ALL DEBTS, PUBLIC AND PRIVATE
G 26328493 B
WASHINGTON, D.C.
ONE
E1 7
G
E 420
G 26328493 B
7
SERIES
1969
B
7
Treasurer of the United States.
Secretary of the Treasury.
WASHINGTON
MANY DOLLARS

PANFRA 424

όπως είναι και ~~αυτό~~
αρχή καθ[illegible]
ότι ψυχής αυτής ~~[illegible]~~
και αυτό που [illegible] πιό
σκοπό της πιό
πρόσφορο ~~[illegible]~~ κατανοεί
ότι το [illegible] της
[illegible] μας Αν [illegible]
Τουρκία έχει φονεύσει
υπό 12 [illegible]
και ότι ~~[illegible]~~
η [illegible] της
αυτή [illegible]
[illegible]
Γι' αυτό [illegible]
όλοι [illegible]
[illegible] ανήκουν
να [illegible]
οι [illegible] της
σ' αυτή την κρίση που
[illegible] και καταστρέφει
το Αιγαίο [illegible]
[illegible] για το καλό
σε [illegible]

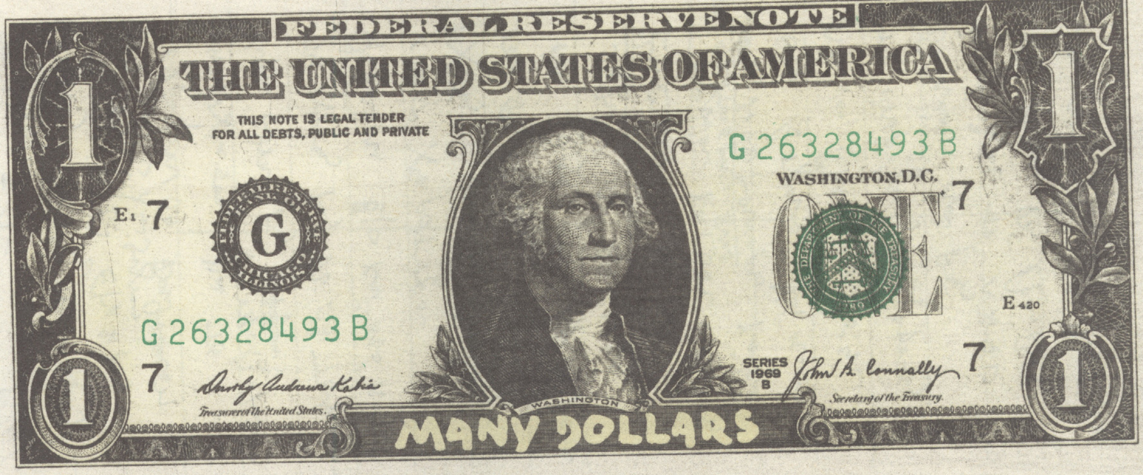
FEDERAL RESERVE NOTE
THE UNITED STATES OF AMERICA
THIS NOTE IS LEGAL TENDER
FOR ALL DEBTS, PUBLIC AND PRIVATE
G 26328493 B
WASHINGTON, D.C.
ONE
E1 7
E 420
SERIES 1969 B
Treasurer of the United States.
Secretary of the Treasury.
WASHINGTON
MANY DOLLARS
PANFRA 424

10.

και στη εδραίωση
στη Ειρήνη σ' αυτή
την ευαίσθητη περιοχή
του κόσμου –

12.12.86

Αθήνα

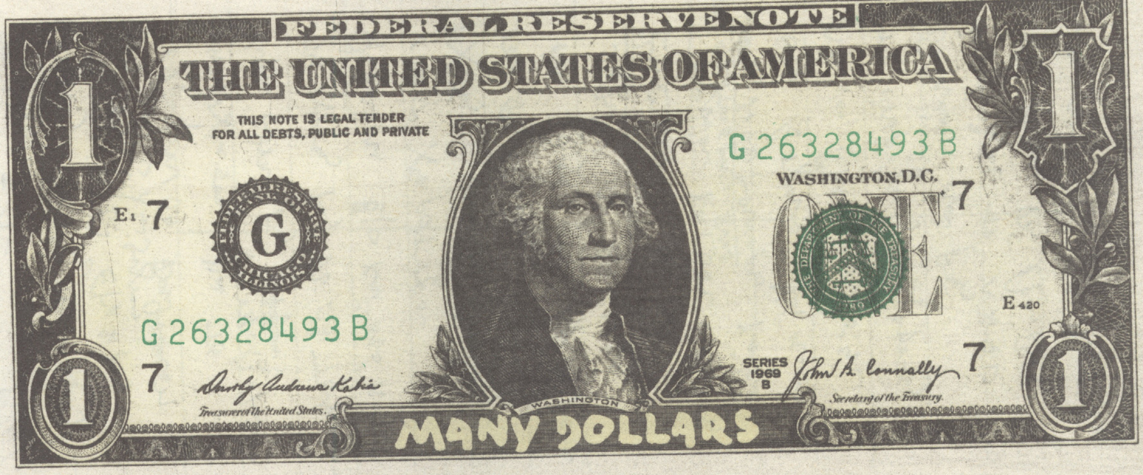
FEDERAL RESERVE NOTE
THE UNITED STATES OF AMERICA
THIS NOTE IS LEGAL TENDER
FOR ALL DEBTS, PUBLIC AND PRIVATE
G 26328493 B
WASHINGTON, D.C.
ONE
G
E1 7
E 420
7
G 26328493 B
SERIES 1969 B
Treasurer of the United States.
Secretary of the Treasury.
WASHINGTON
MANY DOLLARS

PANFRA 424